
Cres
Cat Sci
entia
Vita
Exco
latur

J. MOLITOR, DER PAULUSTEXT DES HL. EPHRÄM

MONUMENTA BIBLICA ET ECCLESIASTICA
4

DER PAULUSTEXT DES HL. EPHRÄM

AUS SEINEM ARMENISCH ERHALTENEN PAULINENKOMMENTAR

UNTERSUCHT UND REKONSTRUIERT

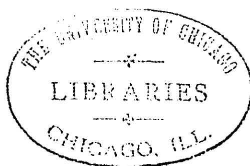
VON

JOSEPH MOLITOR
DOKTOR DER THEOLOGIE UND PHILOSOPHIE
PRIESTER DER ERZDIÖZESE KÖLN

ROM
PÄPSTLICHES BIBELINSTITUT
1938

Imprimatur: † ALOYSIUS TRAGLIA
Archiep. Caesarien. in Palaestina, *Vicesger.*

Roma - 2 ottobre 1938. XVI - Scuola Tipografica Pio X - Via degli Etruschi, 7-9

Sr. Eminenz

dem hochwürdigsten Herrn

KARL JOSEPH KARDINAL SCHULTE

Erzbischof von Köln

in Dankbarkeit

EHRFURCHTSVOLL GEWIDMET

VORWORT

Im Auszug gedruckt lag diese Arbeit 1936 der hochw. katholisch-theologischen Fakultät der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität zu Bonn als Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde vor. Durch das gütige Entgegenkommen des hochw. Rektors des päpstlichen Bibelinstitutes zu Rom, Herrn Prof. Aug. Bea *S. J., kann ich sie nunmehr als Heft 4 der Sammlung* "Monumenta Biblica et Ecclesiastica" *in erweiterter Form der Öffentlichkeit übergeben.*

Das Schwergewicht dieser Studie über den Paulustext des hl. Ephräm ruht jedenfalls in einer möglichst genauen und brauchbar eingerichteten Darlegung des Tatbestandes, d. h. des Textes im 2. Teil der Arbeit. Die Untersuchungen sind demgegenüber mehr als Einleitung und Hinführung zum eigentlichen Thema gedacht, ohne dieses ganz erschöpfend behandeln zu wollen. Anhand der Edition wird wohl jeder, der sich ernsthaft für einen altsyrischen Paulustext interessiert, sich selbst ein Urteil über den Textcharakter bilden können.

Der als Dissertation erschienene Auszug aus dem 1. Teil meiner Schrift fand bereits eine wohlwollende Besprechung von B. Botte *in den* Recherches de théologie ancienne et médiévale IX *(1937), S. 96 f. Nur scheint dem Rezensenten meine*

Bemerkung (1) *über die Undurchführbarkeit eines Vergleiches mit den übrigen Schriften Ephräms sowie meine Literaturangabe über* F. C. BURKITT (2) *entgangen zu sein.*

Auch an dieser Stelle möchte ich meinem hochverehrten Lehrer, Herrn Prof. H. J. VOGELS, *dem hochw. Herrn Mechitharistenpater Dr.* V. INGLISIAN *in Wien und Herrn Prof.* AUG. MERK *S. J. in Rom für manch wertvollen Hinweis bei der Drucklegung der Arbeit meinen herzlichen Dank aussprechen.*

Siegburg, den 24. Juli 1937.

JOSEPH MOLITOR

---

(1) *Dissertation S. 8 Anm. 2* (jetzt Anm. 5).
(2) *Ibid. S. 8, Anm.* 6 (jetzt Anm. 9).

I

UNTERSUCHUNGEN

INHALT

DES I. TEILES

I. Kapitel

Die armenische Ausgabe und ihr Wert

Im Jahre 1836 erschien bei den Mechitharisten in Venedig eine vierbändige Ephrämausgabe derjenigen Werke des Kirchenvaters, die sich nur in armenischer Sprache erhalten haben. Der III. Band betitelt sich: *Մեկնութիւն Առաքելոյն զոր արարեալ է տեառն աբբայի եւ խորին Ասորւոյ, Ասորւոց ճրագի* (1). Dieser knapp gefasste Pauluskommentar befasst sich mit 13 Briefen (Phm ist nicht berücksichtigt, Hb erscheint vor Past), denen im Anschluss an 2 C der apokryphe 3. Korintherbrief beigefügt ist. Das Buch zählt 265 Seiten mit durchschnittlich 39 Zeilen. Die Druckausstattung ist sehr sorgfältig; gewissenhaft sind etwaige Schreibfehler der Hs, auf der die Ausgabe fusst, angemerkt. Ausser diesen gelegentlichen Hinweisen (2) hören wir nichts von der handschriftlichen Unterlage. Dafür steht im I. Bande des Werkes S. 8*-9* eine Einleitung, die wir hier in freier Übersetzung wiedergeben:

« Erklärung der 14 Briefe Pauli. Nach unserer bestimmten Annahme hat dabei der hl. Kirchenlehrer selbst die Erklärung von Philemon wegen des klaren Wortlauts und der völligen Bedeutungslosigkeit unterlassen; denn das Original ist vollständig. Es entspricht ja der charakteristischen Eigenart seines Kommentars, nur das Wichtigste zu beachten und so die Weis-

(1) *Erklärung des Apostels* (scil. Paulus), *verfasst vom Herrn Abt und syrischen Kirchenlehrer* (armenisch « Churi », der Ehrenname Ephräms), *der Leuchte der Syrer.*

(2) Es heisst dabei immer *յօրինակին* (im Original).

heit der Worte rein hervortreten zu lassen, ' damit sie in ihnen vielmehr selbst aufleuchte in den Tiefen der Verborgenheit Gottes '. In der Aufeinanderfolge der Briefe ist mit den anderen der 3. Korintherbrief (1) eingeschlossen, der sich wohl in irgendwelchen Bibelhandschriften auf griechisch oder syrisch befunden haben mag. Bis jetzt erschien er nirgendwo als nur in armenischer Übersetzung. Vielleicht galt er auch als annehmbar (2) bei manchen Orientalen; aber bei uns wird er zu den ' fremden ' gezählt wie auch bei den Lateinern und Griechen. Das alte vollständige Manuskript ist von Simeon, einem Lehrer, im Jahre 448 (3) geschrieben worden; er hat es selbst aus einem anderen zuverlässigen und alten Exemplar kopiert in der Provinz der Arzerunier unter dem Königtum des Gagik (4), des Sohnes des Aschot, und unter der Statthalterschaft Davids ».

Es folgt dann noch die Angabe, dass die Kapiteleinteilung der Druckausgabe im Anschluss an die Hl. Schrift von den Mechitharisten stammt. während die Hs ' in einem Zuge ' abgefasst sei.

Aus Anlass des 50jährigen Bischofsjubiläums Leos XIII. gaben die MECHITHARISTEN 1893 auch eine lateinische Übersetzung heraus unter dem Titel: *S. Ephraemi Syri commentarii in epistolas D. Pauli nunc primum ex Armenio in Latinum sermone a patribus Mekitharistis translati,* Venetiis MDCCCXCIII. Abgesehen von einer persönlichen Notiz über Simeon († 1012 in urbe S. Benedicti prope Mantuam) (5) wird uns in der Vorrede (S. IX f.) leider nur ein ver-

(1) Vgl. P. VETTER, *Der apokryphe dritte Korintherbrief,* Wien 1894.

(2) Vgl. die Vorbemerkung zu 3C in der lateinischen Übersetzung (s. o.!) S. 116 unten: apocrypha non rejecta, sed accepta juxta distinctionem S. Athanasii.

(3) 999 n. Chr.

(4) Gagik I. 990-1020.

(5) Gemeint ist wohl San Benedetto, ein Stadtteil von Mantua, so benannt nach einem früher dort befindlichen berühmten Benediktinerkloster (vgl. WETZER-WELTE, *Kirchenlexikon,* VIII [Freiburg 1893] S. 631).

stümmeltes Nachwort von ihm mitgeteilt, das man lieber vollständig im armenischen Text der Ausgabe sähe. Es lautet:

« Gloria Sanctissimae Trinitati, quae pervenire fecit scriptorem ad ultimam scripturam; amen. In nomine Dei conscriptus est hic codex in era CCCCXLVIII (A. D. 999) sub patriarchatu Domini Sergii, Armeni Catholici, et sub regno Sennecherim (1) Filii Abusahli (1) per manum Simeonis doctoris et humilis religiosi... Quum anxie perquirerem libros Domini Ephraemi, explanationem videlicet tum Veteris tum Novi Testamenti, profectus sum in regionem, ubi S. Apostolus Bartolomaeus martyrio coronatus est (2), loco Episcopatus (vel Cathedrae) domus Arzeruniorum, Eleni nuncupato, atque inveniens Commentarium Beati Apostoli a Domino Ephraemo Churi Syro elaboratum, exscripsi ex vero antiquoque exemplari et portavi mecum.... Scriptus itaque fuit hic liber Domini Ephraemi, ut iam dixi, in Albag, provincia domus Arzeruniorum ».

Mit Recht urteilt J. Schäfers in seinen Untersuchungen: *Evangelienzitate in Ephräms des Syrers Kommentar zu den Paulinischen Schriften,* Freiburg 1917, S. 3 f., dass die äussere Bezeugung für die Autorschaft Ephräms sehr dürftig ist, da das Werk nur in einer Übersetzung und einer uns erreichbaren Hs auf uns gekommen ist. Eine weitere Hs (mit Einschluss von 3 C), deren Text aber nicht mit unserer Hs identisch zu sein braucht, befindet sich nach Vetter (3) in der Bibliothek des Nersissian-Seminars (Codex 6, datiert vom Jahre 1758) (4). Um so gewichtiger sind die inneren Zeugnisse

---

(1) Bei der politischen Abhängigkeit der Bagratidendynastie vom Kalifat ist es nicht verwunderlich, dass statt der echt armenischen Namen Gagik und Aschot hier die arabisierende Form Sennecherim (?) Filii Abusahli erscheint.

(2) Vgl. etwa S. Weber, *Die Kathol. Kirche in Armenien,* Freiburg 1903, S. 77.

(3) a. a. O. S. 4.

(4) Vgl. St. Kananjeanz, *Katalog der armen. Hss des Nersissian-Seminars zu Tiflis,* Tiflis 1893 (neuarmenisch), S. 20 ff.

für Ephräm; deshalb sprechen sich Th. ZAHN [1], P. VETTER [2] und J. SCHÄFERS [3] entschieden für die Echtheit aus, zuletzt etwas vorsichtiger auch O. BARDENHEWER [4]. Geht auch eine Würdigung der tiefen theologischen Gedankenwelt des Kommentars über den rein textkritischen Rahmen dieser Arbeit [5] hinaus, so werden die folgenden Untersuchungen, namentlich der syr. Textgestalt, noch mehr Licht auf die Gestalt des Autors werfen [6].

Der eigentliche armenische Übersetzer [7] bleibt für uns eine unbekannte Grösse. Ebenso lässt sich der Zeitpunkt, wo er den verloren gegangenen syr. Urtext übertragen hat, nur annähernd bestimmen. SCHÄFERS [8] nimmt an, Simeons Bezeichnung der Vorlage seiner Abschrift als « alt » führe mindestens bis zu Beginn des 8. Jahrhunderts hinauf [9]. Alles

---

(1) *Theologisches Literaturblatt*, XIV (1893) Nr. 39.

(2) a. a. O. S. 5.

(3) a. a. O. S. 3 f.

(4) O. BARDENHEWER, *Geschichte der altkirchlichen Literatur*, IV (Freiburg 1924) S. 356: « Von syr. Fragmenten dieses Kommentars ist bisher nichts verlautet. Die Echtheit darf wohl als gesichert gelten ».

(5) Erst recht ist ein textkritischer Vergleich mit den sonstigen Schriften Ephräms hier nicht durchführbar.

(6) Dafür, dass der Kommentar einen Syrer zum Verfasser hat, fehlen freilich äussere Zeugnisse nicht. Im Prolog zum ganzen Werke heisst es (armen. Ausg. S. 5, $_{26}$ f., $_{36}$ ff.; vgl. lat. Übers. S. 1 f.): hunc explicare inopi Syrorum sermone voluimus... At Graeci ne afficiantur moerore Syrorum causa... quemadmodum Syros non piguit, quum Graeci vetus testamentum interpretati sunt. — Und zu 1 C 11, $_{16}$ (armen. Ausg. 71, $_{37}$ ff.; lat. Übers. S. 70) gibt der Kommentator die merkwürdige Erklärung: Si quis autem Graecorum contentiosus hisce opponat, dicens, antiqua consuetudo haec est, neque fieri potest ut praetermittatur, nos, in partibus (= regionibus!) nimirum Syriae, talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesiae Dei, quae in aliis partibus conditae sunt.

(7) Im folgenden wiedergegeben durch das Siglum: armen.

(8) a. a. O. S. 3.

(9) Da das syr. Original sicher noch einige Jahrzehnte älter ist, so trug es schon vor der arabischen Invasion Ephräms Namen, ein Umstand, der nach F. C. BURKITT, *S. Ephraim's Quotations from the Gospel. Texts and Studies*, VII 2 (Cambridge 1901) p. 23 f. als Echtheitsbeweis genügt.

das enthebt uns nicht der Notwendigkeit, die Übersetzungsmethode von armen zu untersuchen, soweit sie für eine textkritische Würdigung in Betracht kommt.

Auf Schritt und Tritt sieht man dem dargebotenen Text an, dass er eine Übertragung aus dem Syrischen darstellt; das Nähere darüber wird Kapitel 2 und 3 bringen. Hier interessiert uns nur, wie das syrische Original armenisch wiedergegeben ist. Fehlt uns auch der Urtext zum sicheren Vergleich, so müssen wir doch von vornherein der Arbeit von armen alle Anerkennung zollen. Ohne seine semitische Vorlage zu verleugnen, hat er in glatter Sprache Ephräms Gedanken vollendet zum Ausdruck gebracht. Ja, er hat sich soviel Selbständigkeit gewahrt, dass man sogar von einer persönlichen Eigenart seines Stiles sprechen kann. Gewisse typische Ausdrucksweisen kehren immer wieder.

Um mit dem Nebensächlichsten anzufangen, besitzt armen eine unverkennbare Vorliebe für das Pronomen *սա* (hic) gegenüber *նա* (ille) bei den mit diesem Pronomenelement gebildeten Ausdrücken; so lesen wir beispielsweise jedesmal bei R 5 im Gegensatz zu arm (1) dreimal *սոյնպէս* (ουτως) statt *նոյնպէս* (ουτως): V. 15 ($21,_{36}$) (2), V. 19 ($22,_{16}$) und V. 21 ($22,_{26}$) oder *այսպէս* (ουτως) statt *այնպէս* V. 12 ($21,_{13}$). Auffallend ist auch die Auslassung von Partikeln (δε, γαϱ usw.) gegen den Pešittatext (syp), die aber wohl meistens zu Lasten Ephräms gehen wird (3), z. B. 1 C $7,_{6}$ om δέ (syp ܕܝܢ), $7,_{7}$ om δε (syp ܕܝܢ), $7,_{8}$ om δέ (syp ܕܝܢ). Wie gewissenhaft anderseits armen bei seiner

---

(1) Siglum für die armenische *Bibelversion*. Es wurde die *Mechitharistenausgabe* von A. K. Bagratuni, Venedig 1860 zugrunde gelegt, die ziemlich zuverlässigen Text (leider ohne Apparat) bietet und von ihrer Vorgängerin, der von J. Zohrab besorgten, keineswegs unseren heutigen Ansprüchen entsprechenden Kritischen Ausgabe Venedig 1805, kaum abweicht.

(2) Bedeutet Seite und ~~Zahl~~ Zeile der armenischen Ephrämausgabe.

(3) Vgl. Cap. 3 und die Lücken in der Textausgabe im II. Teil der Arbeit. So wird auch μέν meist nicht wiedergegeben, wohl aber R $11,_{28}$ ($43,_{5}$) und R $14,_{20}$ ($47,_{22}$) durch arm. *թէպէտ* (quamquam).

Übersetzung vorging, zeigt die Wiederholung der Präposition bei einem mehrgliedrigen Ausdruck, die also in diesem Falle keine Variante darstellt, sondern lediglich als sprachliche Eigentümlichkeit zur Verdeutlichung des Sinnes zu werten ist. So finden wir gegen arm fast regelmässig in der paulinischen Grussformel: a Deo *a* patre: R 1,$_7$ (9,$_7$; om a 2^0 32,$_{27}$), 2 C 1,$_2$ (87,$_{12}$; om 87,$_6$), G 1,$_3$ (124,$_{37}$), E 1,$_2$ (139,$_8$), 1 T 1,$_2$ (235,$_8$), 2 T 1,$_2$ (248,$_{10}$), Tt 1,$_4$ (260,$_{17}$); das hinzugefügte a (im Armenischen nur 1 Buchstabe: ի bzw. յ) fehlt dagegen Ph 1,$_2$ (154,$_{35}$) und 2 Th 1,$_2$ (185,$_{14}$) — ob wir hier nicht wie dort eingedrungenen arm. Bibeltext vor uns haben ebenso wie bei der 2. Lesart von R 1,$_7$ (32,$_{27}$) und 2 C 1,$_2$ (87,$_6$)? — während 1 C 1,$_3$ und C 1,$_3$ von Ephräm vollständig unberücksichtigt sind und deshalb nichts für und nichts wider sagen. Auch sonst wiederholt armen häufig andere Präpositionen wie ενωπιον, κατα usw. Ebenso hat er sich bemüht, (gegen arm) korrekt jedes syr. ܐܢܐ, ܐܢܬ, ܗܘ, (εγω, συ, αυτος) usw. der semitischen Vorlage durch arm. ես, դու, նա usw. wiederzugeben, auch an Stellen, wo wir es heute in syp nicht finden. Als Probe diene G 2: V. 1 ἀνέβην + εγω, V. 4 ἔχομεν + ημεις, V. 7 πεπίστευμαι + εγω, V. 17 εὑρέθημεν + ημεις, V. 18 κατέλυσα + εγω, V. 20 ζῶ + εγω (= syp), V. 21 ἀθετῶ + εγω (= syp). Überhaupt begegnet uns häufig hinter Substantiven als ganz überflüssige Zutat das nur aus dem Syrischen verständliche Personalpronomen, und ebenso sind Sätze sowohl wie Einzelausdrücke in gutem Semitismus durch ein pleonastisches և (και = syp ܘ) aneinandergereiht. Geradezu typisch für armen ist die Hinzufügung von կողմանք (κλιματα) zu Länder- und Ortsbezeichnungen, die dann als nomina gentilia erscheinen und im Genitiv von κλιματα (1) abhängig sind. Im griech. Text ist eine ähnliche Ausdrucksweise nur zweimal (2) bezeugt: 2 C 11,$_{10}$ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαίας und G 1,$_{21}$ εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας; in beiden Fällen setzt armen (109,$_{14}$

---

(1) Vgl. unser « Araberland » statt Arabien.

(2) Wohl steht R 15,$_{23}$ ohne Ortsbezeichnung: ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις.

bzw. 126, $_{7}$) mit arm (gegen syp) dafür εν τ. κλ. των Αχαιων bzw. εις τ. κλ. των Συριων και των Κιλικιων. Zugleich arm. Bibeltext ist diese Umschreibung R 15, $_{19}$ (49, $_{12}$) 2 C 1, $_{8}$ (87, $_{37}$) und Ph 1, $_{1}$ (154, $_{32}$). Und darüber hinausgehend hat armen noch die erweiterte Form R 15, $_{24}$ (49, $_{24}$), 1 C 16, $_{15}$ (85, $_{9}$) (1), 2 C 2, $_{13}$ (90, $_{29}$) (2), 2 C 11, $_{9}$ (109, $_{7}$) (2), G 1, $_{2}$ (124, $_{34}$), G 4, $_{25}$ (133, $_{31}$), 1 Th 1, $_{8}$ (175, $_{33}$), 1 Th 3, $_{1}$ (179, $_{11}$), 1 T 1, $_{3}$ (235, $_{13}$), 2 Th 1, $_{15}$ (249, $_{27}$), 2 T 3, $_{11}$ (255, $_{12\,f.}$) und 2 T 4, $_{10}$ (257, $_{20\,f}$). Wo sie fehlt, handelt es sich mit einer einzigen Ausnahme R 15, $_{28}$ (49, $_{86}$: in Hispaniam) um Städtenamen: R 1, $_{7}$ (9, $_{3}$), Ph 4, $_{16}$ (164, $_{1}$), 1 T 1, $_{3}$ (235, $_{14}$), 2 T 1, $_{17}$ (249, $_{35}$), 2 T 1, $_{18}$ (250, $_{2}$) 2 T 4, $_{13}$ (257, $_{27}$) und Tt 1, $_{5}$ (260, $_{20}$).

Ist es bereits im Syrischen schwierig, griech. Partizipialkonstruktionen und andere Sprachfeinheiten mustergültig wiederzugeben, so brauchen wir uns nicht zu verwundern, wenn auch bei armen trotz seiner Gewandtheit manch sprachliches Unvermögen zutage tritt; oft ist das freilich durch sein treues Festhalten an der semitischen Vorlage bedingt. Wie wenig er dabei von arm abhängig ist, zeigt R 5, $_{13}$ (21, $_{18}$) (3) μὴ ὄντος νόμου; arm hat hier: ubi lex non sit, armen bietet aber ähnlich wie syp den Text: quod (antea) non erat (syp ܠܐ) lex. Durch dieses Verfahren trägt häufig der syr. Ausdruck ein verblasstes arm. Sprachkleid. So lesen wir R 1, $_{1}$ (8, $_{13}$) und ebenso im Kontext (8, $_{14}$) statt ἀφωρισμένος electus, R 15, $_{20}$ statt φιλοτιμούμενον volo (49, $_{14}$), G 6, $_{17}$ statt στίγματα 137, $_{27}$ παθηματα (4), Ph 1, $_{28}$ statt ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων ab inimicis (157, $_{19}$), C 1, $_{25}$ statt οἰκονομίαν (mysteria) (5) dispensationis

---

(1) 1 C 1, $_{2}$ (52, $_{12}$) steht statt ecclesiae quae est Corinthi (so auch syp, arm): ecclesiae Corinthi*orum*, C 2, $_{1}$ (169, $_{13}$) mit arm gegen syp: Laodic*ensibus*, 2 T 4, $_{12}$ (257, $_{29}$) gegen syp, arm: Ephes*ios*.

(2) syp: in Macedon*es* bzw. ex Macedon*ibus*.

(3) Ebenso Tt 1, $_{2}$ (260, $_{4}$), wo ἀψευδής mit *արդարին* iustus wiedergegeben ist, syp. hat ܫܪܝܪܐ verus.

(4) Wird armen ins Griech. übertragen, so sind bei den Wörtern im Unterschied vom zitierten griech. Schrifttext die Akzente fortgelassen.

(5) Klingt an τὸ μυστήριον V. 26a an; das arm. Wort 168, $_{24}$ *առաջնորդութեան*

(168, $_{24}$), C 2, $_{18}$ statt θρησκείᾳ in legem (171, $_{19}$), Hb 1, $_{13}$ (199, $_{5}$) statt ὑποπόδιον einfach υπο των ποδων ([1]). Gerade die letzte Lesart macht uns mit dem Gedanken vertraut, ob wir nicht hier wie an folgenden Stellen Reste ältester syr. Bibelübersetzung erblicken dürfen, besonders da, wo heute die Pešitta griech. Lehnwörter hat: R 7, $_{23}$ (29, $_{28}$) steht statt ἐν τοῖς μέλεσίν μου in corpore meo, ebenso wie R 6, $_{19}$ (24, $_{7\ u.\ 9}$) für τὰ μέλη ὑμῶν zweimal corpora vestra erscheint, G 4, $_{3}$ (132, $_{12}$) für ὑπὸ τὰ στοιχεῖα (syp ܐܣܛܘܟܣܘܗܝ) sub ordinibus und C 2, $_{8}$ (170, $_{4}$) κατὰ τὰ στοιχεῖα (= syp) wieder in ordinibus, dagegen C 2, $_{20}$ (171, $_{31}$) statt ἀπὸ τῶν στοιχείων (= syp) a creaturis ([2]); E 1, $_{14}$ (140, $_{23}$) e͗scheint pignus statt ἀρραβών (syp ܪܗܒܘܢܐ), E 2, $_{12}$ (142, $_{32}$) abalienati statt ξένοι (syp ܐܟܣܢܝܐ), E 6, $_{11}$ (151, $_{9}$) inimici statt διαβόλου oder arm Սատանայի σατανα (syp hat ܐܟܠ ܩܪܨܐ calumniator); ja Ph 1, $_{1}$ (154, $_{33}$) steht noch in syp wie bei Ephräm senioribus statt ἐπισκόποις. Mehrmals hat armen bei der Übertragung des syr. Wortes auf eine falsche Nebenbedeutung zurückgegriffen, z. B. R 12, $_{3}$ (44, $_{28}$) εἰς τὸ σωφρονεῖν mit ad oboedientiam *sanctitatis* (= αγιοτητος) auf syp ܢܟܦܘܬܐ modestia, castitas ([3]); oder 2 C 7, $_{26}$ (64, $_{24}$) propter periculum *mundi* für διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, wo wahrscheinlich ein syr. ܥܠܡܐ der Vorlage (statt syp ܙܒܢܐ) « tempus » mit « mundus » vertauscht ist; umgekehrt ist Hb 9, $_{1}$ (215, $_{32}$) κοσμικόν ein ܥܠܡܝܐ « mundus » mit « saeculum » ([4]) wiedergegeben; ebenso liest armen Hb 11, $_{3}$ (222, $_{22}$) ܥܠܡ̈ܐ unter Nichtbeach-

---

bedeutet nicht direkt dispensationis, vielmehr « Leitung », « Norm » im Gegensatz zur arm. Bibel, die hier ein genaues Aequivalent für οἰκονομία bietet (տնտեսու-թեան).

([1]) Ebenso Hb 10, $_{13}$ (219, $_{24}$), hier aber *mit* arm.

([2]) G 6, $_{16}$ (137, $_{22}$) hat armen ordini statt τῷ κανόνι (= arm) oder ܫܒܝܠܐ οδος wie syp.

([3]) Auch die Lesart R 12, $_{6}$ mensura (44, $_{38}$) statt ἀναλογία, die armen mit arm teilt, erklärt sich nur aus syp ܡܫܘܚܬܐ unctio, *mensuratio*.

([4]) Lat. Übers. S. 223: in aeternum... permanet. Der Ausdruck « permanere » wird im folgenden noch zweimal aufgenommen (permanerent... permansurum est). Die Vulgata hat « saeculare », aber in ganz anderem Sinne.

tung der diakritischen Punkte «mundum» statt τοὺς αἰῶνας. E 3, $_2$ (144, $_9$) erscheint statt οἰκονομίαν ein missverstandenes διακονιαν (syp ܡܕܒܪܢܘܬܐ dispensatio); ferner 2 Th 2, $_{14}$ (191, $_{10}$) statt περιποίησιν congregationem (syp einfach verbal: ut essent gloria), Hb 3, $_{14}$ (202, $_{36}$) statt ὑποστάσεως votum (aus syp ܩܢܘܡܐ substantia; pactum, *professio*) [1], erhärtet durch den Kommentartext 202, $_{36}$; Hb 7, $_8$ (211, $_{29}$) filii statt ἄνθρωποι (syp ܒܢܝܢܫܐ *filii* hominum). Direkt unrichtig wird die Übertragung, wenn Hb 2, $_{10}$ (200, $_{12}$) anscheinend ein syr. ܠܗܘ der Vorlage (so syp) statt mit propter quem durch arm. որով (in quo) wiedergegeben wird. Sicher hat armen sich verlesen R 11, $_{15}$ (41, $_{12}$), wo er syr. ܠܥܠܡܐ κόσμου mit syr. ܠܥܡܡܐ Gentium verwechselt, was besonders bei jakobitischer Schrift (ܠ sieht einem ܡ äusserst ähnlich) verständlich wäre; 1 T 2, $_2$ (238, $_{29}$; lat. Übers. 247 u.) findet sich *in aedificatione,* das wohl nichts anderes als ein aus ܕܘܒܪܐ (= syp, vitae ratio) gelesenes ܕܘܒܪܢܐ (aedificatio) ist; 2 T 4, $_{10}$ (257, $_{19}$) statt Κρήσκης: Krispus, verständlich (abgesehen von seinem Charakter als Variante) durch Verlesung von syr. ܣ in syr. ܦ. Vollends merkwürdig sind folgende beiden Stellen: Ph 4, $_3$ (162, $_{35}$) steht Khenesis (Քենեսիս) [2], das im Kontext als «expulsus» (= ξενος) et «senex» erklärt wird; ist die mutmassliche Stammform Genesi vielleicht eine ungeschickte syr.-arm. Umschreibung von γνήσιε? Und G 5, $_{14}$ (135, $_{22}$) bietet armen statt ἐν ἑνὶ λόγῳ den Text: paucis rebus (սակաւ իրիք), das uns nichts sagte, wenn nicht (durch syh min.) die griech. Lesart ολιγω bezeugt wäre!

Die letzte Frage, die wir uns noch bei armen zu stellen haben, ist die nach seiner Abhängigkeit von der armenischen Bibel. Zweifellos hat er eine solche vor sich gehabt; doch liessen die vorhergehenden Untersuchungen schon in etwa erkennen, dass er ihr gegenüber ziemlich selb-

(1) Ähnlich 2 C 1, $_{4-5}$ (87, $_{23}$ u. $_{26}$), wo ܒܥܘܬܐ statt mit «consolatio» mit «supplicatio» verdolmetscht wird.

(2) Vgl. lat. (Übersetzung) S. 166: «Itaque rogo te, Chenesi, germane compar» und die Anmerkung 2 daselbst: Forte Ξένος vel Senex.

ständig geblieben ist. Nunmehr gilt es, das Bild in knappen Strichen zu vervollständigen (1). Ganze Verse mit reinem arm-Text gibt es kaum. Bei einer Stichprobe fanden sich im Römerbriefe nur zwei solcher Verse. Davon zählt der eine (R 1,$_{22}$ = 10,$_{36}$) nur wenige Worte, während der andere (R 10,$_{11}$ = 38,$_{27}$) ein alttestamentliches Zitat (2) bringt. Wenigstens Vershälften mit arm-Text bieten 6,$_{13b}$ (23,$_{25}$), R 7,$_{7a}$ (25,$_{17}$), R 8$_{29b}$ (34,$_{17}$), R 11,$_{23b}$ (42,$_{10}$), R 14,$_{2a}$ (46,$_{10}$) und R 15,$_{16}$ (48,$_{8}$). Bei den übrigen Paulinen würde sich ein ähnliches Resultat ergeben; es seien hier noch die Stellen des Epheserbriefes notiert: E 1,$_{8}$ (139,$_{36}$), E 3,$_{1}$ (144,$_{5}$) und E 3,$_{14}$ (145,$_{38}$) (3). Natürlich begegnen uns nicht selten arm. Einzelausdrücke, die aber nicht immer Entlehnungen aus arm zu sein brauchen, sondern eher als aus dem gemeinsamen Sprachgeiste geboren anzusehen sind. Hier mögen genannt sein: R 2,$_{1a}$ (12,$_{12}$) ἀναπολόγητος: ανευ του αποκρισιν διδοναι = arm gg syp; R 7,$_{24}$ (29,$_{33}$) ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος: homo quidam infelix sum ego; R 10,$_{19}$ (39,$_{17}$) ἔγνω: audivit = arm gg syp; 1 C 15,$_{57}$ (84,$_{27}$) χάρις τῷ διδόντι: grati*ae* dederunt (arm: gratiae շնորհք = χαρισματα); 2 C 2,$_{9}$ (90,$_{12}$) ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν: ut mensuram capiam vos; 2 C 7,$_{5}$ (100,$_{10}$) οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σάρξ ἡμῶν: et ne ullo quidem modo requies *inventa est corpori nostro;* G 6,$_{6}$ (136,$_{29}$) (4) Kommentartext: idest *discipulus* imitetur in omni

---

(1) Einen bis ins einzelne gehenden Überblick wird Text und Apparat im II. Teil der Arbeit geben.

(2) Gerade alttestamentliche Zitate scheinen öfters wörtlich der armenischen Bibel entnommen zu sein!

(3) Bei einer solchen Sachlage ist wohl bei der Bemerkung Merks in den Prolegomena zu seiner griech. Ausgabe (A. MERK, *Novum Testamentum Graece*. Roma 1936, Sumptibus Pontificii Instituti Biblici, p. 14*): « Testimonia e commentario in epistulas Paulinas *minus certa sunt,* cum textus armeniacus presse sequatur versionem armeniacam epistularum Paulinarum » auf den in der 1. Auflage (1933) fehlenden Nachsatz der Hauptakzent zu legen: « Immo interpres armenius (= *armen!*) pluries videtur ipsum commentarium ad versionem armeniam textus biblici *accommodasse* ».

(4) Der vorher (136,$_{28}$) gebrachte Schrifttext: in communione inveniatur *imperitus perito* (κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ist viel-

bonitate *magistrum* suum (arm: communionem faciat *discipulus magistro*); Ph 2,$_{22}$ (159,$_{18}$) ὡς πατρὶ τέκνον: sicut filius patri (ähnlich auch syp ܐܝܟ ܒܪܐ ܥܡ ܐܒܘܗܝ); Ph 4,$_{10}$ (163,$_{20}$) ὅτι ἤδη ποτέ: *quoniam et vos;* C 1,$_{22}$ (168,$_{2}$) ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκός: εν τοις μελεσι της σαρκος, weil im Armenischen σαρξ und σωμα durch dasselbe Wort մարմին (corpus) wiedergegeben werden müssen; 1 Th 2,$_{15}$ (178,$_{18}$) als Glosse zu μὴ ἀρεσκόντων: + *sed ab oculis ceciderunt* (arm hat statt μη. αρ. (deo) ab oculis ceciderunt); 1 Th 5,$_{22}$ (183,$_{25}$) εἴδους: *rerum;* 2 Th 2,$_{7}$ hat im Kontext (189,$_{26}$) qui nunc tenet (= arm), während der angeführte Schrifttext (189,$_{2}$) lautet: qui se praestat (որ առաջիւ կայ); 2 T 1,$_{8}$ (248,$_{37}$) συγκακοπάθησον: oportet te *participem fieri passionum;* Tt 1,$_{9}$ (260,$_{34}$) ἀνεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου: *praeesse fideli sermoni doctrinae* (wortwörtlich = arm); Hb 8,$_{5}$ (214,$_{26}$) τὴν σκηνήν: + horae (s. Rekonstruktion!) Hb 9,$_{1}$ (215,$_{28}$) εἶχε: ունել ունէր (*habere habebat;* Semitismus); Hb 12,$_{2}$ (228,$_{25}$) ὑπέμεινεν: յանձն առ (*sibi imposuit*).

Öfters finden wir arm- und syp- Lesarten nebeneinanderstehen oder gar miteinander verschmolzen [1]. Etwa R 3,$_{4}$ (13,$_{30}$) ἐν τῷ κρίνεσθαί σε: cum iudicent ⟨super⟩ te = syp; dagegen in der Erklärung fast arm-Text: in iudicando tuo (statt arm: te), ein von Ephräm gedächtnismässig zitiertes Psalmenzitat? — 2 C 11,$_{9}$ (109,$_{8}$) ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα: servavi animam meam, ne gravarem vos (= syp); 109,$_{9}$ dagegen vobis *sine onere* (= arm) animam meam servavi; G 4,$_{17}$ (133,$_{11}$) ζηλοῦσιν ὑμᾶς: *sed* (= arm) ii qui aemulantur *super vos* (= syp ܒܟܘܢ); Ph 1,$_{20}$ (156,$_{31}$) κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου: quoniam ego exspectans exspecto (verbal = syp) in spe mea (substantivisch = arm); C 1,$_{6}$ (166,$_{6\,f}$) καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ: sicut universo (= syp ܠܟܠܗ) mundo. Sicut autem *per* (= arm) universum mundum...; 1 Th 2,$_{7}$ νήπιοι: 177,$_{9}$ per

---

leicht eine ältere Form der heutigen Pešittalesart: audiens verbum id audire facienti.

(1) arm hat ja unverkennbar selbst manchmal Pešittalesarten und steht sicher unter starkem syr. Einfluss (Semitismen!).

mansuetudinem (arm: mansueti), 177, $_{10}$ νήπιοι (= syp), der Kontext (177, $_{18}$) bestätigt die letztere Lesart; 1 T 3, $_{8}$ (240, $_{10}$) διάκονος: zuerst das dem syr. Wort für Diakon (ܡܫܡܫܢܐ) entsprechende arm. պաշտօնեայք und gleich daneben (als Glosse) dieselbe Standesbezeichnung nach arm: սարկաւագունք; Hb 5, $_{7}$ (205, $_{37}$) ἐν ταῖς ἡμέϱαις τῆς σαϱκὸς αὐτοῦ: et dum carne indutus erat (= syp) und unmittelbar daran anschliessend: in diebus carnis suae (= arm; eingedrungene arm. Glosse?); Hb 11, $_{15}$ (224, $_{22}$) ἐμνημόνευον: concupivissent (= syp) et ipsius meminissent (= arm). Schliesslich wird G 6, $_{11}$ (137, $_{7}$) εϱγοις (գործովք) offenbar aus einer Verschreibung von գրովք (γϱαμμασιν) entstanden sein, weshalb es auch lat richtig mit litteris (vg) übersetzt.

Wohl die beste Möglichkeit, bei armen die Abhängigkeit von arm zu kontrollieren, gewähren die sog. **Doppelzitationen**. Damit sind jene Fälle gemeint, in denen der Kommentar zur Illustration eines Gedankens eine Stelle aus den Paulinen zum zweiten Mal heranzieht; ein nur nebenher gebrachtes Zitat ist ja am ehesten gedächtnismässig und folglich auch am wenigsten durch arm beeinflusst. Wir wollen zunächst einmal die alttestamentlichen Dubletten ins Auge fassen: R 3, $_{10\,b}$ (14, $_{29}$) οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς: quia *non est* (= syp ܐܢܫ) iustus *quisquam* und 27, $_{7}$ (zu R 7, $_{13}$): quia non est iustus ne unus quidem; eine Verwandtschaft mit arm ist überhaupt nicht zu erkennen. — 1 C 6, $_{16}$ (62, $_{2}$) ἔσονται γὰϱ οἱ δύο εἰς σάϱκα μίαν: erunt illi *unum corpus* (= syp gg arm) und 62, $_{11}$ (zu 1 C 6, $_{18}$): erunt duo una caro (oder *unum corpus*). — Ebenso ist durchaus nicht als arm-Text anzusprechen 1 C 14, $_{21\,b}$ (78, $_{9}$) καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει κύϱιος: tamen nec sic exaudient me, dicit Dominus und 78, $_{16}$ (zu 1 C 14, $_{22}$): et (!) nec sic exaudient me. — Hb 7, $_{21}$ (213, $_{12}$) ὤμοσεν κύϱιος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱεϱεὺς εἰς τὸν αἰῶνα: iuravit Dominus et non poenitebit eum, quia tu es *presbyterorum presbyter* (Vorpešitta?) in aeternum, *secundum ordinem Melchisedech* und davor 210, $_{7}$ (zu Hb 6, $_{18}$): iuravit Dominus et non poenitebit eum, quia tu es sacerdos in aeternum *se-*

cundum similitudinem (syp; vgl. Hb 7, 15) *Melchisedech*. Der Zusatz aus Hb 5, 6 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ erscheint nur in syp, nicht aber in arm; dabei gibt das gedächtnismässige Zitat zu Hb 6, 18 den syp-Text am reinsten wieder. — R 1, 17 (10, 13) ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται: *qui* iustus *est*, ex fide viv*et* findet sich an den beiden anderen Belegstellen G 3, 11 und Hb 10, 38 in folgender Form: 130, 14 *qui* iustus *est*, ex fide illa (arm. անտի) viv*et* bzw. 221, 36 in der freien Umschreibung: iustus ergo, cum in eo reperiatur fides, vivit. Also wiederum nicht arm-, sondern durchaus semitische Textgestalt. Das gilt auch von den folgenden eigentlichen Pauluszitaten, die im Kommentar in einem anderen Zusammenhang wieder auftauchen: R 5, 20b (22, 21) οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις: ubi enim abundans erat delictum (= arm), *ibi* (= syp ܬܡܢ) abundavit gratia, und vorher 14, 19 (zu R 3, 8): ubi abundavit delictum, *ibi* superabundavit gratia. 22, 21 erweckt den Eindruck, als ob dort die arm. Lesart eingedrungen wäre, während der Kontext 22, 33 die ältere Form abundavit (= syp) bewahrt hat. — Der Text R 10, 6 μὴ εἴπῃς κτλ. (38, 18) stimmt bei Ephräm mit dem Zitat 42, 25 (zu R 11, 25) wortwörtlich überein (¹). — 1 C 15, 28 erscheint nicht weniger als sechsmal eine Version von ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα (81, 11, 16, 20, 28, 30; 82, 2), ohne dass man daraus ersehen könnte, ob der jeweilige Kommentartext mit oder gegen arm geht. — 2 C 11, 29 (111, 17) τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι: quis est (!) qui *infirmatur* (= arm)... et ego non contrister... quis est (!) qui scandalizatur... neque ego consumor, und 67, 32 (zu 1 C 9, 22) quis est (!) qui infirmatur (տկարանայ gg arm) et ego uror aut quis est (!) qui scandalizatur neque ego consumor; die Erweiterung mit est (hat etwa armen statt syp ܡܢܘ vielmehr in seiner syr. Vorlage ؛ ܡܢܘ gelesen?) ist sprachlich gar nicht notwendig. — E 4, 14 (147, 32) ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς

(¹) Näheres im 3. Kapitel S. 32 f.

διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων: igitur... ne fiamus sicut parvuli in mentibus nostris *conturbati et tremefacti* (= arm) et agitati omni vento (gg arm!) a vera illa doctrina Dei in doctrinas *fallaces* (= syp gg arm) hominum, und 234, $_{14}$ (Prolog zu 1 T): ne igitur sitis sicut parvuli *conturbati* (= arm) et agitati ab omnibus ventis et doctrinis fallaci*ae* hominum; auch hier schimmert mehr der syp-Text durch. — Ph 2, $_{9b}$ (158, $_{13}$) καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπέρ: et donavit ei nomen *quod supra est* (որ 'ի վեր է = arm, auch im Kontext 158, $_{15}$), dagegen 198, $_{11}$ (zu Hb 1, $_{4}$) dedit (= syp) illi nomen, quod est melius. (Vorpešitta?) — C 3, $_{11}$ (173, $_{1}$) ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος... πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός: ubi non est *Iudaeus* neque *Gentilis* (Stellung = syp, arm)... omnia in omnibus Christus *est* (= syp ܗܘ) und 143, $_{23}$ (zu E 2, $_{18}$): ita ut inter eum non est ulterius Iudaeus et Gentilis, quoniam omnia in omnibus Christus *est*. — Tt 1, $_{11b}$ (261, $_{15}$) διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν: non edocere veritatem, sed *quaecumque* (= syp ܡܕܡ ܕ) non oportet... docent... turpis lucri proprii gratia, bekräftigt durch das Zitat im Prolog zu Tt (259, $_{21}$): et docent (= syp, arm), *quaecumque* non oportet, turpis sui lucri gratia. — Hb 10, $_{32\text{-}33}$ (221, $_{6}$) ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε, τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν: rememoramini, inquit, dies pristinos, in quibus *baptizati* (= syp)... et multas passiones et certamina sustinuistis, aliquando (= arm մերթ) opprobria et tribulationes..., und vorher im Prolog (195, $_{16}$), noch mehr mit syp verwandt: rememoramini vos, inquit, dies pristinos, in quibus *baptizati* estis, in quibus multas passiones et certamina sustinuistis, *aliquando* opprobria et tribulationes. — Im gleichen Zusammenhang Hb 10, $_{34b}$ (221, $_{24}$) καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα ὕπαρξιν καὶ μένουσαν: et ob rapinam bonorum vestrorum vos... etiam gaudentes fuistis; quoniam confidentes cognoscebatis vos, quod vobis maiora etiam praeparata sunt *in caelis* (= syp, arm) pro... und reinerer syp-Text im Prolog

(195, $_{19}$): et rapinam ([1]) bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis; quoniam confidentes cognoscebatis vos, quod *in caelis* maiora etiam quam illa praeparata sunt vobis, quae *posita sunt et manent* (= arm կան(ն) և մնան) usque in aeternum.

Abschliessend kann wohl gesagt werden, dass armen im grossen und ganzen doch ein ziemlich getreues Spiegelbild des syrischen Urtextes geblieben ist.

II. Kapitel

Die lateinische Übersetzung und ihre Grenzen

Wie schon S. 6* erwähnt, ist der Paulinenkommentar Ephräms seit 1893 durch die Venetianische lateinische Übersetzung [2]), um ein Wort Zahns ([3]) dafür zu gebrauchen, « aus seinem armenischen Sarge herausgehoben ». Und doch kann man nur mit gemischten Gefühlen diese Ausgabe zur Hand nehmen. So sehr der armenische Text und sein Druck zu loben war, so manches ist an lat auszusetzen. Schon die Druckausstattung ist voller Mängel ([4]). Und für eine textkri-

---

([1]) Zu Gal. 6, $_{10}$ (137, $_{5}$) gibt es noch folgendes freies Zitat: qui rapinam bonorum suorum cum *laetitia* susceperunt.

([2]) *S. Ephraemi Syri commentarii in epistolas D. Pauli, nunc primum ex Armeno in Latinum sermonem a patribus Mekitharistis translati.* Venetiis MDCCCXCIII (x + 275 Seiten).

([3]) Th. Zahn, *Geschichte des neutestamentlichen Kanons*, II (Erlangen und Leipzig 1890) S. 563.

([4]) Druckfehler reiht sich an Druckfehler, wie z. B. S. 31 Phraoni (statt Pharaoni) S. 34 popolum (populum), S. 38 saeculornm (saeculorum), S. 54 judicar (judicer), S. 78 appauerit (apparuerit), S. 79 fierat (fieret), S. 85 Thimoteus (Timotheus), S. 132 Chisti (Christi), S. 144 potesatis (potestatis), S. 147 potestabitus (potestatibus), S. 157 rennovata (renovata), S. 168 nomine (maxime!), S. 174 istrumentu (instru-

tische Untersuchung ist lat nur mit äusserster Vorsicht zu benutzen, wie die folgenden Ausführungen zeigen werden. Schäfers (a. a. O. S. 2) hatte bereits betont, dass nur ein der armenischen Sprache Kundiger sich dieser Aufgabe unterziehen könne und damit auch die Tatsache erklärt, dass bisher der lat. Kommentar für die neutestamentliche Textkritik nicht herangezogen worden ist. Mit einer nur sinngemässen Wiedergabe des armenischen Wortlauts ist uns eben nicht gedient.

Gehen wir nun näher auf Einzelheiten ein. Durch *Kursivdruck* soll wohl allem Anschein nach der zitierte Schrifttext aus seiner Umgebung, in der er eingebettet ist, herausgehoben werden. Schon ein oberflächlicher Vergleich ([1]) würde erkennen lassen, dass bei weitem nicht alle Zitate nun auch wirklich kursiv gesetzt worden sind. Dabei erscheint vereinzelt der Kursivdruck auch dort, wo kein Schriftzitat vorliegt, z. B. S. 7 gloriatio igitur circumcisionis impedita et mendacii convicta est; S. 16 per expiationem baptismi (Glosse!); S. 171 hic et illic; S. 187 quum; S. 208 sicut in illis; S. 216 ob sacrificium Abrahae; S. 224 factum usw. Manche Ungenauigkeiten und direkten Fehlübersetzungen sind dadurch zu erklären, dass lat sich in eine geradezu sklavische Abhängigkeit von der Vulgata ([2]) begeben hat und so Worte einsetzt, die nicht in der Vorlage stehen; darüber wird der Apparat zu unserem im II. Teil dargebotenen Volltext eine beredte Sprache führen, so dass sich hier eine weitere Beweisführung erübrigt. Der

---

mentum), S, 176 creaturi (creaturis), S. 203 apparverunt (apparuerunt), S. 214 fondamentum (fundamentum), S. 232 ilic (illic), S. 248 torturas (tortas!), S. 258 abitavit (habitavit), S. 267 Alexader (Alexander) usw. Ja, nicht einmal bei der Kapiteleinteilung ist man sorgfältig zu Werke gegangen, obgleich man sie doch einfach von der arm. Ausgabe übernehmen konnte: S. 40 steht die Überschrift XIII. drei Zeilen, desgleichen S. 43 die Kapitelzahl (XV.) zwei Zeilen zu spät, S. 47 fehlt nach dem Prolog zu 1 C überhaupt die Bezeichnung I. (Kapitel) und S. 243 lässt die Briefüberschrift AD TIMOTHEUM die Zahl PRIMA vermissen.

([1]) Vgl. Textausgabe im II. Teil der Arbeit!

([2]) Das soll natürlich nicht bedeuten, dass lat nun auch bei jedem Zitat Vulgatatext brächte.

tiefste Grund für so manche Fehlübertragung ist aber darin zu erblicken, dass die lateinischen Übersetzer augenscheinlich der syrischen Sprache nicht mächtig waren; eine fleissig herangezogene Pešitta hätte ihnen bessere Dienste geleistet als die Vulgata. So G 3, ₁₇ (S. 132), wo eigenlich folgendes kursiv gedruckt sein müsste: *testamentum confirmatum erat apud Deum..... non potest aspernari et irritum facere promissionem* (= syp ܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܣܠܝܘܗܝ ܘܢܒܛܠ ܡܘܠܟܢܐ). Oder Hb 3, ₈ ἐν τῷ παραπικρασμῷ S. 208 *ad exacerbandum* entspricht genau syp: ܠܡܪܡܪܘܬܗ. Ferner hätte lat Hb 5, ₇ (S. 212) *dum autem carne indutus erat* (wortwörtlich = syp) in Kursivschrift geben müssen und nicht die armenische Glosse: in diebus carnis suae.

Sodann braucht uns nicht wunderzunehmen, dass wir, von Vulgatazitaten selbstverständlich abgesehen, nicht auf Wörtlichkeit rechnen dürfen; auch eine strenge Wortfolge im Sinne der armenischen Vorlage werden wir kaum erwarten. Aber es fällt schon mehr ins Gewicht, wenn festgestellt werden muss, dass ab und zu Worte oder ganze Satzteile u n ü b e r s e t z t geblieben sind. Schon bei flüchtiger Durchsicht ergaben sich folgende Belege: S. 5 (zu R 1_{24}) cordis eorum + sicut et dilexerunt ipsi. Et [propter] deos suos, quos adorabant illi, item dignum erat, ulcisci eos ipsos et afficere... eos, qui commutaverant; S. 6 (zu R 2, ₃) qui talia agunt + quoniam et tu idem opus operaris; S. 9 (zu R 3, ₂₄) in gratia ipsius + et in redemptione(m) per fidem; S. 33 (zu R 10, ₁₅) praedicabunt + illis missi; S. 48 (zu 1 C 1, ₁₃) ait + Paulus; S. 49 (zu 1 C 1, ₁₄) baptizavi + sed gratias iterum ago, quod; S. 50 (zu 1 C 1, ₃₁) gloriemur + et non in operibus nostris; S. 53 (zu 1 C 3, ₃) contentio + et discordia; S. 55 (zu 1 C 4, ₅) cordium + id est qui operabatur et ministrabat in consiliis intimis; S. 95 (zu 2 C 5, ₂) habitationem + quae de caelo est; S. 100 (zu 2 C 7, ₅) pugna (!) + ab inimicis (et intus) proelium (nicht timores!); S. 134 (zu G 4, ₁₈) in + omnibus; S. 184 (zu 1 Th 2, ₁₉) spes + aut laetitia; S. 188 (zu 1 Th 5, ₁₃) illorum + pacem facite cum illis; S. 253 (zu 1 T 5, ₁₉) presbyterum + statim; S. 255 (zu 1 T 6, ₁₃) et + coram (Christo Iesu); S. 266 (zu 2 T 4, ₇) cursum + meum.

Irreführend bei einer textkritischen Wertung ist auch das ungleichmässige Übersetzen von ein- und denselben armenischen Ausdrücken. Mit ein paar Beispielen möge das erläutert werden: S. 5 (zu R 1, $_{26, 27}$) steht zuerst: similiter foeminae (!) eorum legem (զօրէնս) naturae suae mutaverunt, hingegen 4 Zeilen weiter *usum* (entspräche arm. պէտս) naturalem. — S. 12 (zu R 4, $_{17\,b}$) qui mortuos vivificat et vocat ea quae non sunt, tamquam ea quae sunt (genauer: qui vivificat mortuos et vocat quae non sunt tamquam *ex* [iis] quae sunt ['իբրեւ 'ի գոյէ]), während S. 13 vocat ea quae non sunt, tamquam ea quae sunt steht (hier zutreffend, da die Vorlage tatsächlich einfach զգոյն hat) und S. 12 im Kontext richtig übersetzt ist: sicut Isaac vocavit *ex eo*, quod non erat. — Schäfers hatte schon (a. a. O. S. 52) darauf hingewiesen, dass die *Goldene Regel* (1) trotz des gleichbleibenden armenischen Textes S. 9 und S. 26 verschieden wiedergegeben ist. — S. 133 (zu G 4, $_{3}$) erscheint sub *ordine* (besser ordinibus) mundi, dagegen für dasselbe Wort կարգ S. 174 (zu C 2, $_{8}$) undeutlicher per *elementa* huius mundi, ebenso S. 146 (zu E 2, $_{18}$) für Հեթանոս *Ethnicus*, S. 177 (zu C 3, $_{11}$) jedoch *Gentilis*. — S. 195 (zu 2 T 2, $_{7}$) und gleichfalls 21 Zeilen später finden wir den Ausdruck: qui nunc tenet, armen hat dagegen 189, $_{2}$ որ առաջիդ կայ (ος προκειται) und 189, $_{26}$ որ այժմդ իսկ ունի (ος νυν γε εχει).

Nicht selten begegnen uns direkte Fehlübersetzungen; als wichtigste seien hier hervorgehoben und gleichzeitig richtiggestellt: S. 5 (zu R 1, $_{20}$) statt: veritates: virtus; S. 19 (zu R 7, $_{6}$) statt: in servitute spiritus natürlich: in *novitate* spiritus; S. 90 (zu 2 C 2, $_{15}$) statt: Quia Christi bonus odor sumus Deo (= vg!): Quia *Dei* bonus odor sumus *in Christo;* S. 128 (zu G 2, $_{11}$) statt Cephas (= vg!): *Petrus;* S. 133 (zu G 3, $_{26}$) statt sumus richtig wie vg: *estis;* S. 136 (zu G 5, $_{10}$)

(1) Vielleicht liegt S. 110 in der Erklärung zu 2 C 11, $_{20}$ (110, $_{16}$) eine Reminiszenz an die Goldene Regel vor, wenn wir dort der Wendung begegnen: haec omnia, quae vobis non fecimus, fac*iunt* (nicht faciant!) vobis illi...

statt nihil aliud... sapietis genauer: aliquid aliud... ne conturbetis; S. 221 (zu Hb 8, $_{4}$) statt: in caelis vielmehr: *in terra* usw. Wenn S. 132 (zu G 3, $_{19}$) der unverständliche Ausdruck steht: quod promissum erat *in epulis* (131, $_{2}$ 'ի խրախուճնս) Angelorum, so würde bei Annahme einer Verschreibung aus 'ի խրախոյս (= in incitando) wohl ein Sinn in die Stelle hineinkommen.

Als letzte Probe sei der Versuch einer sklavisch-wörtlichen Übersetzung von armen ins Lateinische gemacht; es handelt sich um den Kommentartext zu R 1, $_{1\text{-}3}$ auf Seite 8, Zeile 9-21 der armenischen Ausgabe, dem zum Vergleich der Text von lat (Seite 3 oben) beigesellt wird:

	lat:
9 Paulus, ait, vocatus; id est, quod vocatus est ille (ܗܘ) ([1]) per (ܒܝܕ) revelationem, quae facta est (ܕܗܘܬ) supra eum	Paulus, ait, vocatus, idest vocatus
in via ⟨illic⟩ Damasci. Et (ܘ) missus est ille a Iesu Christo praedicare (ܟܪܙ, κηρυσσειν) evangelium.	in via Damasci a Jesu Christo revelante, qui misit eum ut portaret Evangelium suum.
Et (ܘ) non [dicit] cum vocatus sum ego (ܐܢܐ), tum electus sum; sed (ܐܠܐ) electus quidem fui ego (ܐܢܐ), sicut et socii mei, ad evangelium Dei priusquam fieret mundus.	Non dicit tum vocatus fui, cum electus fui, at jam electus ut socii mei, priusquam formaretur mundus, ad praedicandum Evangelium Dei.
16 Illud autem et hoc evangelium unus evangelista apparebit vobis, o Romani; quia a principio (= syp ܡܢ ܩܕܝܡ) confirmatum erat hoc scripturis sacris prophetarum,	Tum illud, tum hoc, Romani, unum est Evangelium, unus annuntiator quem principio sacri prophetarum libri confirmaverunt,
et ostentatum erat inter illos propter Filium suum, ille qui (ܗܘ ܕ) nunc quidem apparuit in carne (ܒܒܣܪܐ) ex semine domus David (= syp ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܒܝܬ ܕܘܝܕ);	Filium annuens qui novissime inter eos carne indutus a stirpe Davidica procedente apparuit,
idem quidem iste demonstratus est quod (ܕ) Filius est ille (ܗܘ) Dei.	idem Filius Dei demonstratus.

([1]) Um zu zeigen, wie weit das semitische Original noch erkennbar ist, wurden typisch syrische Wendungen rückübersetzt.

In den vorliegenden Untersuchungen wurde bei Anführen von Stellen aus lat bereits manches stillschweigend richtiggestellt; im übrigen bringt, wie schon vorher erwähnt, der Apparat im II. Teil der Arbeit alle textkritisch wichtigen Fehlübersetzungen und Ungenauigkeiten.

Zusammenfassend können wir nochmals feststellen: So sehr die lateinische Ephrämausgabe an sich zu begrüssen war, weil sie dem Abendland den Pauluskommentar des grossen Syrers erst bekannt machte, so vorsichtig muss man an ihre textkritische Auswertung herangehen, da sonst durch die gekennzeichneten Mängel in dem unbefangenen Leser eine unrichtige Vorstellung von der armenischen Vorlage erweckt wird.

III. Kapitel

Die syrische Textgestalt von Ephräms Corpus Paulinum und ihr Zeugenwert

Immer wieder haben wir bei unseren bisherigen Untersuchungen auf die Pešitta (1) als die älteste uns erreichbare Textgestalt des syrischen Corpus Paulinum zurückgreifen müssen; vereinzelt sahen wir naturgemäss auch eine ältere Fassung, wie sie wohl die Bibel Ephräms vertreten haben mag, durchschimmern. Das, was nunmehr als syr. Text übrigbleibt, darf nicht ohne weiteres als Bibeltext des Kirchenvaters angesehen werden (2). Ephräm geht viel zu frei mit seiner Bibel um, als dass sein Text einfach als « Zeuge » eingesetzt werden

(1) Die Zitate folgen der *Paulinenausgabe* der British and Foreign Bible Society (Bibelgesellschaft) London 1920, die nach dem Vorwort auf der von G. H. Gwilliam veranstalteten Edition der Clarendon Press vom Jahre 1901 und den späteren Verbesserungen fusst.

(2) Wenn R 8, $_{24}$ (33, $_{21}$) ἐσώθημεν mit dormimus wiedergegeben ist, so erklärt sich das einfach daraus, dass armen statt syp ܚܝܝܢ (*vivimus*) ein ܫܠܝܢ (quiescimus,

könnte. Das wird uns die Betrachtung seiner Arbeitsmethode zur Genüge lehren.

Was zunächst unsere Aufmerksamkeit in Anspruch nimmt, ist im Hinblick auf die grammatischen Regeln vom Nomen folgendes:

Statt zweier Substantive mit der gleichen Präposition wird häufig das 2. Substantiv einfach durch den Genitiv vom 1. abhängig gemacht, z. B. 2 C 11, $_{3}$ (108, $_{17}$) a simplicitate sanctitatis statt ἀπὸ τῆς ἁπλότητος καὶ τῆς ἁγνότητος; Ph 1 $_{11}$ (155, $_{33}$) in laudem gloriae statt εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον; 1 Th 4, $_{16}$ (181, $_{14}$) in sono tubae statt ἐν φωνῇ... καὶ ἐν σάλπιγγι. In allen diesen Fällen stimmt der Kommentartext nicht mit syp überein; dagegen hat arm etwa 1 T 4, $_{13}$ mit Ephräm übereinstimmend statt τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει: τη αναγνωσει της παρακλησεως. Ebenso steht statt zweier Substantive mit verschiedener Präposition das 1. Substantiv *mit* Präposition und das 2. im Genitiv (*ohne* Präposition), z. B. R 1 $_{2}$ (8, $_{18}$) in libris sacris prophetarum statt διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις. Statt dativischer Präposition mit Substantiv und abhängigem 2. Substantiv regieren *beide* Substantive den Instrumentalis, der ja leicht Präpositionen ersetzen kann, etwa R 1, $_{4}$ (8, $_{22}$) sed virtute et spiritu sanctit*ate* statt ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης usw. In die gleiche Richtung weist die summarische Ersetzung derselben Ausdrücke durch einen einzigen, der an die Spitze gestellt wird, z. B. 2 C 11, $_{23}$ (110, $_{30}$) einmal περισσοτέρως statt ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως usw. Ferner wird statt des Konkretum das Abstraktum gesetzt, etwa C 3, $_{9}$ (172, $_{35}$) humanitatem statt ἄνθρωπον oder manchmal statt θεός deitas, aber noch

dormimus) gelesen hat; ist doch bei unvokalisiertem syr. Text, dazu in Kursivform, der Unterschied zwischen anlautendem ܚܝܢ (vgl. vivimus) und ܢܝܢ (vgl. dormimus) nicht allzu gross. ܚܝܐ (vivere) selbst und seine Abwandlungen dienen vielfach in der Pešitta zur Wiedergabe von σωθηναι, σωτηρια usw.; lat hat dagegen S. 28 als Anm. 1 die nur durch Unkenntnis der syr. Sprache verständliche Bemerkung beigefügt: idest morimur (!!).

häufiger das Konkretum für das Abstraktum, z. B. R 13, $_{2+3}$ (45, $_{18+21}$) statt ἐξουσία — ἐξουσίαν: principi — principes; 2 Th 2, $_3$ (187, $_{22}$) statt ἀποστασία: apostata, das auch im Kontext zweimal (187, $_{19+24}$) auftritt, also sicher nicht erst armen seine Form verdankt. Statt des Plurals tritt der kollektive Singular ein: 1 C 15, $_{39}$ (83, $_{11}$) für ἀνθρώπων... κτηνῶν... πτηνῶν... ἰχθύων: hominis (Kollektivform)... pecoris (Sing.)... volucris... piscis, aber ebenso gern statt des Singulars der Plural, wie 2 Th 1, $_5$ (185, $_{28}$) statt κρίσεως: iudiciorum.

Auf dem Gebiete des Verbums sind an eigentümlichen Wendungen zu buchen: Für das Passiv tritt gern das Aktiv ein — bei einer semitischen Sprache ebenso wie die Vorliebe für den Plural ganz verständlich — z. B. G 1, $_{11}$ (125, $_{26}$) τὸ εὐαγγελισθέν: quod evangelizavi; Hb 2, $_3$ (199, $_{23}$) ἐγένετο βέβαιος: confirmarunt. Umgekehrt finden wir statt ἐνέκοψεν (vg: impedivit) ἡμᾶς ὁ σατανᾶς 1 Th 2, $_{18}$ (178, $_{36}$): impedimentum nobis fuit a satana. Schon zur Syntax leiten folgende Fälle über, wo statt eines intransitiven das entsprechende transitive Verbum in Kausativform erscheint, z. B. R 7, $_{20}$ (29, $_{31}$) statt ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοί: quod habitare ego feci; oder schon vorher R 5, $_9$ (20, $_{35}$) statt δικαιωθέντες: iustificabit nos.

Nicht selten hat auch Ephräm die rhetorische Frage vermieden. Statt dessen gibt er schon die (negative) Antwort [1]: 2 C 3, $_1$ (91, $_{22}$) ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάναι: *non* incipimus iterum nosmetipsos commendare; 2 C 6, $_{14}$ (99, $_{10}$) τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος: *non* est participatio iustitiae cum iniquitate *neque* lucis cum tenebris; G 4, $_{16}$ (133, $_8$) ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν: ego quoque *non* inimicus sum vobis... Oder er koordiniert: G 4, $_{30}$ (134, $_5$) τί λέγει ἡ γραφή: *sicut* dixit... Oder endlich er wandelt die Frage in einen Konzessivsatz um: Hb 1, $_{14}$ (199, $_6$) οὐχὶ πάντες εἰσὶν... πνεύματα: *etsi*... spiritus sint.

---

(1) Hb 9, $_5$ (216, $_{11}$) dagegen erscheint der negative Aussagesatz in Form einer rhetorischen Frage: περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος = quid autem opus est nunc sigillatim dicere ex ordine? Desgleichen Hb 9, $_{23}$b (218, $_{2}$ff = lat S. 225).

Auch sonst erscheint in buntem Wechsel negativer Aussagesatz in positiven verkehrt, z. B. R 11,$_{25}$ (42,$_{20}$) οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν: volo ego... ut sciatis (Vermeidung der doppelten Negation!) wie syp; ebenso lassen sich für das entgegengesetzte Verfahren Beispiele beibringen, etwa 2 C 5,$_{6}$ (96,$_{13}$) θαρροῦντες: ne contristemur. Am deutlichsten zeigt sich im grammatischen Bereich die freie Gestaltung des Schriftwortes durch Ephräm im Personenwechsel; folgende Stellen sollen das veranschaulichen:

1. sg. statt 2. pl. G 4,$_{13}$ (132,$_{37}$) οἴδατε: scio ego.
2. sg. statt 1. sg. 2 T 1,$_{4}$ (248,$_{21}$) πληρωθῶ: (ut) implearis.
2. sg. statt 1. pl. 2 T 1,$_{7}$ (248,$_{29}$) ἡμῖν: tibi.
3. sg. statt 1. sg. R 7,$_{10}$ (25,$_{27}$) ἐγὼ δὲ ἀπέθανον: et Adam(!) mortuus est.
1. pl. statt 1. sg. R 12,$_{3}$ (44,$_{22}$) λέγω: dicimus; 1 C 1,$_{12}$ (52,$_{28}$) ἐγὼ... εἰμί: nos... sumus; 1 C 5,$_{12}$ (60,$_{29}$) μοι: nobis.
1. pl. statt 3. sg. 1 C 10,$_{24}$ (70,$_{8}$) ζητείτω: quaeramus.
1. pl. statt 2. pl. G 5,$_{1}$ (134,$_{1}$) στήκετε: stemus.
2. pl. statt 2. sg. R 11,$_{17ff}$ (41,$_{18ff}$) erblicken wir z. B. in rascher Folge, teils im Schrift-, teils im Kontext Vertauschung von 2. pl. mit 2. sg.: V. 17 inserti *estis* statt ἐνεκεντρίσθης, V. 18 nolite gloriari statt μὴ κατακαυχῶ, V. 20 vos autem statt σὺ δέ, nolite superbire statt μὴ ὑψηλοφρόνει, jedoch sed time tu wie ἀλλὰ φοβοῦ; vobis parcet statt σοῦ φείσεται, permanseris — *tu* excideris = ἐπιμείνῃς — σὺ ἐκκοπήσῃ (V. 22) usw.
2. pl. statt 3. pl. R 13,$_{6}$ (45,$_{34}$) εἰσιν: estis.
3. pl. statt 2. pl. G 3,$_{27}$ (131,$_{25}$) ἐβαπτίσθητε: baptizati sunt.

Wie frei Ephräm mit der Hl. Schrift umgeht, wird noch klarer, wenn wir die Wahrnehmung machen, dass er häufig gerade die Versanfänge mit ihren anknüpfenden Partikeln auslässt. Wir ziehen zum Beweis nur das 1. Kapitel des Römerbriefes heran. Ephräm lässt aus:

R 1,$_{8}$ >πρῶτον μέν; R 1,$_{9}$ >γάρ; R 1,$_{10}$ >πάντοτε; R 1,$_{11}$ >ἐπιποθῶ γάρ; R 1,$_{16}$ >γάρ; R 1,$_{17}$ >γάρ; R 1,$_{18}$ >γάρ; R 1,$_{19}$ >διότι; R 1,$_{24}$ >διότι; R 1,$_{26}$ >διὰ τοῦτο; R 1,$_{27}$ >ὁμοίως;

R 1, 28 >καθώς. — Ebenso finden wir öfters bei Aufzählungen einzelne Attribute ausgelassen oder in anderer Reihenfolge.

Zur Gewissheit vollends wird uns die freie Haltung des Kirchenvaters der Bibel gegenüber, wenn vielerorts Schriftzitate gekürzt und nicht gerade selten auch noch umgestellt wurden.

Als blosse Kürzungen (1) seien genannt:

R 3, 8 (14, 17) καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι: qui (որ Verschreibung für որպէս καθως?) blasphemant nos et *dicunt super nos* quia. Hat etwa die syr. Textgestalt (vgl. syp ܘ]ܐܡܪܝܢ ܕ[ܐܡܪܝܢ) hier zur Auslassung geführt?

1 C 3, 2 zu 3 (56, 25 ff.; lat. S. 52) >οὔπω γὰρ ἐδύνασθε.

2 C 2, 10 (90, 17) καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι: ει (γαρ) και εγω κεχαρισμαι τινι.

3 C 4, 18 (95, 28) τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γάρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια: τα βλεπομενα προσκαιρα αλλα τα μη βλεπομενα αιωνια.

E 4, 17 zu 18 (148, 13) ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν... δὶα τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν einfach: in caecitate sensus sui.

E 5, 22 zu 24 (150, 10) Αἱ γυναῖκες... ὑποτασσέσθωσαν ὡς τῷ Κυρίῳ..... ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως αἱ γυναῖκες: Mulieres... sicut Domino subditae sint, sicut et Ecclesia, quia subdita est Christo.

E 6, 13 zu 16 (152, 27) ἅπαντα κατεργασάμενοι... ἐν ἀληθείᾳ... τῆς δικαιοσύνης... ἐν ἑτοιμασίᾳ: et in omnibus praeparate vos, id est in veritate et iustitia.

Ph 4, 2 zu 3 (162, 35) παρακαλῶ... παρακαλῶ... ἐρωτῶ καὶ σέ: sed rogo te. παρακαλειν und ερωταν ist im Syrischen wie im Armenischen das gleiche Wort (ܒܥܐ bzw. աղաչեմ).

1 Th 4, 1 (180, 19) om πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν: sic *ambuletis* condigne *placere Deo:*

---

(1) Dass Ephräm auch sonst grössere Partien Bibeltext übergeht, bezeugt Schäfers (a. a. O. S. 30, Anm. 1): «...Ephräm lässt ganze Kapitel des Diatessarons unkommentiert und unangedeutet».

1 Th 5,$_{7}$ (182,$_{14}$) οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν καὶ οἱ μεθύοντες νυκτὸς μεθύουσιν. Keine eigentliche Kürzung, aber sicher ein gedächtnismässiges Zitat: qui enim dormiunt et inebriantur, nocte dormiunt et inebriantur.

1 T 6,$_{13\ \text{zu}\ 14}$ (245,$_{38}$) τὴν καλὴν ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον: ut serves bonam confessionem et fidem sanam; ebenso im Kontext 245,$_{35\ \text{ff.}}$ confessionem... et fidem.

Hb 4,$_{14\ \text{zu}\ 15}$ (205,$_{1\ \text{ff.}}$): Habemus ergo Pontificem (V. 14, vgl. V. 15) ...qui non potest non compati infirmitati nostrae (V. 15). Die Verkürzung wurde ermöglicht durch *habemus* (syp ܐܝܬ ܠܢ) Pontificem V. 14a und V. 15a.

Hb 7,$_{1\ \text{zu}\ 2\text{b}}$ (210,$_{28}$): interpretatio nominis (vgl. V. 2b) *Melchisedech* (V. 1), Rex est iustitiae (V. 2b).

Noch grössere Freiheiten verraten die mit Umstellungen verbundenen Zusammenziehungen des Bibeltextes:

R 1,$_{32}$ vor 1,$_{30}$ (11,$_{37}$ vor 12,$_{4}$) illi qui cognoscunt iustificationem Dei (vgl. syp) ...et non solum qui agunt illud (= syp ܠܐ ܗܘܐ ܒܠܚܘܕ ܕܥܒܕܝܢ ܠܗܘܢ) ...sed et illi qui consentiant operibus... *superbos et inflatos, inventores malorum* (V. 30).

R 3,$_{7}$ vor 3,$_{6}$ (14,$_{4}$ vor 14,$_{12}$) si autem in [mendacio] meo [veritas] eius est (V. 7) cur (V. 6) damnandus sum... quamvis scripserit 'vincas cum iudicaris' (V. 4b) ...*malitia nostra* iustitiam eius *firmat* (V. 5) ...quomodo ergo Deus mundum iudicat (V. 6).

R 4,$_{8}$ vor 4,$_{7}$ (17,$_{16}$ vor 17,$_{29}$) Beatus ille cui Deus iustitiam suam imputavit... Beati quorum remissae sunt iniquitates (Schriftzitate!).

R 4,$_{10\text{a}}$ vor 4,$_{9\text{b}}$ (17,$_{38}$) Quomodo ergo imputatur *fides Abrahae ad iustitiam.*

R 5,$_{15\text{b},\ 17\text{b}}$ vor $_{16\text{b}}$ (22,$_{2}$ und 22,$_{4}$ vor 22,$_{8}$; lat S. 15): Ephräm gleitet von πολλῷ μᾶλλον (15 b) hinüber zu πολλῷ μᾶλλον (17 b), ferner von εἰς δικαίωμα (16 b) zu εἰς δικαίωσιν (18 b).

R 7,$_{2\text{a}}$ vor 7,$_{1\text{b}}$ (24,$_{29}$ vor 24,$_{30}$; lat S. 18): Die Zusammenziehung wird erleichtert durch τῷ ζῶντι ἀνδρί (2 a) statt ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνήρ (1 b); durch den semitischen syp-Text noch leichter verständlich.

R 8,$_{3}$ (30,$_{35}$) τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου ἐν ᾧ ἠσθένει: illud quod infirmum erat in lege. Sprachlich ist auch ille, qui infirmus... möglich, worauf Ephräm 30,$_{36}$ selbst mit dem Hinweis auf Moses anspielt.

R 10,$_{20}$ (39,$_{22}$) statt εὑρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν einfach: εμφανης εγενομην τοις εμε μη ζητουσιν (1).

1 C 4,$_{16}$ vor $_{14}$ (59,$_{17}$): sed ut imitatores sitis nostri tamquam filii; mosaikartige Kürze.

1 C 6,$_{9b}$ und $_{10}$ vor $_{9a}$ (61,$_{22 ff.}$): An nescitis vos, quia avari et fornicarii et qui agunt hisce similia, regnum Dei non possidebunt? Das verbindende Mittel ist τὴν βασιλείαν θεοῦ (semitische Wortstellung!) οὐ κληρονομήσουσιν (9a und 10b).

1 C 7,$_{16b}$ vor $_{16a}$ (63,$_{38 ff}$): Unde scit vir fidelis, si salvam faciet mulierem infidelem? aut unde scit mulier, si virum idolatram docebit illa?

1 C 10,$_{27\text{-}28}$ vor $_{26}$ (70,$_{13}$ vor 70,$_{18}$; lat S. 68). Das alttestamentliche Zitat (Ps. 23,$_{1}$ = V. 26) wird also nachgestellt.

1 C 14,$_{17a}$ mit $_{16b}$ vor $_{17b}$ (87,$_{36 ff}$): Quamvis tu benedixeris (wörtlich ευ-λογεις), tamen proximus tuus nescit, quid tu dicas; quare nec aedificatur ille.

1 C 15,$_{53b}$ vor $_{53a}$ (84,$_{16 ff}$): Oportet hoc corpus mortale induere vivificationem, immortalitatem; et hoc corpus corruptibilitatis induere gloriam incorruptionis.

2 C 8,$_{20 f}$ (103,$_{18 ff}$) vor 8,$_{18 f}$ (103,$_{24 ff}$).

E 3,$_{10b}$ vor $_{10a}$ (145,$_{5}$): In Ecclesia innotescat multiformis gratia Dei principatibus et potestatibus, quae in caelis est (sic!) (2).

E 6,$_{22}$ vor $_{21}$ (153,$_{2 ff}$): ecce misi Tychicum, ut nobis indicet (V. 21) quae circa nos sunt... Verbindungsstück (im

(1) Ebenso R 15,$_{21}$ vor 15,$_{20}$b (49,$_{15}$ vor 49,$_{19}$).

(2) Diese Fehlübersetzung (lat hat: *qui* (!)... sunt) ist wohl durch falsche Wiedergabe von ܕܒܫܡܝܐ (= syp) verursacht statt: ἐν τοῖς ἐπουρανίοις; dafür spricht auch das im Kontext (145,$_{8}$) folgende *որ յերկինս* (quae in caelis), das genaue Äquivalent für ܕܒܫܡܝܐ.

Syrischen gleichlautend!): ἵνα δὲ εἰδῆτε (V. 21) — ἵνα γνῶτε (V. 22).

C 1, $_{18}$ vor 1, $_{16,17}$ (167, $_{5ff}$): et ille ipse est caput corporis Ecclesiae ...et ille est principium resurrectionis, primogenitus mortuorum... In illo ...condita sunt visibilia et invisibilia (V. 16) ...sive throni sive dominationes (V. 16) ...et ipse est ante omnes (V. 17). Daran anschliessend (167, $_{26}$) wird V. 18 wieder zitiert: et ipse est caput etc. Verbindungsstück also: καὶ αὐτός ἐστιν (V. 17, V. 18).

1 Th 2, $_{6}$ vor $_{5b}$ (177, $_{2ff}$): Nec quaerimus gloriam... neque a vobis, sicut et vos testamini, neque ab aliis (V. 6)... Deus tamen testatur (V. 5 b).

2 Th 2, $_{3a}$ vor $_{2b}$ (187, $_{14ff}$): Ne quis ergo vos seducat... quod iam *pervenerit* dies Domini nostri, quoniam nisi prius *venerit*...

1 T 5, $_{24}$ (244, $_{8}$) vor 5, $_{23}$ (244, $_{15}$).

2 T 1, $_{12}$ (249, $_{18}$): οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα καὶ πέπεισμαι ὅτι δύνατός ἐστιν: scio enim eum qui potens est (mihi servare) ...*in quem credidi* (1).

Als wirklich zuverlässige (2) Zeugenstellen für die Pešitta (bzw. Vorpešitta) mögen nunmehr folgende Ephrämzitate aufgeführt werden:

R 1, $_{32}$ s. S. 29*.

---

(1) Ein rein gedächtnismässiges Zitat findet sich zu Hb 13, $_{23}$: « Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς. Ephräm zitiert diese Stelle nur im Prolog zum Hebräerbrief (194, $_{35}$ ff., lat S. 200) mit folgenden Worten: Ego autem dico quod duobus verbis (versis?), quae scripsit Paulus in fine epistulae huius, solvuntur ambae suspiciones quoad epistulae huius initium exortae. Siquidem scripsit ille: « Vos ipsi cognoscite fratrem *vestrum* (unbelegbar!) Timotheum, quem misi ego eum (syp: qui (di)missus est) ut cito veniat ad vos ». Praeterea, quia addidit, semel atque iterum dicens: « Si celerius venerit, et ego cum illo cito *veniam* ».

(2) Dass der syr. Einfluss noch weiter geht, zeigen unsere Ausführungen S. 11 ff. über das manchmal zu beobachtende *sprachliche Unvermögen* des armenischen Übersetzers. Auch wird der Apparat der Textausgabe noch manche Ergänzungen bringen.

R 2, $_3$ λογίζῃ δὲ τοῦτο: 12, $_{17}$ *quid* etiam (ergo) credis *tu* = syp (ܡܢܐ ܕܝܢ ܡܗܝܡܢ ܐܢܬ).

R 3, $_4$ s. S. 15*.

R 4, $_{23}$ οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ: 19, $_{38}$ et non propter eum tantum scriptum est, quia reputata est *fides eius* ad iustitiam; wortwörtlich = syp.

R 5, $_6$ ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρόν: 20, $_{23}$ *propter infirmitatem nostram in tempora isto* = syp.

R 5, $_{13}$ s. S. 11*.

R 5, $_{20b}$ s. S. 17*.

R 6, $_{19}$ δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν: 24, $_{10}$ ut fiatis servi *iustitiae et sanctificationis* = syp.

R 7, $_2$ s. S. 29*.

R 7, $_{21}$ τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν: 29 $_{23}$ quae vult *perficere* (τελειν) in me bonum aliquod. Verwandt mit der Pešitta, die zuerst τελο(υ)ντι statt θέλοντι gelesen hat und dann nochmals θελοντι übersetzt: ܕܡܫܠܡ ܠܪܥܝܢܝ ܗܘ ܕܨܒܐ ܕܢܥܒܕ ܛܒܬܐ (quae *perficit* in mente mea; illa quae *vult* facere bonum) (¹).

R 8, $_{19}$ ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται: 32, $_{35}$ nam *omnes creaturae* (pl. t.) *exspectabant et sperabant* filios *suos* = syp ܡܣܟܝ̈ܢ ܒܪܝ̈ܬܐ ܗܘܝ̈ ܘܡܣܟܝ̈ܢ ܠܒܢܝ̈ܗܝܢ.

R 9, $_{11}$ ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ: 35, $_{33}$ *praeveniebat apparebat propositum electionis* Dei, wortwörtlich = syp, dagegen Kontext 36, $_{19}$: electio propositi Dei (nicht = arm).

R 9, $_{22}$ σκεύη ὀργῆς: 37, $_7$ *iram super vasa irae,* ebenso Kontext 37, $_{9f}$ *iram* suam... *super* vasa; entspricht wortwörtlich syp.

R 9, $_{23a}$ ἵνα γνωρίσῃ: 37, $_9$ *et effudit* = syp ܘܐܫܕ.

R 10, $_{6.7}$ τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν. ἤ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χρι-

---

(¹) Vgl. St. Lyonnet S. J., *Les Versions Arménienne et Géorgienne du Nouveau Testament* in: Lagrange, *Critique Textuelle* II. Paris 1935, S. 526 [57].

στὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν: 38, ₁₈ f τις ανεβη (semit. Impf. zu wörtlich übersetzt!) εις τον ουρανον *και κατηγαγεν* τον Χριστον (genau so das spätere Zitat 42, ₂₆!) και τις κατεβη εις την *αβυσσον γεεννης και ανηγαγεν* τον Χριστον *εκ των* νεκρων; Wort für Wort Pešittatext!

R 10, ₁₂ οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος: 38, ₂₈ *et in hoc distinxit* ille, *nec Iudaeos* nec *Gentes;* wortwörtlich = syp.

R 13, ₉ τὸ γάρ: 45, ₃₉ propter illud quod dixit (lat: nam quae dicta sunt!); vgl. syp ܘܐܦ ܗܘ ܓܝܪ ܕܐܡܪ (atque illud enim quod dixit).

R 15, ₂₀ ὠνομάσθη Χριστός: 49, ₁₅ *nominatum* sit *nomen Christi* = syp.

R 16, ₁₉ εἰς πάντας: 50, ₁₇ in omnes partes (nicht = arm), im Kontext 50, ₁₈ ad *omnem hominem* = syp.

1 C 1, ₁₀ ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε παντες: 52, ₂₁ ut unum *verbum* habeatis vos omnes; vgl. syp ܕܬܗܘܐ ܚܕܐ ܡܠܬܐ ܠܟܠܟܘܢ (ut fiat unum verbum omnibus vobis) (¹).

1 C 1, ₁₄ οὐδένα ὑμῶν: 53, ₈ aliquem *ex vobis* ego non = syp.

1 C 4, ₃ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας: 58, ₁₁ et aut unquam [ab] *omni filio hominis* = syp.

1 C 5, ₇ ἐτύθη Χριστός: 60, ₁₈ *Christus est, qui immolatus est* = syp.

1 C 6, ₁ πρᾶγμα: 60, ₃₇ *iudicium* (vgl. κριτήρια V. 4) = syp (ܕܝܢܐ).

1 C 6, ₁₆ s. S. 16*.

1 C 6, ₁₉ τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος: 62, ₁₆ (u. 20) *spiritus sancti, qui habitans est in vobis* = syp.

1 C 7, ₂ ἕκαστος: 63, ₂ omnis *homo;* vgl. syp ܐܢܫ.

1 C 8, ₁ πάντες γνῶσιν ἔχομεν: 65, ₁₀ *in omnibus* in nobis *scientia est* = syp.

1 C 9, ₁₃ οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ: 67, ₂ qui in *domo idolorum* operantur, de domo illa = syp.

(¹) Vgl. Lyonnet a. a. O. S. 526 [57].

1 C 11, 17 ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον συνέρχεσθε: 72, 3 *quia non* (ոչ եկէք = ܕܠܐ ܗܘܐ) in melius *progressi estis* (syp ܠܡܐ ܕܩܕܡܝܟܘܢ ܐܬܝܬܘܢ = ad 'quae ante vos' venistis) vos in hac [parte], sed *ad defectionem ipsam* (ի նկուն անդր = ܗܘ ܠܒܨܝܪܘܬܐ) *descendentes* inclinati estis (syp ܢܚܬܬܘܢ = descendistis).

1 C 12, 4 τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα; 73, 38 *unus est spiritus* = syp.

1 C 13, 12 βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι: 76, 22 *nunc velut* in aenigmate *per speculum videmus* = syp.

1 C 15, 42-43 σπείρεται — ἐγείρεται: 83, 18 semin*an*tur — sur*gunt* = syp.

2 C 1, 6 τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων: 87, 30 *et fiat vobis virtus tolerare* (syp: ut toleretis vos) easdem passiones = syp.

2 C 1, 12 οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ... ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ: 88, 19 conversati sumus in mundo neque in sapientia carnali..., Stellung = syp.

2 C 1, 21 ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς... θεός: 88, 34 *Deus enim est qui confirmat nos* = syp.

2 C 2, 3 λύπην σχῶ: 89, 17 *contristent me* = syp.

2 C 3, 1 μὴ χρῄζομεν · ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν: 91, 24 et aut petere epistulas ab *aliis;* vgl. syp ܐܝܟ ܐܢܫܝܢ (sicut alii).

2 C 6, 6 ἐν πνεύματι ἁγίῳ: 98, 20 *in spiritu sanctitatis* = syp.

2 C 6, 13 τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς: 99, 6 ...*diligere nos.* Et quia tamquam filii diligatis nos, remunerationem magnam (de) filiis debemus vobis. Dilatamini ergo vos... (vgl. syp: Tamquam filiis autem dico ego: remunerate mihi debitum meum erga vos et dilatamini caritatem vestram erga me).

2 C 7, 14 ἀλήθεια ἐγενήθη: 101, 27 *in rectitudine inveniebatur* = syp.

2 C 9, 14 ἐπιποθούντων: 165, 1 *in caritate multa* = syp.

2 C 11, 1 μικρόν τι ἀφροσύνης: 108, 7 *quod* modicum *loquor* ego in insipientia = syp.

2 C 11, 9 s. S. 15*.

2 C 12, 11 ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι: 113, 20 *testificari* vos pro nobis; vgl. syp ܕܐܢܬܘܢ ܣܗܕܬܘܢ ܥܠܝ (quod vos testificamini super me).

2 C 13, 9 τὴν ὑμῶν κατάρτισιν: 115, 24 *ut vos perfecti sitis* = syp.

G 3, 17 s. S. 21*.

G 3, 23 εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι: 131, 17 fidem eam, *quae praeparata erat, ut reveletur* = syp ܕܡܛܝܒܐ ܗܘܐ ܠܡܬܓܠܝܘ.

G 4, 16 ἀληθεύων: 133, 10 confirmavi vos in *veritate,* quam *praedicabam* (arm. *քարոզէի*: kharozēi = εκηρυσσον) vobis; vgl. syp (ܟܪܙ = κηρυσσειν!) ܕܐܟܪܙܬ ܠܟܘܢ ܫܪܪܐ (quod praedicavi vobis veritatem).

G 4, 17 s. S. 15*.

G 5, 17 ταῦτα γάρ: 135, 30 *et* enim *haec duo* = syp ܘܬܪܬܝܗܘܢ.

G 6, 6 s. S. 12*, Anm. 2.

G 6, 9 καιρῷ γὰρ ἰδίῳ: 136, 39 veniet enim tempus = syp ܢܗܘܐ ܓܝܪ ܙܒܢܐ (erit enim tempus).

E 2, 7 ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις: 142, 12 wortwörtlich = syp: mundis (ܠܥܠܡ̈ܐ), qui veniunt.

E 2, 15 τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν: 143, 7 mandatorum... mandatis = syp ܦܘܩܕ̈ܢܐ ܕܒܦܘܩܕܢܝܗܘܢ.

E 2, 22 ἐν ᾧ: 143, 35 quoniam = syp ܒܗ.

E 3, 10 s. S. 30*, Anm. 2.

E 3, 17 ἐρριζωμένοι: 146, 11 ut *fiat firma radix vestra* = syp.

E 4, 14 ἐν κυβείᾳ: 147, 31 in doctrinas fallaces = syp (vgl. S. 18*).

E 4, 16 ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ: 148, 9 *ut in caritate perficiatur aedificatio eius* = syp.

E 5, 19 ᾄδονες καὶ ψάλλοντες: 150, 8 laudate; vgl. syp ܙܡܪܝܢ (ψαλλοντες, > αδοντες!).

Ph 1, 1 s. S. 12*.

Ph 1, 7 διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς: 155, 17 *quoniam in corde meo* habeo vos omnes, typisch semitisch, vgl. syp ܡܛܠ ܕܒܠܒܝ ܣܝܡܝܢ ܐܢܬܘܢ (quoniam in corde meo positi estis vos).

Ph 1, 20 s. S. 15*.

Ph 1, 21 ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος: 157, 1 *vita mea Christus est... et si morior... lucrum est mihi;* entspricht wortwörtlich dem Text der Pešitta.

Ph 1, 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς: 157, 16 *ut quando* iterum *veniam* ego *ad vos, abundet* mihi *haec gloriatio, qua glorior* ego pro vobis *in Christo* = syp.

Ph 2, 3 ἀλλήλους: 157, 35 *homo comitem suum* = syp ܟܠܢܫ ܠܚܒܪܗ.

Ph 2, 22 s. S. 15*.

Ph 3, 10 τοῦ γνῶναι αὐτόν: 161, 3 *quia hac* vera scientia *cognovi* ego *Iesum*; vgl. syp ܕܒܗ ܐܬܝܕܥܬ ܠܝܫܘܥ (quia hac cognovi Iesum).

Ph 3, 16 τῷ αὐτῷ στοιχεῖν: 161, 35 in eisdem *perficiamur*; vgl. syp: ܒܚܕ ܫܒܝܠܐ ܢܫܠܡ (in una via perficiamur).

Ph 4, 15 οὐδεμία μοι ἐκκλησία: 163, 36 *non una quaedam ex ecclesiis* ... *mihi* = syp.

C 1, 6 s. S. 15*.

C 2, 8 τὴν παράδοσιν: 170, 7 *doctrina* = syp.

C 2, 11 τοῦ σώματος τῆς σαρκός: 170, 18 einfach *carnis* = syp.

C 2, 14 χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν: 170, 31 sententiam *peccatorum* = syp.

C 2, 22 ἅ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει: 171, 37 *quia haec ipsa sunt usus corruptionis*; wortwörtlich = syp.

C 3, 11 Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος... βάρβαρος, Σκύθης: 173, 1 *Iudaeus neque Gentilis*... non Graecus (arm. յոյն, syp ܝܘܢܝܐ = *Jonier*) *neque barbarus est* = syp; vgl. S. 18*.

C 4, 4 ὡς δεῖ με λαλῆσαι: 173, 28 *et loquar*... *sicut dignum* sit *mihi* = syp.

1 Th 2, 7 s. S. 15*.

1 Th 2, 9 τὸν κόπον ἡμῶν: 177, 19 quia *manibus nostris* laborabamus; abgesehen von der Wortstellung = syp.

1 Th 2, 9-10 ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ὑμεῖς μάρτυρες καὶ θεός: 177, 25 et *vos* ipsi *testamini*... *et Deus*... *sicut* (syp ܐܝܟܢܐ) *praedicavimus* (arm, syp = κηρυσσειν) nos verbum Dei in medio vestrum = syp.

1 Th 5, 12 καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς: 182, 35 et *qui edocent vos* = syp.

2 Th 2, 7 ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας: 188, 37 *iniquitatis* ecce *iam* (= syp ܕܥܘܠܐ ܡܢ ܟܕܘ) *praeveniens* obtinuit prius, noch deut-

licher 189, $_{1}$: iam *praesumpsit* hoc vigere; praeveniens — praesumpsit erinnert an syp: ܫܪܝ ܡܬܚܦܛܘ (coepit sollicite agere).

1 T 2, $_{14}$ ἐν παραβάσει γέγονεν: 239, $_{27}$ *transgressa est mandatum* = syp.

1 T 3, $_{8}$ s. S. 16*.

1 T 4, $_{15}$ ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ: 242, $_{22}$ *ut manifestum sit... quod adhuc progressus es tu;* wortwörtlich = syp.

2 T 2, $_{8}$ ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον: 251, $_{5}$ *illum, qui factus est* ex semine David sicut (ܐܝܟ) in Evangelio scriptum est = syp.

Tt 1, $_{10}$ φρεναπάται = 261, $_{7}$ *et seducunt mentes hominum* = syp.

Tt 2, $_{10}$ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους: 262, $_{37}$ *ostendunt* illi *veritatem suam* = syp ܚܘܢ ܫܪܪܗܘܢ.

Tt 2, $_{12}$ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρονῶς καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι: 263, $_{7}$ a desider*io* (Übersehen der diakritischen Punkte?) *mundi* (ܕܥܠܡܐ) ...*et vivemus in mundo hoc* ...*in sobrietate* ...*et iustitia* ...*et pietate;* wortwörtlich = syp.

Hb 1, $_{14}$ τοὺς μέλλοντας: 199, $_{8}$ *qui parati sunt* = syp; vgl. S. 35* zu G 3, $_{23}$.

Hb 2, $_{17}$ εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι; 201, $_{19}$ *ut sit propitiator* = syp.

Hb 3, $_{3}$ οὗτος δόξης: 202, $_{5}$ *gloriae ipsius* = syp.

Hb 3, $_{8}$ s. S. 21*.

Hb 4, $_{6}$ ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινάς: 204, $_{2}$ *quapropter* dixit *quia est* (ܕܐܝܬ) *locus* quibusdam = syp.

Hb 5, $_{7}$ s. S. 16*.

Hb 6, $_{18}$ s. S. 16*.

Hb 7, $_{21}$ s. S. 16*.

Hb 9, $_{11\,f.}$ διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς... εἰσῆλθεν: 217, $_{2}$ *et introivit in tabernaculum* = syp.

Hb 9, $_{15}$ ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν... παραβάσεων: 217, $_{25}$ quoniam per mortem suam *facta est redemptio illis qui praevaricati fuerant* = syp.

Hb 10, $_{2}$ ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι: 218, $_{38}$ *si enim perfecissent* eos... *quiescerent ab hostiis suis* = syp.

Hb 10, $_{32\text{-}34}$ s. S. 18*.

Hb 11, $_4$ δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος: 223, $_5$ *propter hanc itaque fidem Abel factum est super eum testimonium, quod iustus est ille* = syp.

Hb 11, $_{15}$ s. S. 16*.

Hb 11, $_{21}$ ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν: 225, $_6$ *benedixit unum unum* (syp ܚܕ ܚܕ) (1) *ex filiis Ioseph* = syp.

Hb 12, $_1$ εὐπερίστατον: 228, $_{12}$ *quae quotidie parata sunt* praevaricari facere *nos* = syp.

Hb 12, $_{27}$ ὡς πεποιημένων: 231, $_{21}$ quoniam transeunt; syp ܡܛܠ ܕܥܒܝܕܢ ܐܢܝܢ (quoniam *facta* sunt ea). Ephräm oder seine Bibel hat hier statt ܥܒܕ facere ܥܒܪ transire (Verwechslung des diakritischen Punktes!) gelesen. So kehrt auch im Kontext immer transire (231, $_{21, 26, 27 \text{ bis}}$) wieder.

Hb 13, $_{20}$ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν: 233, $_{15}$ *quia ille est Iesus Christus Dominus noster;* wortwörtlich Pešittatext.

Auf Grund dieser Liste, die nur die typischsten Fälle hervorhebt, lässt sich die These aufstellen, dass zur Zeit Ephräms das syrische Corpus Paulinum bereits in einer Form vorhanden gewesen sein dürfte, die abgesehen von manchen Altertümlichkeiten (besonders in der Wiedergabe schwieriger griechischer Ausdrücke), der heutigen Pešitta sehr nahe stand.

Damit ist aber die textkritische Bedeutung des von Ephräm gebotenen Paulustextes keineswegs erschöpft. Es wird noch einer weiteren Untersuchung bedürfen, um festzustellen, wie weit im Kommentartext auch westlicher Einfluss greifbar ist, d. h. Einwirkung jener abendländischen Textart, als deren ältester Vertreter Marcion erscheint und zu der neben der altlateinischen auch die altsyrische Überlieferung zu rechnen ist (2). Freilich gibt es noch keine Normalgestalt für diesen

(1) vgl. 2 T 2, $_{18}$ τινων: 252, $_{18}$ *hominum hominum* (syr ܐ̱ܢܫ ܕܐ̱ܢܫ) und Tt 1, $_5$ κατὰ πόλιν: 260, $_{23}$ *in urbem urbem* (syp ܡܕܝܢܐ ܒܡܕܝܢܐ) usw.

(2) Nach L. Vaganay, *Initiation à la critique textuelle néotestamentaire.* Lyon 1934, S. 98 sind Hauptzeugen für den Westerntext in den Paulusbriefen:

Westerntext; ja, es wird schwierig sein, sie jemals rein herzustellen. Deshalb beschränken wir uns darauf, in einer Tabelle wenigstens für den Römerbrief solche Lesarten des Kommentars aufzuzeigen, die sicher als Westernlesarten anzusprechen sind. Durch die englische Vulgataausgabe von WORDSWORTH-WHITE (1) ist dabei nunmehr eine vollständige Auswertung der altlateinischen Überlieferung möglich, wenn auch vorläufig nur bis zum Epheserbrief einschliesslich. Für die griechischen Zeugen dient neben der grossen Ausgabe von HERM. v. SODEN (2) immer noch TISCHENDORFS *Editio octava* (3) als willkommene Ergänzung.

R 1, 4	ορισθεντος: 8, 30 demonstratus est	definitus Tert; demonstratus Or.
1, 8	δια + dominum nostrum	Tert
1, 9	μου 1] μοι	D* G 69 436 al. vg (nicht dubl) sy ar Or
1, 15	και + εν	D* (G: εκ) min. (4) g vg' (dubl fuld* al.)
1, 16	super evangelium	g dubl Sed
	de evangelio	Aug Vig: επι ευαγγ. G.
	πρωτον >	Mn B G Tert sa (5)
1, 20	sint + ipsi	d* g fuld lichf (dubl) al. Aug

D E F G 0171, ferner die Altlateiner und Altsyrer (hierzu gehören auch die gelehrten Randbemerkungen des Thomas von Charkel: sy[hm]) und zerstreute Elemente in der saidischen Überlieferung (sa), und endlich die Schriftzitate der griechischen Väter bis Ende des 3. und die der lateinischen und syrischen Väter bis zum Ende des 5. Jahrhunderts.

(1) *Novum Testamentum Domini nostri Iesu Christi Latine,* ed. JOH. WORDSWORTH - H. J. WHITE. Pars II. Fasc. I. Epistula ad Romanos (Oxonii 1913), Fasc. II. Epistula ad Corinthios Prima (1922), Fasc. III. Epistula ad Corinthios Secunda (1926), Fasc. IV. Epistula ad Galatas. Epistula ad Ephesios (1934).

(2) HERM. v. SODEN, *Die Schriften des Neuen Testamentes in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt.* II. Text mit Apparat. Göttingen 1913.

(3) *Novum Testamentum Graece,* ed. CONSTANTINUS TISCHENDORF. Editio octava critica maior. Vol. II. Lipsiae (1872).

(4) Die Sigla und Abkürzungen entsprechen der Ausgabe von MERK; darüber hinaus bedeutet *min.*: einzelne griech. *Minuskeln.*

(5) Für sa (und bo) ist die Kollation von J. L. KOOLE, *Studien zum koptischen Bibeltext.* Berlin 1936 S. 9ff. mitbenutzt.

R 1, 24	διο + και	D G K L P al. syh
1, 26	φυσιν + χρησιν	D* G vg ar bo′
1, 27	αντιλαμβανοντες	G
1, 32	ποιουντες, συνευδοκουντες	B d g vg′ (dubl fuld* pl.) ar Cyp Or (Cl r) Lcf Pel Aug (pl.) Sed
2, 1	omnis qui iudicas >	Cyp
3, 1	ἤ >	S* G 1908 al.
3, 5	∾ δικαιοσυνην θεου	G lat′ (nicht d* hub Or (pl.) Ambst)
3, 9	προκατεχομεν περισσον ·	D* G 104 al. dubl lichf* Or Pel (Sed)
	ητιασαμεθα	D* G 104
	γαρ >	D1* syp co′
3, 26	και >	G min. fuld lichf Ambst
	+ Χυ	c d* vg′ (dubl fuldc pl.) syp bo Or Ambst Pel
3, 29	μονος (?)	D
4, 17	επιστευσας	G d vg′ (dubl fuld al.) syp (Or) Ambst
4, 18	σου + ως αι αστερες του ουρανου και το αμμον της θαλασσης: 19, 9 quia crescit et multiplicatur sicut arena et stellae	G min.; + sicut arena maris fuld* al.; + sicut stellae caeli g harl*; + sicut stellae caeli et arena maris f al. Or; + tamquam stellae caeli et tamquam hariena quae est ad oram maris non denumerabitur a multitudine dubl.
4, 19	πιστει + ου	D G K L P 104 al. (c vg′ (fuld* al.) (Or) (Ambst) Pel Sed
	ηδη >	B G min. lat pl. sypi Ωρ
4, 23	αυτω + εις δικαιοσυνην	Do c vg′ (dubl pl.) Or Ambst (syp)
5, 1	εχομεν	S Bc G′ P al. vg′ (dubl al.) syh sa Sed
5, 2	τη πιστει >	B D G f Or′
5, 9	ουν >	Mn [1] D* G min. vl vg′ (dubl fuld* lichf al.) bo Cyp Hil Or′ Ambst Aug
5, 11	καυχωμεθα	L (G) min. d vg syph
5, 17	της δωρεας >	B min. sa Ωρ′ Ir Aug
6, 5	αλλα] ουτως	syp Tert′ Aug
	αναστασεως + αυτου	G f will syp ar
6, 8	αυτω] τω Χω	D* G vg′ (nicht dubl al.) syp Aug′
6, 16	εις θανατον >	D r vg′ syp sa Or Pel
7, 6	ημας >	B G Tert Or
7, 8	νεκρα + ην	G (K) d vg syp ar bo Ωρ
7, 13	∾ αμαρτια αμαρτωλος	DG vg′ (dubl fuld lichf al.) ar (co) Ambst Aug′

---

(1) Nach Koole, a. a. O. S. 10.

R 7, 16	καλος] καλον εστιν	G c t vg′ (nicht fuld al.) syp ar Or Amb Hier Aug Sed
7, 20	εγω 1 >	B C D G min. vg ar bo
7, 25	η χαρις του κυριου	G f Ir
	∾ εγω αυτος	D lat pl.
8, 1	Iυ + μη κατα σαρκα περιπατουσιν	A E K L P Ψ (bei G Lücke!) c f vg syp ar Or H.er Aug Vict
8, 2	σε	S B G min. f m dubl syp Tert′ Pel Aug
8, 5	οι] 31, 24 qui ambulant	Tert (qui incedunt)
8, 11	Ιησουν 2 >	Mn ([1]) BGKLP al. f m Ir Tert (pl.) Hil Amb Aug (pl.)
	δια το ενοικουν αυτου πνευμα	BDGKLP al. lat pl. (auch Tert) syp Ωρ
8, 13	του σωματος] της σαρκος	D G lat (Tert!) syp
8, 14	∾ υιοι εισιν θεου	B G c vg′ (pl., nicht dubl fuld) syp Hil Pel Aug.
8, 18	μελλουσαν >	Tert′
8, 20	ουχ εκουσα] ου θελουσα	G lat
8, 22	οδυνει	G lat pl.
8, 23	και 1 + ημεις	D G 104 (441) al. lat syp ar co
	υιοθεσιαν >	D G f t Ambst
8, 24	και >	B G lat syp bo Or
8, 26	προσευχομεθα	G min. ar
8, 35	τις + ουν	G d f c* m vg′ (fuld* harl al.) ar bo Or Pel Aug Sed
8, 37	τον αγαπησαντα	D G d* vg Tert Cyp Hil Amb′ Sed
9, 6	Ισραηλ 2] Ισραελ(ε)ιται	D G min. d* vg (dubl fuld pl.) Ambst Aug′
9, 22	ηνεγκεν >	G d* f Julian
	μακροθυμια + εις	G d* f dubl syp Ambst Julian
9, 26	οὗ] ~~ου~~ ω	S* ar Ιρ
9, 32	εργων + νομου	DKLP al. sy Hier
10, 3	ιδιαν + δικαιοσυνην	SGKL (69) d* f sy Ιρ Tert Or′ Aug′
10, 5	∾ γραφει οτι την δικαιοσυνην	S* A D* min. vg al. Or Ambst
	ανθρωπος >	G dubl syp Hil
10, 14	πως δε 1] η πως	G lat pl. syp ar
10, 15	ευαγγελιζομενων + ειρηνην	Mn DGKLP min. lat pl. (nicht dubl) syp ar Tert
10, 17	Χυ >	G f Hil Pel
11, 7	επεζητει	G 441 al. lat sy ar bo

([1]) Nach Koole, a. a. O. S. 11.

11, 14	∾ την σαρκα μου	D G lat sy ar
11, 26	ρυομενος + και	Ψ (G^c) al. pl. lat sy ar sa
11, 30	γαρ + και	Ψ L al. pl. (e vg) sy ar
11, 33	και [1] >	min. (c) vg Or′ Hil′ Ambst
11, 34	κυριου] θεου	D* Iρ Cyp Zeno′
11, 36	αιωνας + των αιωνων	F G^c c m′ t vg′ (dubl fuld lichf al.) syp Cyp Or Hil Aug
12, 1	∾ ευαρεστον τω θεω	B D G L al. f w oxon Tert Cyp Or′ Amb
12, 3	χαριτος + του θεου	L 69 441 al. t w fuld syh ar Aug
13, 7	αποδοτε + ουν	G L P al. c d t vg′ (dubl fuld oxon al.) Pel Ambst Sed
13, 9	το] quod dixit	syp (sa) (G f Amb: γεγραπται)
14, 4	κυριος] θεος	D G L al. lat (nicht Aug′ Opt)
14, 5	γαρ >	B D G al. min. syp ar sa Aug Or
14, 16	ουν >	G min. f (syp) ar
14, 18	εν τουτω	S* A B C D* G P min. lat pl. (nicht Tert) ar sa Ωρ
15, 11	παλιν + λεγει	B D G min. f r w sy co
15, 29	οιδα δε] γινωσκω γαρ	G d vg′ (lichf. oxon al.) Ambst Or
15, 31	διακονια] δωροφορια: 50, 3 ἡ δωροφορία τῆς διακονίας	B D* G vg′ (dubl pl.) Ambst (munerum meorum ministratio)

Abschliessend kann somit gesagt werden, dass unser altsyrischer Paulustext wirklich westlichen Einfluss verrät; auch bei Auswertung a l l e r Briefe würde sich das Bild nicht wesentlich ändern. Es zeigt sich aber auch, mit wieviel Vorsicht und Behutsamkeit an eine solche textkritische Untersuchung heranzugehen ist, wie bescheiden wir in Einzelurteilen sein müssen. Immerhin lässt sich als Endergebnis unserer Kollation feststellen:

1) Dass Ephräm Spuren der ältesten Form des Westerntextes, nämlich M a r c i o n-Lesarten aufweist, ist unverkennbar. Häufiger noch geht er mit T e r t u l l i a n, dem Kronzeugen für marcionitischen Text, zusammen.

2) Ephräm tritt häufig an die Seite von G (*Boernerianus*) im Gegensatz zu einer mit D (*Claromontanus*) anhebenden oder von D gestützten Zeugengruppe. Damit wird VOGELS'

Urteil (1) bestätigt, dass « mit erstaunlicher Regelmässigkeit das jüngere Paar FG... gegenüber D die ältere Fassung repräsentiert ».

3) Dagegen vertritt unter den Altlateinern d vielfach eine ursprünglichere Form als sein griechischer Nachbar D, wie unsere Liste in der Konstellation Gd öfters erkennen lässt (2).

Schliesslich sei noch bemerkt, dass schon die eingangs der Untersuchungen (Kap. 1) erwähnte Präzedenz von Hb vor Past für ein hohes Alter des von Ephräm gebotenen Paulustextes spricht (3).

---

(1) H. VOGELS, *Der Codex Claromontanus* in: « *Amicitiae Corolla, A volume of Essays presented to James Rendel Harris on the occasion of his Eightieth Birthday* ed. by H. G. WOOD, University of London Press 1933 » S. 299.

(2) Vgl. VOGELS, a. a. O. S. 298.

(3) HERM. v. SODEN, *Die Schriften des Neuen Testamentes in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt.* I. Berlin 1902, zählt S. 102 ff. nicht weniger als 17 Ganzbibelhandschriften auf, in denen Hb vor 1 T steht (darunter S A B C — D* und G enthalten keinen Hebräerbrief), ferner S. 215 ff. ganze 40 αποστολος-Handschriften und zuletzt S. 241 f. noch 3 Paulinenhandschriften.

II

TEXTE

VORBEMERKUNGEN

Im Bestreben, einen möglichst zuverlässigen Text zu bieten, wurden die Schriftzitate Wort für Wort ins Griechische zurückübersetzt. Bis zu welchem Grade das erreichbar war, zeigt die durch armenische Demonstrativ-Affixe ermöglichte Wiedergabe des griechischen Artikels, der freilich öfters zu ergänzen war, wenn das zugehörige Substantiv ein Abstraktum darstellte oder durch ein Attribut näher bestimmt wurde. Um anderseits den Einfluss der armenischen Bibel möglichst klar aufzuzeigen, wurden alle wörtlich mit ihr übereinstimmenden Wendungen zum Unterschied vom Kontext ohne Akzent gelassen (1). War der griechische Wortlaut nicht deutlich erkennbar, so wurde die betreffende Partie in runde ( ) Klammern eingeschlossen. Ganz sicher begründete Ergänzungen sind mit eckigen [ ] Klammern bezeichnet, während ebenso offenkundige Pleonasmen (Semitismen) durch spitze ⟨ ⟩ Klammern vom Volltext abgetrennt werden. Konnte bei einem freien Zitat keine feste Entscheidung für die Textgestaltung gefällt werden, so wurde die wahrscheinlichere Lesart in einer mit dem Asteriskus * beginnenden Klammer angedeutet und der Kommentartext in Fussnoten angegeben.

(1) Aus demselben Grunde wurden auch in den Volltext Wendungen der armenischen oder syrischen Version in griechischem Wortlaut aufgenommen, wenn der Kommentartext wörtlich mit einer dieser beiden Versionen übereinstimmte.

VORBEMERKUNGEN

Im Bestreben, einen möglichst zuverlässigen Text zu bieten, wurden die Schriftzitate Wort für Wort ins Griechische zurückübersetzt. Bis zu welchem Grade das erreichbar war, zeigt die durch armenische Demonstrativ-Affixe ermöglichte Wiedergabe des griechischen Artikels, der freilich öfters zu ergänzen war, wenn das zugehörige Substantiv ein Abstraktum darstellte oder durch ein Attribut näher bestimmt wurde. Um anderseits den Einfluss der armenischen Bibel möglichst klar aufzuzeigen, wurden alle wörtlich mit ihr übereinstimmenden Wendungen zum Unterschied vom Kontext ohne Akzent gelassen (1). War der griechische Wortlaut nicht deutlich erkennbar, so wurde die betreffende Partie in runde ( ) Klammern eingeschlossen. Ganz sicher begründete Ergänzungen sind mit eckigen [ ] Klammern bezeichnet, während ebenso offenkundige Pleonasmen (Semitismen) durch spitze ⟨ ⟩ Klammern vom Volltext abgetrennt werden. Konnte bei einem freien Zitat keine feste Entscheidung für die Textgestaltung gefällt werden, so wurde die wahrscheinlichere Lesart in einer mit dem Asteriskus * beginnenden Klammer angedeutet und der Kommentartext in Fussnoten angegeben.

---

(1) Aus demselben Grunde wurden auch in den Volltext Wendungen der armenischen oder syrischen Version in griechischem Wortlaut aufgenommen, wenn der Kommentartext wörtlich mit einer dieser beiden Versionen übereinstimmte.

Im Apparat der Ausgabe wurde, um die in Kapitel 1 und 2 der Untersuchungen gemachten Ausführungen zu unterstreichen, jede mit syp, arm oder mit beiden gehende Sonderlesart notiert und ebenfalls jede durch Vulgataeinfluss bedingte Fehlübersetzung von lat richtig gestellt ([1]). Ergab sich die Notwendigkeit, Kommentartext zu zitieren, so wurde er entweder in genauer lateinischer Übersetzung geboten oder, wenn es textkritisch wichtiger war, griechisch wiedergegeben, natürlich ohne Akzente. Die von Ephräm nicht berücksichtigten Schriftstellen wurden bei kleineren Lücken der Silbenzahl entsprechend mit... Punkten, bei grösseren Auslassungen mit — — — Strichen angedeutet.

([1]) So wurden auch, durch das Siglum U. kenntlich gemacht, alle in den Untersuchungen verwerteten Stellen im Apparat untergebracht (z. B. « U. S. 29 », wobei der Asteriskus der Seitenzahl ausgelassen wird). Dagegen blieb die Liste der Westernlesarten in Kapitel 3 unberücksichtigt, da von einem näheren Eingehen auf die griechische Textüberlieferung Abstand genommen werden musste.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Παυλος . . [᾿Ιησοῦ Χρίστοῦ] (1) κλητος ἀπόστ(ολος) *(ἀφω- 1,1
ρισμένος) (2) εις ⟨το⟩ ευαγγελιον θεου, ' (ὃ) προ(επηγγείλατο) (3) 2
[διὰ] (4) των προφητων . . [εν] γραφαις αγιαις ' περι του υιου αὐ- 3
τοῦ *(γενομένου) (5) κατὰ σάρκα εκ σπερματος τῆς οἰκίας Δαυιδ (6), '
τοῦ *(ὁρισθέντος) (7) υἱοῦ θεου (8) εν δυναμει (κατὰ) πνεῦμα ἁγιο- 4
σύνη(ς) (9) (ἐξ) ἀναστά(σεως) νεκρων . . . . ' (δι᾽ οὗ) (10) 5
ελαβομεν ⟨ἡμεῖς⟩ ⟨την⟩ χαριν και αποστολην . . . .
. . . υπερ του ονοματος αὐτοῦ ' (ἐν οἷς) (11) ἐστε και υμεις κλη- 6
τοι . . . . ' (πᾶσιν) τοῖς οὖσιν εν Ῥώμῃ . . . . . . κλητοις αγιοις· 7
χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρὸς ημων και ⟨απο⟩ κυριου
ἡμῶν (12) Ιησου Χριστου. ' . . . ευχαριστω τῳ θεῳ μου δια ⟨τοῦ 8
κυρίου ἡμῶν⟩ Ιησου Χριστου . . . . ἡ πιστις υμων κατ-
αγγελλεται εν ολῳ τῷ κοσμω . ' μαρτυς . (13) εστιν μοι ο θεος ῳ 9
λατρεύω ἐν τῷ πνεύματι . (14) (ἐν) τ(ῷ) εὐαγγελί(ῳ) του υιου αυ-

---

(1) 8, $_{11}$ missus est ille a Iesu Christo.

(2) 8, $_{13}$ electus sum; 8, $_{14}$ electus. U(ntersuchungen) S. 11.

(3) 8, $_{17}$ յառաջագոյն հաստատեալ էր (προ-εβεβαιωθη).

(4) 8, $_{18}$ scripturis sacris prophetarum; U. S. 25.

(5) 8, $_{19}$ qui . . . apparuit; 8, $_{21+22}$ demonstratus est; gg syp!

(6) nach Form und Stellung = syp g(e)g(en) arm.

(7) յայտնեցաւ = απεκαλυφθη (demonstratus est, nicht definitus lat S. 3).

(8) 8, $_{30}$ quod Filius est ille Dei.

(9) U. S. 25.

(10) 8, $_{33}$ qui per eum = syp ܕܒܗ.

(11) 8, $_{38}$ et etiam vos . . . ex illis = syp ܕܐܦ ܐܢܬܘܢ ܡܢܗܘܢ.

(12) + ημων = syp gg arm (Semitismus).

(13) enim (vg!) steht nicht da (lat. S. 4)!

(14) meo (vg!) steht nicht da! (= syp gg arm).

10 του, (ὡς) ἀδιαλείπτως μνείαν ποιοῦμαι ὑμῶν. (¹) ' . . . επι των
προσευχων μου, δεόμενος οπως ἤδη (ποτὲ εὐοδωθήσομαι) . . . . .
11 . . . . ' . . . . . ιδειν υμας, ἵνα (μετα)δῶ (²) ⟨ἐγὼ⟩
ὑμῖν ⟨τὸ⟩ χαρισμα τι πνευματικον (εἰς τὸ) στηριχθ(ῆναι ὑμᾶς) (³), '
12 (τοῦτο) . . . συμπαρακληθηναι ἐν ὑμῖν διὰ (τῆς ἐν ἀλλήλοις) πι-
13 στεως . . . . . . ' ου θελω [δὲ] ὑμᾶς αγνοειν, αδελφοι, οτι πολ-
λακις προεθέμην ⟨ἐγὼ⟩ ελθειν προς υμας . . . . ινα και
εν υμιν σχῶ (⁴) καρπον [τινα] (⁵) καθὼς και εν τοις λοιποις ἔθνεσιν '
14 . . . . σοφοῖς . και ἀνοήτοις οφειλετης ειμι κηρύσσειν (⁶) '
15 *(οὕτως) (⁷) . πρόθυμός εἰμι (⁸) και ἐν (⁹) ὑμῖν τοῖς (ἐν) Ῥώμ(ῃ) ευαγ-
16 γελισασθαι. ' ου . (επ)αισχυνομαι ἐπὶ τὸ εὐαγγέλιον · δυναμις . ἐστὶν
αὐτὸ θεοῦ (¹⁰) . σωτηριαν . . . πιστεύ(οντι) Ἰουδαί(ῳ) . . . και Ἕλ-
17 ληνι). ' δικαιοσυνη . θεου ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται (¹¹) εκ πιστεως
εις πιστιν, *(καθὼς γέγραπται) · (¹²) ὁ δὲ δίκαιος (¹³) εκ πιστεως ζη-
18 σεται. ' Αποκαλυπτεται . οργη θεου απ ουρανου (ἐπὶ) (¹⁴) . . . .
19 ἀδικίαν . . . . τηv αληθειαν (ἐν) ἀδικί(ᾳ) (κατεχόντων), ' . . . το
γνωσ(τον) (¹⁵) του θεου φανερον εστιν εν αυτοις · ο θεος γὰρ εφα-
20 νερωσεν αυτοις (¹⁶). ' τὰ (γὰρ) ἀόρατα . . απο κτισεως κοσμου (τοῖς)
ποιήμα(σιν) . . . . δυναμις (¹⁷) αυτου (¹⁸) (εἰς

(¹) 9, 20 quod indesinenter memoriam facio vestri in orationibus meis = syp.
(²) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(³) 9, 25 propter confirmationem vestram (nicht lat: ad confirmandum vos).
(⁴) Stellung = syp, arm.
(⁵) 9, 32 inveniebatur mihi; vgl syp ܗܘܐ ܠܝ (fiebat mihi) gg arm.
(⁶) + κηρυσσειν = syp (ܕܐܟܪܙ) gg arm.
(⁷) 9, 38 et; vgl syp ܘܗܟܢܐ.
(⁸) Stellung und Form = syp gg arm.
(⁹) 9, 38 και εν υμιν (ձեզ = ձեզ) τοις Ρωμαιοις.
(¹⁰) 10, 5 εστιν αυτο του θεου = syp (ܗܘ ܕܐܠܗܐ) gg arm.
(¹¹) 19, 9 Stellung gg syp, arm: αποκαλυπτεται εν αυτῳ (ի նմա = syp ܒܗ).
(¹²) 10, 12 scripturae quidem testantur dicentes.
(¹³) U. S. 17.
(¹⁴) 10, 16 *in* illos (nicht lat: super) qui veritatem iniustitiae accipiunt.
(¹⁵) 10, 18 scientia = syp, arm.
(¹⁶) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(¹⁷) 10, 24 զօրութիւն = virtus (nicht lat: veritas).
(¹⁸) Stellung = syp (Semitismus); αυτου > arm.

τὸ εἶναι) αὐτ(οὺς) ἀναπολογητ(ους) ([1]). ' διοτι γνοντες τον θεον οὐχ 21
ὡς θεον εδοξασαν η ηυχαριστησαν, αλλ ([2]) εματαιωθησαν ⟨αὐτοὶ⟩
εν τοις διαλογισμοις αυτων, και εσκοτισθη η ασυνε(τος) καρδια
αυτων. ([3]) ' *(φάσκοντες) ([4]) (ειναι) σοφο(ι) εμωρανθησαν, ' 22/23
. . . . (ἐν) ὁμοιώματ(ι) εικονος . . ανθρωπου και πετει-
νων και ερπετων ([5]) και τετραπόδων. ' [διὸ] καὶ παρεδωκεν αυτους 24
ο θεος (ἐν) ταῖς ἐπιθυμίαις τ(ῶν) καρδι(ῶν) αυτων (εἰς ἀκαθαρ-
σίαν) ([6]) [τοῦ] ἀτιμάζεσθαι τα σωματα αυτων εν ἑαυτοῖς, ' οιτινες 25
μετηλλαξαν την αληθειαν του θεου ἐν τῷ ψεύδει καὶ ([7]) εσεβασθη-
σαν και ελατρευσαν τη κτισει (παρα) ([8]) τον κτισαντα . . . .
. . . . ' . . . . [παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς] . . . . αἵ (τε) . 26
*(θήλειαι) ([9]) αυτων μετήλλαξαν τὴν φυσι(κὴν) χρῆσιν ([9]) εις τὴν
χρῆσιν (παρὰ φύσιν), ' . . . . καὶ οἱ ἄρσενες ⟨αὐτῶν⟩ ἀφέν- 27
τες τὴν (φυσικὴν) χρῆσιν [τῆς] *(θηλείας) ([9]) . . . . . ἐν τῇ (ὀρέ-
ξει) αὐτῶν . . . . την αντι-
μισθιαν . . . της πλανης αὐτῶν εν εαυτοις (ἀντι)λαμβάνοντες ([10]). '
Και . . ουκ εδοκιμασαν ⟨αὐτοὶ⟩ ἐν ἑαυτοῖς γινώσκειν τὸν θεόν ([11]), 28
παρεδωκεν αυτους ο θεος εις αδοκιμ(ον) νουν, ποιειν ⟨αὐτοὶ⟩ τα μη
καθηκοντα, ' πεπληρωμέν(ους) πάσῃ ἀδικίᾳ 29
. . . . ' . . . . υπερηφα- 30
νους, ἀλαζόνας ⟨καὶ⟩ ἐφευρετὰς κακων . . . . . . ' — — — ' οἵ- 31/32
τινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ (ἐπι)γνόντες ([12]), . . οἱ τὰ τ(οι)αῦτα
πράσσοντες αξιοι εισιν θανατου, ου μονον αυτα πρασσοντες, αλλα
και συνευδοκοῦντες τοῖς πράσσουσιν.

([1]) 10, 26 ut fiant ipsi sine excusatione.

([2]) et (lat) steht nicht da!

([3]) Stellung = syp, arm (Semitismus).

([4]) 10, 38 seipsos sapientes putaverunt.

([5]) Stellung = syh gg syp, arm.

([6]) 11, 8 δια της ακαθαρτου επιθυμιας, ην επεθυμει η καρδια αυτων.

([7]) και > arm gg syp.

([8]) 11, 16 et non = arm gg syp.

([9]) U. S. 22.

([10]) 11, 26 *անդրէն* = αντι!

([11]) Stellung und Form = syp gg arm.

([12]) U. S. 29.

2,1 . . ([1]) αναπολογητος ([2]) ει ⟨σύ⟩, ω ανθρωπε . . . . εν ῷ γαρ κρινεις
τον ετερον, σεαυτον κατακρινεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις . . . ˈ
3 — — — ˈ λογίζῃ ([3]) (οὖν) . . . . ὁ κρινων τους τα τ(οι)αυτα
πρασσοντας και ποιῶν αυτα, οτι συ εκφευξῃ . . . . . ˈ — — . . .
17/18 . . . . καυχασαι . . . ˈ γινώσκεις — — —
22 ο λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχευεις ([4]) — — —
25 . . . . . . ωφελει . . νόμ(ον) . . εαν δε παραβατης νομου (ῇς), η
27 περιτομη σου ἀκροβυστία (γέγονεν) ([5]). ˈ — — — ˈ . . . .
28 . . . . τελο(ῦσα) . . . . ˈ ου γαρ
ο εν τῳ φανερῳ Ἰουδαῖός εστιν, οὐδὲ η εν τῳ φανερῳ ⟨ἐστὶν⟩ ([6])
29 εν σαρκι περιτομή· ˈ αλλ . . . . (ἡ) περιτομη καρδιας
εν πνευματι, ου γραμματι, (οὗ ὁ) επαινος ουκ (ἐξ) ἀνθρώπων αλλ
(ἐκ τοῦ) θεοῦ.
3,1 Τι ουν (το) περισσον του Ιουδαιου (ἢ) ([7]) τις . ωφελεια ⟨ἐστιν⟩
2 της περιτομης; ˈ πολὺ κατα τροπον . . . . . . ἐπιστεύθησαν τὰ
4 λόγια του θεου. ˈ — — — ˈ . . . . γινεσθω (δὲ) ο θεος αληθης,
πας . ανθρωπος ψευστης . . . . (ἂν) δικαιωθῃς εν τοις λογοις
5 σου και νικήσ(εις) ([8]) ἐν τῷ κρίνεσθαί σε ([9]) ˈ ει . . ἀδικία ημων
την δικαιοσύνην θεου ([10]) (συν)ίστησιν . . . .
6 . . . . . ἄνθρωπ(ον) . . ˈ . . . . (ἐπεὶ) πως κρινει ο θεος τον κοσ-
7 μον; ˈ *(δὲ) ([11]) . . . . τι
8 ετι καγω ως αμαρτωλος κρίνομαι; ˈ . . *(καθὼς) ([12]) βλασφημούμε-

---

([1]) propterea (vg!) steht nicht da!

([2]) U. S. 14.

([3]) U. S. 32.

([4]) so 7, $_{22}$ im Prolog zum Römerbrief.

([5]) 12, $_{23}$ νομιζομενη γινεται η περιτομη.

([6]) 12, $_{25}$ *neque* (ոչ [illegible] = syp ܐܦܠܐ) quae manifesta est in carne *illa* (vgl. syp [illegible]).

([7]) 13, $_{5}$ եւ (και) gg syp, arm.

([8]) 13, $_{30}$ vin*cis*; 14, $_{6}$ vin*ces*.

([9]) U. S. 15.

([10]) Stellung = syp gg arm.

([11]) 14, $_{4}$ *et* (in) hoc meo existit illa (nicht lat: si autem in mendacio meo veritas eius abundet!!); vgl. U. S. 29.

([12]) 14, $_{17}$ qui blasphemant nos; et non (vg!) steht nicht da; vgl. U. S. 28.

θα και . . φασιν . . ημας . . ὅτι ποιησωμεν τα κακα ινα ελθῃ τα
αγαθα; . . . . ' Τι ουν; (προεχόμεθα) ([1]); . . . ᾐτιασά- 9
μεθα . ⟨τοὺς⟩ 'Ιουδαίους . και ⟨τοὺς⟩ Ελληνας . . . . '
(καθὼς) γεγραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δικαιος οὐδὲ εἷς ([2]) ' 10/11
. . . ὁ εκζητων τον θεον · ' . . . . οὐκ (ἔστιν) 12
ποιων *(χρηστότητα) ([3]) . . . . ' ⟨ὡς⟩ ταφος ανεῳγμένος ὁ 13
λαρυγξ αυτων εδολιουσαν — — —
. . . . ἵνα παν στομα φραγῃ 19
. . . . ' 20
δια γὰρ νομου επιγνωσις αμαρτιας . ' νυνι δὲ χωρις νομου δικαι- 21
οσυνη θεου *(. πάντας) ([4]) πεφανερωται μαρτυρου(μένη ὑπὸ) τ(οῦ)
νόμ(ου) . . προφητ(ῶν), ' . . . . Χριστου 22
*(. παντας) ([4]) . . . . . οὐ (γάρ ἐστιν) διαστολή · ' παντες γαρ 23
ημαρτον και υστερουνται της δοξης του θεου, ' δικαιουμενοι δω- 24
ρεαν τῇ χάριτι αὐτοῦ ([5]) (διὰ) τῆ(ς) ἀπολυτρώσε(ως) ([6]) . . . . . . '
(ὅν) προ(έθετο) ο θεος . . . . . δια τῆς πιστεως 25
. . . . δια [τὴν πάρεσιν] των (προγεγονότων) αμαρτημα-
των ' εν τῃ ανοχῃ του θεου πρὸς τὴν ενδειξιν (τῆς) δικαιοσυνης 26
(ἐν τῷ) νῦν [καιρῷ] (εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν) . . . . δικαιοῦν(τα) ([7]) τον
εκ ⟨τῆς⟩ πιστεως τοῦ κυρίου ἡμῶν ([8]) Ιησου Χριστοῦ. ' Που οὖν 27
η καυχησις; εξεκλεισθή . . . . νόμου; τ(ῶν) ἔργ(ων); ουχι, αλλα
(διὰ) νόμ(ου) ⟨τῆς⟩ πίστεως . ' λογιζομεθα . ⟨ἡμεῖς⟩ πιστει δικαιου- 28
σθαι ἄνθρωπον ([9]) (χωρὶς) ([10]) εργων . . ' η Ιουδαιων μον(ος) ο 29
θεος ([11]); . . . . ' εἴ[περ] . . . . περιτομὴ(ν) . . 30

---

(1) 14,$_{25}$ *յառաջանամք* (προαγομεν).

(2) U. S. 16.

(3) 15,$_{2}$ *զողորմութիւն* (ελεος).

(4) 15,$_{12}$ iustitia Dei manifestata est; et *omnes* poenitentes.....

(5) Stellung = syp gg arm.

(6) 15,$_{29}$ et in redemptione(m) eius per fidem.

(7) 16,$_{5}$ ος δικαιοι... αυτον

(8) + του κυριου ημων.. Χριστου = syp gg arm.

(9) 16,$_{12}$ quod.. iustificatur homo = syp gg arm.

(10) *եւ ոչ ի* (ουδε εκ) = syp gg arm.

(11) Stellung = syp gg arm.

31 . . . ακροβυστιαν . . . . . . ' ⟨τὸν⟩ νομον ουν καταργουμεν . . .
. . . μη γένοιτο (1) . . . .
4,1 Τι ουν ἐροῦμεν . . . . . (2) Ἀβραὰμ τὸν *(προπάτορα) (3) . . κατὰ
2 σάρκα; ' ει γαρ Ἀβραὰμ εξ εργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα·
3 αλλ ου προς θεον. ' . . λέγει ἡ γραφή (4) . . . . . Αβρααμ . . . .
4 και ελογισθη αυτῳ εις δικαιοσυνην. ' τῷ γὰρ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς
5 οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, αλλα κατα οφειλημα. ' . . μὴ ἐργαζο-
μ(ένῳ) πιστεύο(ντι) δὲ επι τον δικαιουντα τον ασεβη . . . .
6 . . . . ' . . . . Δαυιδ λεγει· *(τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώ-
που) (5) ῳ ο θεος λογίζ(εται) τὴν δικαιοσυνην ⟨αὐτοῦ⟩ χωρις εργων· '
7 μακαριοι ὧν ἀφέθησαν (6) . . . . επεκαλυφθησαν αἱ αμαρ-
9 τιαι. ' — — — ' . . ουτος (7) μακαρισμος . . . . ἐπὶ
τὴν ακροβυστιαν . . . . . . [ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς
10 δικαιοσύνην] (8). ' πως ουν ελογισθη (8); εν περιτομῃ οντι η εν
11 ακροβυστιᾳ; . . . . ' . σημεῖον (ἔλαβεν) την περι-
τομην (9) (σφραγῖδα) της δικαιοσυνης . . . . της ἐν τῇ ακροβυστιᾳ
(εἰς τὸ) εἶναι αὐτὸν πατερα παντων τῶν πιστευοντων δι' ακροβυ-
12 στιας, (εἰς τὸ) λογισθῆναι και αυτοις εις (10) δικαιοσυνην, ' *(καὶ) (11)
πατερα περιτομης . . . . τοῖς (στοιχοῦσιν) τοῖς ἴχνε-
13 σιν [τῆς] πίστεως τῆς ἀκροβυστίας (12) . . . . . . Ἀβραάμ. ' Οὐ γαρ
διὰ νόμου η επαγγελια τῳ Αβρααμ . . . . (τὸ) ειναι αὐτὸν
14 κληρονομον κοσμου (13), αλλα διὰ δικαιοσύνης πίστεως. ' ει γαρ (οἱ)

---

(1) 16, 28 քաւ լիցի (= lat: absit) und 16, 15 քաւ մի՛ լիցի (lat: non ita!!).

(2) invenisse (vg!) steht nicht da!

(3) 16, 37 qui patriarcha erat patrum.

(4) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(5) 17, 26 μακαριος εστιν ο ανηρ; gg syp, arm.

(6) U. S. 29.

(7) Stellung = syp gg arm.

(8) 17, 38 πως ουν, λεγει, ελογισθη η πιστις τῳ (od. του) Αβρααμ εις δικαιοσυνην; U. S. 29.

(9) 18, 9 την περιτομην = syp, arm.

(10) = syp, arm.

(11) 18, 14 οτι κληθησεται αυτος = syp gg arm.

(12) sprachlich bedingt = syp gg arm.

(13) Stellung = syp gg arm.

εκ ⟨τοῦ⟩ νομου κληρονόμ(οι), κεκένωται η πιστις και κατήργηται η
επαγγελια. ' (ὁ) γὰρ νομος οργην κατεργαζεται . . . . . νομος . . . 15
. . . . ' Δια τοῦτο εκ πίστεως, ινα κατα χαριν (εἰς τὸ) εἶναι βε- 16
βαιαν την επαγγελιαν παντι τῳ σπερματι, οὐ τῷ εκ του νομου μο-
νον, αλλα και τῷ εκ πίστεως Αβρααμ, [ὅς ἔστιν] πατ(ὴρ) . . ημων, '
καθως ⟨και⟩ (1) γεγραπται οτι πατερα εθνων πολλων . . . (σέ), 17
(κατέναντι) . ἐπίστευσ(ας) (2) θεοῦ τοῦ ζωοποιουντος τους νεκρους
και καλουντος τα μη οντα ως ὄντα · (3) ' ος παρ' ἐλπίδα επ ελπιδι 18
επιστευσεν, ... ὡς
ἄμμον . . . . καὶ ἀστέρες . . . . ' . . . . οὐ κατενοησεν 19
⟨αὐτὸς⟩ το εαυτου σωμα . . νενεκρωμένον . . . . και
την νεκρωσιν της μητρας Σάρρας ' — — — — — — —
Οὐδὲ (4) δι' αὐτὸν μόνον ἐγράφη οτι ελογισθη (αὐτῷ) εἰς δικαιο- 23
σύνην, ' αλλα και δι ὑμᾶς (5), (οἷς μέλλει) λογίζ(εσθαι), τοῖς πι- 24
στεύουσιν επι τον εγειραντα τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν (6)
. . . , ' ος παρεδοθη δια τα (παραπτώματα) ημων και ηγερθη δια 25
την ημων (7) δικαίωσιν.
Δικαιωθέντες οὖν ⟨ἡμεῖς⟩ ἐκ πίστεως ειρηνην ἔχομεν προς τον 5,1
θεον δια του κυριου ημων Ιησου Χριστου, ' δι' (οὗ) (8) 2
ἐσχήκαμεν ⟨ἡμεῖς⟩ . . . εις την χαριν (ταύτην) εν ῃ εστηκαμεν και
καυχωμεθα επ ελπιδι της δοξης (τοῦ θεοῦ) . ' . . . . (ἀλλὰ) και 3
εν ταις θλιψεσιν ⟨ημων⟩ καυχωμεθα ⟨ἡμεῖς⟩ (9) εἰδότες ὅτι η θλι-
ψις υπομονην κατεργάζεται, ' . . . . ἐλπίδα · ' 4
(ἡ δὲ ἐλπὶς) οὐ καταισχύνει, ὅτι η αγαπη του θεου εκκεχυται εν 5
ταις καρδιαις ημων δια ⟨τοῦ⟩ πνευματος αγιου τοῦ (δοθέντος ἡμῖν). '
εἰ γὰρ Χριστος (ὄντων) ἡμῶν ἀσθεν(ῶν) (10) . . κατα ⟨τὸν⟩ καιρον 6

(1) + και = arm gg syp.
(2) 19,$_{13}$ παντων οι πιστευουσιν ως συ εν θεῳ, aber 19,$_{24}$ επιστευσεν εν θεῳ.
(3) U. S. 22.
(4) nach Form und Stellung = syp gg arm; vgl. U. S. 32.
(5) 20,$_{1}$ gestützt durch den Kontext (ibid.).
(6) nach Stellung und Form = syp gg arm!
(7) Stellung = arm gg syp.
(8) 20,$_{12}$ զի նովաւ (quia per eum) = syp gg arm (Semitismus).
(9) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(10) U. S. 32.

7 τοῦτον υπερ ασεβων απεθανεν. ' μολις [γάρ] τις (1) υπερ δικαίου (2)
αποθανειται . υπερ . [τοῦ ἀγαθοῦ] ταχα καὶ τολμᾶ τις (3) αποθα-
8 νειν · ' ἔδειξεν (4) . την εαυτου αγαπην *(ὁ θεὸς (5) εἰς ἡμᾶς (6)
9 . . . . ὑπὲρ (ἡμῶν) απεθανεν. ' πολλῳ . μαλλον
δικαιω(θέντες) (7) . εν τῳ αιματι αὐτοῦ σω(θησόμεθα δι' αὐτοῦ)
10 απο της οργης . ' ει γαρ εχθροι οντες κατηλλάγη(μεν) τ(ῷ) θε(ῷ)
διὰ τοῦ θανάτου του υιου αὐτοῦ, πολλῳ (μᾶλλον) καταλλαγέντες
11 σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αυτου . ' . . . . . . και *(καυχώμεθα) (8)
εν τῳ θεῳ διὰ του κυριου ημων Ιησου . . . . καταλλαγ(ὴν) . . . . '
12 . . . . ωσπερ δι' (ἑνὸς ἀνθρώπου) εἰσῆλθεν ἡ ἁμαρτία (9) . . . .
και (δια) της αμαρτιας ο θανατος, καὶ ουτως εἰς πάντας [ἀνθρώ-
13 πους] (διηλθεν) ο θανατος (10), (ἐφ' ᾧ πάντες) ἥμαρτον . ' αχρι γὰρ
⟨του⟩ νομου . . . . αμαρτια [δὲ] οὐκ ἐλλογεῖτο μὴ ὄντος
14 νόμου (11) . ' αλλ εβασιλευσεν ο θανατος απο Αδαμ μεχρι Μωυ-
σεως και επι τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας επι τῳ ομοιωματι της παρα-
15 βασεως Αδαμ, ὅς εστιν τυπος τοῦ μέλλοντος . ' Αλλ οὐχ ως το
παραπτωμα, οὕτως και τὸ χάρισμα · ει γαρ τῷ παραπτώματι τοῦ
ἑνὸς (12) ⟨ἀνθρώπου⟩ . . . *(ἀπέθανον) (13), [πολλῷ μᾶλλον] (14) η χαρις
16 . . . . ἐπερίσσευσεν . ' . . .
. . . . τὸ . γαρ κριμα ἐξ ἑνὸς εις κατακριμα, το δε χαρισ-
17 μα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εις δικαιωμα . ' [εἰ γὰρ τῷ παραπ-
τώματι τοῦ ἑνὸς ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν] (14) . . . . . πολλῳ μαλλον

---

(1) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(2) $20,_{26}$ բարոյ (αγαθου), wohl Paralleleinfluss aus V. 7b; dagegen $20,_{28}$ pro iustis.
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) $20,_{32}$ εδειξεν (ostendit) = syp; vgl. arm manifestavit.
(5) $20,_{32}$ ostendit *ille* caritatem suam.
(6) $20,_{32}$ quae erga nos erat = syp ܕܠܘܬܢ.
(7) U. S. 26.
(8) $21,_{2}$ γινεται η καυχησις ημων.
(9) Stellung = syp gg arm.
(10) Stellung = syp, arm.
(11) U. S. 11.
(12) Stellung = syp gg arm.
(13) $22,_{1}$ factus est locus mortis regnandae; vgl. V. 18a.
(14) U. S. 29.

. . . . δικαιοσύνη(ς) λαμβάνοντες (ἐν) ζω(ῇ)
βασιλευσουσιν διὰ του ενος ⟨κυρίου ἡμῶν⟩ Ιησου . . . ˈ — —
— ˈ ωσπερ γαρ διὰ της παρακοης του ενος ανθρωπου αμαρτωλοι 1
πολλοι (¹) κατεστάθησαν, οὕτως και διὰ της υπακοης του ενος δι-
καιοι πολλοι (²) κατασταθήσονται . ˈ νόμος (δὲ) παρεισηλθεν, ινα 20
τὸ παράπτωμα πλεοναση (²) · ου (δε) (³) ἐπλεόνασεν η αμαρτια, ὑπερ-
επερίσσευσεν ⟨καὶ⟩ η χαρις (⁴), ˈ ινα ωσπερ εβασιλευσεν ἡ αμαρτια 21
εν τῳ θανατῳ, οὕτως και η χαρις βασιλευσῃ διὰ δικαιοσυνης (εἰς
ζωὴν) . . . . ˈ
Τι ουν ἐροῦμεν; επιμενουμεν τῃ αμαρτιᾳ, ινα [ἡ] χαρις πλεο- 6,1
νάσῃ; ˈ μη γενοιτο . οἵτινες απεθανομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πως . . *(ζή- 2
σομεν) (⁵) εν αυτῃ; ˈ ἢ αγνοειτε ⟨ὑμεῖς⟩ οτι οσοι εβαπτισθημεν εις 3
Χριστον Ιησουν, εις τον θανατον αυτου εβαπτισθημεν; ˈ *(συνε- 4
ταφημεν) (⁶) οὖν ⟨σὺν⟩ αὐτῷ δια του βαπτισματος . . . . . , [ἵνα]
ωσπερ ηγερθη (Χριστὸς) εκ νεκρων δια της δοξης του πατρος ⟨αὐ-
τοῦ⟩, οὕτως και ημεις εν καινοτητι ζωης περιπατησωμεν. ˈ ει γαρ 5
συμφυτοι γεγοναμεν ⟨αὐτοῦ⟩ τ(ῷ) ὁμοιώμα(τι) του θανατου αυτου,
οὕτως και τ(ῆς) ἀναστάσ(εως) αυτου (ἐσόμεθα). ˈ τουτο γινωσκοντες 6
ὅτι ο παλαιος . . (⁷) ανθρωπος συνεσταυρωθη ⟨αὐτῷ⟩, ινα . . . .
. . . . μη[κέτι] . . . . ˈ (ὁ) γαρ ἀποθανὼν 7
δεδικαίωται απο [της] αμαρτιας . ˈ *(εἰ δὲ) (⁸) απεθανομεν συν Χρι- 8
στῳ, πιστευομεν οτι και συνζησομεν τῷ Χριστῷ, ˈ . . . (ὅτι) ὁ 9
Χριστος ἐγερθεὶς εκ νεκρων οὐκέτι αποθνησκει, (θάνατος αὐτοῦ)
. . . . ˈ (ὃ) [γὰρ] ἀπέθανεν . . . . ο δε ζῇ, 10
ζῃ . . . ˈ οὕτως και υμεις . . . . *(νεκροὺς) (⁹) . τῇ ἁμαρ- 11
τίᾳ . . . . ˈ Μη οὖν βασιλευέτω ἡ αμαρ- 12

(¹) Stellung = syp, arm.
(²) Stellung = arm gg syp.
(³) 22, $_{21}$ զի (γαρ) = arm.
(⁴) U. S. 17.
(⁵) 22, $_{37}$ δυνησομεθα . . . ζην
(⁶) 23, $_{3}$ չարչարեցաք (επαθομεν).
(⁷) noster (vg!) steht nicht da!
(⁸) 23, $_{15}$ ουτως και ημεις; vgl. syp ܗܟܝܠ (ergo).
(⁹) 23, $_{23}$ οι απεθανετε.

13 τια εν τῳ θνητῳ σωματι ημων (1) . . . . ' . . .
. . . . αλλα παραστησατε εαυτους τῳ
θεῳ ωσει εκ νεκρων ζωντας . τα μελη υμων οπλα ⟨της⟩ δικαιοσυ-
14 νης τῳ θεῳ, ' αμαρτια (γὰρ) ὑμῶν οὐκέτι κυριευσει · ου γάρ εστε
15 ⟨ὑμεῖς⟩ υπο νομον . [υπο χαριν] . ' . . . . νό-
16 μ(ον) (ἀλλ') υπο χαριν . . . . ' . . . . (ὅτι) ῳ παριστάνετε εαυτους
δούλ(ους) (εἰς) ὑπακο(ὴν) (2) δουλοι εστε ⟨αὐτῷ⟩ ῳ υπακουετε, ητοι
17 αμαρτιας . . . . (3) η υπακο(ης) εις δικαιοσυνη(ν) (4); ' . . . . . .
(ὅτι) δουλοι ητε (5) της αμαρτιας, υπηκουσατε (δὲ) . . . . (εἰς ὅν)
18 παρεδόθητε τύπον ⟨τῆς⟩ διδαχης. ' ἐλευθερωθ(έντες) ⟨ὑμεῖς⟩ ουν
19 απο τῆς αμαρτιας (ἐδουλώθητε) τῇ δικαιοσυνῃ . ' . . . . λεγω δια
την ασθενειαν της σαρκος υμων. ωσπερ (γὰρ) (6) παρεστησατε τα
*(μέλη) (7) υμων (δοῦλα) (8) τῃ ακαθαρσιᾳ . . . . , ... ,
οὕτως νῦν παραστησατε τὰ σώματα υμων δοῦλα τῃ δικαιοσυνῃ (εἰς)
20 ἁγιασμό(ν). ' ὅτε . δουλοι ῃτε (της) αμαρτιας, (ἐλεύθεροι) ῃτε (τῇ)
21 δικαιοσύν(ῃ) . ' τινα ουν καρπον εἴχετε τοτε; ἐφ' οἷς νῦν ⟨ὑμεῖς⟩
22 επαισχυνεσθε · το (γὰρ) (9) τελος εκεινων ⟨ὁ⟩ θάνατος . ' νυνι δὲ
ἐλευθερωθ(έντες) ⟨ὑμεῖς⟩ απο τῆς αμαρτιας δουλωθέντες (δὲ) . . .
(ἔχετε) τὸν καρπὸν (ὑμῶν) . . . . . τὸ (δὲ) τέλος αυτων ζωην αιω-
23 νιον. (10) ' τα γαρ οψωνια (της) αμαρτιας θανατος, το (δὲ) χάρισμα
. . . ζω(ὴ) αἰώνιο(ς) (ἐν) . . . . τῷ κυρίῳ ἡμῶν.
7,1 . . . . ἐφ' ὅσον
2 χρονον ζῇ; ' η γὰρ γυνη υπανδρος (11) [τῷ ζῶντι] (12) ανδρ(ὶ) ⟨αυτου⟩
δεδεται ⟨τῷ⟩ νόμῳ · εαν δὲ ἀποθάνῃ ο ανηρ, κατηργηται ⟨αὐτὴ⟩

---

(1) Stellung = syp, arm.
(2) 23, 36 εις δουλειαν υπακοης = syp gg arm.
(3) ad mortem (vg!) steht nicht da!
(4) 23, 37 εις υπακοην δικαιοσυνης = syp, arm!
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) 24, 6 *արդ* (ουν).
(7) 24, 7 *զմարմինս* (τα σωματα); vgl. U. S. 12.
(8) 24, 7 *arma* (δουλα²: οπλα A!) in servitium immunditiae.
(9) 24, 17 et finis illorum iterum.
(10) 24, 21 vita est aeternitatis (Semitismus).
(11) Stellung = arm gg syp!
(12) U. S. 29.

απο τοῦ νομου τοῦ ανδρος. ' — — — ' (ὥστε) . . . . και υμεις 4
εθανατωθητε ⟨ὑμεῖς⟩ τῷ νόμῳ δια του σωματος του *(Χριστοῦ) (1)
εἰς τὸ γενεσθαι ὑμᾶς (ἑτέρῳ) τῳ (ἐκ) νεκρ(ῶν) *(ἐγερθέντι) (2), (ἵνα)
καρποφορήσ(ωμεν) τῳ θεῳ . ' οτε . ημεν ⟨ἡμεῖς⟩ εν τῃ σαρκι, (τὰ 5
παθήματα) . . . . . τα διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο . . . . (εἰς)
τὸ καρποφορῆσαι ⟨ημας⟩ τῳ θανατῳ · ' νυνὶ δὲ κατηργηθημεν ⟨ἡμεῖς⟩ 6
απο του νομου ἀποθάν(οντες) ⟨ἡμεῖς⟩ (ἐν) ῳ (κατειχόμεθα ὥστε)
δουλεύ(ειν) (3) . . ἐν καινότητι (4) πνευματος και ου ⟨ἐν⟩ παλαιότητι
γραμματος. ' Τι ουν ερουμεν; ο νομος αμαρτια; μη γενοιτο · (ἀλλὰ) 7
την αμαρτιαν οὐκ ἔγνων ει μη *(διὰ νόμου) (5) · την τε (γὰρ) επι-
θυμιαν οὐκ ᾔδειν ⟨ἐγὼ⟩ ει μη [ὁ νόμος] ελεγεν · ουκ επιθυμησεις . '
διὰ . ταύτης [τῆς] ἐντολῆς (λαβοῦσα) αφορμην η αμαρτια (6) κατειρ- 8
γασατο εν εμοι πασαν επιθυμιαν ⟨ἑαυτῆς⟩ · χωρις γαρ ⟨του⟩ νομου
⟨η⟩ αμαρτια νεκρα ην . ' *(ἐγὼ) (7) δὲ ἔζ(ων) (χωρὶς) νόμ(ου) (ποτέ) · 9
ἐλθούσης δε της εντολης η αμαρτια ανεζησεν, ' *(ἐγὼ) (8) (δὲ) ἀπέ- 10
θαν(ον), και ευρεθη *(μοι) (8) η εντολη ἡ εις ζωην, αὕτη εις θα-
νατον. ' . . . . δια της εντολης . . . . (δι' αὐτῆς) 11
απεκτεινεν. ' ὥστε (ὁ μὲν) νομος αγιος . . . . και 12
αγαθ(ος) (9). ' Το ουν εμοι αγαθον (10) θάνατος εγενετο (11) ; (μὴ) [γέ- 13
νοιτο] · αλλα η αμαρτια, ινα φανῃ [αμαρτια], δια του αγαθου κατ-
εργαζομένη μοι (12) θανατον, ινα γενηται *(καθ' ὑπερβολήν) (13) η
αμαρτια αμαρτωλος (14) δια της εντολης. ' . . . . (ὅτι) ο νομος πνευ- 14

---

(1) 24, $_{33}$ του κυριου ημων.
(2) 24, $_{35}$ et ascendit.
(3) 25, $_{9}$ quia oboedientes eramus = syp gg arm.
(4) 25, $_{10}$ n i c h t in servitute; U. S. 22.
(5) 25, $_{18}$ nisi *ipsa* dixisset.
(6) Stellung und Form = syp.
(7) 25, $_{24}$ ille (= Adam) vivebat; vgl. 25, $_{19}$ illi.
(8) U. S. 27.
(9) 25, $_{30}$ **բարերար** (αγαθοποιος) = arm gg syp!
(10) Stellung = arm gg syp.
(11) Stellung = syp, arm.
(12) Stellung = syp, arm.
(13) 25, $_{35}$ manifeste (Adverb!).
(14) Stellung = arm gg syp.

ματικος εστιν· . . (δὲ) σαρκινος πεπραμενος ειμι (1) ⟨ἐγώ⟩ υπο (την)
15 αμαρτιαν. ˡ ο γαρ κατεργαζομαι ⟨τοῦτο⟩ ου γινωσκω· ου γαρ ο
16 θελω τουτο πρασσω, (ἀλλ') ο μισω . . . . ˡ ει δε ο ου θελω τουτο
17 ποιῶ, σύνφημι τῷ νομῳ ὅτι καλος εστιν. ˡ νυνι (2). ουκ(ετι) εγω
18 κατεργαζομαι αὐτὸ αλλα η . . . . . . αμαρτια. ˡ οιδα [γαρ] (3) οτι
ουκ οικει . . . . . . εν τη σαρκι μου, ἀγαθόν . . . .
20 . . . . ˡ — — — ˡ ει (δὲ) ο οὐ θελω . . τουτο ποιω,
ουκ . . εγω κατεργάζομαι αυτο, αλλα η αμαρτια ἡ ἐνοικοῦσα ἐν
21 ἐμοί (4). ˡ (εὑρίσκω) αρα ⟨ἐγὼ⟩ τὸν νομον θελόντα τελεῖν (5) εν εμοι
22 τὸ καλον, ὅτι . . (τὸ κακὸν παράκειται)· ˡ συνηδομαι ⟨εγω⟩ τῳ
23 νομῳ του θεου (κατὰ) τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ˡ βλεπω δε ⟨ἐγὼ⟩ ετερον
νομον εν τῇ σαρκί μου (6) ἀντιστρατευόμενον τῷ νομῳ (τοῦ) νο(ός)
μου και αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς αμαρτιας τῷ ὄντι εν
24 τῇ σαρκί μου (6). ˡ Ταλαιπωρος (7) εγω ανθρωπος· τις με ῥύ(σ)εται
25 εκ του σωματος . . . . . . ˡ αλλα (8) η χαρις του κυριου ημων
Ιησου Χριστου (9). ἄρα οὖν εγω αυτος (τῷ) . νοΐ μου δουλεύω νομῳ
θεου, τῇ (δε) σαρκι ⟨τῳ⟩ νομῳ αμαρτιας.
8,1 Ουδεν ἄρα (νῦν) κατακριμα ⟨εστιν⟩ τοις εν Χριστῳ . . μη κατα
2 σαρκα περιπατουσιν (10). ˡ ο [γαρ] νομος [του] πνευματος . . . .
ηλευθερωσέν σε απο τοῦ νομου της αμαρτιας και του θανατου. ˡ
3 (τὸ) (11) . . . . . (τοῦ) νόμ(ου) (11) . . ἠσθέν(ει) δια της σαρκος (12)
πέμψ(ας) (13) ο θεος τον εαυτου υιον εν ομοιωματι σαρκος αμαρτιας
4 . . . . κατεκρινεν την αμαρτιαν εν τη σαρκι ⟨αὐτοῦ⟩, ˡ ινα το

---

(1) Stellung = syp, arm.

(2) autem (vg!) steht nicht da!

(3) γαρ > arm (wegen des folgenden gleichlautenden զի οτι) gg syp.

(4) Stellung = syp gg arm; vgl. U. S. 26.

(5) U. S. 32.

(6) U. S. 12.

(7) U. S. 14.

(8) 29, $_{34}$ αλλα = arm gg syp (ευχαριστω)!

(9) Stellung = syp gg arm.

(10) + μη — περιπατουσιν = syp, arm (nach Zohrab, Bagratuni).

(11) U. S. 30.

(12) 31, $_{8}$ wird δια της σαρκος zu πεμψας gezogen.

(13) Stellung = syp gg arm.

δικαιωμα του νομου πληρωθη ἐν ημιν (τοῖς) μη κατὰ σάρκα περι-
πατ(οῦσιν) ([1]) αλλα κατὰ πνεῦμα. ' οι γὰρ κατὰ σάρκα *(ὄντες) ([2]) 5
(τὰ) τῆς σαρκὸς φρονουσιν . . . . ' (τὸ) . φρονημα . . . 6
θανατος, ... ζωη . . . . ' διότι τὸ φρονημα της σαρκος 7
ἔχθρα εις θεον· τ(ῷ) . νόμῳ (τοῦ θεοῦ) οὐχ υποτασσεται . . . . . . '
. . . . θεῳ ἀρέσαι ου . . . ' ἀλλὰ υμεις ουκ εστε εν σαρκι 8/9
αλλ εν πνευματι, ... ει δε . . . . οὗτος
ουκ εστιν (αὐτοῦ) ([3]). ' ει δὲ Χριστος εν υμιν ⟨εστιν⟩, το . σωμα 10
νεκρον εστιν δια αμαρτιαν . . . . ' ει δὲ το πνευμα 11
. . . . οικει εν υμιν . . . . καὶ ([4]) τὰ
σωματα υμων θνητὰ ζωοποιησει διὰ τὸ πνευμα αὐτοῦ ενοικουν εν
υμιν ([4]). ' Αρα ουν . . . *(ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ) ([5]) τη σαρκι . . . . . . ' 12
εἰ γαρ κατὰ σάρκα ζητε, [μέλλετε] ἀποθνήσκε(ιν)· ει δὲ πνευματι 13
τας πραξεις της σαρκος ([6]) θανατοῦτε, (ζήσεσθε). ' ὅσοι γαρ ⟨τῳ⟩ 14
πνευματι θεου αγονται, υιοι εισιν ουτοι θεου ([7]). ' ου γαρ ἐλάβετε 15
⟨το⟩ πνευμα δουλειας . . . . . , [ἀλλ᾽ ἐλάβετε ⟨τὸ⟩ πνεῦμα] υἱοθε-
σία(ς), ἐν ᾧ κράζομεν ([8]). Αββα ο πατηρ ⟨ἡμῶν⟩. ' *(ὥστε) ([9]) αυτο 16
το πνευμα ⟨ἅγιον⟩ [συμ]μαρτυρει τῳ πνευματι ημων οτι ἐσμὲν τεκνα
*(θεοῦ) ([10]). ' . . . . συγκληρονομοι (δε) Χρι- 17
στου, εἴπερ συμπασχομεν, (ἵνα) και συνδοξασθῶμεν. ' . . . . γὰρ 18
(ὅτι) οὐκ ἄξια ⟨εισιν⟩ τα παθηματα τοῦ νῦν καιροῦ (πρὸς τὴν) . . . ([11])
δοξαν . . . . ' (ἡ) ([12]) γαρ (ἀποκαραδοκία) τῆς κτίσ(εως) 19
. . . . . . υἱ(ῶν) . . . (ἀπεκδέχεται) ([12]). ' τη . ([13]) ματαιοτητι ἡ κτισις 20

---

(1) 31, $_{20}$ quia non secundum carnem ambulamus nos.

(2) 31, $_{24}$ qui . . . ambulant (= ιοντες).

(3) 32, $_{5}$ Χριστου.

(4) Stellung = syp gg arm.

(5) 32, $_{12}$ nolite oboedire (carni); ebenso 32, $_{13}$.

(6) oder του σωματος; im Armenischen ist sprachlich beides möglich.

(7) vgl syp gg arm: ܗܠܝܢ ܒܢܝܐ ܐܢܘܢ ܕܐܠܗܐ (εκεινοι υιοι αυτοι [= εισιν] του θεου).

(8) 32, $_{25}$ et per eum clamamus.

(9) 32, $_{28}$ et.

(10) 32, $_{30}$ τεκνα και δουλοι συν τῳ Χριστῳ.

(11) futuram (vg!) steht nicht da!

(12) U. S. 30.

(13) enim (vg!) steht nicht da!

21 υπεταγη, ου θελουσα . . . . . ὑποτά(ξαντα) ἐπ’ ελπιδι. ' . . και αὐτὴ
η κτισις ἐλευθερω(θή̇σ)εται απο τῆς δουλειας της φθορας (εἰς τὴν)
22 ἐλευθερία(ν) (τῆς δόξης τῶν τέκνων) του θεου ([1]) ' οιδαμεν ⟨ἡμεῖς⟩
23 . οτι πασα η κτισις στεναζει και ωδινει . . . . ([2]) ' . . . . (ἀλλὰ)
και ημεις αυτοι την *(ἀπαρχὴν) ([3]) του πνευματος εχοντες . . . (αὐτοὶ
ἐν ἑαυτοῖς) ([4]) . . . . ἀπεκδεχόμενοι (τὴν) απολυτρωσιν τ(οῦ)
24 σώματ(ος) ἡμῶν. ' τῇ γὰρ ἐλπίδι *(ἐσώθημεν) ([5]) · ελπις δε βλεπομένη
25 ⟨αὐτὴ⟩ ουκ εστιν ελπις · ὃ γαρ βλέπ(ει τις) ([6]), τί . ἐλπίζ(ει) ([6]); ' εἰ (δὲ) *(ὃ
26 οὐ βλέπομεν) ([7]) (ἐλπίζομεν), δι’ υπομονης απεκδεχομεθα. ' *(Ωσαυτως
δὲ καὶ) ([8]) το πνευμα συναντιλαμβανεται τῃ ασθενειᾳ ημων · τὸ γαρ
τί προσευχομεθα καθὸ δει ουκ οιδαμεν, αλλ’ αὐτὸ το πνευμα υπερεν-
27 τυγχανει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοις αλαλητοις · ' ο (δὲ) ἐρευνῶν τας
καρδιας οιδεν τι τὸ φρόνημα του πνευματος, οτι κατα (θεὸν) εν-
28 τυγχανει ὑπὲρ αγιων. ' [οἴδαμεν] οτι τοῖς ἀγαπῶσιν τον θεον πάντα
*(συνεργεῖ) ([9]) εις ἀγαθόν, τ(οῖς κατὰ πρόθεσιν) κλητ(οῖς) (οὖσιν). '
29 οτι ους προέγνω, καὶ *(προώρισεν) ([10]) αὐτοὺς ([11]) συμμορφους ⟨γε-
νεσθαι⟩ . . . . τ(οῦ) υι(οῦ) αὐτοῦ εις το ειναι αυτον πρωτοτοκον

([1]) 33, $_{12}$ filiis in die gloriae Dei; im Kontext 33, $_{14}$ nobiscum in die gloriae nostrae, antithetisch dazu 33, $_{15}$ nobiscum in die humiliationis. . . nostrae. Die meisten Hss der armenischen Bibel lesen: gloriae Filii Dei, während « manche » (ոմանք) nach Zohrab den Text bieten: filiorum gloriae Dei.

([2]) usque adhuc (vg!) steht nicht da!

([3]) 33, $_{26+27}$ (զ)խառնուածն (mixtura) statt arm (զ)պտուղ (καρπος), syp ܪܫܝܬܐ (primitiae), dagegen 33, $_{29}$ και ημεις το πνευμα εχαντες.

([4]) 33, $_{29}$ նովին հոգւով (in eodem spiritu), wohl Fehlübersetzung für αυτοι εν εαυτοις statt arm անձամբ յանձին մեր (wörtlich τη ψυχη εν ταις ψυχαις ημων) und syp ܒܢܦܫܢ (in animabus nostris).

([5]) 33, $_{31}$ dormimus nos; U. S. 24, Anm. 2.

([6]) 33, $_{32}$ illud quod non *vidimus nos* id..... alioquin quid exspectaremus et *speraremus?*

([7]) 33, $_{34}$ την αορατον δοξαν.

([8]) 33, $_{37}$ et quoniam ait.

([9]) 34, $_{10}$ յաջողէ (prodest).

([10]) 34, $_{15}$ wie arm հրաւիրեաց (invitavit), allerdings ohne präfigiertes Adverb, յառաջագոյն (προ-) [gg syp]; R 8, $_{30}$ wortwörtlich = arm (34, $_{18}$ *prae*-invitavit).

([11]) + αυτους = syp gg arm (Semitismus).

εν αδελφοις πολλοις (1). ' ους δὲ προωρισεν . . . . και ους 30
*(ἐκάλεσεν) (2), τουτους και εδικαιωσεν · ους (δε) εδικαιωσεν, τουτους
και εδοξασεν. ' . . . . ει ο θεος υπερ (ἡμῶν), τις (καθ') ἡμῶν; ' 31
(ὅς) γε (3) υἱοῦ ἰδίου (4) ουκ εφεισατο . υπερ ημων 32
πως ουχι τα παντα (5) συν αυτῳ χαρίσεται ημιν; ' τις ἐγκαλέσει 33
(κατὰ) εκλεκτ(ῶν) θεου; θεος (ὁ) δικαι(ῶν) · ' τις ο κατακρινῶν; 34
. . . . '
τις ουν ⟨ἐστιν ὅς⟩ χωρισει ημας (6) απο . . . . . Χριστου; θλιψις η 35
. . . . λιμος . . . . ' — — — ' (ἀλλ') ἐν 37
τουτοις πασιν ⟨ἡμεῖς⟩ [ὑπερ]νικωμεν διὰ τον αγαπησαντα ημας. '
πέπεισμαι γὰρ ὅτι ου(τε) θανατος ουτε ζωη 38
. . . . ' . . . . ουτε τις κτίσις ετερα δύ- 39
ναται χωρισαι ημας (7) απο τῆς αγαπης . . . . . Χριστ(ῷ) (8) . . .
. . . . . '
— — — — — — ' . . λυπη εστιν μοι (9) μεγαλη 9,2
. . . . ' ηυχομην . (10) αναθεμα ειναι αυτος (11) εγω απο 3
του Χριστου υπερ των αδελφων μου . . . . ' (οἵτινες) 4
εισιν 'Ισραηλῖται (12), (ὧν) (ἡ) υἱοθεσί(α) . . . .
. . . . ἐπαγγελί(αι) . ' . . (οἱ) πατέρ(ες) . ἐξ ὧν (13) ο 5
Χριστος . . . . . (ὁ) ὢν θεος (14) επι παντων . . . . '
Οὐχ . . . οτι ἐκπέπτωκεν ο λογος του θεου. *(οὐ γὰρ πάντες οἱ 6

---

(1) Stellung = syp, arm.
(2) 34,$_{19}$ invitavit.
(3) 34,$_{24}$ և թէ (et si) = syp ܘܐܢ.
(4) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) Stellung = syp, arm.
(8) 34,$_{36}$ της αγαπης Χριστου.
(9) Stellung = syp, arm.
(10) enim (vg!) steht nicht da!
(11) Stellung gg syp, arm!
(12) 35,$_{9}$ quia illi ipsi sunt filii Israel = syp gg arm.
(13) 35,$_{17}$ illi, unde Christus destinatus fuit et *ortus est* ex iis; vgl. syp ܘܡܢܗܘܢ ܐܬܚܙܝ ܡܫܝܚܐ (et ex iis apparuit Christus).
(14) Stellung = syp gg arm.

7 ἐξ ᾿Ισραηλ) ([1]) . . Ισραηλιται εισιν ([2]). ˈ οὐδ᾿ ὅτι σπερμα εισιν ([3])
Αβρααμ, πάντες τεκνα⟨εισιν⟩ ([4]), ἀλλ᾿· ἐν ᾿Ισαὰκ κληθησεται σοι
8 σπερμα. ˈ . . . οτι ου τα τεκνα της σαρκος ταῦτα τεκνα του θεου
9 ⟨εισιν⟩ ([5]), αλλα τα τεκνα [τῆς] επαγγελιας λογίζεται εις σπερμα. ˈ ἐπαγ-
10 γελία(ς) . . . . ˈ . . . .
11 ῾Ρεβέκκ(α) . . . . ˈ [μήπω] . . . . . (μηδὲ) ([6])
αγαθον τι η κακον ([7]) πραξάντων ([6]), *(ἵνα) ([8]) . . ἐκλογὴ(ν) (πρό-
12 θεσις) τοῦ θεοῦ *(μένῃ) ([8]), ˈ οὐκ εξ εργων, αλλ εκ του καλουντος,
13 ἐρρέθη αὐτῇ (ὅτι) ο μειζων τῳ ([9]) ελασσονι δουλευει. ˈ . . . . .
14 [τὸν] ᾿Ιακὼβ ἠγάπ(ησα), [τὸν] (δε) ᾿Ησαῦ ἐμίσ(ησα) . ˈ . (οὖν)
15 ἐροῦ(μεν); (μὴ) αδικια παρὰ τῷ θεῷ; μη γενοιτο. ˈ τῳ Μωϋσει
16 γαρ λέγ(ει)· ελεησω ον αν ελεω . . . . ˈ [ἄρα] οὖν ου ([10])
του θέλοντος ου[δὲ] ([10]) του τρέχοντος αλλα τοῦ ἐλεοῦντος θεου. ˈ
17 *(λέγει γὰρ) ([11]) . . . τῷ Φαραὼ ὅτι . . . . . ⟨ἐγὼ⟩ ἐξήγειρά σε,
οπως εν σοι ενδειξωμαι ([12]) την δυναμιν μου και . . ([13]) διαγγελῇ το
18 ονομα μου εν παση τη γη. ˈ (ἄρα) οὖν ον θελει ελεει, ον (δε) ([14])
19 θελει σκληρυναι. ˈ (Αρα) ουν ⟨σὺ⟩ ερεις ([15]). τι ετι μεμφεται; (τῷ)
20 γαρ ([16]) βουλεύμα(τι) αυτου τίς ⟨αὐτῷ⟩ ἀνθέστηκ(εν); ˈ [μεν]ουνγε συ

([1]) 35, 23 ipse etiam Israel, non omnes Israelitae sunt.

([2]) nach Stellung und Form = arm gg syp.

([3]) Stellung = syp gg arm.

([4]) + εισιν = syp, arm.

([5]) + εισιν = syp, arm; jedoch Stellung = syp gg arm!

([6]) Stellung = arm gg syp.

([7]) oder φαυλον.

([8]) U. S. 32.

([9]) Stellung = arm gg syp.

([10]) Ephräm fügt jedesmal hinzu: ***բանք*** (verba, res), wohl eher im Sinne von ρημα (= דבר Sache, Angelegenheit) als λογος (lat S. 31 ratio); syp hat immer ܒܐܝܕܘܗܝ (in manibus), arm secundum eum qui.

([11]) 36, 23 et quare dixit Pharaoni; vgl. syp ܐܡܪ ܓܝܪ ܒܟܬܒܐ (dicit enim *in* scriptura).

([12]) Stellung = arm gg syp.

([13]) ut (vg!) steht nicht da! (= arm gg syp).

([14]) 36, 28 και = syp, arm (Semitismus).

([15]) Stellung, und Auslassung von μοι = syp, arm.

([16]) 36, 32 quia ecce voluntas eius perficitur.

τις ει, ω ανθρωπε (1) ο ἀνταποκριν(όμενος) τῳ θεῳ; [μὴ ἐρεῖ] τὸ
πλάσμα τῷ πλάσαντ(ι) (2) . . . . ' . [οὐκ] ἔχει εξουσιαν ο 21
κεραμευς τ(οῦ) πηλο(ῦ) ⟨αὐτοῦ⟩ (3) . . . . (4) ποιησαι ⟨ἑαυτῷ⟩
σκευος (5) ο μεν εις ⟨τὴν⟩ τιμην, ο (δε) εις ατιμιαν (6); ' 22
ο θεος . . . . [τὴν ὀργὴν] . . . . *(τὸ δυνατὸν αὐτοῦ) (7) (ἤνεγκεν)
εν (πολλῇ) μακροθυμιᾳ τὴν ὀργὴν (8) εις σκευη οργης (9) κατηρτισ-
μένα εις απωλειαν. ' καὶ ἵνα *(γνωρίσῃ) (10) τον πλουτον της δοξης 23
αυτου επι σκευη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν ⟨αὐτὰ⟩ εις δοξαν ⟨ἑαυτοῦ⟩. '
. . . . ου μόνον εξ Ιουδαιων, αλλα και εξ εθνων; ' ὡς και 24/25
Ωσηε λεγει· καλεσω τον ου λαον μου λαον μου . . . .
. . . ' και . . εν τῳ τοπῳ ⟨ἐκείνῳ⟩ ῳ ἐρρέθη αὐτοῖς· ου λαος μου 26
υμεις, εκει κληθησονται ουτοι υιοι θεου ζωντος. ' Ἡσαΐα(ς) . . . 27
. . . . . . εαν ῃ ο αριθμος των υιων Ισραηλ ως ἡ αμμος της θα-
λασσης, *(τὸ κατάλειμμα) (11) σωθήσεται. ' — — — ' καὶ . . 29
[προ]ειρηκεν [Ἡσαΐας]· ει μη κυριος (Σαβαὼθ) εγκατελιπεν ημιν
σπερμα, . Σόδομα . . . . . . και . Γομορρα ἂν ὡμοιώθημεν. ' Τι 30
οὖν ἐροῦμεν; ὅτι εθνη τα μη διώκοντα δικαιοσυνην κατελαβεν δι-
καιοσυνην . . . . . . τῆς . . πίστεως. ' Ἰσραὴλ (δὲ) (12) διώκων ⟨τὸν⟩ 31
νόμον . . . ουκ (ἔφθασεν). ' . . . . εξ ⟨τῶν⟩ εργων νόμου· 32
προσεκοψαν (γὰρ) αυτοι τῳ λιθῳ του προσκομματος, ' καθὼς — — — 33
. . . . . . *(μὲν) . . . . η δεησις ⟨μου⟩ προς τον θεον 10,1
υπερ αυτων (εις) σωτ(ηρίαν). ' . . . γὰρ . . . . ζῆλον θεου (ἔχουσιν), 2
αλλ ου (κατ' ἐπί)γνω(σιν)· ' αγνοουντες γαρ ⟨αὐτοὶ⟩ τὴν του θεου 3

---

(1) Stellung = arm (syp).

(2) 36, $_{37}$ καθως ουκ εχει εξουσιαν το φυραμα κακολογειν τον κεραμεα

(3) 37, $_{1}$ υπερ τον πηλον αυτου = syp.

(4) ex eadem massa (vg!) steht nicht da!

(5) Stellung = syp, arm.

(6) 37, $_{2}$ vas [quidem] aliud in *contumeliam* et aliud in *honorem* (Umstellung!); lat bietet einfach wieder Vulgatatext!

(7) 37, $_{5}$ cum potens fuisset ipse agere hoc.

(8) + την οργην = syp gg arm.

(9) U. S. 32.

(10) 37, $_{9}$ et effudit = syp ܘܐܘܕܥ; U. S. 32.

(11) 37, $_{24}$ pauci quidam ex illis; vgl syp ܫܪܟܐ ܕܡܢܗܘܢ (reliqui ex illis).

(12) 37, $_{30}$ και οι υιοι του Ισραηλ würde eher ein Ισραηλιται vermuten lassen.

δικαιοσύνην και την ιδιαν δικαιοσυνην ζητουντες στησαι . . . . . .
4 . . . . ' τελος γὰρ νομου Χριστος (εἰς δικαιοσύνην) [παντὶ
5 τῷ] πιστεύο(ντι). ' Μωυσης γὰρ οὕτως (1) γραφει ὅτι τὴν δικαιοσυ-
6 νην την εκ [τοῦ] νομου ο ποιησας . . . ζησεται ἐν αὐτῇ. ' ἡ δε ἐκ
⟨τῆς⟩ πίστεως δικαιοσύνη ουτως λεγει· μη εἴπῃς εν τῃ καρδιᾳ σου·
τις ἀναβή(σεται) εις τον ουρανον; (τοῦτ' ἔστιν) καταγα(γεῖν) ⟨τὸν⟩
7 Χριστόν (2). ' (ἢ) τις καταβή(σεται) εις την αβυσσον; (τοῦτ' ἔστιν)
8 ἀναγα(γεῖν) ⟨τὸν⟩ Χριστὸν ἐκ νεκρῶν. ' . . . .
9 . . . . πίστεως . . . . . ' οτι εαν ὁμολο-
γήσῃς ⟨σὺ⟩ . . . . εν τῃ καρδιᾳ σου . . . . .
10 . . . . ' καρδί(ᾳ) (γὰρ) πιστεύε(ται) (3) εις δικαιοσυνην,
11 στομα (δε) ὁμολογεῖται εις σωτηριαν. ' λεγει (γὰρ ἡ) γραφ(ὴ) ὅτι
12 πας ο πιστευων επ αυτῳ ου καταισχυνθησεται. ' Ου (γάρ) ἐστιν
διαστολὴ Ἰουδαί(ου) [τε] και (Ἕλληνος) (4)· ὁ γὰρ *(αὐτὸς) (5) κυ-
ριος ⟨εστιν⟩ πάντων, *(πλουτῶν) (6) (εἰς) πάντα(ς) τ(οὺς) ἐπικαλουμέ-
13 νο(υς) αυτόν. ' πας (γὰρ) ος [αν] επικαλεσηται το ονομα κυριου
14 (σωθησεται) (7). ' πως (ουν) επικαλεσονται εἰς (ὃν) οὐκ επιστευσαν;
η πως πιστευσόυσιν ου οὐκ ἤκουσαν; η πως ακουσωσιν χωρις κη-
15 ρύσσοντος; ' πως (δε) κηρυξουσιν ἐὰν μη αποσταλωσιν; (καθὼς)
γέγραπτ(αι)· ως ωραιοι οι ποδες (τῶν) εὐαγγελιζομένων εἰρήνην . .
16 . . . . ' Αλλ ου πάντες ὑπήκουσαν (8) . . . . . . Ησαιας
17 γὰρ λέγει· κυριε, τις επιστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ' ἄρα [ἡ] πιστις
18 εξ ακοης, η (δὲ) ακοη (διὰ ῥήματος) . . . ' αλλα λεγω, μὴ οὐκ
ἤκουσαν; [μενουνγε]· εις πασαν την γην εξηλθεν ο φθογγος (αὐτῶν)
19 . . . . ' αλλα [λέγω], (μὴ) Ισραηλ ουκ
*(ἔγνω) (9); πρῶτο(ς) γὰρ Μωυσης λέγ(ει)· . . παραζηλωσω υμας

---

(1) + ουτώς = syp (ܗܟܢܐ).

(2) U. S. 17, 32 f.

(3) 38, 23 τουτ' εστιν η καρδια η πιστευει; vgl. syp ܠܒܐ ܓܝܪ ܕܡܗܝܡܢ (cor enim quod credit).

(4) U. S. 33.

(5) 38, 29 εἰς γαρ εστιν = syp ܚܕ ܗܘ ܓܝܪ.

(6) 38, 31 պատրաստեալ (promptus) = syp ܥܬܝܪ.

(7) U. S. 24 Anm. 2.

(8) 39, 9 լուան (audiverunt) = syp ܐܫܬܡܥܘ.

(9) 39, 17 ηκουσεν = arm gg syp; U. S. 14.

ἐπ’ οὐκ ἔθνει ⟨μου⟩ και (1) ἐπ’ ἔθνει ἀσυνέτῳ παρoργιω υμας. '
Ησαιας (δὲ) ἀποτολμ(ᾶ) και λέγ(ει) · . . . (τοῖς) (2) εμε μη ζητουσιν, 20
εμφανης εγενομην . . . . ' προς δε τον Ισραηλ λεγει · 21
(ὅλην) την ημεραν εξεπετασα τας χειρας μου προς λαον *(ἀπει-
θοῦντα) (3) και αντιλεγοντα.
Λέγ(ω) . μὴ απωσατο ο θεος τον λαον αυτου; μὴ [γένοιτο] · 11,1
. (γὰρ ἐγὼ) 'Ισραηλ(ίτης) (4) ειμι, ἐκ . . . . . . φυλης Βενιαμιν. '
ουκ απωσατο ο θεος τον λαον αυτου ον προέγνω . . . . . . (ἐν) 2
'Ηλί(ᾳ) . . . . ' 4
(κατέλιπον) . . . ἑπτακισχιλίους . . (5) . . . . ' ουτως . 5
(καὶ) εν τῷ νῦν καιρῷ (λίμμα κατ’) ἐκλογ(ὴν) χάρι(τος) (γέγονεν) · '
ει (δὲ) χαριτι, οὐκ(έτι) εξ εργων . . . . ' Τί ουν; 6/7
ο επεζητει Ισραηλ, τουτο ουκ ἐπέτυχεν, ἡ δε ἐκλογή ἐπέτυχεν · (οἱ
δὲ) λοιπ(οὶ) επωρωθησαν, ' καθως *(γέγραπται) · εδωκεν αυτοις ο 8
θεος . . . . οφθαλμους τοῦ μὴ βλέπειν και ωτα τοῦ μὴ
ἀκούειν, εως τῆς σημερον ημερας. ' και Δαυιδ ⟨οὕτως⟩ (6) λεγει · 9
. . . . ' σκο- 10
τισθητωσαν οι οφθαλμοι αυτων του μη βλεπειν . . . .
. . . ' . . . μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; . . . . αλλα τῷ παραπτώματι 11
αυτων (7) ἡ σωτηρία τοις εθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλ(ῶσαι) αυτους. ' ει · 12
(τὸ) παράπτωμ(α) . . πλουτος . . . . [πλοῦθος] εθνων, ποσῳ
μαλλον . . . . . . ' υμιν . λεγω (τοῖς) ἔθνε(σιν) . . . . ἐγὼ 13
ἐθν(ῶν) αποστολος, την διακονιαν μου δοξαζω, ' εἰ . παραζηλώσω 14
τὴν σάρκα μου και σωσω τινας εξ αυτων. ' ει γαρ. *(ἀποβολὴ) (8) 15
αυτων καταλλαγη *(ἐθνῶν) (9) . . . . ζωὴ (ἐκ) νεκρ(ῶν); ' εἰ 16
γὰρ η απαρχη αγια, και το φυραμα · και εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, και οι

---

(1) + και = syp, arm (Semitismus).
(2) U. S. 30.
(3) 39, $_{25}$ խիստ (durum).
(4) 39, $_{37}$ ex Israel = syp gg arm.
(5) virorum (vg!) steht nicht da!
(6) vgl syp + ܬܘܒ (iterum).
(7) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(8) 41, $_{12}$ կործանումն (casus).
(9) U. S. 13.

17 κλαδοι. ˈ Εἰ δὲ . . ([1]) τ(ῶν) κλάδ(ων) (ἐξ)εκλάσθησαν, συ (δε) ἀγριέ-
λαιος ὤν ἐνεκεντρίσθ(ης) . . . .
18 . . ˈ μη κατακαυχ(ῶ) ([2]) . . . . ου (σὺ) ([2]) βαστάζε(ις) την
19 ριζαν ([3]) . . . . . ˈ ερεις (οὖν) *(εἰ) ([4]) οι κλαδες (εξ)εκλασθησαν ([5])
20 ινα εγω εγκεντρισθω. ˈ καλως · τῇ ἀπιστίᾳ (εξ)εκλασθησαν, (σὺ) ([2])
21 (δε) τη πιστει ἕστηκ(ας) · μη ὑψηλοφρόν(ει) ([2]), ἀλλὰ φοβ(ου). ˈ εἰ
γαρ ο θεος των κατα φυσιν κλαδων ουκ εφεισατο, (μήπως) . .
22 (σοῦ) ([2]) φείσεται. ˈ [ἴδε] οὖν χρηστότη(τα) καὶ ἀποτομία(ν) θεου . .
. . . . ἐὰν επιμεινῃς τῇ *(χρηστότητι) ([6]),
23 επει καὶ (συ) ([2]) ἐκκοπήσ(ῃ) ([7]). ˈ κακεινοι εαν μη ἐπιμείνωσιν τῇ
ἀπιστίᾳ, καὶ αὐτοὶ ([8]) εγκεντρισθησονται · δυνατος γαρ εστιν ο θεος
24 ⟨αὖθις⟩ παλιν εγκεντρισαι αυτους. ˈ ει γαρ (σὺ) εκ τῆς (κατὰ φύσιν)
αγριελαιου ἐξεκόπη(ς) . . . . ποσῳ μαλλον
25 οὗτ(οι) . . . . . ἐγκεντρισ(θήσ)ονται . . . . ˈ *(οὐ) ([9]) . θέλω ([9])
⟨ἐγὼ⟩ αδελφοι, *(ἀγνοεῖν) ([9]) ὑμᾶς ([10]) (τὸ) μυστήρι(ον) τοῦτ(ο), ινα
μη ητε παρ' εαυτοις φρονιμοι, οτι πωρωσις απο μερους *(τῷ) Ἰσραὴλ
26 γέγονεν) ([11]) . . . . *(τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ) ([12]), ˈ και . . . . . .
σω(θήσεται) ([13]), *(καθὼς) ([14]) [γέγραπται] · ηξει εκ Σιων ο ρυομενος,
27 και αποστρεψει ασεβειας απο Ιακωβ. ˈ και αὕτη αυτοις η παρ εμου
28 διαθηκη, ὅταν ἀφέλωμαι ⟨ἐγὼ⟩ τας αμαρτιας αυτων. ˈ κατα μὲν
το ευαγγελιον εχθροι . . . , κατα δὲ [τὴν] εκλογην αγαπητοι ⟨εἰσὶν⟩ ([15])

([1]) 41, $_{16}$ οι κλαδ~~ες~~οι της ριζης.
([2]) U. S. 27 (Plural!).
([3]) Stellung = syp gg arm.
([4]) 41, $_{24}$ եթէ = ει (oder οτι?).
([5]) Stellung = syp, arm.
([6]) 41, $_{38}$ ταυτη (τη) πιστει = syp gg arm.
([7]) 41, $_{39}$ et vos *excidemini* (nicht lat: et tu excideris!).
([8]) 42, $_{1}$ + και αυτοι (Semitismus) = syp gg arm; fehlt 42, $_{9}$!
([9]) U. S. 27 (oben!).
([10]) Stellung = arm gg syp.
([11]) 42, $_{24}$ intravit in eos.
([12]) 42, $_{34}$ et cum intraverunt Gentes.
([13]) 42, $_{36}$ et aperuit ipsis portam ad *vitam*; vgl U. S. 24 Anm. 2.
([14]) 43, $_{1}$ եթէ (οτι).
([15]) vgl. syp ܐܢܘܢ!

δια τους πατερας. ' αμεταμελητα . . (1) ⟨εισιν⟩τα χαρισματα και η 29
κλησις του θεου. ' (ὥσπερ) γαρ και υμεις ποτε ηπειθησατε τῳ θεῳ, 30
νυν δὲ ηλεηθητε τῇ ἀπειθείᾳ τούτων (2), ' . . . . . . *(ἠπείθησαν (3) 31
. . . . ' συνεκλεισεν . . . . . *(τοὺς 32
πάντας) (4) . . . . . ινα τους παντας ελεηση. ' Ὦ βαθος πλου- 33
του . (5) σοφιας και γνωσεως του θεου · ὡς ανεξεραυνητα ⟨εστιν⟩ τα
κριματα αυτου και οι οδοι αυτου ανεξιχνιαστοι (6). ' τίς γαρ ἔγνω 34
⟨τον⟩ νουν θεου; η τίς ἐγένετο συμβουλος (6) αὐτοῦ; ' η τί(ς) προέ- 35
δωκεν αυτῳ, (καὶ) ουκ ανταποδοθησεται αὐτῷ; ' οτι εξ αυτου και 36
δι' αὐτοῦ . . . . . τα παντα · αυτῳ η δοξα εις τους αιωνας τῶν
αἰώνων · αμην.
Παρακαλῶ *(οὖν) υμας . . . . παραστῆ(σαι) τα 12,1
σωματα υμων θυσιαν ζωσαν αγιαν ⟨καὶ⟩ ευαρεστον [τῳ] θεῳ (7),
τ(ὴν) λατρεία(ν) . . (8) *(λογικήν) (9) ' 2
. . . . (εἰς τὸ) δοκιμαζειν [ὑμᾶς], τί το θε-
λημα [τοῦ] θεου, το αγαθον . ⟨το⟩ ευαρεστον και ⟨το⟩ τελειον . ' 3
τουτο λέγ(ω) (10) διὰ της χαριτος (τοῦ) θεου της δοθείσης μοι παντι
τῳ ὄντι ἐν υμιν, μη ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ [φρονεῖν], αλλα ⟨τὸ⟩
φρονειν εις το *(σωφρονεῖν) (11) εκαστῳ ως ο θεος εμερισεν (12) μέ-
τρ(ῳ) (13) πιστεως . ' — — — ' *(οὕτως οἱ πολλοὶ) (14) εν σωμα 5
εσμεν εν Χριστῳ . (δὲ) . . μελη ἀλλήλων. (15) ' εχοντες οὖν χαρισ- 6

---

(1) enim (vg!) steht nicht da!
(2) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(3) 43, $_{11}$ quia noluerunt assentiri.
(4) 43, $_{12+15}$ eos.
(5) et (vg!) steht nicht da!
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) nicht die Wortfolge Deo placens (vg!).
(8) 44, $_{15}$ ταυτῃ τῃ ζωσῃ λατρειᾳ = syp gg arm.
(9) 44, $_{16}$ quod hodie praedicatur a nobis; Stellung = syp gg arm.
(10) 44, $_{22}$ dicimus (nicht dico, vg!); vgl U. S. 27.
(11) 44, $_{28}$ ad oboedientiam sanctitatis, id est servare mansuetudinem sobrietatis; et (vg!) steht nicht da! vgl. U. S. 12.
(12) Stellung gg syp, arm.
(13) 44, $_{30}$ κατα το μετρον.
(14) 44, $_{33}$ ως (οτι) παντες ημεις.
(15) Stellung = syp gg arm.

ματα . . . . . . δοθεῖσα(ν) . . . . . . (εἴτε) προφητεία(ν) κατα
[τὴν] αναλογιαν (1) της πιστεως ⟨ἑαυτοῦ⟩. ' — — — — — —
10 . . . . τη τιμη αλληλους προηγού(μενοι), ' —
13,1 Πασα ψυχη εξουσιαις υπερεχουσαις ὑποτασσέσθω (2) . οὐ γαρ
ἔστιν εξουσια ει μη υπο θεου, αἱ (δε) οὖσαι (ὑπὸ) θεου (τε)ταγ-
2 (μέναι) εισιν . ' ωστε ο αντιτασσομενος τ(ῇ) ἐξο(υσίᾳ) (3) τῇ *(δια-
ταγῇ) (4) του θεου (4) ανθεστηκεν · οἱ (δε) ανθεστηκοτες ἑαυτοῖς (5)
3 ⟨το⟩ κριμα λη(ψ)ονται. ' . . . . θε-
λεις [δὲ] μὴ φοβεῖσθαι τ(ὴν) ἐξο(υσίαν) (3); το αγαθον ποίει, και
4 *(ἕξεις) (6) ἔπαινο(ν) εξ αὐτῆς . ' θεου γαρ διακονος εστιν . . . .
. . εαν δε ⟨τὸ⟩ κακον ποιῇς, φοβου . ου γαρ εἰκῇ την μαχαιραν
5 φορει (7) εν ημιν . . . . εκδικος (εἰς) ὀργὴ(ν) . . . . '
(διὸ) αναγκη υποτασσεσθαι, ου . . δια [τὴν ὀργὴν] αλλα και δια
6 την συνειδησιν ἡμῶν (8). ' δια τουτο γαρ και φορους τελειτε ⟨ὑμεῖς⟩ ·
7 λειτουργοὶ γαρ (εἰσιν) (9) θεου (9) . . . . ' αποδοτε οὖν
πασιν τὰς ὀφειλάς . . . .
8 . . ' και (10) μηδενι μηδεν οφειλετε, ει μη ⟨μόνον⟩ το αλληλους αγα-
9 παν · ο γαρ αγαπων (τὸν) ετερον νόμον πεπληρωκεν. ' *(τὸ γὰρ) (11)
ου μοιχεύσεις . . . . ου κλεψεις . . . . ἑτέρ(α) . . . . εν τούτῳ
τῳ λογῳ *(ἀνακεφαλαιοῦται) (12) *(ἐν τῷ) (13) · αγαπησεις τον πλησιον
10 σου ως σεαυτον . ' [η] αγαπη *(τῷ πλησίον) (14) κακον ουκ ἐργάζε-
ται . . . . ' — — — — — — — —

---

(1) U. S. 12. Anm. 3.
(2) 45,$_{11}$ Plural!; vgl. U. S. 27.
(3) 45,$_{18}$ principi; 45,$_{21}$ principes; vgl. U. S. 26.
(4) 45,$_{18}$ τῳ θεληματι θεου; Stellung = syp gg arm.
(5) vgl. S. 24 Anm. 2.
(6) 45,$_{23}$ laus tua multiplicatur.
(7) Stellung gg syp, arm!
(8) + ημων = syp gg arm.
(9) 45,$_{34}$ estis; Stellung = syp gg arm (U. S. 27).
(10) + και = syp, arm (Semitismus).
(11) 45,$_{39}$ propter illud quod dicit: U. S. 33.
(12) 46,$_{2}$ in hoc verbo perficiuntur.
(13) 46,$_{2}$ quod dicit.
(14) 46,$_{4}$ fratrum (oder fratribus).

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τη πιστει προσλαμβανεσθε 14,1
. . . ' ος [μεν] πιστευει φαγειν παντα, ο (δὲ) ασθενων λαχανα ἐσ- 2
θίει. ' ο ⟨γὰρ⟩ (1) εσθιων [τὸν] μη εσθιοντα μη (ἐξουθενείτω) και (2) 3
ο μη εσθιων τον ἐσθίοντα μη κρινετω, ο θεος γὰρ αυτον προσελα-
βετο . ' συ ⟨οὖν⟩ τις ει ο κρινων αλλοτριον οικετην; 4
(στήκει) . . . . δυνατος . εστιν ὁ θεὸς στησαι αυτον. ' *(ος 5
μεν) (3) *(κρινει) (4) ημεραν παρ ημεραν, *(ος) (3) [δὲ] *(κρινει) (4)
πασαν ημεραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ *(νοΐ πληροφορείσθω) (5) . ' ο 6
φρονων την ημεραν κυριῳ φρονει· και ο ἐσθίων κυρίῳ ἐσθί(ει),
και εὐχαριστεῖ τῳ θεῷ . . . . ' —
— — ' . . . . εαν 8
. . ζῶμεν εαν τε ἀποθνήσκωμεν, του κυριου εσμεν . ' (εἰς) (6) τοῦτο 9
γαρ και (7) Χριστος απεθανεν και ἀνέστη [καὶ] εζησεν, ινα (και) (8)
νεκρων και ζωντων κυριευσῃ . ' συ . τι κρινεις τον αδελφον σου (9); 10
η . σὺ τι εξουθενεις τον αδελφον σου; . . . .
. . ' — — — ' *(ἄρα) (10) . . ἕκαστος ημων *(περὶ ἑαυτοῦ) (11) λό- 12
γον δώσει τῳ θεῳ. ' Μη(κέτι) ουν αλληλους κρίνωμεν· αλλα τουτο 13
(κρινατε) . . τὸ μὴ τιθέναι (τῷ) αδελφῳ σκανδαλον. ' οιδα και πε- 14
πεισμαι (ἐν) κυρίῳ . . . . οτι ουδεν κοινον δι εαυτου . . . . . .
. . . . (ἐκείνῳ κοινόν). ' 15
. . . . . . μὴ τῷ βρωματι σου εκεινον απολλυε, υπερ ου Χριστος
απεθανεν. ' μη βλασφημείσθω . *(ὑμῶν) (13) το αγαθον . ' οὐ γαρ 16/17
. . η βασιλεια . . . βρῶσ(ις) . . ., αλλα δικαιοσύν(η) και εἰρήν(η)

---

(1) vgl. syp + ܕܝܢ (δε)!
(2) και = syp, arm.
(3) 46,$_{19}$ f. τις = arm.
(4) 46,$_{19}$ observat = arm.
(5) 46,$_{22}$ in sua mensura et stet.
(6) 46,$_{29}$ δια τουτο = syp gg arm.
(7) + και = syp, arm.
(8) 46,$_{30}$ ut mortuorum et vivorum simul (Հասարակ: lat indiscriminatim!).
(9) 46,$_{31}$ + qui manducat.
(10) 46,$_{33}$ քանզի (γαρ).
(11) 46,$_{34}$ pro operibus suis.
(12) 47,$_{1}$ δια τον κυριον μου.
(13) 47,$_{15}$ quod facis tu.

18 . . . . ' ο γαρ εν τουτῳ δουλευων [τῳ] Χριστῳ ευαρε-
στος εστιν ⟨αὐτὸς⟩ τῳ θεῳ και δοκιμος ⟨ἐστὶν αὐτὸς⟩ τοις ανθρω-
20 ποις. ' — — — ' . . . . παντα μὲν καθα-
ρα, αλλα κακον τῳ ανθρωπῳ τῷ διὰ προσκομματος ἐσθίοντι . '
21 καλον τὸ μη φαγειν κρεα . . . . . . μηδε εν ῳ ο αδελφος σου
22 προσκοπτει. ' συ πιστιν, *(ἥν) (1) εχεις κατὰ σεαυτὸν *(ἔχε) (1) (ἐνώ-
πιον τοῦ) θεοῦ. μακαριος ⟨ἐστὶν⟩ ο μη κρίνων ἑαυτὸν (2) ἐν ᾧ (δο-
23 κιμάζει). ' ο δὲ διακρινομενος ἐὰν φάγῃ, κατακρίνεται, οτι ουκ ἐκ
πίστεως . . . . '
15,1 Οφειλομεν [δε] ημεις οι δυνατοὶ τα ασθενηματα των αδυνα-
2 των βασταζειν και μη εαυτοις αρεσκειν. ' ἕκαστος ημων τῷ πλη-
3 σίον (3) αρεσκέτω εις το αγαθον . . . . . ' και . Χριστ(ὸς) οὐχ
ἑαυτῷ (4) ἤρεσεν . . (5) καθως και γεγραπται ⟨ὅτι⟩ · οι ονειδισμοι
των ονειδιζοντων σε επεπεσαν επ εμε . ' — — — — — —
8 λεγω . ⟨οτι⟩ Χριστον Ἰησοῦν . . . . περιτομ(ῆς) . . ἀλη-
9 θεί(ας) θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας των πατερων, ' [τὰ]
δὲ εθνη δοξάσαι τον θεον υπερ ελεους (6), (καθὼς) γεγραπται ⟨οτι⟩
10 . . . . ἐξομολογήσομαί σοι εν εθνεσιν . . . . ' και παλιν
11 λεγει · ευφρανθητε, εθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ (αὐτοῦ) (7). ' . (8) παλιν
λεγει · αινειτε, παντα τα εθνη τον κυριον . . . . '
12 . . . . ἡ ῥίζ(α) τοῦ Ἰεσσαί, ... επ
αυτῳ εθνη ελπιουσιν. ' — — — — — —
17/18 εχω οὖν καυχησιν εν Χριστῳ Ιησου τα προς τον θεον · ' οὐ γαρ
τολμω τι λαλειν (ὧν) . . κατειργασατο Χριστος δι' ἐμοῦ . . . . .
19 εθνων, λογῳ (καὶ) εργῳ, ' ⟨καὶ⟩ [εν] δυναμει σημεί(ων) και τερά-
τ(ων) ⟨καὶ⟩ (εν) δυναμει ⟨τοῦ⟩ πνευματος θεοῦ · (ὥστε) με απο Ιε-

---

(1) $47,_{27}$ gloriare in illa.

(2) $47,_{30}$ animam suam = syp (ܠܢܦܫܗ) gg arm; vgl. R $13,_{2}$ $(45,_{20})$ animabus suis.

(3) $48,_{10}$ sociis *suis*, vgl. syp ܠܚܒܪܗ (proximo *suo*).

(4) $48,_{11}$ animae suae = syp ܠܢܦܫܗ .

(5) sed (vg!) steht nicht da!

(6) Stellung = syp gg arm.

(7) $48,_{37}$ θεου.

(8) et (vg!) steht nicht da!

ρουσαλημ *(καὶ κύκλῳ) (1) μεχρι τ(ου) Ιλλυρικ(ου) (2) πεπληρωκέναι
το ευαγγελιον [του] Χριστου. ' . . . *(φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζε- 20
σθαι οὐχ) (3) ὅπου ὠνομάσθη (4) Χριστος, ινα μη ἐπ' αλλοτριον θε-
μελιον οικοδομω, ' αλλα καθὼς γεγραπται· οις ουκ ἀνηγγέλη περι 21
αυτου οψονται . . ουκ ακηκοασιν . . . . ' — — — ' νυνι [δὲ] 23
μη(κέτι) τοπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν τούτοις, επιποθιαν (δε) ἔχ(ω)
⟨ἐγὼ⟩ *(τοῦ ἐλθεῖν πρὸς) (5) ὑμᾶς . . . . ' ως αν πορευωμαι 24
⟨ἐγὼ⟩ εις τ(ὴν) Σπανί(αν) . . . . [θεάσα(σθαι) ὑμᾶς] . .
. . . . υμων (6) . . . . . . εμπλησθω ⟨ἐγώ⟩. ' νυνὶ δε πο- 25
ρευομαι ἐγὼ (7) εις Ιερουσαλημ διακον(ῆσαι) τ(οῖς) ἁγί(οις) (8). '
ηυδοκησαν γὰρ Μακεδονες και Αχαιοι κοινωνίαν τινα ποιησασθαι 26
εις τοὺς πτωχους (τῶν) ἁγί(ων) (9) των εν Ιερουσαλημ . ' 27
γάρ, ὀφειλ(έται εἰσὶν) αυτων· . (10) γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αυτων
(ἐ)κοινών(ησαν) . . . οφειλουσιν και εν τοις σαρκικοις λειτουργῆ-
σαι αυτοις. ' τουτο [οὖν] ἐπιτελέσας . . . . (ἀπ)ελεύ- 28
σομαι δι' ὑμῶν εις Σπανιαν. ' γινωσκω γὰρ οτι ερχομενος προς 29
υμας . . . . του ευαγγελιου . . . ελευσομαι. ' Παρακαλω 30
. υμας, αδελφοι, ... *(συνα-
γωνίσασθαι) (11) μοι εν ταις προσευχαις . . . . προς τον θεον, ' ινα 31
ρυσθω ⟨ἐγὼ⟩ απο των απειθουντων ⟨τῶν⟩ εν τῃ Ιουδαιᾳ . ἵνα ἡ
δωροφορία (μου) (12) η εις Ιερουσαλημ ευπροσδεκτος . . . . γενη-
ται, ' (ἵνα) εν χαρᾳ ἐλθὼν προς υμας δια θεληματος θεου 32
. . . . ' — — — — —

---

(1) 49, 11 circumire.
(2) 49, 12 in partes Illyricorum = arm; vgl. U. S. 10.
(3) 49, 14 ου γαρ θελω εγω ευαγγελιζεσθαι.
(4) U. S. 83.
(5) του ιδειν υμας; vgl. V. 24b θεασασθαι υμας.
(6) 49, 25 εμπλησθω υμων (Semitismus; ähnlich syp).
(7) + εγω = syp gg arm (Semitismus).
(8) 49, 26 propter ministerium sanctorum.
(9) 49, 30 εις τους πτωχους εις αγιους.
(10) si (vg!) steht nicht da!
(11) 50, 1 adiutor(es) fieri.
(12) 50, 3 η δωροφορια της διακονιας ημων.

16,17 Παρακαλω . υμας, αδελφοι, σκοπεῖν τοὺς [τας] διχοστασιας και
[τα] σκανδαλα . . . . ποιοῦντας . . . .
18 οι γαρ τοιουτοι τῳ κυριῳ ἡμῶν Ἰησοῦ ([1]) Χριστῳ ου δουλευου-
σιν, αλλα τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, και διὰ [τῆς] χρηστολογίας και εὐλο-
19 γίας εξαπατωσιν τας καρδιας τῶν ακακων . ' η (γαρ) υμων υπα-
κοη εἰς πάντας ([2]) ἀφίκετ(ο) · . . . .
. . . . ' ο (δε) θεος της ειρηνης συντριψει τον σαταναν
20 ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν . . . ' — — — — —

([1]) + Ιησου = syp gg arm.
([2]) U. S. 33.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

Παυλος . . αποστολος Ιησου Χριστου διὰ θελήματος θεου και 1, 1
Σωσθενης ο αδελφος ' τῃ εκκλησιᾳ . . . . . . (ἐν) Κορίνθ(ῳ) . . 2
. . . . σὺν πᾶσιν τοῖς επικαλουμενοις το ονομα του
κυριου ημων Ιησου Χριστου εν παντι τοπῳ (¹) . . . . . . ' — —
— ' Ευχαριστω τῳ θεῳ . . (²) παντοτε 4
. . . . ' — — — — — — — — — — —
. . . . ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχ(ομένους) την αποκα- 7
λυψιν του κυριου ημων . . . . ' . . . . ἀνεγκλήτ(ους) 8
εν τῇ ἡμέρᾳ . . . . ' — — — ' Παρακαλω [δε] υμας, 10
αδελφοι, ... ινα το (αὐτὸ λέγητε) (³)
παντες, και μη (ῇ) εν υμιν σχισματα, ἦτε (δὲ) . . . . . εν τῷ (αὐ-
τῷ νοΐ) (⁴) και εν τῇ (αὐτῇ γνώμῃ) (⁴) . ' εδηλωθη (γαρ) μοι περι 11
υμων αδελφοι . υπο (των) Χλοης, ὅτι εριδες εν υμιν (εἰσίν) (⁵). '
λέγω (δὲ) τοῦτο (⁶), . . (ἕκαστος) υμων λέγ(ει) . (ἐγὼ) (⁷) [μέν] εἰ(μι) 12
Παυλου (⁸), (ἐγὼ) [δὲ] Απολλω, . . . Κηφᾶ, . . (δε) Χριστοῦ. ' .
. . . . . . μη Παυλος ἐσταυρώθη υπερ υμων, η εις το ονομα 13
Παυλου εβαπτισθητε ⟨ὑμεῖς⟩; ' ευχαριστω τῳ θεῳ, οτι ουδενα 14

(¹) 52, $_{13}$ Stellung (εν παντι τοπῳ το ονομα κτλ.) gg syp arm!

(²) meo (vg!) steht nicht da!

(³) U. S. 33.

(⁴) 52, $_{23}$ in *uno* verbo et in *una* cogitatione; vgl. syp ܒܚܕ ܬܪܥܝܬܐ ܘܒܚܕ ܡܕܥܐ (in *una* cogitatione et in *una* mente).

(⁵) 52, $_{28}$ habentur in vobis (Stellung = syp gg arm).

(⁶) 52, $_{28}$ τουτο ο λεγω (Stellung = syp).

(⁷) U. S. 27.

(⁸) 52, $_{29}$ quidam *ex vobis dicunt* nos Pauli sumus, quidam *dicunt* Apollinis sumus; vgl. syp ܕܐܝܬ ܡܢܟܘܢ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܦܘܠܘܣ ܐܢܐ ܘܐܝܬ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܕܐܦܠܘ ܐܢܐ (sunt *ex vobis* qui *dicunt* ego Pauli sum et sunt ex vobis qui *dicunt* ego Apollinis sum).

16 υμων ([1]) εβαπτισα . . . . ' — — — ' ἐβάπτισα . . . . . .
17 . . . . οἶδ(α) . . . . . . εβαπτισα. ' ου γαρ απεστειλεν με Χρι-
στος βαπτιζειν αλλα ευαγγελιζεσθαι, οὐκ εν σοφια λογου, . . . κε-
18 νωθῇ (ὁ) σταυρ(ὸς) . . . ' ὁ λόγος γαρ [ο] του σταυρου . . . . .
. . μωρια εστιν, τοις δὲ σωζομενοις ημιν δυναμις εστιν ([2]) θεου. '
19 γεγραπται γαρ · απολω τὴν (σοφίαν) τῶν (σοφῶν) ([3]) και τὴν σύν-
20 εσιν τῶν συνετῶν (ἀθετήσω). ' που ⟨οὖν⟩ ἐστιν ([4]) σοφ(ός); ἢ ([5])
[ποῦ] γραμματεύς; ἢ ([5]) [που] ⟨ὁ⟩ συνζητητης του αιωνος τουτου; . .
21 ἐμώρανεν ο θεος την σοφιαν του κοσμου τουτου ([6]); ' επειδη [γαρ]
εν τῃ σοφια του θεου ουκ εγνω [ο] κοσμος (διὰ) τ(ῆς) σοφία(ς) (τὸν)
θεον, ευδοκησας ο θεος δια της μωριας τοῦ κηρυγματος σωσαι τους
22 πιστευοντας. ' ἐπειδὴ καὶ Ιουδαιοι ⟨τὰ⟩ σημεῖα (αἰτοῦσιν) ([7]) και
23 (Ελληγες) ([8]) σοφιαν ζητουσιν, ' ημεις δὲ κηρύσσομεν ⟨τον⟩ εσταυ-
ρωμενον ([9]) Χριστον, σκανδαλον ([10]) [μεν] Ιουδαιοις, εθνεσιν (δε) μω-
24 ριαν ([10]), ' αὐτοῖς [δὲ] τοῖς κλητοῖς 'Ιουδαιο(ις) . (καὶ) (Ελλησιν) ([8])
26 Χριστὸν δυναμιν θεου ([10]) και σοφιαν (θεου) ([10]). ' — — — '* (βλέ-
πετε) ([11]) οὖν τ(ὴν) κλῆσ(ιν) (ὑμῶν) . . . οτι ου πολλοι σοφοι ⟨εἰσὶν⟩
ἐν ὑμῖν ([12]) κατὰ σάρκα, ου . . δυνατοι, (οὐ) πολλοι ευγενεις ἐν
27 ὑμῖν ([12]). ' αλλα εξελεξατο ([13]) (ὁ θεὸς) τα (μωρὰ) . . . ινα καταισ-
σχυνῃ τοὺς σοφους, και τα ασθενη . . . εξελεξατο . . . ινα καταισ-
28 χυνῃ τὰ ισχυρα, ' και εξελεξατο ([13]) [ὁ θεὸς] ἀγενῆ . . . και τα (ἐξου-
29 θενημένα) και τὰ μὴ ὄντα, ινα καταργησῃ τὰ ὄντα ([13]), ' (ὅπ)ως μη

([1]) U S. 33.
([2]) Stellung = syp gg arm.
([3]) 53, 25 veritatem verorum!
([4]) + εστιν = syp gg arm.
([5]) + η = syp (ܐܘ).
([6]) + τουτου = syp, arm.
([7]) 53, 36 խնդրեն (ζητουσιν).
([8]) (53, 37) հեթանոսք (τα εθνη) = syp, arm.
([9]) Stellung = arm gg syp.
([10]) Stellung = syp gg arm.
([11]) 54, 10 porro accipite vos exemplum.
([12]) + εν υμιν = syp gg arm.
([13]) Stellung = syp gg arm.

καυχησεται πασα σαρ(ξ) (1) ενωπιον του θεου. ' εξ αυτου δε υμεις 30
εστε εν Χριστῳ Ιησου, ὅς (2) εγενηθη ημιν (2) σοφια . . . . δικαιο-
συνη (τε) και αγιασμος (3) και απολυτρωσις, ' ινα καθως γεγραπται · 31
ὁ καυχωμενος εν κυριῳ καυχασθω.
Κἀγὼ ελθ(ων) προς υμας . . . (4) οὐ καθ᾽ ὑπεροχὴν λόγ(ου) . 2,1
σοφί(ας) καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μυστήριον (5) του θεου. ' ου (γὰρ) 2
(ἔκρινα) ⟨ἐγώ⟩ τι ειδεναι . . . ει μη Ιησουν Χριστον και τουτον
ἐσταυρωμένον. ' καγω εν ασθενειᾳ . εν φοβῳ και εν τρομῳ πολλῳ 3
ἐγενόμην ⟨ἐγὼ⟩ προς υμας, ' και ο λογος μου και το κηρυγμα 4
μου (6) οὐκ εν πειθοις λογοις σοφιας (7), αλλ εν (αποδειξει) πνευ-
ματος [καὶ] δυναμεως, ' ινα μη (ᾖ) (8) ἡ πιστις υμων εν σοφιᾳ αν- 5
θρωπων, αλλα ἐν δυνάμει θεου. ' Σοφιαν [δε] λαλουμεν ⟨ἡμεῖς⟩ εν 6
τοις τελειοις, σοφιαν [δε] ου του κοσμου (9) τουτου ουδε των αρ-
χοντων τ(οῦ) κόσμ(ου) τούτ(ου) τῶν καταργουμένων · ' αλλα λαλου- 7
μεν σοφιαν θεου (10) ἐν ⟨τῷ⟩ μυστηρίῳ τ(ὴν) ἀποκεκρυμμέν(ην), ἣν
προ(ώρισεν) ο θεος προ τοῦ κόσμου (11) εις δοξαν . . (12) ' ην οὐδεὶς 8
των αρχοντων . . . . . . ἔγνωκεν · ει γαρ ἔγνωσαν, ουκ ἂν τον
κυριον της δοξης ἐσταύρωσαν. ' αλλα καθως γεγραπται · α οφθαλ- 9
μος ουκ ειδεν και ους ουκ ηκουσεν . . . .
. . . . ' ημιν [δε] απεκαλυψεν . . . (13) δια του πνευ- 10
ματος αυτου · το . πνευμα πάντα ερευνᾳ, ... ' τίς (γάρ) 11
ανθρωπων ⟨ὅς⟩ (14) οιδεν τα [τοῦ] ανθρωπου εἰ μη τὸ πνευμα [τοῦ]

---

(1) 54, $_{21}$ σαρκικος.

(2) 54, $_{23}$ qui(a) ille ipse factus est nobis; vgl. syp ܗܘ ܕܗܘܐ ܠܢ (ille qui factus est nobis).

(3) 54, $_{26}$ f. et redemptio... et sanctificatio...

(4) fratres (vg!) steht nicht da!

(5) μυστηριον = syp gg arm.

(6) + μου = syp gg arm (Semitismus).

(7) Stellung = syp, arm.

(8) Stellung = syp gg arm.

(9) 55, $_{8}$ κοσμου = syp, arm.

(10) Stellung = syp gg arm.

(11) 55, $_{14}$ του κοσμου = syp gg arm (προ των αιωνων (προ)ωρισεν).

(12) 55, $_{14}$ εις δοξαν αυτου.

(13) Deus (vg!) steht nicht da!

(14) + ος = syp gg arm (Semitismus).

ανθρωπου (το) εν αυτῳ ⟨ἐστίν⟩; ουτως και τα του θεου . . . . .
12 . . . πνεῦμ(α) (τοῦ θεοῦ). ' ημεις δε ου (τὸ) πνευμα . . . ἐλάβο-
μεν, αλλα το πνευμα (το) ἐκ τοῦ θεου ⟨ἐστίν⟩, ινα ειδωμεν ⟨ἡμεῖς⟩
13 τα υπο του θεου χαρισθεντα ημιν. ' α (καὶ) (λαλοῦμεν) ουκ (ἐν) ([1])
διδα(κτοῖς) ἀνθρωπίνης σοφίας (λόγοις), αλλ (ἐν) διδα(κτοῖς) πνευ-
14 ματος, πνευματικοις πνευματικὰ ⟨ἡμῶν⟩ συγκρινοντες. ' ψυχικ(ὸς)
(δὲ) [ἄνθρωπος] ([2]) ου δέχεται . τ(οῦ) πνεύμα(τος) ([3]) . . . ([4]) μω-
ρί(α) . (αὐτῷ ἐστιν), και ου δυναται γνωναι, οτι πνευματικως [ανα]-
15 κρινεται. ' ὁ δε πνευματικος ⟨ἐστὶν⟩ παντα [μεν] κρινει ([5]), αυτος .
16 υπ ουδενος [ανα]κρινεται. ' τις γαρ εγνω ⟨τὸν⟩ νουν του κυριου,
ος συμ(βιβάσει) αυτον; ημεις (δὲ) ⟨τὸν⟩ νουν Χριστου (ἔχομεν).
3, 1 . . . . . ουκ ηδυνηθην λαλησαι υμιν ως ⟨ἀνθρώποις⟩ πνευμα-
2 τικοις . . . . . καὶ ([6]) ως νηπίοις εν Χριστῳ. ' ⟨το⟩ γαλα εποτισα
υμας ([7]), και ([8]) ουκ ἔδωκα ὑμῖν ([9]) βρωμα . . . . (Αλλ) ουδε
3 ετι νυν (δύνασθε). ' . . γαρ σαρκικοι εστε. οπου (γὰρ) εν υμιν ζη-
λος και ερις καὶ διχοστασίαι ([10]), οὐχὶ ([11]) σαρκικοι εστε . . . . . .
5 . . . . . ' — — — ' . . . . διακονοι δι' ὧν ἐπι-
6 στεύσατε . . . . ' εγω εφυτευσα, Απολλως εποτισεν,
7 ἀλλ' ο θεος ηυξανεν. ' ωστε ου(τε) . . . . ουτε . . . . , αλλ
9 ο αὐξάνων θεό(ς) ([12]). ' — — — ' θεου γαρ συνεργοι εσμεν ([13]) .

([1]) 56,$_{1}$ η διδαχη (*ուսումն*) της σοφιας εστιν (των) ανθρωπων, αλλα διδαχη (*վարդապետութիւն*) . . .

([2]) 56,$_{5}$ nam qui animales *sunt* (homines steht nicht da!); vgl. syp ܒܪܢܫܐ ܓܝܪ ܕܢܦܫܢܐ ܗܘ (filius hominis enim qui animalis *est*).

([3]) 56,$_{5}$ non acceperunt *spiritum;* vgl. syp ܠܐ ܡܩܒܠ ܕܪܘܚܢܝܬܐ (non accipit *spiritualia*).

([4]) > του θεου = syp gg arm.

([5]) Stellung = syp gg arm.

([6]) + και = syp gg arm (Semitismus).

([7]) Stellung = syp, arm.

([8]) + και = syp, arm.

([9]) + εδωκα υμιν = syp gg arm; U. S. 28.

([10]) + και διχοστασιαι = syp gg arm.

([11]) 56,$_{30}$ *ոչ ահա* (non ecce = nonne) wörtl. Übersetzung von syp ܠܐ ܗܐ.

([12]) 56,$_{36}$ sed a Deo, qui augmentator est; Stellung = syp gg arm.

([13]) Stellung = syp, arm.

. . . . ' Κατα την χαριν του θεου την δοθεῖσάν 10
μοι ως σοφος αρχιτεκτων θεμελιον εθηκα . . . . ' θεμελιον 11
. αλλον . . . . ' ει [δε] τις οικοδομει 12
επι τον . . . . τοῦτον χρυσίον . . . . καλάμην '
. . . . πυρ(ὶ) (ἀποκαλύπτεται) 13
. . . . ' (εἴ) τινος το [ἔργον] (1) μενει . 14
(ἐπ)οικοδομ(ησεν), (1) ⟨τὸν⟩ μισθον λήψεται. ' (εἴ) τινος το (ἔρ- 15
γον] (1) κατακαησεται, ζημιωθησεται, αυτος δὲ (σωθήσεται) (2), οὕ-
τως . ὡς δια πυρος . ' Οὐκ οιδατε οτι ναος θεου εστε ⟨ὑμεῖς⟩, 16
και [το] πνευμα του θεου οἰκεῖ εν υμιν; ' (εἴ) τις φθειρει (3) τον 17
ναον του θεου, φθειρει αυτον ο θεος · ο γαρ ναος του θεου αγιος
εστιν, οἵτινές εστε υμεις. ' Μηδεις εξαπατατω ἑαυτόν (4) · ει τις δο- 18
κεῖ εν υμιν ⟨ὅτι⟩ σοφος (εἶναι) εν τῳ αιωνι τουτῳ, μωρος γενεσθω,
ινα γενηται σοφος . ' η γαρ σοφια του κοσμου τουτου μωρια εσ- 19
τιν (5) παρα τῳ θεῳ · γεγραπται γάρ · ὁ δρασσομενος τους σοφους
τῇ πανουργιᾳ αυτων . ' και . . κυριος γινώσκει τους διαλογισμους 20
[των] σοφων, οτι ματαιοι εισιν (6). ' ωστε μηδεις καυχασθω (7) εν 21
ἀνθρώπῳ (8) · παντα γαρ υμων εστιν, ' 22
. . . . παντα ἡμῶν ἐστίν, ' ἡμεῖς 23
[δε] Χριστου, Χριστος [δε] θεου.
Ουτως λογιζεσθω ημας (9) ανθρωπος ως υπερετας Χριστου 4,1
*(καὶ) (10) οικονομους ⟨των⟩ μυστηριων θεου. ' ὧδε . . ζητειται εν 2
τοις οικονομοις ινα (τις) πιστος ευρεθῃ. ' εμοι [δε] εις ελαχιστον 3
εστιν ινα υφ υμων ανακριθω ⟨καὶ⟩ η υπο ἀνθρωπ(ίνης) (11) . . . .
. . . . ' (οὐδὲν) . (ἐμαυτῷ) [συν]οιδα, (ἀλλ') οὐκ ἐν τούτῳ 4

---

(1) 57,$_{6,7}$ aedificium.

(2) 57,$_{10}$ լինի կենդանի (erit vivens); vgl. arm կեցցէ (vivet) gg syp!

(3) Stellung = syp gg arm.

(4) Stellung = syp gg arm.

(5) Stellung = syp, arm.

(6) Stellung = syp gg arm.

(7) Wortstellung abweichend von syp und arm.

(8) hominibus (vg!) steht nicht da!

(9) Stellung = syp, arm.

(10) 58,$_{6}$ իբրեւ (ως).

(11) U. S. 33.

5 δεδικαίωμαι · ο γαρ ἀνακρίνων με κυριος εστιν (1). ' ωστε μη προ
καιρου . κρινετε, εως αν ελθη . κυριος . φωτίσαι τα κρυπτα και
φανερωσει τας βουλας των καρδιων · και τοτε εκαστω (2) [ο] επαινος
6 γενήσεται απο του θεου. ' Ταυτα [δε] . . . δι υμας (3) μετεσχημα-
τισα εις εμαυτον και Απολλω, ινα εν ημιν μαθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ
γέγραπται φρονειν (4), ἵνα μη . . . . . . φυσιουσθε κατα (τοῦ ἑτέ-
7 ρου). ' τις γαρ (σε) διακρίνει; (τί) [δε] ἔχεις ὃ ουκ ἔλαβες; ει δὲ
8 ελαβες, τι καυχασαι ως . λαβ(ών); ' ἤδη κεκορεσμενοι εστε · καὶ (5)
ἐπλουτήσατε · (καὶ) (6) χωρις ημων εβασιλευσατε · . (ὄφελόν) [γε]
9 εβασιλευσατε, ινα και ημεις υμιν συμβασιλεύσωμεν. ' δοκω γαρ,
ὅτι ἡμ(ᾶς) [τοὺς] ἀποστόλ(ους) ἐσχάτ(ους) ἀπέδειξεν ο θεος (7) ως
ἐπιθανατίους, οτι εγενηθημεν (8) ⟨ἡμεῖς⟩ θεατρον τω κοσμω . αγγε-
10 λοις και ανθρωποις. ' ημεις μωροι δια Χριστον, υμεις (δε) φρονιμοι
εν Χριστω . . . . υμεις ενδοξοι, ημεις (δε) ατιμοι. '
11 αχρι της ἄρτι ωρας . (9) πεινωμεν και διψωμεν . . . .
12 . . . . ' και . . . . ἐργαζόμ(ενοι) ταις ιδιαις χερσιν . . . . .
13 ευλογουμεν . . . . ' βλασφημουμενοι . . . . . ως περι-
14 καθαρματα εγενηθημεν (10) τοῦ κοσμου . . . . ' Ουκ εν-
15 τρεπων [ὑμᾶς] γράφω ταυτα, αλλ ως τεκν(α) . . . . ' . . .
. . . . διὰ τοῦ εὐαγγελίου
16/17 εγω υμας εγεννησα. ' . . . . μιμηται (11) (μου) γινεσθε. ' Διὰ
τοῦτο . . επεμψα ⟨ἐγὼ⟩ υμιν Τιμοθεον, ...
. . . ος αναμνησει υμας (12) τας οδους μου τας εν Χριστω, (καθὼς)

---

(1) 58, 16 gg arm: nam Dominus est, qui iudicat me.
(2) Stellung = arm gg syp.
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) + φρονειν = syp, arm; Stellung = syp gg arm.
(5) 58, 35 και (statt arm και ηδη) = syp!
(6) + και = syp gg arm (Semitismus).
(7) Stellung = syp, arm.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) > και = syp gg arm.
(10) Stellung = arm gg syp.
(11) U. S. 30.
(12) Stellung = syp, arm (Semitismus).

. . . διδάσκω (1) εν παση εκκλησια. ' ὡς μὴ ἐρχομένου μου . . . 18
εφυσιωθησαν τινες ἐξ ὑμῶν (2). ' ελευσομαι δε ταχεως . . . (3) . . 19
. . . . και γνωσομαι ου τὸν λογον των πεφυσιωμενων αλλα
την δυναμιν αὐτῶν (4) · ' ἡ γαρ βασιλεία θεου (5) ουκ εν λογῳ (5), 20
αλλ εν δυναμει · ' (τι) (6) θελετε, εν ραβδῳ ἔλθω προς υμας, ἢ ἐν 21
. . . . πραότητ(ος);
*("Ολως) (7) (ακουεται) ἐν ὑμῖν (8) πορνεια . . . . (9) (ἥτις) 5,1
οὐδὲ εν τοις εθνεσιν, (ὥστε) γυναικα . . του πατρος ἔχειν. ' και 2
υμεις πεφυσιωμενοι (ἐστέ), και ουχι (μᾶλλον) επενθησατε, ινα αρθη εκ
μεσου υμων (ὁ τὸ) εργον (τοῦτο) πράξ(ας); ' — — — ' 4
. . . . συναχ(θέντων) ὑμ(ῶν) και τοῦ (ἐμοῦ) πνεύμα(τος)
συν τῃ δυναμει του κυριου ημων . . . . ' παραδουναι τον τοιοῦτον 5
τῳ σατανᾳ εις ⟨τον⟩ ολεθρον της σαρκος, ινα το πνευμα σωθῃ εν
τῃ ημερᾳ του κυριου ημων Ιησου Χριστου. ' Ου καλον το καυχημα 6
υμων . . . . ' ἐκκαθάρατε ἐξ ὑμῶν (10) τὴν 7
*(παλαιὰν) (11) ζυμην, ινα ητε ⟨ὑμεῖς⟩ νεον φυραμα, καθως ἐστε ἄζυ-
μοι . . (12) γαρ το πασχα ημων ετυθη Χριστος (13). ' ὥστε εορταζωμεν 8
μη εν ζυμῃ παλαιᾳ μη(δέ) . . . κακιας . . . . . , αλλ εν αζυμοις
*(εἰλικρινείας) (14) και ἀληθεί(ας). ' Εγραψα ⟨ἐγὼ⟩ υμιν εν τῇ επιστολῃ 9
μὴ συναναμίγνυσθε ⟨ὑμεῖς⟩ πορνοις, ' και οὐ [πάντως] τοις πορνοις 10
του κοσμου τουτου η τοις πλεονεκταις . . . . επει (ὠφεί-
λετε) (ἄρα) εκ του κοσμου εξελθειν. ' . (δὲ) εγραψα ⟨ἐγὼ⟩ ὑμῖν μὴ 11

---

(1) Stellung = syp gg arm.
(2) + εξ υμων = syp gg arm.
(3) > προς υμας = arm gg syp.
(4) + αυτων = syp gg arm (Semitismus).
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) 59, 30 արդ որպէս (ergo sicut) = arm; vgl. syp ܐܝܟܢܐ (sicut).
(7) 59, 36 զի ահա աւադիկ (ecce ecce enim).
(8) 59, 37 in medio vestri; vgl. syp ܒܝܢܬܟܘܢ (inter vos) gg arm!
(9) et talis (vg!) steht nicht da!
(10) + εξ υμων = syp gg arm.
(11) 60, 15 զխմորն չարի (fermentum mali).
(12) > και = syp, arm.
(13) U. S. 33.
(14) 60, 21 արդարութեանց (iustitiarum).

συναναμίγνυσθε εαν τις αδελφος ὀνομαζ(όμενος) ῇ πορνος η πλεο-
12 νεκτης . . . . τῳ τοιούτῳ . . . . . . ' τι
13 γαρ (μοι) (1) και τοὺς . . κρίνειν; . . τοὺς ἔσω . . κρίνετε; ' τους
(δε) εξω ο θεος κρινε(ῖ) . καὶ (2) ἐξαρ(ατε) τον πονηρον εξ υμων
αυτων.
6,1 Τολμα τις εξ (3) υμων (πραγμα) (4) εχων προς τον ετερον, κρι-
2 νεσθαι επι . . . . τ(ῶν) ἁγί(ων). ' (η) ουκ οιδατε οτι
[οι] αγιοι τον κοσμον κρινο(υ)σιν; και ει ὁ κόσμος εν υμιν (5) κρί-
3 νεται, αναξιοι ἐστε (κριτηρίων ἐλαχίστων) (6); ' ουκ οιδατε (7) ⟨ὑμεῖς⟩
4 ὅτι αγγελους κρινο(υ)μεν ⟨ἡμεῖς⟩, (μήτιγε) βιωτικ(α); ' βιωτικα [μεν]
οὖν κριτήρια εαν (ἔχητε), τοὺς εξουθενημενους . . . . (του-
5 τους) (8) καθίζετε. ' προς εντροπην υμων λέγω. (οὕτως) . . . (ἐστιν)
σοφος εν υμιν (9), (ὅς) . . . . διακρῖν(αι) ανα μεσον του αδελφου
6/7 αυτου; ' . . . . κρί(νεται) . . . ἐπὶ απιστων; ' ἤδη (10)
[μὲν] . ολως (ἥττημα) εστιν (11) εν (12) υμιν ὅτι κριματα εχετε μεθ' εαυ-
9 των. ' — — — ' (η) ουκ οιδατε (13) ⟨ὑμεῖς⟩ οτι . . . [⟨την⟩ βασι-
λειαν (14) θεου ου κληρονομ(ησ)ουσιν] . . . . . . πορνοι . . . . . .
10 . . . . ' . . . . . . πλεονεκται . . . .
11 . . . . . ⟨την⟩ βασιλειαν θεου ου κληρονομ(ησ)ουσιν. ' και υμεις
ταῦτά τινες ητε . αλλα απελουσασθε, . . ηγιασθητε καὶ (15) εδικαιω-
12 θητε . . . . ' Παντα εξε-

---

(1) 60,$_{29}$ ημιν; U. S. 27.
(2) + και = syp gg arm.
(3) + εξ = syp, arm.
(4) U. S. 33.
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) nach Stellung und Form = syp gg arm.
(7) aut steht nicht da!
(8) 61,$_{11}$ *դատաւորս* (κριτους) = arm; vgl. syp ܒܕܝܢܐ (in iudicio).
(9) Stellung = arm gg syp.
(10) 61,$_{16}$ *ապա* (folglich, dann).
(11) Stellung = arm, vg.
(12) + εν = arm gg syp.
(13) U. S. 30.
(14) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(15) και statt αλλα = syp gg arm.

στιν μοι (1), αλλ . . . . '
[Τα] βρωματα *(τῇ κοιλίᾳ) (2) καὶ [ἡ] *(κοιλία τοῖς βρώμασιν·) (3) 13
ο δε θεος (ταύτην) καὶ (ταῦτα) καταργησει . το δὲ σωμα ου τῇ
πορνείᾳ, αλλα τῷ κυρίῳ, και ο κυριος τῷ σώματι. ' ο δε θεος 14
ος (4) . (5) τον κυριον ηγειρεν και ἡμᾶς (6) εξεγερει δια της δυναμεως
αυτου. ' ουκ οιδατε (7) ⟨ὑμεῖς⟩ οτι τα σωματα υμων μελη Χριστου 15
ἐστιν; αρας . τα μελη (τοῦ) Χριστ(οῦ) ποιησομεν τὸ σῶμα πόρν(ης) (8)
. . . . ' . (9) ουκ οιδατε ⟨ὑμεῖς⟩ οτι . . . . ἑν σωμα ἐστιν; 16
εσονται [γὰρ] . . οἱ δύο [εις] μιαν σαρκα . (10) ' (ὁ δε) κολλώμεν(ος) 17
τῳ κυριῳ ἡμῶν (11) (ἐστὶν) (12) ἑν πνευμα . ' φευγετε την πορνειαν . 18
παν αμαρτημα ο . . ποιηση ανθρωπος εκτος του σωματος [ἐστιν] ·
ο δὲ πορνευων εις το ιδιον σωμα αμαρτανει . ' . (13) ουκ οιδατε 19
⟨ὑμεῖς⟩ ὅτι τα σωματα υμων ναος εστιν (14) του πνευματος αγιου
τοῦ εν υμιν (15) . . . . ' . . . . δοξα- 20
σατε . τον θεον εν τ(ῷ) σώμα(τι) υμων.
Περι [δὲ] ων ἐγράψατε ⟨ὑμεῖς⟩ μοι (16), καλον ανθρωπῳ γυναικος 7,1
μὴ ἅπτεσθαι. ' δια δὲ την πορνειαν ἕκαστος (17) τὴν ἑαυτοῦ γυναικα
εχετω, ... ' — — — — — —

---

(1) Stellung = syp gg arm.
(2) $61,_{30}$ *վասն պորտոյ* (δια τον ομφαλον; lat propter ventrem).
(3) $61,_{30}$ και ομφαλος φαγειν επιζητει.
(4) $61,_{34}$ + ος = arm gg syp.
(5) > και gg syp, arm!
(6) $61,_{35}$ ημας = syp gg arm.
(7) $61,_{36}$ ουκ οιδατε; $62,_{17}$ + υμεις!
(8) Stellung = syp, arm.
(9) an (vg!) steht nicht da!
(10) U. S. 16.
(11) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(12) Stellung = syp gg arm.
(13) an (vg!) steht nicht da!
(14) Stellung = arm gg syp.
(15) U. S. 33.
(16) + μοι = syp, arm.
(17) U. S. 33.

5 μη αποστερειτε αλληλους, ει μητι αν εκ συμφωνου προς καιρον (ἵνα
σχολάσητε) [τῇ] νηστείᾳ (1) καὶ [τῇ] προσευχῇ . . . . (ἵνα)
6 μὴ πειράζ(ῃ) ὑμ(ᾶς) (ὁ) σαταν(ᾶς) (2) . . . . ˈ τουτο [δε]
7 λεγω κατα συγγνωμην, ου κατ επιταγην. ˈ θελω . παντα(ς) ανθρω-
πο(υς) (3) ειναι ως . εμαυτον· αλλ εκαστος [ἴδιον] χαρισμα (ἔχει) (4)
8 εκ θεου, ο μὲν ουτως, ο δὲ ουτως. ˈ . . . τοις αγαμοις . . χήραι(ς),
9 καλον αυτοις εαν μείνωσιν ως (κ')αγώ· ˈ εἰ δε ουκ εγκρατευονται,
10 γαμησατωσαν· κρειττον γαρ εστιν γαμειν η πυρουσθαι. ˈ τοις δε
γεγαμηκοσιν παραγγέλλ(ω), ... ο κυριός γυναῖκ(α) απο ανδρος
11 αὐτῆς (5) μη χωρισθῆ(ναι), ˈ — εαν δε [και] χωρισθῃ, μενέτω αγαμος
12 η τῳ ανδρι αὐτῆς (5) καταλλαγητω, — . . . . ˈ . . .
. . . . ει τις . . . γυναικα εχει ἄπιστον, και (αὕτη) συν-
13 ευδοκει οἰκεῖν μετ' (αὐτοῦ), ... ˈ και γυνη ητις εχει ἄνδρα
απιστον, και (οὗτος συνευδοκεῖ) οἰκεῖν μετ' (αὐτῆς) . . . . ˈ
14 ηγιασται [γὰρ] (ὁ) ἀν(ὴρ) (ὁ) ἄπιστ(ος) ἐν τ(ῇ) γυναικ(ὶ) τ(ῇ) πιστ(ῇ),
και ηγιασται (ἡ) γυν(ὴ) (ἡ) ἄπιστ(ος) ἐν τ(ῷ) ἀνδρ(ὶ) τ(ῷ) πιστ(ῷ)·
επει ἄρα τα τεκνα αὐτῶν (6) ακαθαρτα εστιν, νυν δε αγια εστιν. ˈ
15 ει δε ὁ ἄπιστος χωρίζε(ται), χωριζεσθω· . . . .
16 ἐν (τοῖς τοιούτοις) . . . . ˈ τί . οἶδ(ας), γύναι, εἰ
τον ανδρα (σώσεις) η τί οἶδ(ας), ἄν(ερ), ει την γυναικα σώσει(ς) (7); ˈ
17 ἀλλὰ (8) εκαστ(ῳ) . . . . ὡς κεκληκεν ο θεος, οὕτως
18 . . . . . και . . πασαις ταῖς ἐκκλησίαις διατάσσομαι. ˈ εἰ (9) περι-
τετμημενος τις εκληθη, ... καὶ εἰ (9) εν ακροβυστιᾳ κέκληται
19 τις, μη περιτεμνεσθω. ˈ η γαρ (10) περιτομη . . . . και η ακροβυστια
20 ουδεν (εστιν), αλλα τηρησις ⟨των⟩ εντολων θεου. (11) ˈ — — — ˈ

---

(1) + τῃ νηστειᾳ = syp gg arm.

(2) 63,$_{6}$ neque tentamini vos a satana (nicht aktivisch!).

(3) 63,$_{8}$ *ամենայն մարդ* (παντα ανθρωπον) = arm gg syp.

(4) 63,$_{10}$ gratiae datae sunt; vgl. syp. ܡܘܗܒܬܐ ܝܗܝܒܐ ܠܗ (donum datum est ei).

(5) + αυτης = syp (Semitismus).

(6) αυτων = syp gg arm.

(7) U. S. 30.

(8) αλλα statt ει μη = syp (ܐܠܐ) gg arm!

(9) + ει = syp gg arm.

(10) + γαρ = syp, arm.

(11) Stellung = syp gg arm.

εἰ ([1]) δουλος εκληθης, μη μελετω σοι ([2]) · *(ἀλλ') ([3]) εἰ καὶ δυνασαι 21
ελευθερος γενεσθαι, (μᾶλλον) χρησαι. ˈ ο γαρ εν κυριῳ κληθεις 22
δουλος απελευθερος εστιν ([4]) κυριου . . . και ([5]) ο ελευθερος κλη-
θεις δουλος εστιν ([4]) Χριστου. ˈ — — — ˈ ἕκαστος ἐν ᾧ εκληθη, 24
. . . εν τουτῳ μενετω . . . . ˈ Περι δε [των] παρθενων επιταγην 25
*(κυρίου) ([6]) ουκ εχω, γνώμην δὲ διδωμι ως ἠλεημένος ([7]) υπο *(κυ-
ρίου) ([6]) πιστος ειναι. ˈ Νομιζω (οὖν) τοῦτο καλον (ὑπάρχειν) δια [τὴν] 26
*(ἐνεστῶσαν) ([8]) αναγκην — — ˈ — — — ˈ εαν [δὲ] . λάβῃς γυ- 28
ναῖκα ([9]), ουχ ημαρτες . . . . θλιψιν δε (τῇ) σαρκ(ὶ)
(ἕξουσιν) . . . . εγω δε φειδομαι υμων ([10]) ˈ . . . . (ὅτι) ([11]) 29
ὁ καιρος συνεσταλμενος εστιν · . . . ([12]) *(ἵνα) ([13]) καὶ οἱ εχοντες γυ-
ναικας ὦσιν ([14]) ως μη εχοντες. ˈ και οἱ κλαιοντες ως μὴ κλαίοντες, 30
και οἱ (χαίροντες) ως μὴ (χαίροντες) . . . . ˈ — —
εἰ . τις . . . . παρθένο(ν) αὐτοῦ . . . . . *(ᾖ ὑπέρακμος) ([15]) 36
. . . . ˈ ὅς δε ἕστηκεν εν τῇ 37
(καρδίᾳ) αὐτοῦ . . . . και
τοῦτο κεκρικεν εν τῃ ιδιᾳ καρδιᾳ τηρειν την εαυτου παρθενον, κα-
λως ποιει. ˈ [ωστε] και ὁ (γαμίζων) [16] την εαυτου παρθενον, κα- 38
λως ποιει, και ὁ μη (γαμίζων) ([16]) (κρεῖσσον) ποιει. — — — — —

([1]) + ει = syp gg arm.

([2]) Stellung = syp, arm (Semitismus).

([3]) 64, $_{10}$ *եւ դարձեալ* (et iterum).

([4]) Stellung = syp gg arm.

([5]) + και = syp, arm.

([6]) 64, $_{20}$ a Deo = syp (ܡܢ ܐܠܗܐ) gg arm.

([7]) 64, $_{21}$ sicut vir quidam, qui misericordiam consecutus a Deo = syp.

([8]) 64, $_{24}$ *վասն վտանգի* (arm *վտանգին*) *աշխարհիս* (propter periculum mundi; U. S. 12.

([9]) = syp gg arm.

([10]) Stellung = arm gg syp.

([11]) 64, $_{28}$ *քանզի* (γαρ).

([12]) > το λοιπον = syp gg arm.

([13]) 64, $_{29}$ *վասն այսորիկ* (propter hoc).

([14]) Stellung = syp gg arm.

([15]) 64, $_{36}$ ff. et permansit illa ad *tempus*, quantumcumque fuerit... propter *transactum tempus;* vgl. syp ܕܥܒܪ ܙܒܢܗ (quae transegit tempus suum).

([16]) 65, $_{3+4}$ qui dat in matrimonium = syp gg arm.

8,1 Περι δε τῶν (εἰδωλο)θύτων οιδαμεν ὅτι πάντες ([1]) γνωσιν ἔχο-
2 μεν ([1]). [η] γνωσις φυσιοι, [η] δὲ αγαπη οικοδομει· ' ει τις (δοκεῖ)
3 ἐγνωκέναι τι, ουπω ἔγνω καθως δεῖ γνωναι· ' (εἰ) δε τις ἀγαπᾶ . . . ,
4 ουτος εγνωσται . . . ' Περι τῆς βρωσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων
οιδαμεν ⟨ἡμεῖς⟩ ὅτι οὐδὲν ειδωλον εστιν εν κοσμῳ, καὶ [ὅτι] οὐδεὶς
5 ἕτερος ([2]) θεος εἰ μὴ εἷς. ' και γαρ ειπερ εισιν λεγόμενοι θεοὶ ([3]) . .
6 εν ουρανῳ εἴτε επι γης, [ὥσπερ] . . [θεοὶ] . . . . ' αλλ ημιν
εις θεος ο πατηρ, εξ ου τα παντα . . . . . . και εἷς κυριος Ιησους
7 Χριστος, δι ου τα παντα . . . . . . ' αλλ οὐκ εν πασιν η γνωσις·
τινες γὰρ *(τῇ συνειδήσει) ([4]) . . . . . εἰδώλ(ου) ως ειδωλοθυτον
εσθιουσιν, και (ἡ) συνείδησ(ις) αὐτῶν ἀσθεν(ῆς οὖσα) μολύνεται ([5]). '
9 — . — — ' βλέπετε (δέ), μη πως ἡ (ἐξουσία) ὑμ(ῶν) αυτη γενηται ([6])
10 προσκομμα τοις ασθενεσιν. ' εαν γάρ τις ἴδῃ σε τον εχοντα γνωσιν
[ἐν εἰδωλίῳ] κατακειμενον . . . . [εις
11 το] εσθιειν ([7]) τα ειδωλοθυτα; ' ἀπόλλυται (γὰρ) *(ὁ ἀσθενῶν) ([8]) . .
12 . . . . δι ον ⟨ο⟩ Χριστος απεθανεν. ' *(οὕτως δὲ) ([9]) ἁμαρ-
τάν(οντες) . τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ([10]) και τύπτοντες αὐτῶν τὴν συν-
13 είδησιν ἀσθενοῦσαν εις Χριστον αμαρτανετε ⟨ὑμεῖς⟩. ' δι' . . βρῶμα
σκανδαλίζ(ει) τ(ὸν) ἀδελφὸ(ν) μου, κρέα ([11]) οὐ μὴ φάγω εἰς τὸν αἰῶνα,
ινα μη τὸν αδελφον μου σκανδαλ(ίσω).
9,1 Οὐκ εἰμὶ ([11]) ελευθερος; ἢ ([12]) οὐκ εἰμὶ ([11]) αποστολος; ἢ ([12]) Ιησουν
Χριστον τον κυριον ([11]) . . οὐχ ἑώρακα ⟨ἐγώ⟩; ἢ ([12]) οὐ το εργον

([1]) U. S. 33.
([2]) + ετερος = syp gg arm.
([3]) 65, $_{21}$ պաշտամունք (obiecta adorationis); 65, $_{23}$ աստուածք (θεοι).
([4]) 65, $_{28}$ միամիտք (simplices).
([5]) 65, $_{31}$ et ab infirmitate conscientiae eorum maculati existimantur; vgl. syp ܘܡܛܠ ܕܟܪܝܗܐ ܠܬܐܪܬܗܘܢ ܡܛܘܫܝܢ (et quia infirma est conscientiam eorum maculantur).
([6]) Stellung = syp gg arm.
([7]) Stellung = syp, arm.
([8]) 66, $_{2}$ անմեղն (insons).
([9]) 66, $_{3}$ այսուհետեւ (itaque).
([10]) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
([11]) Stellung = syp gg arm.
([12]) + η = syp gg arm.

μου υμεις ἐστε εν κυριῳ ἐμῷ (1); ' και (2) ει αλλοις ουκ ειμι 2
⟨ἐγὼ⟩ αποστολος, αλλα γε υμιν ειμι· καὶ (3) [ἡ] σφραγὶς της απο-
στολης εμης υμεις εστε . . . . (4) ' . . . ἀπολογί(α) 3
. . . . ' μὴ οὐκ εχομεν εξουσιαν φαγειν και πιειν; ' 4/5
. . . . ως και οι . . αποστολοι . . . .
. . ' — — — ' τίς (5) στρατευεται ποτε ἰδίοις ὀψωνίοις; 7
. . . . ' — —
— ' εν (γὰρ) (6) τῳ . . . . νομῳ γεγραπται· οὐ φιμώ(σεις) βουν 9
αλοωντα. μη τῶν βοῶν μελει τῳ θεῳ; ' (ἢ) δι ημας 10
. . . . ' (εἰ) . . τα 11
πνευματικα εσπειραμεν ἐν ὑμῖν (7), μεγα ει ἡμεῖς υμων τὰ σαρκικα
θερίσομεν; ' — — — ' . . . . . . οι τὰ (ἱερὰ) (8) εργαζομενοι . 13
εκ τοῦ (ἱεροῦ) (8) ἐσθίουσιν, και οι τῳ θυσιαστηριῳ παρεδρευοντες
τῳ θυσιαστηριῳ συμμεριζονται; ' . . και ο κυριος ἡμῶν (9) διεταξεν 14
τοῖς το ευαγγελιον καταγγέλλουσιν εκ του ευαγγελιου ζῆν. ' εγω 15
δὲ οὐ *(κέχρημαι) (10) οὐδενὶ τουτων . . . .
καλον γάρ μοι . . (11) αποθανειν ἢ ἵνα το καυχημα μου [τις] κενώσῃ. '
καὶ ὃ (12) ευαγγελιζομαι ⟨ἐγώ⟩, οὐκ ἔστιν μοι (χάρις) (13)· αναγκη . 16
[μοι] επικειται· ουαι μοι εστιν εαν μη ευαγγελιζωμαι. ' ει γὰρ εκων 17
τοῦτο πράσσω, μισθον εχω· ει . . . οικονομιαν πεπίστευμαι. ' τις . 18
μισθος (14) ἐστίν μοι; (ἵνα) . . . .
. . . . ' Ελευθερος (γὰρ) ων ⟨ἐγὼ⟩ εκ παν- 19

---

(1) + εμῳ = syp gg arm (Semitismus).
(2) + και = syp, arm.
(3) και statt γαρ = syp gg arm.
(4) > εν κυριῳ = syp gg arm
(5) 66, 32 quis sit (= est) qui = syp ܡܢܘ ܕ.
(6) 66, 33 και εν.
(7) Stellung = syp gg arm; + εν = syp, arm.
(8) U. S. 33.
(9) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(10) 67, 11 աշխատեցուցի (laborare feci) = syp gg arm.
(11) magis (vg!) steht nicht da!
(12) και ο statt εαν γαρ = syp gg arm.
(13) 67, 14 շնորհ (χαρις) — — — կամ պարծանք (ἢ καυχημα).
(14) Stellung = arm gg syp.

20 των πασιν ἐμαυτὸν εδουλωσα ινα τους *(πλείονας) (1) κερδησω . ' . (2)
(ἐγενόμην) τοις Ιουδαιοις . . . . , ινα Ιουδαιους κερδησω · τοῖς
υπο ⟨τὸν⟩ νομον . . . . ινα ⟨αυ⟩τους . . . . κερ-
21 δησω · ' καὶ (3) τοις ανομοις ως ἄνομος, ... ινα
22 ⟨αὐ⟩τοὺς . . . κερδήσω · (4) ' [ἐγενόμην] τοῖς ασθενεσιν . ἀσθενής, ινα
23 ⟨αὐ⟩τοὺς . . . κερδησω . . . . ' τοῦτο (5) (δὲ)
ποιω ⟨ἐγὼ⟩ . . τ(ὸ) εὐαγγέλι(ον), ινα συγκοινωνος [αὐτοῦ] *(γένω-
24 μαι) (6). ' Ουκ οιδατε⟨ὑμεῖς⟩ (7) [ὅτι] οι εν ⟨τῳ⟩ σταδιῳ τρεχοντες
*(πάντες) (8) [μὲν] τρεχουσιν, εἱς δὲ *(λαμβάνει τὸ βραβεῖον) (9) ; . .
25 . . . . ' . . . . πάντα ἐγκρατεύεται (10), *(ἐκεῖ-
νοι μέν οὖν) (11) ινα λάβ(ωσιν) (12) ⟨τὸν⟩ στεφανον φθαρτόν, ημεις
26 (δε) (ἄφθαρτον) . ' εγω τοίνυν ουτως τρεχω ὡς οὐκ (13) αδηλως
27 καὶ (14) ουτως πυκτεύω ως οὐκ αερα δέρων · ' αλλ υπωπιαζω μου
το σωμα και δουλαγωγω, μή πως ⟨ἐγὼ⟩ ἄλλοις κηρυξας εγω (15)
αὐτὸς αδοκιμος (γενωμαι).
10,1 . . . . [ὅτι οἱ] πατερες ημων παντες υπο την
2 νεφελην ησαν . . . δια της θαλασσης διῆλθ(ον), ' και παντες εις τον
Μωυσην εβαπτισθησαν εν τῃ νεφελῃ και εν τῃ θαλασσῃ, ' και . .
3/4 . . . βρωμα (16) πνευματικον εφαγον, ' και . . . . . πομα πνευμα-
τικον (16) . . . . . . επινον . ἐκ . . . . πέτρας, ἡ δὲ πετρα

---

(1) 67, $_{23}$ pro hereditate heredes.

(2) > και = arm gg syp.

(3) + και = syp gg arm (Semitismus).

(4) κερδησω statt κερδανω = syp, arm.

(5) 67, $_{34}$ τουτο = syp; arm: τουτο παν.

(6) 67, $_{34}$ (particeps) inveniar; V. 27 statt γενωμαι armenischer Bibeltext!

(7) + υμεις = syp (aber Partizip!) gg arm (Semitismus).

(8) 68, $_{1}$ quamquam multi sunt qui currunt.

(9) 68, $_{2}$ կրթի պսակն (assignetur corona).

(10) 68, $_{3}$ ab omni(bus)... custodit homo animam; vgl. syp ܡܢ ܟܠ ܡܕܡ ܐܚܝܕ ܪܥܝܢܗ (ab omni(bus) tenet mentem suam).

(11) 68, $_{3}$ illi qui ibi currunt; vgl. syp ܘܗܠܝܢ ܕܪܗܛܝܢ (et illi curruntes).

(12) Stellung = syp gg arm.

(13) Stellung gg syp, arm.

(14) + και = syp gg arm (Semitismus).

(15) + εγω = syp, arm.

(16) Stellung = syp gg arm.

ἦν ο Χριστος, ' αλλ οὐκ ἐν (τοῖς πλείοσιν) αὐτῶν *(εὐδόκησεν ὁ 5
θεός) (1) · (κατ)εστρώθησαν (γὰρ) ⟨αὐτοὶ⟩ εν τη ερημῳ. ' Ταῦτα (δὲ) 6
[εἰς] τύπον ἐγενήθησαν ἡμῖν, εις το μη ειναι ἡμᾶς επιθυμητας κακων,
καθως κακεινοι . . . . . ' — — — ' μη(δὲ) πορνευωμεν 8
. . . . ' [Μη](δε) εκπειραζωμεν 9
τὸν Χριστόν (2), ... ' — — — '
ταῦτα . παντα τυπ(ικῶς) συνεβαινεν εκεινοις, εγραφη (δὲ) προς 11
νουθεσιαν ημων (3), ... ' ωστε ὁ δοκῶν εσταναι 12
βλεπετω μη πέσῃ . ' . . . . πιστος δε ο θεος 13
ος ουκ εασει υμας πειρασ(θῆναι) υπερ ο δυνασθε, αλλα ποιησει
(σὺν) τῷ πειρασμῳ ὑμῶν (4) . τὴν εκβασιν του δυνασθαι υπενεγ-
κειν . ' . . . . φευγετε απο της ειδωλολατριας . ' 14/15
κρινατε ὑμεῖς ο φημι . ' — — — ' οτι . . . ἓν σωμα ἡμεῖς πάν- 17
τες (5) ἐσμέν · . . . . ' βλεπετε τον Ισραηλ (κατὰ) 18
σάρκ(α) · (οὐχὶ) οἱ εσθιοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ του θυσιαστηριοὺ
εἰσίν; ' [τί οὖν] φημ(ι); . . . . ὅτι ειδωλον τι ἐστιν; ' 19
. ὅτι ἃ θυει τα εθνη, δαιμονιοις . . . . θυει · . . . . ὑμ(ᾶς) κοι- 20
νω(νοὺς) [των] δαιμονιων . . . ' ου ⟨γὰρ⟩ δυνασθε ⟨ὑμεῖς⟩ ποτηριον 21
κυριου πινειν και ποτήριον δαιμονιων · ου . . . τραπεζης κυριου
*(μετέχειν) (6) και τραπεζης δαιμονιων. ' ἢ παραζηλοῦ(μεν) (τὸν κύ- 22
ριον); μὴ ἰσχυρότεροι αυτου ἐσμεν; ' Πάντα εξεστιν, αλλ ου παντα 23
συμφέρει · . . . . ' (μηδεὶς) τὸ ἑαυτοῦ ζητ(είτω) (7) 24
αλλα και [τὸ] τ(οῦ) ἑτέρ(ου). ' Παν το εν (μακέλλῳ) *(πωλούμενον) (8) 25
εσθιετε μη(δὲν) ἀνακρίνοντες δια την συνειδησιν. ' του κυριου γαρ 26
η γη (και) το πληρωμ(α) αυτης (9). ' ει τις τῶν ἐθνῶν (10) καλει υμας 27

---

(1) 69, 4 կանգեան կամք այ (requievit voluntas Dei).
(2) Χριστον = syp gg arm!
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(5) ημεις παντες statt οι πολλοι = syp gg arm.
(6) 70, 2 ուտել (εσθιειν).
(7) U. S. 27.
(8) 70, 10 գտանի (ευρισκεται).
(9) U. S. 28.
(10) Stellung und Form (statt απιστων) = syp gg arm.

εἰς δεῖπνον και θέλετε πορευεσθαι, παν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν
28 εσθιετε μηδὲν ἀνακρίνοντες δια την συνειδησιν. ' εαν δε τις . .
εἴπῃ · τουτο [ιερο]θυτον εστιν, μη ἐσθίετε δι εκεινον τον μηνύσαντα
29 [καὶ] ⟨δια⟩ τὴν συνειδησιν · ' . . . . . (1) λεγω ουχι τὴν ἐμαυτοῦ
αλλα τὴν ἑτέρ(ου) . (ἵνα τί) . η ελευθερια μου κρίνεται υπο ἄλλης
30 συνειδησεως ; ' ει εγω *(χάριτι μετέχω) (2), τι βλασφημοῦμαι υπερ
οὗ εγω ευχαριστω ; ' — — — — — —
11,1/2 μιμηται ⟨ὑμεῖς⟩ μου γίνεσθε, καθως καγω Χριστου. ' Επαινω
[δε] υμας, ἀδελφοί (3), οτι παντα μου μέμνησθε ⟨υμεις⟩ και καθως
3 [παρ]έδωκα υμιν τὴν ἐντολήν (4), οὕτως κατέχετε . ' . . . .
. . . . ανδρος [η] κεφαλη ο Χριστος εστιν, κεφαλη (δε) γυναικος [ο]
4 ανηρ ⟨αὐτῆς⟩, κεφαλη (δε) του Χριστου [ο] θεος ⟨αὐτοῦ⟩. ' πᾶς ανηρ
προσευχομενος η προφητεύων κατὰ κεφαλης ἔχων καταισχυνει τὴν
5 κεφαλην αυτου. ' πᾶσα (δε) γυνη προσευχομενη η προφητεύουσα
ακατακαλυπτῳ τῃ κεφαλῃ καταισχυνει τὴν κεφαλην αὐτῆς . . . . .
. . . . ' — — — — —
9 . (γὰ)ρ οὐκ εκτισθη ανηρ δια [την] γυναικα, αλλα (γυνὴ) δια [τον]
10 (ἄνδρα) · ' δια τοῦτο ὀφέλει ἡ γυνὴ *(κάλυμμα) (5) ἔχειν ἐπὶ τῆς
12 κεφαλης δια [τους] αγγελους. ' — — — ' ωσπερ . [η] γυνη εκ
[του] ανδρος, οὕτως και [ο] ανηρ (δια) (6) της γυναικος . . . . . .
. . ' — — — — — —
16 Εἰ δε τις . . φιλόνεικος . . ἡμεῖς τ(οι)αύτην συνηθειαν οὐκ ἔχομεν,
17 ουδε αι εκκλησιαι του θεου . ' . . . . οτι οὐκ εις το
18 κρεισσον αλλα εις τὸ ἧσσον (συνέρχεσθε) (7) . ' . . (μὲν) . συνερχο-
μενων ὑμῶν επι το αυτο (8) ἐν ἐκκλησίᾳ ακουω σχισματα ὑπάρχειν

---

(1) conscientiam autem (vg!) steht nicht da!

(2) 70, 25 և ... գոհանամ և ուտեմ (et... gratias ago et edo).

(3) + αδελφοι = syp gg arm.

(4) 71, 7 զպատուիրանն (praeceptum); vgl. syp ܦܘܩܕ̈ܢܐ (praecepta): Übersehen der diakritischen Punkte?

(5) 71, 27 շուք (umbra).

(6) 71, 33 ՚ի (εκ) = arm; syp ܒܝܕ (per).

(7) U. S. 34.

(8) + επι το αυτο = arm gg syp.

εν υμιν ([1]), ... ' . . και (αἱρέσεις) ([2]) . . . εἶναι, ινα καὶ 19
οι δοκιμοι εν υμιν ([3]) φανεροὶ γένωνται. ' Συνερχομένων . ὑμῶν 20
επι τὸ αὐτὸ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν ([4]) . . . . '
εκαστος . το ιδιον δειπνον προλαμβανει εν τῳ φαγειν, . (ὃς) [μὲν] 21
πεινα, (ὃς) (δε) μεθυει . ' . . . . (ἢ) την 22
εκκλησιαν θεου καταφρονεῖτε ⟨ὑμεῖς⟩, και καταισχυνετε ⟨ὑμεῖς⟩ τους
(μὴ ἔχοντας) . . . . ' εγω (γὰρ) παρέλα- 23
βον απο του κυριου ⟨ἐμῷ⟩ ([5]), (ὃ καὶ) παρέδωκα ὑμῖν . . . .
. . . . ' . . . . . . ἔκλασεν . . . . τὸ 24
σῶμα . . . . ' . . . και . . . . . μετα το 25
δειπν(ησαι) . . . . αἵμα(τι) . . . .
. . . . ' ὁσάκις (γὰρ) ἐὰν εσθιητε τον αρτον 26
τουτον και πινητε τὸ ποτήριον ([6]) τοῦτο ([7]), τον θανατον του κυριου
ἡμῶν ([8]) (καταγγέλλετε) . . . . . ' (ὥστε) ὃς ἂν ἐσθίῃ τ(ὸν) ἄρτ(ον) 27
τοῦ κυρίου ([9]) καὶ ([10]) πίνῃ τ(ὸ) ποτήρι(ον) . . . . ἀναξίως, ἔνοχος
ἔστ(αι) ⟨αὐτὸς⟩ του σωματος και [τοῦ] αιματος του κυριου. ' — — —
' ο (γὰρ) εσθιων και πινων αναξιως, κριμα εαυτῳ εσθιει και πινει 29
. . . . ' δια τοῦτο πολλοὶ εν υμιν ασθενεις καὶ (ἄρρωστοι) 30
καὶ (κοιμῶνται ἱκανοί). ' ει γαρ εαυτους διεκρίνομεν, ουκ ἂν ἐκρι- 31
νόμεθα. ' κρινομενοι (δὲ) ⟨ἡμεῖς⟩ υπο του κυριου παιδευομεθα 32
⟨ἡμεῖς⟩, ινα μη συν τῳ κοσμῳ κατακριθωμεν ⟨ἡμεῖς⟩. ' ωστε, 33
αδελφοι . ([11]), συνερχομενοι εις το αυτο ([12]) . . . . . , αλληλους εκδε-

---

([1]) Stellung = syp, arm.
([2]) 72,₉ Հակառակութիւնք (controversiae) = syp ܚܪܝ̈ܢܐ.
([3]) Stellung = syp, arm.
([4]) + εν τῃ ημερᾳ του κυριου ημων = syp gg arm!
([5]) vgl. syp + ημων (ܡܪܢ).
([6]) Stellung = syp gg arm.
([7]) + τουτο = syp gg arm.
([8]) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
([9]) Stellung und Form = syp gg arm.
([10]) και = syp gg arm.
([11]) > μου = arm gg syp.
([12]) + εις το αυτο = arm gg syp.

34 χεσθε. ' (εἰ δέ τις) ([1]) πεινα, εν τῳ εαυτου ([2]) οικῳ εσθιετω, ινα μη
εις κριμα συνέρχησθε . . . . '
12, 1/2 Περι δε των πνευματικων . . . .' Οἴδατε ὅτι . . ([3])
εθνη ητε καὶ ([4]) (πρὸς) τα ειδωλα τὰ αφωνα . . . . ' .
3 . . . . . . οτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεο(ῦ) λαλων λέγει · αναθημα
⟨ἐστὶν⟩ ([5]) *(Ἰησοῦς) ([6]), (καὶ) οὐδεὶς δυναται ειπειν · κυριος ⟨ἐστὶν⟩ ([5])
4 Ιησους ει μη ἐν ⟨τῷ⟩ πνεύματι ἁγίῳ. ' Διαιρεσεις (δε) χαρισματων
5 [εισιν], τὸ δε (αὐτὸ) ([7]) πνευμα. ' καὶ [διαιρέσεις] διακονιων [εἰσιν]
6 . . . . ' καὶ [διαιρέσεις] ἐνεργημάτων εἰσίν . . . .
. . . . . . ' — — — — — —
8 ᾧ (μὲν) . . . . διδοται λογος σοφιας . . . .
9 . . ' ετερῳ [δε] πιστις . . . . αλλῳ (δὲ) χαρισματα ιαματων
10 . . . . ' (ἄλλῳ) ([8]) [δε] *(ἐνέργεια δυνάμεως) ([9]), αλλῳ (δὲ) προ-
φητεια, αλλῳ [δε] διακρισεις πνευματων, (ετερῳ) ([10]) [δε] γενη γλωσ-
11 σων, ἄλλ(ῳ) (δὲ) ερμηνεια γλωσσων. ' ταυτα ([11]) . ([12]) παντα (ἐνεργεῖ)
13 τ(ὸ) ἓν πνεῦμα, διαιροῦν . . . . ' — — — ' . . . .
. . . . σῶμ(α) . . . . Ἰουδαῖ(οι) . . (Ἕλλην[ες]) ([13])
. . δοῦλ(α) . . ἐλεύθερ(οι) . . . ἓν πνευμα εποτισθημεν ⟨ἡμεῖς⟩. '
21 — — — — — ου δυναται . . . . . ειπειν . . . .
22 η κεφαλη τοις ποσιν · χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω · ' . . . . . . τὰ δο-
κοῦντα μελη . . . . ασθενεστερα υπαρχειν *(ἀναγκαῖά ἐστιν) ([14]), '

([1]) 73,$_{17}$ և որ (και ος).
([2]) + τῳ εαυτου = syp, arm.
([3]) > οτε = syp gg arm.
([4]) + και = syp gg arm (Semitismus).
([5]) + εστιν = syp gg arm (Semitismus).
([6]) 73,$_{31}$ Χριστος.
([7]) U. S. 34.
([8]) 74,$_{3}$ միւսում (ετερῳ).
([9]) 74,$_{3}$ զօրութիւն .քաջալերել (virtus fortificandi).
([10]) 74,$_{7}$ αλλῳ = syp, arm.
([11]) ταυτα δε παντα = arm gg syp.
([12]) autem (vg!) steht nicht da!
([13]) 74,$_{19}$ (super) Gentiles = syp, arm.
([14]) 74,$_{26}$ et ipsis perficientur necessaria.

και ἃ δοκειται ([1]) ἀτιμ(ότερα) ειναι . . . . τούτοις τιμην περισσο- 23
τέραν περιτίθε(μεν) . . . . : . . . . ˈ 24
. . . . συνεκερασεν ([2]) ο θεος το σωμα, δοὺς ([3])
περισσοτέραν τιμὴν τῷ ὑστερουμένῳ, ˈ ινα μὴ ᾖ σχισματα εν τῳ 25
σωματι, ... ˈ — — — — — —
ζηλ(οῦτε) (δὲ) . . . . . τὰ μείζο(να). Ἐγὼ ([4]) [ἔτι] δεικνυμι [ὑμῖν] 31
οδον (καθ᾽ ὑπερβολήν) ([5]).
Εαν γὰρ ταις γλωσσαις των ανθρωπων λαλω και των αγγελων, 13,1
αγαπην (δε) μη εχω, γεγονα εγω ως ([6]) χαλκὸς ἠχῶν η κυμβαλον
ἀλαλάζον. ˈ [καὶ] ([7]) εαν εχω ⟨ἐγὼ⟩ ⟨την⟩ προφητειαν (καὶ) οἶδα ([8]) 2
⟨ἐγὼ⟩ τα μυστηρια παντα καὶ πασαν την γνωσιν και [ἐὰν] ἔχω πασαν
την πιστιν ωστε ⟨τα⟩ ορη μεθισταναι, αγαπην (δε) μη εχω, οὐθέν
ειμι. ˈ [καὶ] ([7]) εαν ψωμίσω ⟨ἐγὼ⟩ παντα τα υπαρχοντα μου τοις 3
πενησιν ([9]) και παραδῶ το σωμα μου (ἵνα) καυ(θήσομαι), αγαπην
δε μη ἔχω, ουδεν ωφελουμαι. ˈ [Η] αγαπη μακροθυμεῖ καὶ ([10]) χρη- 4
στευεται, [η] αγαπη ου ζηλοι, [ἡ] ἀγάπη . . . . ˈ . . 5
. . . ου ζητει τα εαυτης, ... ˈ — — — — —
[Η] αγαπη οὐδέποτε εκπιπτει · ⟨ἡ⟩ γὰρ ([11]) προφητεία καταργηθή- 8
σεται · ⟨αἱ⟩ (γὰρ) γλωσσαι παύσονται . . . . ˈ εκ μερους 9
γὰρ γινώσκομεν . . . . ˈ οταν δε ελθη το τελειον, καθαρ- 10
γηθησεται ([12]) τὸ εκ μερους. ˈ 11
(ἐ)λογι(ζόμην) . . . . κατήργη(κα) (τὰ τοῦ) νηπί(ου). ˈ

([1]) δοκειται statt δοκουμεν = syp, arm.

([2]) Stellung gg syp, arm!

([3]) 74,$_{32}$ et dedit (եղ = ետ?) (ampliorem honorem) ei, qui minor erat = syp gg arm.

([4]) V. 31[b] wortwörtlich = syp gg arm!

([5]) 75,$_{7}$ quae melior est = syp.

([6]) + ως = arm gg syp.

([7]) et (vg!) steht nicht da, ist aber aus dem Vorausgehenden zu ergänzen!

([8]) 75,$_{25}$ գիտեմ ; noverim (vg!) steht nicht da!

([9]) + τοις πενησιν = syp gg arm.

([10]) + και = syp gg arm (Semitismus).

([11]) γαρ statt ειτε = syp gg arm.

([12]) Stellung = syp gg arm.

12 ἄρτι (1) . (2) ως (3) δι εσοπτρου βλεπομεν (4) εν αινιγματι, *(τότε) (5)
δὲ προσωπον προς προσωπον · αρτι γινωσκω εκ μερους, *(τότε) (5)
13 δε επιγνωσομαι καθως . εγω ἐπεγνώσθην. ' νυνι . μενει πιστις
καὶ (6) ελπις καὶ (6) αγαπη, ... μειζων . . . . '
14,1 Διωκετε [την] αγαπην, . . . δὲ τὰ (πνευματικά) (7), μαλλον δὲ
2 ινα προφητεύητε. ' ο γαρ λαλων γλωσσῃ (8) . . . . λαλει . . τῳ
3 θεῳ · οὐδεὶς γὰρ . . . . λαλει . . . . ' ο δε προφητευων
4 ανθρωποις λαλει οικοδομην και παρακλησιν και παραμυθιαν. ' ὁ
λαλων γλωσσῃ εαυτον οικοδομει · ο δὲ προφητευων ⟨την⟩ εκκλη-
5 σιαν (9) οικοδομει. ' θελω . παντας (ὑμᾶς) λαλεῖν γλώσσῃ, μαλλον
δὲ ινα προφητευητε · μείζων γαρ (10) ο προφητευων η ο λαλῶν
6 γλώσσῃ (11) . . . . ' . . . . . εαν
ελθω ⟨ἐγὼ⟩ προς υμας γλώσσαις λαλων, τι ὠφελήσω υμας (12); . .
7 . . . . ' (ὅμ)ως τα αψυχα
. . . . αυλος (ἢ) κιθαρα, εαν διαστολην του φθογγου μη διδω,
πως γνω(θή)σ(εται) τὸ αυλουμενον η τὸ κιθαριζομενον ; ' — — — '
9 ουτως και υμεις εαν (13) λάλητε λόγον γλώσσῃ (13) . . . .
. . . . ἔσεσθε ⟨ὑμεῖς⟩ γαρ εις ἀέρα λαλουντες. ' — — — — —
13/14 (Διὸ) ο λαλων γλώσσῃ, προσευχέσθω ινα διερμηνεύῃ. ' εαν
[γαρ] προσευχωμαι γλώσσῃ, το πνευμα μου προσευχεται, ο δε νους
15 μου ακαρπος εστιν. ' (τί οὖν) . . προσευξομαι τῳ πνευματι, προσ-
16 ευξομαι [δε] και τῷ νοΐ μου (14) . . . . ' (ἐπεὶ) εαν

---

(1) U. S. 34.
(2) > γαρ = syp, arm.
(3) + ως = syp, arm.
(4) Stellung = syp gg arm.
(5) 76,$_{23}$ u. $_{25}$ ի կատարածի (in consummatione).
(6) + και = syp gg arm (Semitismus).
(7) 76,$_{37}$ χαρισματα του πνευματος = syp ܡܘܗܒܬܐ ܕܪܘܚܐ (donationes spiritus).
(8) linguis steht nicht da!
(9) 77,$_{6}$ την εκκλησιαν πασαν; Dei (vg!) steht nicht da!
(10) γαρ statt δε = arm gg syp.
(11) linguis steht nicht da!
(12) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(13) wortwörtlich = syp gg arm!
(14) + μου = syp gg arm (Semitismus).

ευλογης ⟨σὺ⟩ (1) ἐν πνεύματι . . . . τ(οῦ) ἰδιώτ(ου) πως ἐρ(εῖ)
επι τῇ σῃ ευχαριστιᾳ (2) . αμην; (ἐπειδὴ) τί λέγεις ⟨σὺ⟩ (1) ουκ
οιδεν · ' συ (3) [μὲν] . *(καλως εὐχαριστεῖς) (4), (ἀλλ') ο εταιρος σου (5) 17
ουκ οικοδομειται . ' . . . . ὑμῶν μᾶλλον γλώσσῃ λαλων 18
⟨ἐγώ⟩ · ' αλλ εν *(ἐκκλησίᾳ) (6) θελω πεντε λογους . . . . λαλησαι 19
. . καὶ . . κατηχ(ήσω), η μυρίους λογους ἐν γλώσσῃ. ' . . . μη 20
παιδια γινεσθε ⟨ὑμεῖς⟩ ταῖς φρεσίν, ...
. . . . ' εν τῷ νομῳ γεγραπται οτι ἐν ετερογλωσσοις και εν χει- 21
λεσιν ἑτέροις λαλησω τῳ λαῳ τουτῳ, και οὐδ' ουτως εισακουσονται
μου, λεγει [ο] κυριος (7). ' ὥστε [αι] γλωσσαι [εις] σημειον εἰσιν ου 22
[τοις] πιστευουσιν αλλα [τοις] ἀπίστοις, [η] δε προφητεια ου [τοις]
απιστοις αλλα τοις πιστευουσιν. ' Εαν (ουν) συνελθῃ η *(ἐκκλησία) (6) 23
ολη επι το αὐτὸ και παντες γλώσσαις λαλωσιν, εἰσέλθωσιν . ιδιωται
. . . . , ουκ ἐροῦσιν (ὅτι) μαίν(εσθε); ' εαν δὲ παντες προφητ(εύωσιν), 24
εισελθῃ (δε) τις απιστος η ἰδιώτης, ἐλεγχεται (ὑπὸ) . . και (8) ἀνα-
κρίνεται . . . . ' και (8) τα κρυπτα της καρδιας αυτου φανερ(ὰ γί- 25
νεται) , . . . (9) πεσὼν (ἐπὶ πρόσωπον) προσκυν(ήσ)ει . . . (ἀπαγγέλ-
λων) ὅτι οντως ο θεος ἐστιν (10) εν *(ὑμῖν) (11) . ' . ουν . . . . . οταν 26
συνερχησθε ⟨ὑμεῖς⟩ [ἕκαστ]ος ψαλμον (ἔχει) εἴπῃ (12), εχει διδαχην (13)
. . . . πάντ(α) πρὸς οἰκοδομὴν . . . ' ει 27
(τε) γλωσσῃ τις λαλει, ... ' . . 28
(δὲ) μὴ (ᾖ) διερμηνευτης, σιγατω εν ⟨τῃ⟩ *(ἐκκλησίᾳ) (6), εαυτῳ . (14)

---

(1) + συ = syp (Partizip!) gg arm.
(2) Stellung = (syp), arm.
(3) U. S. 30.
(4) 77,$_{36}$ καλως ειπης (= ευ-λογεις?).
(5) εταιρος = arm; + σου = syp.
(6) 78,$_{1}$ ի մէջ ժողովրդեան(ն) (εν μεσῳ του λαου = της συναγωγης).
(7) U. S. 16.
(8) + και = syp, arm (Semitismus).
(9) et ita (vg!) steht nicht da!
(10) Stellung = syp, arm.
(11) 78,$_{32}$ ի նոսա (in istis).
(12) + ειπῃ (ειπειν) = syp (ܠܡܐܡܪ) gg arm.
(13) Stellung = syp gg arm.
(14) autem (vg!) steht nicht da!

29 λαλειτω (¹). τῳ θεῳ. ' προφηται (δὲ) δυο η τρεις λαλειτωσαν, και
οι αλλοι διακρινέτωσαν. ' — — — — — —
32/33 . πνεῦμα (²) γὰρ (³) προφητ(ῶν) (⁴) προφηταις ὑποτάσσεται· ' ου γαρ
εστιν θεος ακαταστασιας (⁵), αλλα ειρηνης. ⟨καὶ⟩ ως εν πασαις ταις
34 εκκλησιαις [των] αγιων, ' αι γυναικες ὑμῶν (⁶) εν ταῖς εκκλησιαις
σιγάτωσαν· . . . . ' —
— — — — —
37 Εἴ τις δοκεῖ προφητης ειναι η πνευματικος, ἐπιγινωσκέτω ἃ
38 γρά(φω) ⟨ἐγὼ⟩ ὑμῖν ὅτι κυριου εντολαι (⁷) εισιν. ' εἰ δε. ἀ[γνοεῖ],
39 ἀ(γνοεῖ)ται. ' (ὥστε) . . . . ζηλουτε (τὸ) προφητευειν, (καὶ τὸ λαλεῖν)
40 μὴ κωλύετε γλωσσαις. ' παντα δὲ *(ἐπιστημόνως) (⁸) και κατα ταξιν
(γινέσθω).

15, — — — — — — —
4/5 . . . . . . καὶ . . εγηγερται τῃ ημέρᾳ τῃ τριτῃ . . . . . ' . . .
6 ωφθη *(Κηφᾶ) (⁹) και . . τοις δωδεκα· ' καὶ (¹⁰) . . . ωφθη ἐπάνω
πεντακοσίοις αδελφοις εφαπαξ, ἐξ ὧν [οι] πλειονες μενωσιν εως (ἄρτι)
7 . . . . ' (ἔπειτα) ὤφθ(η) Ἰακώβῳ, καὶ (¹⁰) πᾶσιν τοῖς
8 ἀποστόλοις (¹¹). ' εσχατον [δε] παντων ωσπερ(ει) [τῳ] εκτρωματι ωφθη
καμοι. ' — — — — — —
11 ει[τε] οὖν εγω ειτε (ἐκεῖνοι) ουτως κηρυσσομεν . . . . ' . .
12 Χριστ(ὸς) . . . . ὅτι εγηγερται εκ νεκρων (¹¹), πως λεγουσιν τινες ἐν
13 υμιν (¹²) οτι αναστασις νεκρων ουκ εστιν; ' ει (δὲ) αναστασις νεκρων

(¹) Stellung gg syp, arm!
(²) πνευμα statt πνευματα = syp gg arm.
(³) γαρ statt και = syp̆, arm.
(⁴) 79, 5 προφητειας.
(⁵) Stellung = syp gg arm.
(⁶) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(⁷) Plural = syp, arm; Stellung = arm gg syp.
(⁸) 79, 19 ողջամտութեամբ և իմաստութեամբ (honestate et sapientia).
(⁹) 79, 26 Πετρῳ.
(¹⁰) + και = syp gg arm (Semitismus).
(¹¹) Stellung = syp gg arm.
(¹²) Stellung = arm gg syp.

ουκ εστιν, οὐ(δὲ) Χριστος εγηγερται. ' 14
. . . . [ματαια εστιν η πιστις υμων] (1). — — — —
. (δε) (2) . . . . ματαια εστιν η πιστις υμων, και ἔτι ἐστὲ εν 17
ταις αμαρτιαις ὑμ(ῶν). ' . . καὶ οἱ κοιμηθεντες εν Χριστῳ απω- 18
λοντο ⟨αὐτοί⟩. ' καὶ (3) ει εν ταυτῃ (4) τῃ ζωῃ μονον ηλπικοτες εσμεν 19
εν Χριστῳ (4), ελεεινοτερ(οι) εσμεν (5) παντων ἀνθρώπων. ' . . δε 20
Χριστος ἐγήγερται εκ νεκρων, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων (ἐγένετο). (6) '
— — — ' ωσπερ γὰρ . . Ἀδὰμ πάντ(ες) (ἀποθνῄσκουσιν), [οὕτως] 22
και . . Χριστ(ῷ) πάντ(ες) ζω(οποιηθήσονται).' εκαστος δὲ 23
. . . απαρχη Χριστος, ⟨και⟩ επειτα οἱ του Χριστου εν τῇ παρουσιᾳ
αυτου, ' και (7) ειτα γινεται (8) [το] τελος, οταν παραδ(ιδ)ῳ την βα- 24
σιλειαν [τῳ] θεῳ. (9) πατρι, οταν καταργησῃ πασαν ⟨τὴν⟩ αρχην
και . . ⟨τὴν⟩ εξουσιαν και ⟨τὴν⟩ δυναμιν. ' δει γαρ αυτον βασι- 25
λευειν αχρις ου θῃ . . τους εχθρους αὐτοῦ (10) υπο τους ποδας
αὐτοῦ. ' καὶ (11) εσχατος εχθρος καταργειται ο θανατος· ' παντα (γαρ) 26/27
υπεταξεν υπο τους ποδας αυτου. οταν δε εἴπῃ οτι παντα (12) υπο-
τετακται [αυτῳ] δῆλον ὅτι εκτος του υποταξαντος αυτῳ τα παντα. '
οταν δε υποταγῃ αυτῳ τα παντα (13), τότε και αυτος ο υιος υποτα- 28
γησεται τῷ υποταξαντι αυτῳ τα παντα, ινα ῃ ⟨αὐτὸς⟩ ο θεος [τα]
παντα εν πασιν. ' (ἐπεὶ) τι ποιησουσιν οἱ βαπτιζόμενοι υπερ [των] 29
νεκρων, ει . . νεκροι ουκ ἐγείρονται, τι . βαπτίζ(ονται) . . . . '

---

(1) = arm im gleichen Wortlaut wie V. 17 (gg syp!)

(2) 80,1 και = syp, arm.

(3) + και = syp, arm (Semitismus).

(4) Stellung = syp, arm.

(5) Stellung = syp, arm.

(6) 80,17 ut *fieret* ille principium; vgl. syp ܘܗܘܐ ܪܫܝܬܐ (et *factus est* principium).

(7) και = syp, arm (Semitismus).

(8) + γινεται = syp gg arm (Semitismus).

(9) > και = syp gg arm.

(10) + αυτου = syp gg arm.

(11) και = syp gg arm (Semitismus).

(12) 81,2 omnia subiecta sunt: Stellung = syp gg arm; dagegen Kontext 81,12: subiecta sunt ei omnia: Stellung = arm gg syp (+ αυτῳ = syp, arm).

(13) U. S. 17.

30/32 καὶ (1) τι και ημεις (κινδυνεύομεν) . . . . ' — — — ' . . . . . .
(ἐθηριομάχησα) εν Εφεσῳ, τι μοι το οφελος; . . . . φαγωμεν
33 και πιωμεν . . . . ' μη πλανασθε · φθειρουσιν γὰρ ἤδη
(χρηστὰ) ὁμιλίαι κακαί . '— — — — —
35 . . (ἐρεῖ) . πως εγειρονται [οι] νεκροι; ποιῳ (δε) σωματι ἔρχονται; '
36/37 . . . . σπε(ι)ρ(εις) . ζω(οποιεῖται) . . . (ἀπο)θάν(ῃ) · ' [καὶ] ο σπειρεις
⟨σὺ⟩ . . σῶμα . . . . . . [σπείρεις], . . (γυμνον) κοκκον . . . . . .
38 . . . . . ' ο δὲ θεος . . . . . σωμα καθως εθελησεν, (καὶ) εκαστῳ
39 των σπερματων ιδιον σωμα . ' οὐ πασα σαρξ . . . . , αλλα αλλη
[μεν] ανθρωπων, αλλη (δε) σαρξ κτηνῶν (2), . . (δὲ) σάρξ πτηνῶν (2),
40 (δε) ἰχθύων (2) . ' . σώμα(τα) . . . . ετερα [μεν]
41 . των επουρανιων . . , ετερα (δε) . των επιγειων . ' . . . .
. . . . αστηρ (γὰρ) αστερος διαφερει ἐν δόξῃ . '
42 ουτως . . ἀνάστασ(ις) [των] νεκρων . σπείρ(ε)ται ⟨σώματα⟩ (3) εν
43 φθορᾳ, ἐγείρ(ε)ται (δε) (4) εν αφθαρσιᾳ · ' σπείρ(ε)ται εν ατιμιᾳ
και (5) ἐγείρ(ε)ται εν δοξῃ · σπείρ(ε)ται εν ασθενειᾳ, και (5) ἐγεί-
44 ρ(ε)ται εν δυναμει · ' σπειρεται σωμα ψυχικον, και (5) εγειρεται . .
48 πνευματικον . . . . ' — — — — — —
49 οιος ο χοϊκος, τοιοῦτοι και οι χοϊκοι, και οιος ο επουρανιος, τοιοῦτοι
και οἱ επουρανιοι · ' . καθως εφορεσαμεν ⟨ἡμεῖς⟩ τὴν εἰκόνα τοῦ
50 χοϊκοῦ, φορέσομεν . τὴν εἰκόνα τοῦ επουρανιου . ' . . . .
51 . . . . οὐ(δὲ) ἡ φθορ(ὰ) τὴν ἀφθαρ-
(σίαν) κληρονομεῖ . ' (ιδου) μυστηριον . . λέγ(ω) · παντες . . κοι-
52 μηθησομεθα, παντες . αλλαγησομεθα . ' . . . .
53 . . . . (ἐγερθήσονται) (6) [οι] νεκροι αφθαρτοι και ημεις
54 ἀλλαγησόμεθα . ' δει . (7) τὸ φθαρτον τοῦτο ενδυσασθαι ἀφθαρσί(αν)
και τὸ θνητον τοῦτο ενδυσασθαι αθανασιαν (8) . ' οταν (δὲ) ενδυση-

(1) + και = syp gg arm (Semitismus).
(2) U. S. 26.
(3) U. S. 34.
(4) και statt δε = syp, arm (Semitismus).
(5) + και = arm gg syp.
(6) 84,15 յառնեն (eher = αναστησονται); Stellung = syp gg arm.
(7) enim (vg!) steht nicht da!
(8) U. S. 28.

ται (1) το θνητον (2) [τοῦτο] αθανασιαν και το φθαρτον [τοῦτο] ἐν-
δύσηται] αφθαρσιαν, . . (γενή)σεται ο λόγος ο γεγραμμενος · κατεποθη
ο θανατος εἰς νῖκος. ' που ἐστιν (3) το νικος σου (4), θανατε; ⟨καὶ⟩ 55
που ἐστιν (4), θάνατε, το κεντρον σου; ' το δὲ κεντρον 56
. . . . [της] αμαρτιας ο νομος · ' χαρις δε τῶ θεῳ (5) τῷ 57
δό(ντι) (6) ημιν [τὸ] νικος δια του κυριου ημων Ιησου Χριστου. '
— — — — —

Περι δε της λογιας τῆς εις τους αγιους, ωσπερ διέταξα ταις **16**,1
εκκλησιαις των Γαλατων (7), οὕτως και υμεις ποιησατε. ' κατα μίαν 2
σαββάτου . . . .
. . . . ' . . . . απε- 3
νεγκειν . . . . . εις Ιερουσαλημ · ' — — — — — —
θυρα · (8) (μοι) ἀνέωγ(εν) μεγαλη και ενεργης . . . . ' — 9
— — —

. . . . τὴν οἰκίαν Στεφανα οιδατε (9) ὅτι εἰσὶν (10) απαρχη 15
τ(ῆς) Αχαΐ(ας) (11) . . . . ' — — — — — —

---

(1) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

(2) $84,_{19}$ et cum induerit mortale (hoc) et corruptibilitas (haec) immortalitatem et incorruptionem.

(3) + εστιν = arm gg syp.

(4) Stellung = syp gg arm.

(5) Stellung = syp, arm.

(6) U. S. 14.

(7) των Γαλατων = syp, arm.

(8) autem steht nicht da!

(9) Stellung = syp gg arm.

(10) εισιν = syp, arm.

(11) $85,_{9}$ εν τοις κλιμασιν των Αχαιων.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

1,1 Παυλος αποστολος Ιησου Χριστου (1) διὰ θελήματος θεου και
Τιμοθεος [ο] αδελφος τη εκκλησια του θεου τη ουσῃ εν Κορινθῳ
2 καὶ (2) τοις αγιοις . . τοις ουσιν εν . . τη Αχαΐ(ᾳ) (3) ' χαρις υμιν
και ειρηνη απο θεου ⟨ἀπὸ⟩ πατρος ημων και απο (4) κυριου ἡμῶν (5)
3 Ιησου Χριστου. ' Ευλογητος ο θεος και . . . . Ιησου
4 Χριστου, [ο] πατηρ των οικτιρμων . . . . ' ὁ (6) παρα-
καλῶν ημας εν παση τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ [δύνασθαι] ἡμᾶς πα-
ρακαλ(εῖν) (τοὺς) . . . θλίψ(ει) διὰ τῆς (παρακλήσεως ἧς παρακα-
5 λούμεθα) (7) υπο του θεου . ' οτι καθως περισσεύει τα παθηματα
του Χριστου εις ημας, οὕτως δια . Χριστου περισσεύει . ἡ (παρά-
6 κλησις) (7) ημων . ' ειτε γαρ (8) θλιβομεθα ⟨ἡμεῖς⟩, υπερ της υμων
παρακλησεως και σωτηριας θλιβόμεθα (9) ⟨ἡμεῖς⟩, ...
. . . . (τῆς ἐνεργουμένης ἐν) (10) ὑπομον(ῇ) τῶν αὐτῶν
7 παθηματων ων και ημεις (πάσχομεν) (10) . ' και η ελπις ημων υπερ
υμων (11) βεβαία ἐγένετο (12), ειδοτες ⟨ὑμεῖς⟩ οτι . . κοινωνοι εσμεν (13)
των παθηματων, ουτως και της παρακλησεως ⟨ἐσόμεθα⟩ . ' . .

---

(1) Stellung = syp, arm.
(2) και statt εν = arm gg syp.
(3) 87,$_{4}$ qui in partibus Achaeorum (horum) sunt.
(4) + απο = syp, arm.
(5) ημων = syp gg arm (Semitismus).
(6) 87,$_{16}$ *այն որ* (ille qui) = syp (ܗܘ ܕ) gg arm.
(7) U. S. 13, Anm, 1.
(8) γαρ statt δε arm gg syp.
(9) + θλιβομεθα (ημεις) = syp gg arm.
(10) U. S. 32.
(11) Stellung = syp gg arm.
(12) + εγενετο = syp, (arm).
(13) εσμεν = arm gg syp.

*(θέλω) ([1]) υμας (αγ)νοεῖν, αδελφοι, υπερ της (θλίψεως) . . ([2]) τῆς 8
γενομένης ἡμῖν ([2]) ἐν τ(ῇ) Ἀσί(ᾳ), οτι καθ υπερβολην υπερ δυναμιν
ἐβαρήθ(ημεν) . . . . ' καὶ ([3]) αυτοι [ἐν] ἑαυτοῖς το 9
αποκριμα [του] θανατου εσχηκαμεν, ινα (μὴ) πεποιθότες ὦμεν
εφ εαυτοις αλλ επι τῳ θεῳ τῳ εγειροντι τους νεκρους · ' ὅς ([4]) ἐκ 10
τηλικούτων θανάτων ([5]) ερρυσατο ημας . . . . ([6]) . . . . καὶ
ἔτι ρυσεται, ' συνυπουργουντων . υμων τῃ δεησει ([7]) . . . . , ινα 11
εκ πολλων προσωπων [τὸ] . . . χαρισμα (διὰ πολλῶν) εὐχαρισ(θῇ)
υπερ ημων . ' Η γαρ καυχησις ημων . . εστιν, [το] μαρτυριον της 12
συνειδησεως ἡμῶν, οτι [εν] αγιοτητι και *(εἰλικρινείᾳ) ([8]) . . . και ([9])
ουκ ἐν (σοφίᾳ) σαρκικῇ ([10]), (ἀλλ') [ἐν] χαριτι . . , ἀνεστράφημεν εν
[τῳ] κοσμῳ, περισσοτερως (δὲ) ([11]) προς υμας . ' Ου γὰρ αλλα γρά- 13
φ(ομεν) ([12]) υμιν, αλλ [ἠ] α . . . .
. . . . ' — — — — — — —
(ὁ) υἱὸ(ς) ([13]) του θεου Ιησους Χριστος ο εν υμιν . . . κηρυχθεις, 19
δι' ἐμοῦ και Σιλουανοῦ και Τιμοθέου, ουκ . . . . ναὶ και οὔ, αλλα
ναὶ. . . . . . ' (ὅσαι) γαρ ἐπαγγελίαι θεου, εν αὐτῷ τὸ ναί · δι(ὸ) 20
. [δι'] αὐτ(οῦ) [τὸ] αμην (δι') ἡμ(ῶν) προς δοξαν θεου ([14]). ' ο δὲ 21
βεβαιῶν ([15]) ημας σὺν ὑμῖν . Χριστὸν (καὶ) χρισας [ἡμᾶς] θεος εστιν ([16]),'
[ο] και σφραγισάμενος ημας (καὶ) δοὺς τ(ὸν) ἀρραβῶν(α) του πνευ- 22

([1]) 87, $_{36}$ *ցուցանեմ* (δεικνυμι).
([2]) > ημων . . . + ημιν = syp gg arm.
([3]) και statt αλλα = syp gg arm.
([4]) 88, $_{5}$ ille qui = syp (ܗܘ̇ ܕ) gg arm.
([5]) Plural = syp gg arm.
([6]) > και ρυσεται = syp gg arm.
([7]) Stellung = syp, arm.
([8]) 88, $_{16}$ *արդարութեամբ* (in iustitia).
([9]) + και = syp, arm.
([10]) U. S. 34.
([11]) 88, $_{22}$ και = syp gg arm (Semitismus).
([12]) 88, $_{24}$ γραφω, 88, $_{26}$ γραφομεν.
([13]) Stellung = syp, arm (Semitismus).
([14]) Stellung = syp, arm.
([15]) U. S. 34.
([16]) + εστιν = (syp), arm.

23 ματος εν ταις καρδιαις *(ἡμῶν) (1). ' Εγω δε μαρτυρα τον θεον επι-
καλουμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, οτι φειδόμενος υμων οὐκ (2) ηλθον
24 ⟨ἐγὼ⟩ εις Κορινθον. ' οὐκ ὅτι κυριεύομεν (3) τῆς πίστεως ὑμῶν (3),
ἀλλὰ συνεργοι εσμεν τῆς χαρᾶς υμῶν· τῃ γὰρ πίστει ἑστήκατε.
2,1 ἔκρινα . (ἐμαυτῷ) [τοῦτο], το μη παλιν εν λυπῃ ελθειν ⟨ἐγὼ⟩
2 προς υμας (4). ' ει γαρ εγω λυπω υμας, καὶ τις ἐστιν ο ευφραινων
3 με ει μη ο λυπούμενος ἐξ εμου; ' και εγραψα ⟨ἐγὼ⟩ τουτο (αυτο)
ὑμῖν (5) ινα μη ελθων λύπ(ην σχῶ) (6) (ἀφ' ὧν) (6) ἔδει με χαίρειν,
πεποιθως . . . . . . ὅτι η χαρα εμη (7) παντων υμων εστιν (8). '
4 εκ . πολλης θλιψεως και συνοχης καρδιας εγραψα ⟨ἐγὼ⟩ ταῦτα (9)
υμιν δια πολλων δακρυων, οὐχ ινα λυπη(θῆτε) (10), αλλ ινα [τὴν]
αγαπην μου (11) γνωτε ⟨ὑμεῖς⟩ ἥν εχω ⟨ἐγὼ⟩ περισσοτερως εις υμας. '
5 (εἰ) δέ τις λελύπηκεν, ουκ ⟨αὐτὸς⟩ (12) εμε ελυπησεν, αλλα απο μερους
6 ινα μη ἐπιβαρῶ ⟨ἐγὼ⟩ παντας ὑμᾶς. ' ἱκανὸν τῳ τοιουτῳ η επιτιμια
7 [αὕτη] ἡ απο των πλειονων, ' (ὥστε) . . . . ὑμ(ᾶς) (χαρίσασθαι)
και παρακαλέσαι, μή πως τῇ περισσοτερᾳ λυπῃ καταποθῃ ο τοιουτος. '
8/9 (διὸ) ⟨ἐγὼ⟩ (13) παρακαλω υμας κυρῶσαι εις αυτον ἀγάπην. ' [εἰς
τοῦτο] (γὰρ) και εγραψα ⟨ἐγὼ⟩ ὑμῖν, ινα γνω ⟨ἐγὼ⟩ [τὴν] δοκιμην
10 υμων (14), ει εις πάντα ὑπηκοοί ἐστε. ' ῳ δε τι χαρίζεσθε, κἀγώ· εἰ
(γὰρ) και εγω κεχάρισμαί τινι (15) δι υμας (ἐν προσώπῳ) Χριστου, '

---

(1) 88, $_{38}$ in cordibus *vestris*, nicht nostris (vg!).
(2) 89, $_{1}$ ոչ խոկ (ουχι) = syp gg arm.
(3) 89, $_{3}$ domini fidei vestrae .. sumus = syp (Semitismus).
(4) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(5) Stellung = syp, arm.
(6) + υμιν = syp gg arm.
(7) U. S. 34.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) + ταυτα = syp gg arm.
(10) 89 $_{26}$ ut contristem vos = syp gg arm.
(11) + μου = arm gg syp.
(12) 89, $_{33}$ նա (ille), ein missverstandenes ܗܘ ܠܐ (verstärktes non)?
(13) vgl. syp quaerens (sum) *ego* a vobis.
(14) U. S. 14.
(15) U. S. 28.

ινα (μὴ) *(πλεονεκτηθῶμεν) (1) υπο του σατανα · ου γαρ αγνοουμεν (2) 11
τα νοηματα αυτου. ' Ελθων δε εις τ(ὴν) Τρῳ(άδα) (3) εις (4) το 12
ευαγγελιον του Χριστου, καὶ ἀνεωγμένης (5) μοι θυρας . . . . (6), '
ουκ ἔσχηκα ανεσιν [τῳ] πνευματι μου τῷ μη ευρειν με ⟨τον⟩ Τιτον 13
τον αδελφον μου, αλλα ἀποταξάμενος ⟨ἐγὼ⟩ (αὐτοῖς) ἐξῆλθον εις
⟨τ(ὴν)⟩ Μακεδαιμον(ίαν). ' Τῳ δε θεῳ χαρις ⟨ἔστω⟩ τῳ παντοτε 14
θριαμβευοντι ημας εν Χριστῳ (7) και φανερουντι (8) (δι') ἡμ(ῶν) (9)
την οσμην [τῆς] γνωσεως αυτου εν παντι τοπῳ · ' οτι ευωδια εσμεν 15
⟨ἡμεῖς⟩ (10) θεοῦ εν Χριστῷ (11) εν τοις σωζομενοις και εν τοις απολ-
λυμενοις, ' οἷς [μὲν] οσμη . (12) θανάτου εις θανατον, οἷς (δε) οσμη . (12) 16
ζωῆς εις ζωην . . . . ' ου γαρ εσμεν ⟨ἡμεῖς⟩ ώς οἱ λοιποὶ (13) 17
*(καπηλεύοντες) (14) τὸν λόγον του θεου, αλλ . εξ (εἰλικρινείας) . . εκ
θεου κατεναντι θεου εν Χριστῳ λαλουμεν.
'Αρχόμεθα (πάλιν) ἑαυτοὺς συνιστανειν ⟨ὑμῖν⟩ (15); ἢ 3,1
. . . . . . προς ὑμᾶς (16) . . . . ' [η] δε (17) επιστολη ημων υμεις 2
⟨αὐτοὶ⟩ εστε, εγγεγραμμενη εν ταις καρδιαις ημων [καὶ] γ(ι)νωσ(κο-
μένη) καὶ ἀναγινωσκομέν(η) ὑπὸ παντων ανθρωπων, ' φανερουμενοι 3
οτι εστε ⟨ὑμεῖς⟩ (18) ἐπιστολὴ Χριστου διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγ-

---

(1) 90, 21 (ne forte) submergatur ille.
(2) Stellung = (syp), arm.
(3) 90, 25 εις τα κλιματα των Τρωων (gg syp).
(4) propter (vg!) steht nicht da!
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) in Domino (vg!) steht nicht da!
(7) > Ιησου gg arm.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) 'ի մեզ (in nobis oder nos); vgl. syp ܒܢ (in nobis).
(10) vgl. syp ܚܢܢ nos [sumus].
(11) U. S. 22.
(12) > εκ = syp gg arm.
(13) λοιποι statt πολλοι = syp, arm.
(14) 91, 12 որ խառնեն (qui commiscent) = syp ܕܡܚܠܛܝܢ ܥܡ
(15) U. S. 26.
(16) U. S. 34.
(17) + δε = syp, arm.
(18) vgl. syp ܐܢܬܘܢ vos [estis].

γεγραμμένη ου μελανι, αλλα πνεύματι . . . . (ἀλλ') εν
4 πλαξιν καρδιας σαρκιναις. ' Πεποιθησιν [δε] τοιαύτην εχομεν ⟨ἡμεῖς⟩
5 δια του Χριστου προς τον θεον. ' ουχ οτι . . . . (1) ικανοι εσμεν
λογισασθαι τι ως εξ εαυτων, ἀλλ' (ἡ ἱκανότης) (ἡμῶν) εκ·του θεου, '
6 ὅς (καὶ) (2) ἱκάνωσεν ημας διακόνους ⟨τῆς⟩ καινῆς διαθήκης, ου ⟨τῷ⟩
γραμματι (3) αλλα ⟨τῷ⟩ πνευματι (3) · το γαρ γραμμα αποκτεινει, το
7 δὲ πνευμα ζωοποιει. ' Ει (δε) η διακονια του θανατου *(ἐγγεγραμ-
μένη) (4) . . . . εν πλαξιν λιθιναις (5) ἐγενήθη [ἐν] δόξ(η) . . . . .
. . . . '
8 πως ουχι μαλλον η διακονια του πνευματος εσται εν δοξῃ; ' ει γαρ
9 η διακονια [τῆς] κατακρισεως ἐν δόξῃ (6) ἐγένετο (7), πολλῳ μαλλον
10 περισσεύσει [η] διακονια τῆς δικαιοσύνης ἐν δόξῃ (8). ' [και] γαρ ου
δεδόξασται το δεδοξασμενον εν τουτῳ τῷ μέρει εινεκεν [τῆς] υπερ-
11 βαλλουσης δοξης. ' ει γαρ το καταργούμενον δια δοξης, πολλῳ
12 μαλλον το μένον εν δοξῃ. ' Εχοντες ⟨ἡμεῖς⟩ ουν ⟨τὴν⟩ τοιαυτην ελπιδα
13 πολλῃ παρρησιᾳ [χρώμεθα], ' και οὐ καθάπερ Μωϋσης ἐτίθει ⟨τὸ⟩
καλυμμα επι το προσωπον (ε)αυτου πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς
14 Ισραηλ εἰς τὸ πρόσωπον ⟨εἰς τέλος⟩ τοῦ καταργουμένου· ' (ἀλλ')
επωρωθη τα νοηματα αὐτῶν . αχρι γὰρ τῆς σήμερον . . . (9) [το]
αυτο καλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιας διαθήκης μενει, (μὴ
15 ἀνακαλυπτόμενον) ὅτι ἐν Χριστῷ καταργειται. ' αλλ εως σήμερον
ἡνίκα . ἀναγινώσκ(εται) (10) Μωυσης κάλυμ(μα) (ἐπὶ τὴν) καρδί(αν)
16 αυτων κεῖται. ' καὶ (11) [ηνικα] εαν επιστρεψ(η) προς κυριον, περιαι-

---

(1) αφ εαυτων = syp gg arm.

(2) 92, 1 ille qui = syp ܗܘ ܕ

(3) Singular = syp, arm.

(4) 92, 8 scripta et ordinata erat in . . .

(5) εν πλαξιν λιθιναις statt λιθοις = arm gg syp.

(6) εν δοξῃ statt δοξα = arm gg syp.

(7) + εγενετο = syp, (arm).

(8) + εν = syp gg arm.

(9) 92, 34 *մինչև յայս օր* usque hodie (*այսօր* = σημερον) wie 93, 1 (V. 15 a): εως σημερον; höchstens = usque in hunc diem. Usque in ho*diernum diem* (vg!) steht nicht da!

(10) 93, 1 leg*unt* = arm, nur anderes Verb (*կարդան* statt *ընթեռնուն*).

(11) *και* statt δε = syp gg arm (Semitismus).

ρεῖται [το κάλυμμα]. ' ο (δε) κυριος [τὸ] πνευμα εστιν · ου (δὲ) (1) 17
τὸ πνευμα κυριου εστιν (2), εκει (3) ελευθερια εστιν (3). ' ἡμεῖς δὲ 18
πάντες ανακεκαλυμμενῳ προσωπῳ την δοξαν κυριου (4) ως δι εσοπ-
τρου (5) κατοπτριζόμενοι την αυτην εἰκόνα μεταμορφουμεθα ⟨ἡμεῖς⟩
απο δοξης εις δοξαν, καθαπερ απο ⟨τοῦ⟩ κυριου πνευματος.
Δια τουτο εχοντες ⟨ἡμεῖς⟩ τὴν διακονιαν ταυτην (καθὼς) ηλεηθη- 4,1
μεν . . . . . ' αλλα ἀπειπάμεθα . . . . αἰσχύν(ης), (μὴ) (6) περιπατουντες 2
⟨ἡμεῖς⟩ εν πανουργιᾳ (μηδὲ) (6) δολουντες τον λογον του θεου, αλλα
τῃ φανερωσει [τῆς] (ἀληθείας) συνιστάνοντες εαυτους προς πασαν
συνείδησιν ανθρωπων . . . . ' εἰ (δὲ) και εστιν κεκαλυμμενον το 3
ευαγγελιον ημων, ἐν τοῖς . . . . . ἐστὶν κεκαλυμμενον, ' εν οις ο θεος 4
τοῦ αἰῶνος τουτου ετυφλωσεν τὰ νοήματα (τῶν) . . . . εις το μη
αυγασαι αυτοις τὸ(ν) φω(τι)σ(μὸν) τοῦ ευαγγελιου τ(ῆς) δόξ(ης) του
Χριστου, ος εστιν ⟨αὐτὸς⟩ εικων του θεου. ' ου γαρ εαυτους κηρυσ- 5
σομεν αλλα Ιησουν Χριστον (7) κυριον, [ἑαυτοὺς] (δὲ) δούλους . . .
. . . ' οτι ο θεος ο ειπων · εκ ⟨τοῦ⟩ σκοτους φως λάμψει, ὅς (8) 6
ελαμψεν εν ταις καρδιαις ημων (πρὸς) φωτισμὸν [της] γνωσεως της
δοξης . . . (ἐν) ⟨τ(ῷ)⟩ προσώπ(ῳ) . . Χριστου. ' Εχομεν ⟨ἡμεῖς⟩ (δε) 7
τον θησαυρον τουτον εν σκευεσιν (9) οστρακινοις, ινα η υπερβολη
της δυναμεως ῃ του θεου και μη εξ ημων. ' εν παντι θλιβόμε(νοι) 8
⟨ἡμεῖς⟩ αλλ ου στενοχωρούμε(νοι) ⟨ἡμεῖς⟩, ἀπορούμε(νοι) αλλ ουκ
ἐξαπορούμε(νοι), ' διωκόμε(νοι) αλλ ουκ ἐγκαταλειπόμε(νοι), κατα- 9
βαλλόμε(νοι) αλλ ουκ ἀπολλύμε(νοι); ' παντοτε τὴν νεκρωσιν *(Ιη- 10
σου) (10) εν τῳ σωματι ημων (11) περιφεροντες, ινα (καὶ) η ζωη του

---

(1) 3, $_{16}$ και ου = gg arm (> δε).
(2) + εστιν = arm gg syp.
(3) + εκει . . . εστιν = syp, arm.
(4) Dei steht nicht da!
(5) + ως δι εσοπτρου = syp, arm.
(6) 93, $_{37+38}$ και ου = syp gg arm.
(7) Stellung = arm gg syp.
(8) 94, $_{17}$ ille erat, qui = syp ܗܘ ܕ
(9) Stellung = syp, arm.
(10) 94, $_{37}$ του κυριου ημων.
(11) + ημων = syp, arm.

12 Ιησου εν τῳ σωματι ημων φανερωθῃ. ' — — — ' ωστε [ο] θα-
13 νατος εν ημιν ενεργειται, η (δε) ζωη εν υμιν. ' εχοντες (δε) ⟨ἡμεῖς⟩
το αυτο πνευμα [της] πιστεως, (κατα το) γεγραμ(μενον) · επιστευσα,
(διὸ) και (1) ελαλησα, και ημεις πιστευομεν, (διὸ) και λαλουμεν, '
14 εἰδότες οτι ὁ εγειρας τον κύριον ἡμῶν (2) Ιησουν ⟨ἐκ νεκρῶν⟩ και
15 ημας συν Ιησου εγερει και παραστησει ἡμᾶς (3) συν υμιν. ' τα γὰρ
παντα δι' *(ὑμᾶς) (4), ινα η χαρις πλεονάσασα δια των πλειονων τὴν
16 ευχαριστιαν περισσεύσῃ εις την δοξαν του θεου. ' διὸ ουκ εγκακου-
μεν, (ἀλλ') ει και ο εξω ημων ἄνθρωπ(ος) (5) διαφθειρεται, αλλ ο
17 εσω . . ανακαινουται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ (6). ' . γαρ (παραυτίκα ἐλαφρὸν
τῆς) θλί(ψεως ἡμ(ῶν) . . . . αἰών(ιον) . . δόξ(ης) . . . . .
18 ἡμ(ῖν) ' μη σκοπουντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα αλλα τὰ μὴ βλεπό-
μενα · [τὰ] (γὰρ) [βλεπόμενα] (7) πρόσκαιρα, [τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα] (7)
αἰώνια.
5,1 οιδαμεν (γὰρ) ὅτι . . η επιγειος ἡμῶν οικια τοῦ σκήνοὓς καταλυθῇ,
ὅτι οικοδομην εχομεν εκ θεου (8), [οἰκίαν] ἀχειροποίητον αἰών(ιον)
2 εν τοις ουρανοις . ' . . . . [τὸ] οἰκητήριον . . τὸ ἐξ οὐραν(ου) (9)
3 επιποθουντες επενδυσασθαι (10), ' (εἴ γε) καὶ ἐκδυσάμενοι ου γυμνοι
4 ευρεθησομεθα. ' [και] γαρ οι οντες εν τῳ σκηνει τουτῳ (11) στενα-
ζομεν βαρούμενοι, εφ ῳ ου θελομεν εκδυσασθαι αλλ ἐπενδύσασθαι,
5 ινα καταποθῃ τὸ θνητον υπο τῆς ζωῆς. ' ὁ (δὲ) κατεργαζόμενος (12)
ημας (εἰς αὐτὸ τοῦτο) θεος εστιν (13), ὁ (14) δους ημιν τὸν αρραβωνα

---

(1) + και = syp, arm.
(2) + κυριον ημων = syp gg arm.
(3) + ημας = syp gg arm (Semitismus),
(4) 95, 17 propter Gentes.
(5) 95, 23 humanitas.
(6) 95, 25 օր քան զօր = syp ܝܘܡ ܡܢ ܝܘܡ (dies ab die).
(7) U. S, 28.
(8) 95, 37 ա̃ծ (Druckfehler statt յա̃յ; Stellung = syp gg arm.
(9) 96, 4 (habitationem), quae da caelo est (fehlt in lat!).
(10) Stellung = syp, arm.
(11) + τουτῳ = syp, arm.
(12) κατεργαζομενος = arm, (syp).
(13) + εστιν = syp, arm.
(14) 96, 14 ille qui = syp ܗܘ̇ ܕ

του πνευματος αὐτοῦ ([1]). ' *(Θαρροῦντες) ([2]) ουν . . . (καὶ) ειδοτες 6
οτι ενδημουντες εν τῳ σωματι εκδημουμεν ⟨ἡμεῖς⟩ απο του κυριου · '
δια πιστεως γαρ περιπατουμεν, και ([3]) ου δια ειδος. ' διὸ ([4]) ϑαρ- 7/8
ρουμεν και ευδοκουμεν [μᾶλλον] εκδημησαι εκ του σωματος (καὶ)
ἐνδημῆ(σαι) προς τον ϑεον ([5]). ' διὸ και φιλοτιμουμεϑα, ειτε εκδη- 9
μοῦντες ([6]) ειτε ενδημουντες ([6]) ευαρεστοι ειναι ([7]) αυτῳ. ' — — — — —
ου . . εαυτους συνιστανομεν υμιν, αλλα αφορμην ⟨τινα⟩ διδοντες 12
υμιν ⟨τοῦ⟩ καυχηματος υπερ ημων, ινα ἔχητε προς τους εν προσωπῳ
καυχωμενους . . . . . . ' ει(τε) γαρ εξεστημεν, ϑεῷ · ειτε *(σωφρο- 13
νοῦμεν) ([8]), ὑμῖν. ' η γαρ αγαπη του Χριστου συνεχει ημας, (κρί- 14
ναντας) τουτο, οτι *(εἷς) ([9]) υπερ *(πάντων) ([9]) απεϑανεν · (ἄρα) οἱ
*(πάντες) ([10]) ἀπ(ε)ϑα(νον). ' 15
. . τῷ υπερ αυτων αποϑανοντι και εγερϑεντι. ' ωστε ημεις . . . . ([11]) 16
οὐδένα οιδαμεν κατα σαρκα · ει και εγνωκαμεν κατα σαρκα Χριστον,
αλλα νῦν οὐ(κέτι) γινωσκομεν. ' — — — — — — ' 19
. . . . (ϑέμενος) εν ημιν
τον λογον της καταλλαγης. ' Υπερ Χριστου . πρεσβεύ(ο)μεν 20
παρακαλ(οῦντος) . ἡμ(ῶν) · υπερ Χριστου ([12]) δεομεϑα, καταλλαγητε
τῳ ϑεῳ. ' τὸν γαρ ([13]) μη γνοντα αμαρτιαν υπερ *(ἡμῶν) ([14]) αμαρ- 21
τιαν εποιησεν, ινα *(ἡμεῖς γενώμεϑα) ([14]) δικαιοσυνη. . . . . '
. . . . δὲ και παρακαλουμεν ὑμᾶς ([15]) μη εις κενον την χαριν του 6,1
ϑεου δέξασϑαι ὑμᾶς. ' 2

---

(1) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(2) U. S. 27.
(3) + και = syp, arm.
(4) διο (ουν) statt δε = syp gg arm.
(5) ϑεον statt κυριον = arm gg syp.
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) Stellung = syp, arm.
(8) 97, $_3$ firmi stamus in mente.
(9) 97, $_9$ ϑεος υπερ πολλοις (= הרבים?).
(10) 97, $_{10}$ οι πολλοι.
(11) > απο του νυν = syp, arm ; et hoc (vg!) steht nicht da!
(12) Stellung = syp gg arm.
(13) + γαρ = syp, arm.
(14) 97, $_{30}$ υμων ; 97, $_{31}$ υμεις γενησϑε.
(15) + υμας = syp gg arm (Semitismus).

. . . (ἰδοὺ) . καιρος (ευπροσ)δεκτος, (ἰδοὺ) . ἡμέρα σωτηρίας · ˈ
3 μηδεμίαν ἐν (μηδ)ενὶ διδόντες (προσκοπήν) (1), ινα μη (μωμηθῇ) (2)
4 η διακονια ἡμῶν (3), ˈ αλλ εν παντι συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ως δια-
κονους *(θεοῦ) (4), (ἐν) ὑπομον(ῇ) πολλῇ, εν θλιψεσιν, εν αναγκαις
5 . . . . . . ˈ . . . εν φυλακαις, εν ακαταστασιαις, εν κόποις, ⟨καὶ⟩
6 εν ἀγρυπνίαις, ⟨καὶ⟩ εν νηστειαις. ˈ ⟨καὶ⟩ εν ἁγνότητ(ι), ⟨καὶ⟩ εν
γνώσ(ει), ⟨καὶ⟩ εν μακροθυμί(ᾳ), ⟨καὶ⟩ εν πνευματι ἁγί(ῳ) (5), ⟨καὶ⟩
7 εν αγαπῃ ἀνυποκρίτῳ, ˈ ⟨καὶ⟩ εν λογῳ αληθειας, ⟨καὶ⟩ εν δυνάμει
θεου · δια των οπλων της δικαιοσυνης των δεξιων και αριστερων, ˈ
8 δια δοξης και ατιμιας, διὰ εὐφημίας (6) και δυσφημιας (6), ως πλανοι
9 (καὶ) αληθεις, ˈ ως αγνοουμενοι και επιγινωσκομενοι, ως αποθνη-
σκοντες και ιδου ζωμεν, ως (παιδευομενοι) (καὶ) μὴ θανατουμενοι, ˈ
10 ως λυπουμενοι αει δὲ χαιροντες, ως πτωχοι πολλους (δε) πλουτι-
ζοντες ⟨ἡμεῖς⟩, ὡς μηδεν εχο(ντες) ⟨ἡμεῖς⟩ και παντα κατεχο(ντες)
11 ⟨ἡμεῖς⟩. ˈ Το στομα ημων ανεῳγεν προς υμας, Κορίνθιοι, (ἡ) καρδί(α)
12 ἡμῶν πεπλάτυνται · ˈ ου στενοχωρεισθε ⟨ὑμεῖς⟩ εν ημιν, στενοχω-
13 ρεῖσθε ⟨ὑμεῖς⟩ δὲ εν τοις σπλαγχνοις υμων · ˈ την (δὲ) [αὐτὴν] αντι-
14 μισθιαν (7), ως τέκνοις λέγω, πλατυνθητε [καὶ] (8) υμεις. ˈ Και μη
γινεσθε *(ἑτεροζυγοῦντες) (9) (ἀ)πίστοις · *(τίς) (10) γαρ μετοχη δικαιο-
15 συνῃ (και) ἀνομίᾳ (11); (τίς δὲ κοινωνία) (12) φωτι προς σκοτος; ˈ *(τίς
δὲ συμφώνησις) (10) Χριστου (13) προς σατανᾶ (14); *(ἢ τίς) (15) μερος

---

(1) 98,$_{8}$ գայթակղութիւն (scandalum); vgl. syp occasionem scandali.

(2) 98,$_{8}$ հայհոյեսցի (blasphemetur).

(3) + ημων = syp gg arm (Semitismus).

(4) 98,$_{11}$ Χριστου; Stellung = syp, arm.

(5) U. S. 34.

(6) Stellung = syp, arm.

(7) U. S. 34.

(8) 99,$_{8}$ արդ (ergo); et (vg!) steht nicht da!

(9) 99,$_{9}$ eorum qui scrutantur.

(10) 99,$_{10}$ nam sicut non est.

(11) U. S. 27.

(12) 99,$_{11+12}$ և ոչ (neque).

(13) 99,$_{12}$ Jesu Christi.

(14) 99,$_{13}$ σατανα statt Βελιαρ = syp gg arm.

(15) 99,$_{13}$ ita non est.

πιστῷ μετὰ ἀπίστου; . . . .
. . . .
. . . . . ˈ — — — ˈ διὸ εξελθατε εκ μεσου αυτων και αφορισθητε, 17
. . . . . και ακαθαρτου μη απτεσθε · καγω εισδεξομαι υμας, ˈ και 18
εσομαι υμιν [εἰς] πατερα, και υμεις ἔσεσθε μοι εἰς υἱοὺς και
θυγατερας . . . . ˈ
ταυτας οὖν (ἔχοντες) (1) τας επαγγελιας, αγαπητοι, καθαρισωμεν 7,1
εαυτους απο παντος μολυσμου σαρκος και πνεύματ(ος), ἐπιτελοῦντες
ἁγιωσύν(ην) . . . . . ˈ Χωρήσατε ημας, ἀδελφοί (2) · οὐδένα ἠδική- 2
σαμεν, και (3) ουδενα (ἐφθείραμεν), και (3) ουδενα (ἐπλεονεκτήσα-
μεν). ˈ ου πρὸς κατάκρισιν λέγ(ω) · προειρηκα (4) γαρ οτι εν ταις 3
καρδιαις ημων εστε ⟨ὑμεῖς⟩ (5) [εἰς τὸ] συναποθανεῖν και συνζῆν. ˈ
πολλη παρρησια εστιν μοι (6) προς υμας, καὶ (7) πολλη καυχησις εστιν 4
μοι υπερ υμων · καὶ (7) πεπληρωμαι [τη] παρακλησει, καὶ (7) υπερ-
περισσευομαι [τη] χαρᾳ επι παση τῇ θλίψει ἡμῶν. ˈ . γαρ 5
εις Μακεδ(ονίαν) ουδεμιαν ανεσιν εσχηκεν (8) η σαρξ ημων, αλλ εν
παντὶ θλιβόμενοι · εξωθεν μάχ(αι) (9), και (10) εσωθεν (φόνοι) (11). ˈ
αλλ ο θεος (12) ο παρακαλων τους ταπεινους παρεκαλεσεν ημας εν 6
τη παρουσιᾳ Τιτου · ˈ . . . . *(ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ) (13) 7
. . . . ἀναγγέλλων ημιν τὴν *(ὑμῶν ἐπιπόθησιν) (14),
τὸν (ὑμῶν) ὀδυρμ(όν), [τὸν ὑμῶν ζῆλον] υπερ ἐμοῦ *(ὥστε με μᾶλλον

---

(1) 99, 26 accepimus ⟨nos⟩.
(2) + αδελφοι = syp gg arm.
(3) + και = arm gg syp.
(4) praedixi*mus* (vg!) steht nicht da!
(5) + υμεις; vgl. syp ܐܢܬܘܢ: vos [estis].
(6) Stellung = syp, arm.
(7) + και = syp gg arm.
(8) Stellung = syp, arm.
(9) 100, 12 μαχη = syp gg arm, nicht pugn*ae*!
(10) + και = syp, arm.
(11) 100, 12 պատերազմն (bellum, pugna), nicht timores (vg!)
(12) Stellung = syp gg arm.
(13) 100, 20 sed cum venit ille.
(14) 100, 22 caritatem, quam habuistis vos erga nos = syp ܚܘܒܟܘܢ ܕܠܘܬܢ: caritatem vestram, quae [erat] erga nos.

8 χαρῆναι) 1). ' (ὅτι) εἰ και ελυπησα ⟨ἐγὼ⟩ υμας εν τη ⟨προτέρᾳ⟩ επι-
στολη ⟨ἐμῇ⟩, οὐ μεταμέλομαι ⟨ἐγὼ⟩ . . . .
9 . . . . ὑμᾶς (2) ἐλύπησ(εν), νυν ⟨δὲ⟩ χαίρω ⟨ἐγώ⟩, οὐχ ὅτι
ἐλυπήθητε ⟨ὑμεῖς⟩, αλλ ὅτι ελυπηθητε εις μετανοιαν (3) · ἐλυπήθητε
10 γαρ υμεις κατα θεον, ινα εν μηδενὶ ζημιωθῆτε εξ ημων. ' η γαρ
κατα θεὸν λυπη . . . . . *(σωτηρίαν . . . . . . ἐργάζεται) (4) · ἡ δε
11 του κοσμου λυπη *(θάνατον κατεργάζεται). (5) ' ἰδ(οὺ) (γαρ) αὐτὸ
τοῦτο το κατὰ θε(ὸν) λυπηθ(ῆναι) ὑμᾶς πόσην σπουδην κατειργα-
σατο υμιν (6), (αλλα) ἀπολογία(ν), (ἀλλὰ ἀγανάκτησιν), (ἀλλὰ) φοβον,
(ἀλλὰ) *(ζῆλον) (7), (ἀλλὰ ἐκδίκησιν). εν παντι συνεστησατε εαυτους
12 ἁγνοὺς ειναι τῷ *(πράγματι) (8). ' αρα εἴ και εγραψα εγω υμιν ουχ
ενεκεν του αδικησαντος ουδε ενεκεν του αδικηθεντος, αλλ (ἕνεκεν)
του φανερωθ(ῆναι) ενωπιον του θεου (9) τὴν σπουδὴν ὑμῶν . . . .
13 . . . . ' δια τουτο . . . . εχα-
ρημεν ⟨ἡμεῖς⟩ ἐπὶ [τῇ] χαρᾷ Τιτου, ὅτι αναπεπαυται το πνευμα αυτου
14 απο πάντων υμων. ' (ὅτι εἴ τι) κεκαύχημαι ⟨ἐγὼ⟩ αυτῳ (10) . . . . .
. . . . αλλ ως παντα εν αληθειᾳ ελαλησαμεν υμιν, οὕτως και η
15 καυχησις ημων ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη (11). ' καὶ τ(ὰ) σπλάγχν(α)
αυτου περισσοτερως ἐστὶν (12) εἰς υμας (ἀναμιμνησκομένου) την παντων
16 ὑμῶν υπακοην, (ὡς) μετα φοβου και τρομου εδεξασθε αυτον. ' χαιρω
οτι ἐν παντὶ θαρρω εν υμιν.

8,1 . . . . τ(ῆς) Μακεδο-
2 ν(ίας), ' ὅτι . . . . . . θλίψε(ως) . . . . . . χαρ(ᾶς) . . . .

---

(1) 100, $_{23}$ cum audivi ⟨ego hoc⟩, gaudium magnum fuit mihi: wortwörtlich = syp.

(2) Stellung gg syp, arm.

(3) Stellung = syp gg arm.

(4) 100, $_{37}$ occultam mortificationem *vivificat*; vgl. syp convertens ad *vitam*.

(5) 100, $_{38}$ mortificat.

(6) Stellung = arm gg syp.

(7) 101, $_{7}$ *սէրն* (η αγαπη) = syp ܚܘܒܐ.

(8) 101, $_{11}$ evangelio vitae.

(9) Stellung = syp gg arm.

(10) Stellung = syp, arm.

(11) Semitismus; U. S. 34.

(12) Stellung = syp, arm (Semitismus).

. . . . ' 3
αὐθαίρετοι ' μετα πολλης παρακλήσεως δεομενοι ἡμῶν την χαριν 4
και την κοινωνίαν της διακονιας της εις [τοὺς] αγιους, δεξασθαι
ημας (1). ' (καὶ) ου καθὼς *(ἠλπίσαμεν) (2), αλλα και (3) ἑαυτοὺς 5
εδωκαν πρωτον τῳ κυριῳ, και επειτα (4) ημιν . . . . ' (εἰς 6
τὸ) παρακαλέ(σαι) (5) ἡμ(ᾶς) Τιτον, ινα καθὼς (προεν)ήρξατο εις
υμας (6), ουτως και επιτελεσῃ . . . . ' αλλ ωσπερ εν παντι 7
(περισσεύετε) (7), πιστει και λογῳ [καὶ] γνωσει και πασῃ σπουδῃ και
τῃ εξ ημων ἐν υμιν αγαπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύσητε
⟨ὑμεῖς⟩ . ' Οὐ κατ' ἐπιταγὴν (λεγω) (8) ὑμῖν, αλλα δια της ετερων 8
σπουδης και . τῆς ὑμετέρας αγαπης . . . . ' . . . . τ(οῦ) 9
κυρί(ου) ἡμῶν . . . . επτωχευσεν (πλούσιος ὤν), ινα υμεις
τῃ εκεινου πτωχειᾳ πλουτησητε. ' 10
ὅτι (9) ἀπὸ περυσι [προενήρξασθε] . . . . θέλ(ειν) (9) . . . . ποιῆσαι (9). '
νυνι . . . . . . επιτελεσατε, οπως καθαπερ η προθυμια τοῦ θέλειν, 11
ουτως και το (επιτελεσαι) ἐκ τοῦ ἔχειν. ' ει γαρ 12
. . . . ου (καθο ουκ) ἔχ(ει). ' ου . (ἵνα) . . ανεσις, υμιν . 13
θλιψις . . . . . . ' . . . . . το υμιν περίσσευμα γένηται (10) (εἰς το) 14
ἐκείνων ὑστέρ(ημα) . . και το εκεινων περίσσευμα γένηται (10) (εἰς)
το ὑμῶν υστερ(ημα), οπως γενηται ισοτης, ' καθως 15
. . . . ' — — — — —
συνεπεμψαμεν (δὲ) μετ αὐτοῦ τὸν αδελφον ἡμῶν (11) οὗ [ὁ] επαινος 18
εν τῳ ευαγγελιῳ δια πασων εκκλησιων, ' . . . . . . και χειροτο- 19
νηθεὶς υπο τῶν εκκλησιων συνέκδημος ἡμῶν εν τῃ χαριτι ταύτῃ τῃ
διακονουμενῃ υφ ημων . . . . ' (στελλο- 20

---

(1) + δεξασθαι ημας = arm gg syp.
(2) 102, 17 *կարծէաք զնոցանէն* (putabamus de iis).
(3) + και = arm gg syp.
(4) + επειτα = arm: vgl ܘܐܦ (et etiam).
(5) 102, 20 ecce ergo rogabamus nos; vgl. syp ܕܒܥܝܢ ܗܘܝܢ (quia nos rogabamus).
(6) Wortstellung unbelegbar (Semitismus).
(7) 102, 28 pleni estis (Semitismus).
(8) 102, 32 επιτασσω ⟨εγω⟩ υμιν = syp gg arm (Semitismus).
(9) + οτι und Stellung = syp gg arm!
(10) + γενηται = syp gg arm (Semitismus).
(11) + ημων = syp gg arm (vgl. V. 22a).

μενοι) τουτο μή τις ἡμᾶς μωμήσηται (ἐν) τῇ (ἁδρότητι) ταύτῃ τῇ
21 διακονουμενῃ υφ ημων · ˈ προνοοῦμεν ⟨ἡμεῖς⟩ . καλ(ὰ) ουκ ενωπιον
22 κυρίου μονον (¹), αλλα και ενωπιον ανθρωπων. ˈ (συν)επεμψαμεν
⟨ἡμεῖς⟩ (δε) . . τον αδελφον ημων, ὅ(ν) (ἐδοκιμά)σαμεν εν πολλοις
πολλακις σπουδαῖον ὄντα, ... ˈ
23 (εἴ)τε ὑπὲρ Τίτου . . . . συνεργος · . . ἀδελφο(ὶ) . . . ἀπό-
24 στολοι . . . . ˈ την οὖν ενδειξιν της αγαπης υμων και
καυχησεως ἡμῶν (¹) (ὑπὲρ) υμων εις αὐτοὺς ενδειξασθε εις προσω-
πων των εκκλησιων.
9,2 — — — ˈ . . . . καυχῶμαι ⟨ἐγὼ⟩ υπερ ὑμῶν Μα-
κεδοσιν (²) ὅτι . . . . παρεσκεύασται απο περυσι (³) και ὁ ζηλος
3 υμων (³) τους πλειονας ἠρέθισεν. ˈ ἔπεμψα ⟨ἐγὼ⟩ (δὲ) τοὺς αδελφους
. . . . ἵνα . . . . . παρεσκευ-
4 (ασμένοι) ητε, ˈ μή(πως) εαν ἔλθωσιν συν ἐμοὶ ⟨οι⟩ Μακεδονες και
ευρωσιν υμας απαρασκευαστους, και (⁴) καταισχυνθωμεν ημεις · ινα
5 μη λέγω υμεις . . . . τ(ῆς) καυχήσ(εως). ˈ . . . .
. . . . προκαταρτίσ(ωσιν) ⟨ὑμεῖς!⟩ τὴν
ευλογιαν (⁵) (προεπηγγελμένην) (⁵) . . . . ουτως ως ευλογιαν
6 (καὶ) μὴ ως πλεονεξιαν. ˈ (τοῦτο) δὲ λέγ(ω), ο σπειρων φειδομενως . . .
7 . . . . (καὶ) ο σπειρων ἐν εὐλογίᾳ (⁶), ἐξ εὐλογίας . θερισει. ˈ . . .
. . . . μη εκ λυπης [καὶ] (ἐξ) ἀνάγκης · ἱλαρ(ὸν) γαρ
δοτην αγαπα ο θεος. ˈ — — — — — — —
12 (ὅτι) η διακονια της λειτουργιας ταυτης ου μονον (ἐστὶν) (προσ)ανα-
πληροῦ(σα) τα υστερηματα των αγιων, αλλα και περισσεύ(ουσα) διὰ
13 ευχαριστιῶν πολλῶν (⁷) τῷ θεῳ · ˈ διὰ τῆς δοκιμης της διακονιας
ταυτης δοξάζοντ(ες) τὸν θεὸν [ἐπὶ τῇ] ὑποταγ(ῇ) της ομολογιας υμων
εις το ευαγγελιον του Χριστου καὶ [ἁπλότητι] τῆς κοινωνίας ⟨ὑμῶν⟩

(1) Stellung = syp gg arm.
(2) Stellung = syp gg arm.
(3) Stellung = syp, arm.
(4) + και = syp, arm.
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) εν ευλογιᾳ = syp, arm.
(7) Stellung = syp gg arm.

εἰς . . . . . . ˈ (καὶ) δεήσ(ει) αυτων ([1]) ὑπὲρ υμων *(ἐπιποθούντων ([2]) 14
δια την ὑπερβάλλ(ουσαν) χαριν του θεου εφ υμιν. ˈ χάρις δε ([3]) τῳ 15
θεῳ ἐπὶ τῃ ανεκδιηγητῳ δωρεᾳ αυτου. ([1]).
. . . . . Παῦλ(ος) παρακαλω υμας δια της πραΰτητος καὶ (ἐπιεικείας) 10,1
του Χριστου, ὃς κατα προσωπον μεν . . . ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ
⟨ἐγὼ⟩ υμιν· ˈ [δέομαι] . . . . τολμ(ῆσαι) 2
επι τινας τους λογιζομενους ημας ως ⟨αὐτοὶ⟩ κατὰ σάρκα περιπατοῦν-
τας. ˈ Εν σαρκι γὰρ περιπατουντες ου κατα σαρκα στρατευομεθα · ˈ τα 3/4
γαρ οπλα της στρατιας ημων οὐ σαρκ(ικὰ) αλλα δυνα(τὰ) τῷ θεῳ (πρὸς
καθαίρεσιν) ὀχυρωμάτ(ων), λογισμοὺς καθαιρ(οῦντες) ˈ και παν υψωμα 5
ἐπαιρόμενον κατα της γνωσεως του θεου, [καὶ] αιχμαλωτιζο(ντες)
⟨ἡμεῖς⟩ παν νοημα εις την υπακοην του Χριστου, ˈ και εν ετοιμῳ 6
ἔχο(ντες) ⟨ἡμεῖς⟩ εκδικησαι πᾶσαν παρακοην, ... ˈ
*(Τὰ κατὰ πρόσωπον) ([4]) βλέπετε . εἴ τις (πέποιθεν) ἑαυτῷ Χριστου 7
εἶναι, . . λογιζέσθω . . [ἐφ'] ἑαυτ(οῦ), οτι καθως αυτος Χριστου,
ουτως και ημεις. ˈ . . . . καυχ(ήσ)ωμαι ⟨ἐγὼ⟩ . . . 8
ἐξουσία(ς) . . ης εδωκεν μοι ([5]) ο κυριος ἡμῶν ([6]), οὐκ αἰσχυνθή-
σομαι ⟨ἐγὼ⟩ ([7]) εις οικοδομην και ουκ εις καθαιρεσιν υμων, ˈ ινα 9
μη δοξω ⟨ἐγὼ⟩ ως αν ἐκφοβεῖν υμας δια των επιστολων ⟨ἡμῶν⟩ ([8]). ˈ
ὅτι . . . . . . φησ(ίν), ... 10
. . . . . . ˈ τουτο λογιζέσθω ο τοιουτος, ὅτι οἷ(οί ἐσμεν) τῳ λογῳ 11
δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, (τοιοῦτοι) και . . . ([9]) τῳ εργῳ. ˈ Ου γαρ 12
τολμῶμεν ⟨ἡμεῖς⟩ *(ἐγκρῖναι) ([10]) ἑαυτοὺς ἢ συγκρῖναι . . . τισιν τῶν
εαυτους συνιστανοντων · αλλα . . . . . . ἑαυτοὺς *(μετροῦντες) ([11])
καὶ συγκρίνο(ντες) ([11]) . . . ἑαυτοῖς . . . . . ˈ . . . οὐκ εἰς τὸ ἄμετρον 13

([1]) Stellung = syp, arm (Semitismus).
([2]) U. S. 34.
([3]) + δε = syp, arm.
([4]) 106, 18 κατα ανθρωπους ανθρωπον.
([5]) + μοι = syp, (arm).
([6]) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
([7]) Stellung + εγω = syp (Partizip !) gg arm.
([8]) vgl. syp δια των επιστολων μου.
([9]) praesentes (vg !) steht nicht da !
([10]) 107, 5 յարգել (honorare).
([11]) 107, 9 συγκρινομεν και εγκρινομεν.

καυχ(ησ)όμεθα, αλλα κατα το μετρον τοῦ (κανόνος) (1) (οὗ ἐμέρισεν)
14 ἡμῖν ο θεος . . . . ' ου [γαρ] ως . . . . ὑμᾶς
ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς (2), αχρι γαρ [και] υμων ἐφθάσαμεν εν τῳ
15 ευαγγελιῳ του Χριστου. ' ⟨και⟩ (3) οὐκ . . . . . καυχωμε(νοι) ⟨ἡμεῖς⟩
εν αλλοτριοις κοποις, εχο(ντες) ⟨ἡμεῖς⟩ δὲ ελπιδα (4) αὐξανομένης τῆς
πίστεως ὑμῶν εν υμιν μεγαλυνθῆναι [κατὰ] τὸν (κανόνα) εἰς περισ-
16 σείαν ' [εἰς τὰ] υπερεκεινα υμων ευαγγελισασθαι, ουκ ἐν αλλοτριῳ
17 (κανόνι) (εἰς) τὰ ἕτοιμα καυχήσα(σθαι). ' Ὁ δὲ καυχώμενος [ἐν] κυρί[ῳ]
18 καυχασθω. ' ου γαρ ο εαυτον (συνιστάνων), εκεινος εστιν δόκιμος,
αλλ ον ο κυριος (συνίστησιν).
11,1/2 Ωφελον ανειχεσθε . μικρον τι ἀφροσύνη(ς) (5) · . . . . ' . .
. . . . . . (ηρμοσαμην) (γὰρ) ὑμᾶς . . . . ἁγν(ὴν) παραστησαι
3 τῳ Χριστῳ · ' φοβουμαι δὲ μη πως, ὡς ο οφις εξηπατησεν Ευαν
ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτω (6) φθαρῃ τὰ νόηματα υμων απο [τῆς]
4 απλοτητος [καὶ τῆς] ἁγνότητος (7) τῆς εις τον Χριστον. ' ει [μεν]
γαρ ὁ ἐρχόμενος εἰς ὑμᾶς (8) αλλον Χριστον (9) κηρύσσει, ον ημεις (10)
ουκ εκηρυξαμεν ⟨ὑμῖν⟩ η πνεῦμα ετερον λαμβάνετε ο ουκ ἐλάβετε,
5 η εὐαγγέλιον (ἕτερον) ο οὐκ ἐδέξασθε, καλως ανειχεσθε . ' ουτως (11)
λογιζομαι (γὰρ) μηδεν (ὑστερηκέναι) των (ὑπερλίαν) ἀποστόλ(ων). '
6 [εἰ] δὲ και ιδιωτης τῳ λογῳ, αλλ ου [τῃ] γνωσει, (αλλ) εν παντι
7 φανερωσαντες . . . (12) εις υμας. ' (Ἢ) αμαρτιαν εποιησα ⟨ἐγὼ⟩
ἐμαυτὸν (13) ταπεινων ἵνα υμεις υψωθητε, οτι δωρεαν (εὐηγγελισά-

---

(1) 107, $_{13}$ ordinis; vgl. U. S. 12, Anm. 2.
(2) 107, $_{16}$ animas + nostras = syp gg arm.
(3) 208, $_{18}$ և ոչ (et non, ουδε) = syp, arm.
(4) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(5) = syp gg arm; U. S. 34.
(6) + ουτω = syp gg arm.
(7) + και της αγνοτητος gg syp, arm; U. S. 25.
(8) + εις υμας = syp gg arm.
(9) Χριστον statt Ιησουν = arm gg syp.
(10) + ημεις = syp, arm.
(11) + ουτως = arm gg syp.
(12) > εν πασιν = syp gg arm.
(13) 108, $_{34}$ զանձն իմ (animam meam) = syp gg arm (einfach զանձն).

μην) (1) υμιν το ευαγγελιον του θεου; ' αλλας εκκλησιας εσυλησα, 8
. . ὀψώνι(ον) . . . . ' (καὶ) παρὼν προς υμας . ὑστερηθεὶς 9
ου κατεναρκησα (ουθενος) · το (γὰρ) ὑστέρημα μου προσανεπλήρωσαν
οι αδελφοι ἐλθόντες απο Μακεδον(ίας) · (καὶ) εν παντι ετηρησα
εμαυτον (2) αβαρη υμιν και τηρησω. ' εστιν γὰρ (3) αληθεια Χριστου 10
εν εμοι (4), οτι ἡ καυχησις ⟨μου⟩ αυτη ου (φραγήσεται) . . . εν
(τοῖς) κλιμασιν τ(ης) Αχαΐ(ας) (5). ' . . . (ὅτι) ουκ αγαπω υμας; . . 11
. . . ' Ὁ [δε] ποι(ῶ), και ποι(ήσ)ω, ινα εκκοψω την αφορμην 12
τῶν θελόντων (ἀφορμήν), ινα εν ᾧ καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθως
(καὶ) ημεις. ' οι γαρ τοιουτοι ψευδοαποστολοι εἰσιν καὶ (6) εργαται 13
δολιοι καὶ (6) μετασχηματιζόμενοι εις αποστολους Χριστου. ' . . . 14
. . . (γὰρ) ο σατανας μετασχηματίζεται εις αγγελον φωτός. ' . . . 15
*(οὖν) (7) . (οἱ) διάκον(οι) αὐτοῦ μετασχηματίζ(ονται) ὡς διάκονοι
δικαιοσυνης · ων το τελος εσται κατα τα εργα αυτων. ' Παλιν λεγω, 16
μη τις με δόξῃ αφρονα εἶναι · εἰ (δὲ μήγε) κἂν ως ἄφρον(α) δε-
ξασθε με . . . . . καυχ(ήσομαι). ' . (8) λαλω, ου κατα κυριον λαλω, 17
αλλ ως εν αφροσυνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ (ὑποστάσει) (9) [της] καυχησεως. ' . (8) 18
επει πολλοι *(καυχῶνται) (10) . . . . ' 19
. . . φρονιμοι οντες · ' . . . . καταδουλ(οῖ), . . κατεσθί(ει), 20
. . λαμβάν(ει), . . ἐπαίρ(ετα)ι, . . εις προσωπον δέρ(ει) (11) υμας. '
. . . . ημεις ησθενήσαμεν ἐν τούτῳ [τῷ μέρει]. (ἐν ᾧ 21
δ᾽ ἄν) τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λεγω, τολμῶ καγω. ' εἰ (12) Εβραιοι 22
εισιν, καγω . εἰ (12) Ἰσραηλῖται εισιν, καγω . εἰ (12) σπέρμ(α) Αβρααμ
εισιν, καγω. ' εἰ (12) διακονοι Χριστου εισιν, (παραφρονῶν) λεγω, 23

---

(1) 108, 36 εκηρυξα; nach Form und Stellung = syp (ܐܟܪܙܬ).
(2) Stellung = syp gg arm (Semitismus); vgl. U. S. 15.
(3) γαρ = arm gg syp.
(4) Stellung gg syp, arm.
(5) 109, 14 των Αχαιων = arm gg syp; U. S. 10.
(6) + εισιν και . . . και = syp gg arm (Semitismus).
(7) 109, 31 ουτως.
(8) > και = syp gg arm.
(9) 110, 6 տեղի (loco) = syp ܕܘܟܬܐ
(10) 110, 6 venerunt ad nos et *acceptabiles* facti sunt aliqui ex nobis.
(11) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(12) + ει = syp gg arm (Semitismus).

ὑπὲρ εγω · εν κοποις (περισσοτέρως) ([1]), ἐν (φυλακαῖς) [περισσοτέρως],
24 ἐν πληγαῖς [ὑπερβαλλόντως?], ἐν θανάτ(οις) πολλακις. ' υπο Ιου-
25 δαιων πεντάκις τεσσερακοντα παρα μιαν ελαβον. ' τρὶς ([2]) εραβδισθην,
απαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ([2]) ἐναυάγησα, νυχθήμερον εν τῳ βυθῳ πε-
26 ποιηκα. ' ὁδοιπορίαις . . . , κινδυνοις ποταμ(ων), κινδυνοις ληστ(ων),
. . . . κινδυνοις εν πόλεσι ([3]) . . . .
27 . . . . ' εν κοπῳ και μοχθῳ . . . . εν λιμῳ
28 και διψει, εν νηστείαις πολλαῖς ([4]), εν φυχει και γυμνοτητι . ' χωρις
των *(παρεκτος) ([5]) [ἡ ἐπίστασις μοι] η καθ ημεραν, η μεριμνα
29 πασων [τῶν] εκκλησιων. ' τίς ἀσθενεῖ και ουκ εγω ἀσθενῶ; τίς
30 σκανδαλιζεται, και ουκ εγω πυροῦμαι ([6]); ⟨καὶ⟩ ει καυχασθαι δει,
31 τὰ τῆς ασθενειας καυχ(ήσομαι). ' . . . .
32 . . . . ου ψευδομαι. ' εν Δαμασκῳ (ὁ ἐθνάρχης) Αρετα
του βασιλεως *(ἐφρούρει) ([7]) την πολιν . . . . *(πιάσαι) ([8]) με . . ([9]). '
33 και δια θυριδος . . . . τοῦ τείχους . ἐξέφυγον τας χειρας
αυτου.
12,1 Καυχασθαι ουν ([10]) δεῖ, ου συμφερον (μέν), ἐλεύσομ(αι) δε ([11]) εις
2 οπτασιας και αποκαλυψεις κυριου. ' οιδα ⟨ἐγὼ⟩ ανδρωπον εν Χριστῳ
προ δεκατεσσαρων ετων ([12]), ειτε εν σωματι . . . , ειτε εκτος του
σωματος, ουκ οιδα . . . . . [ἁρπαγέντα] . . . . εως τριτου οὐρανοῦ. '
4 — — — ' . . ηρπαγη . . . . ηκουσεν ⟨τὰ⟩ ρηματα αρρητα ([12])
5 . . . . ' υπερ τοῦ τ(οι)ούτου καυχησομαι, υπερ δε εμαυτου
6 ου καυχησομαι εἰ (μὴ) ἐν τ(αῖς) ἀσθενεί(αις) . ([13]) ' ἐὰν γαρ θελησω

([1]) U. S. 25.
([2]) 110, $_{33+35}$ *երեք անգամ* tres vices = syp ܬܠܬ ܙܒܢܝܢ
([3]) Plural = syp gg arm.
([4]) πολλαις statt πολλακις = syp gg arm.
([5]) 111, $_{13}$ χωρις των αλλων θλιψεων = arm gg syp!
([6]) U. S. 17.
([7]) 111, $_{23}$ perquisivit.
([8]) 111, $_{24}$ invenire me.
([9]) > θελων = syp, arm.
([10]) + ουν = arm gg syp.
([11]) δε statt γαρ = arm gg syp.
([12]) Stellung = syp, arm (Semitismus).
([13]) > μου = syp, arm.

καυχησασθαι, ουκ *(ἔσομαι ἄφρων) (1), αληθειαν γαρ λαλω . φειδομαι
δε, μη . εἰς ἐμὲ λογίσ(ηται) υπερ ο βλέπει με η ἀκούει εξ εμου. '
(καὶ) (1) ινα μη υπεραιρομαι τῇ ὑπερβολῇ [τῶν] αποκαλυψεων (2), 7
εδοθη μοι σκολοψ τη σαρκι, αγγελος σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ινα
μη υπεραιρωμαι. ' και (3) υπερ τουτου τρις παρεκαλεσα (4) τον κυ- 8
ριον, ινα αποστῃ απ εμου. ' καὶ (εἴρηκεν) (5) μοι· αρκει σοι ἡ χαρις 9
μου· η γαρ δυναμις μου (6) εν ασθενειᾳ τελειται . Ἥδιστα ουν . .
καυχησομαι ἐν ταῖς ἀσθενεί(αις) (7) . , ινα επισκηνωσῃ επ εμε [ἡ]
δυναμις του Χριστου. ' διὸ ευδοκω εν ⟨ταις⟩ ασθενειαις, εν υβρεσιν 10
. . . . ⟨καὶ⟩ εν διωγμοις . . . . · οταν γαρ ασθενω ἐγώ (8),
τοτε δυνατός εἰμι. ' *(Ἰδοὺ) (9) γεγονα αφρων καυχώμ(ενος) (10) · 11
ὑμ(εῖς) ηναγκασατε (11) με . . γαρ ωφειλον (ὑφ') ὑμ(ῶν) *(συνίστα-
σθαι) (12). ουδεν . ὑστέρησα ⟨ἐγὼ⟩ τῶν υπερλιαν ἀποστόλων; ει και
εγω (13) ουδεν εἰμι. ' τ(ὰ) μεν σημεῖ(α) [τῶν] ἀποστόλων (14) κατειρ- 12
γάσθη εν ὑμῖν εν πασῃ ὑπομονῃ, σημειοις τε και τερασιν και δυ-
νάμε(σιν). ' τι . εστιν ο ⟨ὑμεῖς⟩ ηττηθητε υπερ τας λοιπας εκκλησιας 13
ει μὴ οτι [αυτος] (15) εγω ου κατεναρκησα υμων (16); . . . .
. . . . ' . . . . οὐ γαρ ζητω τα 14
υμων αλλα υμας . οὐ γαρ . . . [τα] τεκνα τοις γονευσιν θησαυρί-
ζ(ειν), αλλ [οι] γονεις [τοις] τεκνοις. ' εγω (δὲ) ηδιστα δαπανησω 15

---

(1) 112, $_{26}$ nullatenus mendax apparebo.

(2) = syp, arm.

(3) + και = syp, arm.

(4) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(5) 113, $_{5}$ ասէ (λεγει).

(6) + μου = syp, arm.

(7) + 113, $_{12}$ gloriari (*in infirmitate* steht nicht da!); id est exspectare *infirmitatem.*

(8) + εγω = syp gg arm (Semitismus).

(9) 113, $_{17}$ ով (proh); vgl. syp + ιδου (ܗܐ) gg arm.

(10) 113, $_{17}$ et gloriatus sum: + καυχωμενος = syp gg arm.

(11) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

(12) U. S. 34.

(13) + εγω = arm gg syp.

(14) 113, $_{26}$ των αποστολων = syp gg arm.

(15) 113, $_{33}$ praeter quod hoc modo = syp, arm.

(16) Stellung gg arm!

και εκδαπανηθησομαι ὑπὲρ των ψυχων υμων. (εἰ) *(περισσοτέρως)(1) ἀγα-
16 πῶ υμας ησσον ἀγαπῶμαι ⟨ὑφ' ὑμῶν⟩ (2); ' Ἔστω δε, εγω οὐ κατενάρ-
κησα ὑμῶν· *(ἀλλὰ)(3) [ὑπάρχων] πανουργος (δολῳ) ελαβον υμας (4)· '
17 . τινα (ὧν) απεσταλκα προς υμας, δι αὐτ(ου) (5) (ἐπλεονέκτησα) ὑμᾶς; '
18 . . . . απεστειλα . . . . μητι επλεονεκτησεν ὑμ(ᾶς) Τιτος;
ου τῳ αυτῳ πνευματι περιπατήσ(αμ)εν; [οὐ] τοις αυτοις ιχνεσιν; ' . .
19 . . . . υπερ
20 της υμων οικοδομης. ' φοβουμαι δε (6) μη πως ἐλθὼν οὐχ οιους
θελω ευρω υμας . . . . μη πως ερις, καὶ (7) ζηλος (8)
21 . . . . ' μη πάλιν ελθοντος
μου ταπεινώσῃ με ο θεος μου προς υμας και πενθ(ήσω) πολλους
τῶν . ἡμαρτηκότων (9) και μὴ μετανοησάντων . . . .
. . . . '
13,2 — — — ' . . . . τοις προημαρτηκόσιν
και τοις λοιποις πασιν, οτι εαν ελθω εις το παλιν, οὐ φείσομαι
3 ⟨αὐτῶν⟩, ' *(επει) (10) δοκιμην ζητειτε του . . . . . Χριστου, ὅς (11)
4 οὐκ ἀσθενεῖ εἰς ὑμᾶς (12), (ἀλλὰ) δυνατεῖ ἐν υμιν (13). ' και γαρ ει
ἐσταυρώθη (ἐξ) ἀσθενείας, αλλα ζῃ (εκ) δυναμεως θε(οῦ). και ει
ημεις ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, . . ζησόμεθα ἐν αὐτῷ . . . . '
5 Ἑαυτοὺς πειραζετε ⟨ὑμεῖς⟩ ει εστε ⟨ὑμεῖς⟩ εν τῃ πιστει, εαυτους
* (δοκιμάζετε) (14) . . . . Χριστὸς . ὑμ(ῖν) . .; (εἰ

---

(1) $114,_{4}$ hac omni dilectione diligo vos; Stellung = syp, arm (Semitismus).
(2) $114,_{5}$ + a vobis; vgl. syp: diligentes [estis] *vos* me.
(3) $114,_{6}$ Թերեւս (fortasse).
(4) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(5) $114,_{8}$ Նոքօք (δι αυτων) = arm gg syp.
(6) δε statt γαρ = arm gg syp.
(7) + και = syp gg arm (Semitismus).
(8) Singular = syp, arm.
(9) $114,_{23}$ qui peccaverunt = syp gg arm; ante (vg!) steht nicht da!
(10) $114,_{30}$ կամ թէ (ἢ οτι oder ἢ ει).
(11) $114,_{31}$ ille qui = syp ܗܘ ܕ.
(12) Stellung = syp.
(13) arm: ος δυνατει υμιν και ουκ ασθενει!
(14) $115,_{10}$ πειραζετε.

μήτι) αδοκιμοι *(ἐστε) ([1]) . ' ελπιζω . ([2]) ὅτι γνωσεσθε ὅτι ημεις οὐκ 6
εσμεν αδοκιμοι. ' ευχομεθα . προς τον θεον μη ποιῆσαι ὑμᾶς κακον 7
μηδέν, ἵνα μὴ ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, αλλ ινα υμεις [τὸ] καλον
ποιητε, ημεις (δε) ([3]) . ([4]) αδοκιμοι ὦμεν. ' — — — ' χαίρομεν 9
[γαρ] οτ(αν) ημεις ἀσθενῶμεν, υμεις (δε) ([3]) δυνατοὶ ἦτε · (τοῦτο)
και ⟨ἡμεῖς⟩ εὐχόμεθα *(τὴν ὑμῶν κατάρτισιν) ([5]). ' Δια τοῦτο ταυτα 10
απων γραφω, ινα μη *(παρών) ([6]) (ἀποτόμως χρήσωμαι) κατα την
εξουσιαν ἥ(ν) (ὁ) κύρι(ος) ἔδω(κεν) μοι ([7]) . . . . '
Λοιπον, . . . , χαίρετε καὶ ([8]) (καταρτίζετε) ([5]), καὶ ([8]) παρακαλεισθε, 11
παρακαλεισθε, καὶ ([8]) τὸ αὐτὸ φρονεῖτε . . . . . και ο θεος της
αγαπης ([9]) και ειρηνης εσται μεθ υμων. ' — — — — — —

([1]) 115,$_{12}$ inveniamini.

([2]) autem (vg!) steht nicht da!

([3]) και = syp, arm.

([4]) > ως = arm gg syp.

([5]) U. S., 35.

([6]) 115,$_{26}$ cum venero = syp, arm (Semitismus).

([7]) 115,$_{26}$ quae data est mihi a Domino.

([8]) + και = syp gg arm (Semitismus).

([9]) arm: ο θεος της ειρηνης και αγαπης.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

,1 Παυλος αποστολος ουκ απ ανθρωπων ουδε δι *(ἀνθρώπου) (1),
αλλα [διὰ] Ιησου Χριστου και θεου πατρος του εγειραντος αυτον εκ
2/3 νεκρων, ' . . . . ταις εκκλησιαις τ(ῆς) Γαλατ(ιας) · ' χαρις
υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ἡμῶν (2) και απο (3) κυριου (4)
4 Ιησου Χριστου ' του δοντος εαυτον υπερ των αμαρτιων ημων, οπως
ημας (5) εξεληται εκ του αιωνος του *(ενεστωτος) (6) πονηρου κατα
6 [τὸ] θελημα του θεου . (7) πατρος ημων, ' — — — ' Θαυμάζω
οτι ουτως (8) ταχεως μετατιθεσθε ⟨ὑμεῖς⟩ (9) απο του καλεσαντος
7 υμας εις ⟨την⟩ χαριν αὐτοῦ (10) εις ετερον ευαγγελιον, ' [ὅ] ουκ εστιν
αλλο · (εἰ μή τινες) (11) . . . . θέλο(ντες) μεταστρεψαι
8 ὑμᾶς (12) τὸ εὐαγγέλιον του Χριστου. ' (ἀλλὰ) . ἐὰν (ἡμεῖς) (13) η αγ-
γελος . . . . (εὐαγγελίζηται ὑμῖν) παρ᾽ ὅ (εὐηγγελισάμεθα) υμιν,
10 αναθεμα εστω. ' — — — ' . . . . ἀνθρώποις
ἀρέσ(κειν) (14); ει γὰρ (15) . . . ηρεσκον, δουλος Χριστου (16) ουκ ἂν

---

(1) 124, 28 per Simonem.

(2) + ημων gg syp, arm.

(3) + απο = syp, arm.

(4) nostro (vg!) steht nicht da gg syp, arm!

(5) Stellung = arm gg syp.

(6) 125, 1 de saeculo *isto* = syp, arm.

(7) > και = syp gg arm.

(8) sic tam (vg!) steht nicht da!

(9) + υμεις = syp (Partizip!) gg arm.

(10) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).

(11) 125, 13 et *homines* . . . . volunt; vgl. syp ܐܠܐ ܐ̈ܢܫܐ ܗܘ ܐܝܬ ܕܕܠܚܝܢ ܠܟܘܢ ܘܨܒܝܢ (sed *homines* sunt, qui perturbant vos et volunt).

(12) + υμας = syp gg arm (Semitismus).

(13) 125, 17 ego ipse.

(14) 125, 21 *մարդահաճոյք* (nienschengefallend).

(15) γαρ = syp gg arm.

(16) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

ἤμην. ' . . . *(δὲ) (1) ὑμῖν . . . τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελι(σθὲν 11
ὑπ' ἐμοῦ) (2) . . . . ' οὐ(δὲ) εγω (3) παρα ἀνθρώπου παρ- 12
ϕελαβον ⟨ἐγὼ⟩ . . . . αλλα . ἀποκαλύψ(εως) . . . .' Ηκου- 13
σατε . (4) τ(ην) ἐμὴν ἀναστροφ(ὴν) . . (5) εν τῳ Ιουδαισμῳ, οτι
καθ' ὑπερβολὴν εδιωκον ⟨ἐγὼ⟩ τ(ὴν) ἐκκλησί(αν) του θεου και εποϱ-
θουν [αὐτήν]. ' (καὶ) προέκοπτον εν τῷ Ιουδαισμῳ υπερ πολλοὺς 14
συνηλικιωτας . . . . μου . . . . '
Οτε δε (ευδοκησεν) (6) ο θεος ὁ (ἀφορίσας) (7) με εκ κοιλιας μητρος 15
μου . . . . ' . . . . ἵνα 16
ευαγγελιζωμαι (αὐτὸν) (8) εν τοις εθνεσιν . . . .
. . , ' οὐ[δὲ] ανηλθον (9) ⟨ἐγὼ⟩ εις Ιεροσολυμα προς τοὺς . . . 17
αποστολους, αλλα (ἀπ)ῆλθον εἰς 'Αραβ(ίαν) και . . . . . . εις Δα-
μασκον. ' και (10) μετα τρια ετη ⟨ἔπειτα !⟩ (ἀν)ηλθον (11) ⟨ἐγὼ⟩ εις Ιε- 18
ροσολυμα (ιστορησαι) (12) τον Πετρον και επεμεινα ⟨ἐγὼ⟩ προς αυτον
ημερας δεκαπεντε · ' — — — — —' . . . ηλθον ⟨ἐγὼ⟩ εις τα 21
κλιματα [της] Συρι(ας) και [της] Κιλικί(ας). ' ημην (δε) ἀγνοούμενος 22
⟨ἔτι⟩ . . . . ταις εκκλησιαις ταις εκ της περιτομης (13) εν Χριστῳ. '
μονον δὲ ακουοντες ἦσαν ὅτι ὁ (14) διωκων ημας ποτε νυν ευαγγελι- 23
ζεται την πιστιν ἥν ποτε (ἐπόρθει), ' και εδοξαζον ἐν ἐμοὶ τον θεον. 24
("Επειτα) (15) δια δεκατεσσαρων ετων παλιν ανεβην ⟨ἐγὼ⟩ εις Ιερο- 2,1
σολυμα . . . . . *(συμπαραλαβὼν) (16) Τίτ(ον). ' [ἀνέβην] (δὲ) κατὰ 2

---

(1) 125,$_{36}$ *արդ* (ουν) ; arm > γαρ, syp δε.
(2) U. S. 26.
(3) + εγω = syp, arm.
(4) enim (vg !) steht nicht da !
(5) aliquando (vg !) steht nicht da !
(6) 125,$_{35}$ voluit = syp, arm.
(7) 125,$_{35}$ elegit gg syp, arm.
(8) 125,$_{37}$ τον Χριστον.
(9) 125,$_{38}$ *ելի* (= arm) : ανηλθον oder απηλθον.
(10) και statt επειτα = syp gg arm (*ապա*).
(11) 126,$_{3}$ *եկի* (veni) ; vgl. syp ܐܙܠ (abiit, profectus est).
(12) 126,$_{4}$ videre = syp, vg, arm.
(13) ταις εκ περιτομης statt της Ιουδαιας ταις = arm gg syp.
(14) 126,$_{10}$ *այն որ* (ille qui) = syp.
(15) 126,$_{19}$ *դարձեալ* (wieder, dann).
(16) 126,$_{21}$ *յանդիման* (coram).

ἀποκάλυψιν· [καὶ] (ἀνεθέμην) ([1]) αυτοις το ευαγγελιον ο *(κηρύσσω) ([2])
⟨ἐγὼ⟩ ([3]) εν τοις εθνεσιν . . . . , μη πως [εις] κενον τρεχω
3 . . . . ' . ουδε Τιτος, ο . . . εξ εθνων ([4]) ων . . . . περιτ(μηθῆ-
4 ναι). ' (διὰ) . . . . . . ψευδαδελφους, οἵ(τινες) . . . . τ(ὴν)
ἐλευθερί(αν) ἡμ(ῶν), ην εχομεν ⟨ἡμεῖς⟩ εν Χριστῳ . . (ἵνα) . . κα-
5 ταδουλ(ώσουσιν)· ' οις ουδε προς ὥραν *(εἴξαμεν) ([5]) τῇ ὑποταγῇ,
6 ινα η αληθεια του ευαγγελιου (διαμεινῃ) προς υμας. ' (ἀπὸ δὲ τῶν)
δοκούντ(ων) εἶναι τι . . . . ουδεν μοι διαφερει· προσωπον ο
7 θεος ανθρωπου οὐ *(λαμβάνει) ([6]) . . . . ' (ἀλλὰ
τοὐναντίον) ιδοντες οτι (πε)πίστ(ευμαι) ⟨ἐγὼ⟩ τ(ὸ) εὐαγγέλι(ον) . . .
8 . . . καθως Πέτρος [της] περιτομης, ' ὁ ([7]) γαρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εις
αποστολην [τῆς] περιτομης *(ἐνέργησεν) ([8]) . ἐμ(οὶ εἰς) τα εθνη. '
9 (καὶ) γνόντες . . . . Πέτρος ([9]) καὶ Ἰάκωβος ([9]) και Ἰωάννης,
οι *(δοκοῦντες) ([10]) στυλοι (ειναι), δεξιὰν ([11]) κοινωνιας εδωκαν εμοι
και Βαρναβᾳ, ινα ημεις εἰς τα εθνη, αυτοι (δε) εις τὴν περιτομήν· '
10 μονον τῶν πτωχῶν ἵνα *(μνημονεύωμεν) ([12]), ο και εγω εσπουδασα
11 [αὐτὸ τοῦτο] ποι(ῆσαι). ' Οτε *(δὲ) ([13]) ηλθεν Πέτρος ([14]) εις Αντιο-
12 χειαν . . . . οτι κατεγνωσμένος ην. ' προ του γὰρ ελθειν
(τινας) ἀπὸ Ιακωβου μετα των εθνων [συν]ήσθι(εν) ([15]) · οτε δὲ ηλθον
13 . . . . . (ἀφώριζεν) . . . , φοβούμενος . . περιτομ(ῆς) ⟨οντας⟩ ', και
συν . . . . οἱ . . Ιουδαιοι, ὥστε καὶ Βαρναβας (συναπήχθη

---

(1) 126, $_{21}$ ***ցուցի*** (εδειξα); vgl. syp ܓܠܝܬ (revelavi).

(2) 126, $_{22}$ ηυαγγελισαμην.

(3) + εγω = syp (Partizip: κηρυσσων) gg arm.

(4) εξ εθνων statt Ελλην = arm; vgl. syp qui . . Gentilis erat.

(5) 126, $_{30}$ humiliavimus nosmetipsos.

(6) 126, $_{38}$ ***գիտէ*** (γινωσκει).

(7) 127, $_{6}$ ille qui = syp ܗܘ ܕ.

(8) 127, ^{8} ***առաքեաց զիս*** (misit me).

(9) nach Stellung und Form gg syp, arm.

(10) 127, $_{11}$ ***բուն*** (revera, naturaliter).

(11) nach Stellung und Form = syp gg arm.

(12) 127, $_{19}$ sed ut curam haberemus.

(13) 127, $_{26}$ ***զի ահա*** (nam ecce).

(14) Cephas (vg!) steht nicht da; U. S. 22.

(15) 127, $_{33}$ ***ուտէին*** (ede*bant*).

αὐτῶν) . . . . . ' αλλ οτε ειδον οτι ουκ ορθοποδουσιν προς την 14
αληθειαν του ευαγγελιου, ειπον τῳ Πέτρῳ (1) εμπροσθεν παντων· ει
συ Ιουδαιος ὑπάρχων, εθνικως . . . . ζ(ῇς), πως αναγκαζεις
[τα] εθνη (ἰουδαΐζειν); ' ημεις . (2) φυσει Ιουδαιοι 15
. . , ' εἰδότες . οτι ου δικαιουται ανθρωπος εξ εργων νομου εαν 16
μη δια πιστεως Ιησου Χριστου, και ημεις εις Ιησουν Χριστον
επιστευσαμεν, ινα εκ πίστεως . . δικαιωθωμεν (3) και ουκ εξ
εργων ⟨τοῦ⟩ νομου, (διότι) ἐκ . . νόμου οὐ (4) δικαιωθή(σεται)
*(πᾶσα σάρξ) (4). ' εἰ (δὲ) ζητουντες δικαιωθηναι εν Χριστῳ, ευρε- 17
θημεν [καὶ αὐτοὶ] αμαρτωλοι, (ἆρα) Ἰησοῦς (5) Χριστος αμαρτιας
διακονος; μη γενοιτο. ' ει γὰρ ἃ (6) κατελυσα ⟨ἐγὼ⟩ (7) παλιν ταῦτα 18
οικοδομω, παραβατην εμαυτον συνιστανω. ' εγω (γὰρ) . . . νόμ(ῳ) 19
ἀπέθανον ινα θεῷ ζησω . . . . ' ζω . οὐ (8) . . ἐγώ 20
. . . δε [ζῶ] . . . ἐν πίστει τῇ του υιου του θεου ζω (9) ⟨ἐγὼ⟩ (7)
. . . . ' Οὐκ αθετω ⟨ἐγὼ⟩ (7) την χαριν 21
. . . ει γαρ διὰ νομου δικαιοσύνη, αρα Χριστος δωρεαν απεθανεν.
Ω ανοητοι Γαλαται, τις εβασκανεν υμας (10), . κατ οφθαλμους ὑμῶν (11) 3,1
[προ]εγράφη (12) Ἰησ(οῦς) Χριστ(ὸς) ἐσταυρωμένος; ' τουτο μονον 2
θελω *(μαθεῖν) (13) ἀφ' ὑμῶν, εξ ⟨τῶν⟩ εργων νομου ελαβετε (12) το
πνευμα η εξ ἀκοῆς ⟨τῆς⟩ πιστεως; ' (οὕτως) ανοητοι εστε; ἐναρξά- 3
μενοι πνευματι νῦν σαρκι . ἐπιτελεῖ(σθε); ' . . . ἐπάθετε εικη . . . 4
. . 'ὁ (14) ουν επιχορηγων υμιν το πνευμα και ἐνεργῶν εν υμιν (10) 5

---

(1) 128, $_{10}$ Πετρῳ statt Κηφα gg syp, arm.
(2) > γαρ gg syp, arm.
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) 128, $_{22}$ nemo potest iustificari.
(5) + Ιησους = syp gg arm.
(6) 128, $_{33}$ illud quod; vgl. syp ܗܠܝܢ ܕ (ea, quae).
(7) + εγω = syp (Partizip!) gg arm
(8) 128, $_{36}$ *ոչ եթէ* (*non*); non *iam* (vg!) steht nicht da!
(9) Stellung = arm gg syp.
(10) Stellung = syp, arm (Semitismus)
(11) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(12) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(13) 129, $_{17}$ *Հարցանել* (ερωταν).
(14) 129, $_{31}$ ille qui = syp gg arm.

6 δυναμεις, εξ εργων νομου η εξ ακοης πιστεως; ' *(καθὼς) ([1]) Αβρααμ
7 επιστευσεν τῳ θεῳ (καὶ) ελογισθη αυτῳ εις δικαιοσυνην. ' ⟨Αὗτο⟩ γι-
8 νωσκετε αρα οτι οἱ *(ἐκ πίστεως) ([2]) . . υιοι Αβρααμ. ' προγνοὺς ([3]).
(ἡ) γραφη οτι εκ ⟨της⟩ πιστεως δικαιοι ο θεος ([4]) τα εθνη, *(προευηγ-
γελίσατο τῷ 'Αβραὰμ) ([5]) οτι εν σοι ενευλογηθησονται παντα τὰ
9 ἔθνη. ' ωστε οἱ πιστεύοντες ([6]) εὐλογοῦνται σὺν τῳ Αβρααμ πιστῳ ([7]). '
10 Οσοι γαρ *(ὑπὸ νόμον) ([8]) εισιν, υπο καταραν εισιν· γεγραπται γὰρ
ὅτι επικαταρατος ⟨ἔστω⟩ ([9]) πας ανθρωπος ([10]) ος ουκ (εμ)μενει εν
πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις εν τῳ βιβλιῳ [του] νομου του ποιησαι
11 παντα ([11]). ' ὅτι . εκ (τοῦ) νόμου ουδεις δικαιουται . . . . . δηλον·
12 *(γέγραπται γὰρ ὅτι) ([12]) ὁ δικαιος εκ ⟨τῆς⟩ πιστεως ζησεται. ' [ὁ] δὲ
νομος οὐκ ἔστιν εκ πιστεως, αλλ ο ποιησας αυτα ζησεται εν αυτοις. '
13 ημας ([13]) Χριστος (ἐξηγόρασεν) εκ τῆς καταρας του νομου *(γενό-
μενος) ([14]) ὑπὲρ ημων κατάρ(α) ὅτι *(γέγραπται) ([12]) · επικαταρα-
14 τος ⟨ἔστω⟩ ([9]) πας ο κρεμάμενος επι ξυλου. ' *(ἵνα) ([15]) εἰς τὰ ἔθνη
[η] ευλογια του Αβρααμ (γένηται). Χριστ(ῷ) . . (ἵνα) τὴν εὐλογίαν
15 του πνευματος λάβωμεν διὰ [της] πίστεως . ' . . . .
*(ὅμως) ([16]) . . . κεκυρωμένη(ν) διαθήκην οὐ[δεὶς] ἀθετ(εῖ) ουδε ([17])
16 επιδιατασσεται. ' [τῳ] . Αβρααμ ερρεθησαν αι επαγγελιαι και τῳ

---

(1) 129, 36 ահա (ιδου).

(2) 129, 38 οι πιστευοντες.

(3) 130, 1 յառաջագոյն գիտէին (prae-sciebat [scriptura]).

(4) Stellung = arm gg syp.

(5) 130, 3 ex illo, quia dicebat illi.

(6) = syp gg arm; vgl. Anm. 2.

(7) Stellung = syp gg arm.

(8) 130, 7 υπο εργα νομου.

(9) vgl. syp ܘܝ.

(10) + ανθρωπος = arm, (syp).

(11) παντα statt αυτα = syp, arm.

(12) 130, 14 λεγει γαρ παλιν: V. 13 (130, 19) ebenfalls λεγει statt γεγραπται; + γεγραπται γαρ = syp gg arm.

(13) Stellung = syp gg arm.

(14) 130, 18 quia venit et sustulit.

(15) 130, 19 արդ զի (ουν οτι).

(16) 130, 25 quod sicut.

(17) ουδε statt η = arm gg syp.

σπερματι αυτου, ου . . και τοις σπερμασιν . . . πολλ(ῶν) . . . . .
και τῳ σπερματι (σου) ος εστιν Χριστος . ' . . . . . διαθήκην προ- 17
κεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ο μετα τετρακοσια και τριακοντα ετη
γεγονως νομος ουκ ἀκυρ(οῖ) *(εἰς τὸ καταργῆσαι) (1) την επαγγε-
λιαν. ' ει γαρ εκ ⟨τοῦ⟩ νομου η κληρονομια, οὐκ(έτι) εξ επαγγελιας· 18
[τῳ] (δὲ) Αβρααμ δι επαγγελιας κεχαρισται ο θεος . ' . . . νόμ(ος); 19
(τῶν) παραβάτων χαριν ἐτέθη, αχρις ου ελθῃ το σπερμα (ᾧ) ἐπήγ-
γελται *(διαταγεὶς δι') (2) ἀγγέλων εν χειρι ⟨τοῦ⟩ μεσιτου.' (ὁ) δὲ 20
μεσίτ(ης) οὐχ ἑν(ός) (ἐστιν), ο δὲ θεος εις (ἐστιν). ' ο οὖν νομος 21
κατὰ [τῶν] επαγγελιων τοῦ [θεοῦ] (3); *(μὴ γένοιτο) (4). ει γαρ
εδοθη ⟨ο⟩ νομος ο δυναμενος ζωοποιησαι ⟨ειτα⟩ . . . .
. . . ' αλλα· συνέκλεισεν [η] γραφη *(τοὺς πάντας) (5) υπο αμαρτιαν, 22
ινα η επαγγελια εκ ⟨της⟩ πιστεως Ιησου Χριστου δοθῃ τοῖς πι-
στευουσιν. ' . . . . νόμ(ον) ἐφρουρού(μεθα) συγκλειόμενοι 23
(εἰς) τὴν *(μέλλδυσαν) (6) πιστιν ἀποκαλυφθῆναι. ' ὥστε [ὁ] νόμος παι- 24
δαγωγος γεγονεν ημιν (7) εἰς Χριστ(όν), . . . πιστ(εως) δικαιω(θῶμεν).'
ἐλθούσης δὲ της πιστεως οὐκ[έτι] ἐσμὲν (8) υπο παιδαγωγόν. ' Παντες 25/26
γὰρ υιοι θεου εστε (9) διὰ τῆς πίστεως . Ἰησοῦ Χριστου. ' οσοι γαρ 27
εις Χριστον ἐβαπτίσθη(τε) (10) Χριστον ἐνεδύσα(σθε). ' ουκ ενι Ἰου- 28
δαῖος ουδε (Ἕλλην) (11), ουκ . . (12) δοῦλος ουδε *(ἐλεύθερος) (13),
ουκ . . (12) ἄρσεν ουδε θῆλυ· παντες γαρ υμεις εις εστε εν Χριστῳ
Ιησου. ' ει δε υμεις Χριστου ⟨εστε⟩, αρα σπερμα εστε (14) ὑμεῖς [του] 29
Αβρααμ, κληρονομοι . ἐπαγγελία(ν).

---

(1) 180,$_{33}$ aspernari et irritum facere = syp gg arm; U. S. 21.
(2) U. S. 23.
(3) 131,$_{7}$ Αβρααμ.
(4) 131,$_{7}$ non est.
(5) 131,$_{10}$ observat*ores* legis.
(6) U. S. 35.
(7) ημιν statt ημων = syp, arm (Semitismus).
(8) Stellung und Form = syp gg arm.
(9) 131,$_{22}$ estis; sumus steht nicht da!
(10) U. S. 27.
(11) 131,$_{31}$ εθνικος = syp, arm.
(12) > ενι = arm gg syp.
(13) 131,$_{32}$ dominus superbiens.
(14) Stellung und Form = syp gg arm (Semitismus).

4,1 Λέγ(ω) . ἐφ᾽ οσον χρονον ο κληρονομος νηπιος εστιν, ουδεν δια-
2 φερει δουλου κυριος παντων ων ⟨αὐτός⟩, ' αλλα υπο επιτροπους
εστιν και οικονομους ἄχρι τῆς προθεσμίας (1) του πατρος αὐτοῦ. (2) '
3 ουτως και ημεις, ὅτε νηπιοι (3) ημεν υπο *(τὰ στοιχεῖα) (4) [τοῦ]
4 κοσμου (δε)δουλ(ωμενοι) ημεθα (3). ' οτε . (5) ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ
χρόνου, εξαπεστειλεν ο θεος τον υιον αυτου, γεννώμενον ἐκ *(γυ-
5 ναικός) (6), ... υπο νομον, ' ινα τοὺς ὑπὸ [νόμον] εξαγοραση,
6 (ἵνα) τὴν υἱοθεσίαν (ἀπολάβωμεν). ' ὅτι (δέ) ἐστε υιοι, εξαπεστειλεν
ο θεος το πνευμα [τοῦ] υιου αυτου εις τας καρδιας ὑμῶν (7) κρᾶζον
8 . . (ὁ) πατήρ. ' — — — ' Αλλα τοτε μεν ουκ ειδοτες ⟨ὑμεῖς⟩ θεον
9 εδουλευσατε ⟨ὑμεῖς⟩ τοις φυσει μὴ οὖσιν θεοις · ' νυν δε γνοντες
θεον, μαλλον δε (γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ), πως επιστρεφετε πάλιν επι
τὰ ἀσθενῆ και (πτωχα) *(στοιχεῖα) (8), (οἷς) παλιν ἄνωθεν (δουλεύειν)
10/11 θελετε. ' ημερας παρατηρεισθε και μηνας . . . και ενιαυτους. ' φο-
12 βουμαι ⟨ἐγὼ⟩ (9) υμας μη πως εἰκῇ κεκοπίακα εις υμας. ' Γί-
νεσθε ⟨ὑμεῖς⟩ ως εγω, οτι καγω ως υμεις . . . . ουδεν με
13 ηδικησατε · ' οἶδα(τε) (10) . (11) οτι δι ασθενειαν της σαρκος μου (12)
14 ευηγγελισαμην ⟨ἐγὼ⟩ υμιν το προτερον, ' (καὶ) τον πειρασμον (μου) (13)
ἐν τῇ (σαρκί) (13) μου ουκ εξουθενησατε . . . . αλλ ως αγ-
15 γελον . . εδεξασθε με . . . . . ' . . . . *(ὅτι) (14)
ει δυνατον τους οφθαλμους υμων εξορυξαντες εδωκατε μοι. '

---

(1) 132, $_{9}$ usque ad tempus constitutum patris eius; vgl. syp: usque ad tempus, quod constituit pater eius.

(2) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).

(3) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(4) 132, $_{12}$ sub ordine; U. S. 12, 22.

(5) at (vg!) steht nicht da!

(6) 132, $_{14}$ παρθενου.

(7) υμων statt ημων = syp gg arm.

(8) U. S. 12, 22.

(9) + εγω = syp (Partizip!) gg arm.

(10) 132, $_{37}$ οιδα εγω; U. S. 27.

(11) > δε = arm gg syp.

(12) + μου = syp gg arm (Semitismus).

(13) 133, $_{3}$ tentationem, quam in anima mea (meipso) habebam.

(14) 133, $_{5}$ *արդ* (ουν).

*(ὥστε) (1) ⟨ἐγὼ⟩ εχθρος (γέγονα) (2) υμιν (3) (ἀληθεύων) ὑμῖν (4); ' 16
ζηλοῦσιν ὑμᾶς (5) . . . . . εκκλεισαι θελουσιν (6) υμας, ινα ὑμεῖς (7) 17
ζηλοῦτε αὐτούς. ' καλον . ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάν(τοτε) 18
. . . . ' . . . (οὓς) παλιν ωδινω ⟨ἐγὼ⟩ (8) μεχρις (ου) μορφωθῃ 19
εν υμιν Χριστος (9). ' ηθελον ⟨ἐγὼ⟩ δὲ *(παρεῖναι) (10) πρὸς ὑμᾶς και 20
ἀλλάξαι την φωνην μου, οτι (ἀποροῦμαι) εγω ἐν ὑμῖν. ' — — — '
. . . . ὅτι Ἀβραὰμ δύο υιους ἔσχεν . . . . ' 22
. ο [μεν] εκ τῆς παιδισκης κατα σαρκα γεγεννηται 23
δια της επαγγελιας. ' [ἅτινά ἐστιν] (ἀλληγορούμενα) (11) · αυται γαρ 24
εἰσιν δύ(ο) διαθῆκ(αι) (11), μια [μεν] . . . . . . εις δουλειαν γεννωσα
(ἥτις ἐστὶν) Ἄγαρ. ' τὸ γὰρ (12) Ἄγαρ ορος Σινᾶ (13) εστιν ἐν τ(ῇ) 25
Ἀραβ(ίᾳ) · (συστοιχεῖ δὲ) τῃ (νυν) (14) Ιερουσαλημ, δουλευει γαρ μετα
των τεκνων αυτης. ' η δε ανω Ιερουσαλημ ελευθερα εστιν, ἥτις εστιν 26
μητηρ ημων. ' *(γέγραπται) (15) γάρ · ευφρανθητι, στειρα η ου τικ- 27
τουσα, ... οτι πολλα τα τεκνα (τῆς ἐρήμου) (16)
μαλλον η [τῆς] ἐχούσης [τὸν] ἄνδρα. ' ὑμεῖς (17) δε, αδελφοι, κατα 28
Ισαακ επαγγελιας τεκνα ἐστέ. ' αλλ ωσπερ . . . . εδιωκεν 29

---

(1) 133, $_{8}$ ipse etiam.

(2) 133, $_{8}$ sum ; nach Stellung und Form = syp gg arm.

(3) υμιν statt υμων = syp, arm.

(4) U. S. 26.

(5) U. S. 15.

(6) Stellung = arm gg syp.

(7) + υμεις = syp gg arm (Semitismus).

(8) + εγω = syp (Partizip !) gg arm.

(9) Stellung = syp gg arm.

(10) 133, $_{20}$ եթէ եկից ινα ελθω (vgl. arm : գալ venire) ; esse (vg !) steht nicht da !

(11) 133, $_{27}$ et haec (?) quia fuerunt, parabola sunt duorum testamentorum ; vgl. syp (24a): ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܝܬܝܗܝܢ ܦܠܐܬܐ ܕܬܪܬܝܢ ܕܝܬܩܝܢ (haec autem sunt allegoriae duorum testamentorum).

(12) γαρ statt δε = syp, arm.

(13) Stellung = syp, arm.

(14) 133, $_{32}$ *huic* Jerusalem = syp, arm.

(15) 133, $_{38}$ Isaias dixit de hac (ecclesia).

(16) 134, $_{1}$ [της] στειρας.

(17) υμεις gg syp, arm !

30 . . . . . , οὕτως . (νῦν). ˈ *(ἀλλὰ τί) (1) λέγ(ει) . . . · εκβαλε την
παιδισκην και τον υιον αὐτῆς · ινα μη κληρονομησει ο υιος [τῆς]
31 παιδισκης μετα [τοῦ] υιου [της] ελευθερας. ˈ διο . . . ουκ εσμεν
*(παιδίσκης τέκνα) (2) . . . . ˈ
5, 1 Τῃ ελευθερια (ἡμᾶς) Χριστ(ὸς) . . . . . στήκ(ετε) (3) . και μη παλιν
2 ζυγῳ δουλειας ἐνέχ(εσθε). ˈ Ἴδε εγω Παυλος λεγω υμιν οτι εαν
3 περιτεμνησθε Χριστος υμας ουδεν ωφελησει. ˈ . . . . δὲ . . παντὶ
. . . περιτεμνομένῳ . . ὀφειλέτης ἐστὶν ολον τον νομον πληρωσαι (4). ˈ
4 κατηργηθητε απο Χριστοῦ οἵ[τινες] εν ⟨τῷ⟩ νόμῳ δικαιοῦσθ(ε) [τῆς]
5 χαριτος εξεπεσατε ⟨ὑμεῖς⟩. ˈ ημεις γαρ ⟨τῷ⟩ πνευματι [ἐκ] πιστεως
6 ελπιδα δικαιοσυνης απεκδεχομεθα ⟨ἡμεῖς⟩. ˈ εν γαρ Χριστῳ Ιησου
ου(τε) περιτομη τι ισχυει ουτε ακροβυστια, αλλα πιστις δι αγαπης
7 ἐνεργουμένη. ˈ καλῶς ετρεχετε ⟨ὑμεῖς⟩ · τις ενεκοψεν υμας (5) τῇ ἀλη-
8/9 θείᾳ (μὴ πείθεσθαι); ˈ ἡ πεισμονη . εκ του καλουντος υμας . . .
10 ζυμη . . το φυραμα . . ˈ εγω δε (6) πεποιθα εις υμας εν κυριῳ, ὅτι
(οὐδὲν) ἄλλο (φρονήσετε) (7) · και (8) ὁ (9) ταρασσων ὑμ(ᾶς) *(βαστά-
11 ζει) (10) τὸ κριμα, (ὅστις) . . . ˈ Εγω δε . . . ει ⟨τὴν⟩ περιτομην . . (11)
κηρυσσω . . . διώκομαι; αρα κατήργηται το σκανδαλον του σταυ-
12/13 ρου. ˈ Οφελον (καὶ) ἀποκόψονται οι ταρασσοντες (12) υμας. ˈ υμεις
δὲ (13) επ ελευθερια ἐκλήθητε, αδελφοι · (μόνον) μὴ την ελευθερι(αν)
υμων (14) εις αφορμην, τῇ σαρκι *(δῶτε) (15), αλλα δια της αγαπης

---

(1) U. S. 26.

(2) 134, $_{9}$ δουλοι.

(3) 134, $_{14}$ stemus; U. S. 27.

(4) aber im Kontext 134, $_{22}$ *facere* festa eius und 134, $_{23}$ *feceritis*.

(5) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(6) + δε = arm gg syp.

(7) U. S. 22 f.

(8) και = syp, arm (Semitismus).

(9) 135, $_{6}$ ille qui = syp.

(10) 135, $_{8}$ ընկալցի (recipiet).

(11) > ετι = arm gg syp.

(12) ταρασσαντες statt αναστατουντες = syp, arm.

(13) δε statt γαρ = syp gg arm.

(14) + υμων = syp, arm (Semitismus).

(15) 135, $_{18}$ γινηται = syp, arm.

δουλευετε αλληλους. ' ὁ γαρ . νομος [εν] ὀλίγῳ ([1]) πληροῦται ([2]) (ἐν 14
τῷ)· αγαπησεις τον πλησιον σου ως σεαυτον. ' ει δε αλληλους 15
(δακνετε) και ⟨ἀλλήλους⟩ *(κατεσθίετε) ([3]) . . . . υπ αλληλων ἀνα-
λωθῆτε. ' λεγω *(δέ) ([4]), πνευματι περιπατεῖτε και επιθυμιαν σαρ- 16
κος ⟨ὑμῶν⟩ [ου] μη τελεσητε. ' η γαρ σαρξ επιθυμει (κατὰ τοῦ) 17
πνεύματ(ος) και ([5]) [τὸ] πνευμα (κατὰ τῆς) σαρκος · ταῦτα γαρ δύο ([6])
αλληλοις ἀντίκειται, ινα μὴ ἅ (ἐὰν) θελητε ταυτα ποιητε. ' ει δὲ 18
πνευματι αγεσθε, ουκ εστε υπο νομον. ' φανερα δε εστιν τα εργα 19
[της] σαρκος, ατινα εστιν . . . ([7]) πορνεια ⟨καὶ⟩ ακαθαρσια ⟨καὶ⟩ . .
. . ' — — — ' . . . . ἅ . . . . εἶπον, 21
ὅτι οι τοιαυτα πρασσοντες ⟨την⟩ βασιλειαν θεου ου κληρονομ(ησ)ου-
σιν. ' ο δε καρπος [του] πνευματος εστιν αγαπη, . . ⟨καὶ⟩ ειρηνη 22
. . . . ' . . . . κατα των τοιουτων ουκ 23
εστιν νομος. ' οι δε του Χριστου . . ([8]) την σαρκα αυτων ([9]) εσταυ- 24
ρωσαν συν . . . . . . [ταις] επιθυμιαις. ' . . . πνεύματι 25
(στοιχῶμεν). ' μὴ γινωμεθα κενόδοξοι, αλληλους προκαλούμενοι . . 26
. . . . . ' . . . εαν και προληφθῇ ἄνθρωπος εν τινι παραπτωματι 6,1
. . οἱ πνευματικοὶ καταρτίζ(ετε) τον τοιουτον ἐν τῷ πνεύματι πραΰ-
τητος, σκοπῶν . . . , μὴ . (αὐτὸς) πειρασθ(ῇ) ([10]). ' Αλληλων τα βαρη 2
βαστάζ(ετε) [καὶ οὕτως] αναπληρώ(σετε) τὸν νόμον . . . ' (εἰ) . 3
δοκεῖ (τις εἶναι τι) . . . . ' (τὸ) δὲ ἔργ(ον) . . . δοκι- 4
μαζ(έτω) . . . , και τοτε εἰς (ἑαυτὸν) μονον το καυχημα ἕξ(ει) και
ουκ εἰς τὸν ἕτερον · ' εκαστος ⟨ἄνθρωπος⟩ τὸ ιδιον φορτιον βαστά- 5
σει. ' (Κοινωνείτω [δε] ὁ κατηχούμενος . . . τῷ κατηχοῦντι) ([11]) εν 6

([1]) 135,$_{22}$ *սակաւ իւիք* (paucis rebus)

([2]) πληρουται statt πεπληρωται = syp, arm.

([3]) 135,$_{23}$ *զզուիցէք* (detestamini).

([4]) 135,$_{36}$ τουτο λεγω.

([5]) + και statt δε = syp, arm (Semitismus).

([6]) + δυο = syp, arm.

([7]) > μοιχεια gg arm.

([8]) > Ιησου = syp, arm.

([9]) + αυτων = syp, arm (Semitismus).

([10]) 136,$_{16}$ ne forte . . . dominetur in *eis* . . et *ipsi* . . ingrediantur *illi* in tentationem.

([11]) U. S. 14 u. Anm. 4.

7 πασιν ἀγαθοῖς. ' Μη . . . θεος ου μυκτηρ(ίζεται) . . . .
8 . . . . . . ' οτι ὁ ([1]) σπειρων εις την σαρκα εαυτου . . . . την
φθοραν θερίσει ([2]), και ([3]) ὁ εις [το] πνευμα ([4]) σπειρων ἐκ . . . . .
9 την ζωην αιωνιον θερίσει ([3]). ' το δε καλον ποιουντες μη εκκακω-
10 μεν · (καιρῳ) γαρ . . . θερισομεν μη εκλυομενοι. ' . . . .
εργαζωμεθα το αγαθον προς *(πάντας) ([5]), μαλιστα [δε] προς τους
11 οικειους [της] πιστεως. ' Ιδετε πηλίκοις (γράμμασιν) ([6]) εγραψα ⟨ἐγὼ⟩
12 υμιν ([7]) τῃ εμῃ χειρι. ' ⟨καὶ⟩ Οσοι θελουσιν ευπροσωπησαι εν σαρκι,
ουτοι αναγκαζουσιν υμας περιτ(έμνεσθαι) . . . .
13 . . ' . . . . περιτέμν(εσθαι)
14 ινα . τῇ υμετερᾳ . . καυχησωνται. ' εμοι δε μη γενοιτο καυχασθαι
ει μη εν τῳ σταυρῳ του κυριου ημων Ιησου Χριστου, δι' οὗ κοσμος
15 ἐσταύρωται ἐμοὶ ([8]) καγω κόσμῳ. ' (ἐν γὰρ) Χριστῳ Ιησου ([9]) ου(τε)
16 περιτομη τι ἐστιν ουτε ακροβυστια, ἀλλὰ καινη κτίσις. ' και οσοι
τῳ (κανόνι) ([10]) τουτῳ στοιχοῦσιν ([11]), ειρηνη ἔστω ([12]) επ αυτους . . .
17 . . . . . Ισραὴ(λ) του θεου. ' Του ⟨γὰρ⟩ λοιπου κοπους . ([13]) μηδεις
παρεχετω · εγω γαρ τα (στίγματα) ([14]) τοῦ κυρίου ἡμῶν ([15]) Ἰησοῦ
18 Χρίστου ([16]) ἐν τῷ σώματί μου βασταζω. ' Ἡ χαρις του κυριου
ημων Ιησου Χριστου μετα . . . . ὑμ(ῶν) ([17]) . . . . . '

([1]) 136, 34 ille, qui gg syp, arm!
([2]) Form und Stellung = syp gg arm.
([3]) και statt δε = syp, arm (Semitismus).
([4]) Stellung = syp gg arm.
([5]) 137, 2 αλληλους.
([6]) U. S. 16.
([7]) Stellung = syp, arm (Semitismus).
([8]) Stellung = syp gg arm.
([9]) inc εν γαρ Χριστῳ Ιησου = arm gg syp!
([10]) 137, 22 ordini; U. S. 12, Anm. 2.
([11]) στοιχουσιν statt στοιχησουσιν = syp, arm.
([12]) + εστω = syp gg arm (Semitismus).
([13]) mihi (vg!) steht nicht da!
([14]) 137, 27 παθηματα = arm; vgl. U. S. 11.
([15]) + κυριου ημων = syp gg arm (Semitismus)
([16]) + Χριστου = arm (> Ιησου!) gg syp!
([17]) 137, 30 μετα υμων παντων.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Παυλος αποστολος Ιησου Χριστου διὰ θελήματος θεου τοις αγιοις 1,1
. . . . και πιστοις . . . . . ' χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου 2
⟨ἀπὸ⟩ πατρος ημων και απο κυριου Ιησου Χριστου. ' Ευλογητος ο 3
θεος [καὶ] ⟨ο⟩ πατηρ του κυριου ημων . . . . ὁ (1) ευλογησας ημας
ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματ(ικῇ) εν τοις επουρανιοις εν Χριστῳ, '
καθως ⟨καὶ⟩ εξελεξατο ημας (ἐν αὐτῷ) προ [καταβολῆς] κόσμου εἶναι 4
ἡμᾶς ἁγίο(υς) και αμωμο(υς) . . . . , εν αγαπῃ ' προορίσας 5
ημας καὶ ἔθηκεν ἡμᾶς (2) εις υιοθεσιαν (διὰ) . . Χριστ(οῦ) . . . (3)
κατα την ευδοκιαν του θεληματος αυτου, ' (εἰς) ἔπαιν(ον) . . της χα- 6
ριτος αὐτοῦ ἧς *(ἐχαρίτωσεν) (4) ἡμ(ᾶς) ἐν τῷ . . . . . υἱῷ αὐτοῦ, '
ἐν ᾧ εχομεν ⟨ἡμεῖς⟩ τὴν απολυτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αυτου, την 7
αφεσιν [των] (παραπτωματων) (5) κατα το πλουτος της χαριτος αὐτοῦ, ' 8
ης επερισσευσεν εις ημας εν παση σοφιᾳ και γνωσει (6), ' γνωρισας 9
ημιν τὸ μυστηριον του θεληματος αυτου . . . . ἣν προέ-
θετο (ἐν) αὐτ(ῷ), ' εἰς . . . . . . πληρωμα(τος) των καιρων τὰ 10
πάντα (7) ἀνακεφαλαιώσασθαι (7) ἐν τῷ Χριστῷ τὰ εν τοις ουρανοις
και τὰ εν τῃ γῃ εν αυτῳ, ' (ἐν ᾧ) και (ἐκληρώθημεν) προορισθεντες 11
. . . . . . θε(οῦ) (τοῦ) τὰ παντα (ἐνεργοῦντος) [κατὰ] τ(ὴν) βουλή(ν)
[του] θεληματος αὐτοῦ, ' εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εις ⟨τὸν⟩ επαινον δοξης 12
αυτου τοὺς προηλπικότας εν τῳ Χριστῳ · ' (ἐν ᾧ) και υμεις, ἀκού- 13

---

(1) 139, $_{19}$ ille qui = syp (ܗܘ ܕ).

(2) + και εθηκεν ημας = syp gg arm.

(3) > εις αυτον = syp gg arm.

(4) 139, $_{82}$ գթացաւ (misertus est).

(5) 139, $_{34}$ αμαρτιων = syp, arm (Semitismus).

(6) γνωσει statt φρονησει = arm gg syp.

(7) Stellung und Form = syp gg arm.

σ(αντες) τον λογον της αληθειας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς (σωτηρίας) (1)
. . , ἐν (ᾧ) και (2) πιστεύσ(αντες) . . . . . τῷ πνεύματι [τῷ] αγιῳ
14 *(τῆς ἐπαγγελίας) (3), ' ὅ εστιν (ἀρραβὼν) (4) κληρονομιας *(ἡμῶν) (5)
εις απολυτρωσιν της περιποιησεως ⟨ὑμῶν⟩, εις επαινον της δοξης
15 αυτου. ' Δια τοῦτο καγω, ακουσας την (καθ᾽) υμ(ας) πιστιν εν τῷ
κυριῳ Ιησου και την αγαπην ὑμῶν (6) τὴν εἰς . . *(τοὺς ἁγίους) (7) '
16 ου παυομαι εὐχαριστῶν υπερ υμων πάντοτε μνείαν ποιούμενος (8)
17 επι [των] προσευχων μου (9), ' ινα ο θεος του κυριου ημων Ιησου
Χριστου ὁ πατηρ τῆς δοξης δῳη υμιν ⟨το⟩ πνευμα (σοφίας) και
18 αποκαλυψεως . . . . ' καὶ (10) πεφωτισμέν(ους) τ(οὺς) ὀφθαλ-
μ(οὺς) [της] καρδίας ὑμῶν (11), ἵνα εἰδῆτε (12) τις εστιν ἡ ελπις [της]
κλησεως αὐτοῦ καὶ (13) τις ⟨ἐστὶν⟩ ο πλουτος [της] δοξης [της] κλη-
19 ρονομιας αυτου (εἰς τοὺς) ἁγίο(υς), ' και τι εστιν το ὑπερβάλλον
μεγεθος της δυναμεως αυτου εις ὑμᾶς τους πιστευοντας κατα τὴν
20 . . . . τοῦ κράτους [της] ισχυος αὐτοῦ, ' (ἣν ἐνήργηκεν ἐν) Χριστ(ῷ)
εγειρας αυτον εκ νεκρων, και καθισας αὐτὸν (14) εν δεξιᾳ αυτου εν
21 τοῖς οὐρανοῖς (15) ' ὑπεράνω πασης ἀρχῆς και ἐξουσίας . . . .
. . . . '
22 (καὶ) . . (16) ὑπέτα(ξεν) υπο τους ποδας αυτου, και αυτον (ἔδωκεν)
23 κεφαλην υπερ πάντα τῇ εκκλησίᾳ, ' ἥτις εστιν το σωμα αυτου, τὸ
πλήρωμα του τὰ παντα εν πασιν πληρουμένου.

---

(1) 140, 20 της ζωης; vgl. syp ܕܚܝܝܟܘܢ (vitae vestrae).
(2) 140, 20 et in eo = syp ܘܒܗ.
(3) 140, 22 qui . . . evangelizatus erat; Stellung = syp, arm (Semitismus).
(4) U. S. 12.
(5) 140, 23 υμων (!).
(6) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(7) 140, 30 εις τους δουλους του κυριου ημων.
(8) vestri (vg!) steht nicht da!
(9) > μου arm.
(10) + και = syp gg arm (Semitismus).
(11) > υμων arm!
(12) = syp gg arm.
(13) + και = syp, arm.
(14) + αυτον = syp gg arm.
(15) ουρανοις statt επουρανιοις = syp gg arm.
(16) omnia (vg!) steht nicht da!

και υμ(ας) νεκρους οντας (1) [ταις] αμαρτιαις (1) . . . . . . ὑμῶν, ' 2,1
. . . . περι(ε)πατ(ήσετε) . . . . κατα τὸ θέλημα (2) τ(ὸν) 2
ἄρχοντ(α) [της] εξουσιας τοῦ ἀέρος καὶ (2) τοῦ πνεύματος του νῦν
ενεργοῦντος (ἐν) τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας · ' ἐν ο(ἷς) και ημεις παντες 3
ανεστραφημεν . . εν ταις επιθυμιαις της σαρκος ημων, ποιου(ντες)
⟨ἡμεῖς⟩ τα θεληματα τ(ῆς) σαρκ(ὸς) ἡμῶν (3) και τῶν διανοιων και
ημεθα φυσαι (4) τεκνα οργης ως *(καὶ οἱ λοιποί) (5) · ' ο δε θεος 4
. . . . . ἐλέ(ει), δια [τὴν] (πολλὴν) αγαπην αυτου ην ηγαπησεν ημας,'
καὶ οντας ημας νεκρους ταις αμαρτιας ημων (6) (συν)εζωοποιησεν 5
ημας (7) εν (8) τῳ Χριστῳ, (οὗ) (9) χαριτι . . (σε)σῳ(σ)(μένοι) ' και 6
συνηγειρεν ἡμᾶς (10) και συνεκάθισεν ἡμᾶς (10) εν τοις επουρανιοις . .
. . . ' ινα (ἐνδείξηται) [ἐν] τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερ- 7
βάλλον πλοῦτος της χαριτος αὐτοῦ . . . . (ἐν) Χριστῷ . . '
τῃ . χαριτι αυτου (11) (ἐστε) . . . . διὰ πίστεως · και τοῦτο οὐκ εξ 8
υμων, αλλα (12) τὸ δωρον θεου (13) · ' [οὐκ] ἐξ ἔργων, ινα μητις καυχη- 9
σηται. ' ποιημα . αυτου (13) εσμεν ⟨ἡμεῖς⟩ (κτισθέντες ἐν) κυ- 10
ρί(ῳ) ⟨ἡμῶν⟩ Ἰησο(ῦ) (14) Χριστ(ῳ) (14) επι εργοις ἀγαθοῖς, οἷς προη-
τοιμασεν [ὁ θεός], ινα εν αὐτοῖς περιπατησωμεν. ' Διὸ και υμεις (15) 11
μνημονευετε οτι ὑμεῖς [οἵ] ποτε [τα] εθνη εν σαρκι καὶ (16) λεγ(όμε-
νοι) ⟨ὑμεῖς⟩ ἀκροβυστ(ία) ὑπὸ τ(ῆς) . . . . περιτ(ο)μ(ῆς) . . . . . .

---

(1) Stellung = syp, arm.
(2) + το θελημαι . . . και = syp gg arm.
(3) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(4) Stellung = arm gg syp.
(5) 141;$_{37}$ (sicut) illi ; et ceteri (vg !) steht nicht da !
(6) ταις αμαρτιαις ημων statt τοις παραπτωμασιν = syp arm.
(7) + ημας = syp, arm.
(8) + εν = arm gg syp.
(9) 142,$_{7}$ gratiā eius.
(10) + ημας = syp gg arm (Semitismus).
(11) + αυτου = syp, arm (Semitismus).
(12) + αλλα = syp, arm.
(13) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(14) Stellung = syp gg arm.
(15) + και υμεις = arm gg syp.
(16) και statt οι = syp gg arm (Semitismus).

12 . . ' (ὅτι) ητε τῳ καιρῳ εκεινῳ χωρις Χριστου και [1] ἀπηλλοτριώ-
μενοι τῆς (πολιτειας) του Ισραηλ, καὶ *(ξένοι) [2] τῶν διαθηκῶν της
13 επαγγελιας, ελπιδα μη εχοντες και αθεο(ι) εν [τῳ] κοσμῳ. ' νυνὶ δε
(εν) . . Χριστ(ῷ) υμεις (οἱ) . . ὄντες μακρὰν εγγυς εγενηθητε εν
14 τῳ αιματι αὐτοῦ. ' Αὐτὸς γαρ η ειρηνη ημων, ο ποιησ(ας) τα αμ-
φοτερα εν και λυσ(ας) [3] τὸ μεσότοιχον τῆς ἔχθρας εν τη σαρκι
15 αυτου, ' τον νομον των εντολων ἐν (δόγμασιν) [4] καταργησ(ας), ινα
τους δυο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ εις ενα ανθρωπον καινον [5] ποιων ειρη-
16 νην. ' και αποκαταλλαξῃ τους αμφοτερους (ἐν) ἑνὶ σώματι . . . δια
17 του σταυρου αυτου [6] ἀποκτείνας την εχθραν . . . [6] ' και ελθων
ευηγγελισατο ειρηνην υμιν [τοις] μακραν και . . . [7] [τοις] εγγυς· '
18 οτι δι αυτου ἔχ(ο)μεν ⟨ἡμεῖς⟩ την προσαγωγην . . . . . ἐν ἑνὶ πνεύ-
19 ματι προς (τὸν) πατερα. ' αρα ουν ουκετι εστε *(ξενοι) [8] και ⟨οὐ⟩ [9]
παροικοι, αλλα . . [10] συμπολιται των αγιων και οικειοι του θεου, '
20 καὶ [11] ἐποικοδομηθ(έντες) επι τῳ θεμελιῳ [των] αποστολων και προ-
21 φητων, ὄντος ακρογωνιαιου . . Ιησου Χριστου [12], ' ἐν ᾧ η πασα
οικοδομη (συναρμολογουμένη) αυξει εἰς ναὸ(ν) ἅγι(ον) *(ἐν) κυρίῳ) [13], '
22 (ἐν ᾧ) και υμεις συνοικοδομεῖσθε εις κατοικητηριον του θε(οῦ) ἐν
πνεύματι ⟨ἁγίῳ⟩.
3,1 Τουτου χαριν εγω Παυλος ο δεσμιος του Ιησου [14] Χριστου
2 υπερ υμων [των] εθνων, ' εἴ γε ηκουσατε την *(οἰκονομίαν) [15]

---

(1) + και = syp, arm (Semitismus).
(2) 142,$_{32}$ abalienati ; U. S. 12.
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) 143,$_{7}$ legem . . . mandatorum in *mandatis* = syp gg arm (Semitismus).
(5) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(6) + αυτου . . . . > εν αυτῳ = syp, arm (Semitismus)
(7) > ειρηνην = syp gg arm.
(8) 143,$_{25}$ abalienati = arm ! U. S. 12.
(9) + ου = syp gg arm (Semitismus).
(10) > εστε = syp, arm.
(11) + και = syp gg arm (Semitismus).
(12) ∾ Ιησου Χριστου = syp gg arm.
(13) 143,$_{35}$ divinitatis.
(14) ∾ Ιησου Χριστου = syp gg arm.
(15) U. S. 13.

της χαριτος του θεου τῆς δοθείσης μοι εις υμας, ' οτι κατὰ ἀπο- 3
κάλυψιν (ἐγνωρίσθη) μοι το μυστηριον, (καθὼς) (προ)έγραψα ⟨ἐγὼ⟩
(ἐν) ὀλίγ(ῳ), ' (πρὸς ὅ) δύνασθε ⟨ὑμεῖς⟩ αναγινωσκ(οντες) νοησαι 4
την (σύνεσιν) (1) εν τῳ μυστηριῳ του Χριστου, ' ὃ (ετεραις) γε- 5
νεαις ουκ (ἐγνωρίσθη) [τοις] υιοις των ανθρωπων ως ⟨καὶ⟩ νῦν
απεκαλυφθη [τοῖς] . . . αποστολοις αυτου (2) . . . . ἐν πνεύματι
ἁγίῳ, ' εἶ(ναι) τα εθνη συγκληρονόμα . . . . τ(ῆς) ἐπαγ- 6
γελία(ς) (ἐν) Χριστ(ῷ) . . διὰ τοῦ εὐαγγελίου (3), ' ου εγενηθην εγω (4) 7
διακονος κατα την δωρεαν της χαριτος του θεου τῆς δοθείσης μοι
κατα [τὴν ἐνέργειαν] της δυναμεως αυτου. ' εμοι τῳ ελαχιστῳ (5) 8
παντων αγιων ἐδόθη η χαρις αὑτη, ευαγγελισασθαι (6) εν τοις εθνεσιν
το ανεξιχνιαστον πλουτος του Χριστου, ' και φωτισαι πάντας (7) τις 9
η οικονομια του μυστηριου τ(οῦ) (8) αποκεκρυμμεν(ου) ἀπὸ τῶν
αἰώνων (ἐν) τ(ῷ) θε(ῷ) τ(ῳ) τα παντα κτισαντι, ' [ἵνα] (γνωρισθῃ) . ταις 10
αρχαις και ταις εξουσιαις εν τοις (επ)ουραν(ι)οις (διὰ) τῆ(ς) εκκλη-
σια(ς) (9) η πολυποικιλος σοφια του θεου, ' (κατὰ πρόθεσιν) τῶν 11
αἰώνων (ἣν) εποιησεν εν τῷ Ιησου Χριστῷ . . . . . . , ' ἐν (ᾧ) (10) 12
ἔχ(ο)μεν ⟨ἡμεῖς⟩ τὴν προσαγωγὴν [καὶ] παρρησία(ν) . . . . . δια [της]
πιστεως αυτου. ' διὸ αἰτοῦμαι μη ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσιν (μου) (11) 13
υπερ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δοξα υμων. ' Τουτου χαριν καμπτω τα γο- 14
νατα [μου] προς τον πατερα του κυριου ημων Ιησου Χριστου (12), '
ἐξ οὗ (13) ὀνομάζεται (14) πασα πατρια (ἐν) οὐραν(οῖς) και (ἐπὶ) γῆ(ς), ' 15

---

(1) $144,_{16}$ γνωσιν = syp gg arm.
(2) Stellung gg arm!
(3) $144,_{27}$ per Christi Evangelium.
(4) + εγω = syp, arm.
(5) ελαχιστῳ statt ελαχιστερῳ = syp, arm.
(6) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(7) $144,_{35}$ παντα ανθρωπον = syp ܟܠܢܫ.
(8) $144,_{38}$ illud quod (absconditum erat) = syp gg arm (Semitismus).
(9) U. S. 30.
(10) $145,_{25}$ ille, quia per eum = syp ܗܘ ܕܒܗ !
(11) $145,_{29}$ ημων.
(12) + του κυριου ημων Ιησου Χριστου = syp, arm.
(13) $145,_{39}$ ille, quia ex eo = syp ܗܘ ܕܡܢܗ.
(14) Stellung = syp gg arm.

16 ινα ⟨αὐτὸς⟩ δῳ υμιν κατα το πλουτος της δοξης αυτου δυνάμει
[κραταιωθῆναι] δια του πνευματος αυτου εις τον εσω ανθρωπον, '
17 κατοικῆσ(αι) τ(ὸν) Χριστὸ(ν) δια [της] πιστεως εν ταις καρδιαις υμων,
18 ἐν ἀγάπῃ (ἐρ)ριζ(ωμένοι) (1) [καὶ] (τε)θεμελι(ωμένοι) (1), ' ινα εξισχυ-
σητε καταλαβεσθαι συν πασιν τοις αγιοις τι ὕψο(ς) και βάθο(ς) και
19 μῆκο(ς) και πλάτο(ς), ' . . τε (τὴν) ὑπερβαλ(λούσαν) της γνωσεως
αγαπην του Χριστου, ινα πληρωθητε (εις) παν το πληρωμα του
20 θεου. ' Τῷ . δυναμενῳ υπερ παντα ποιησαι ἡμῖν (2) ὑπερεκπερισσοῦ
(ων) αιτουμεθα ⟨ἡμεῖς⟩ και (3) νοοῦμεν ⟨ἡμεῖς⟩ κατα [τὴν] δυναμιν
21 αὐτοῦ (4) τὴν ἐνεργουμένην εν ημιν, ' αυτῳ [η] δοξα *(ἐν) (5) Ἰήσοῦ
Χριστῷ (6) . (7) εν τῇ ἐκκλησίᾳ εις πασας τας γενεας του αιωνος
των αιωνων. αμην.
4,1 Παρακαλῶ ουν εγω (8) υμας ο δεσμιος εν κυριῳ περιπατη-
2 σαι (8) αξιως της κλησεως ης εκληθητε ⟨ὑμεῖς⟩, ' μετα πάσης
. . . . πραΰτητος και (9) μακροθυμιας . . . . '
3 σπουδαζοντες τηρειν την εν(οτητα) του πνευματος ⟨ἁγίου⟩ ἐν τῷ
4 (συνδεσμῷ) [της] ειρηνης · ' γενήσεσθε εἷς (10) εν σωμα και εἷς εν
5 πνευμα, καθως . (11) εκληθητε ⟨ὑμεῖς⟩ . . . . ' . . . .
6 καὶ (12) μια πιστις καὶ (12) εν βαπτισμα · ' . . . . (ὁ) επι παντων
7 και (δια) πάντ(ων) και ἐν πᾶσιν ἡμῖν (13). ' [Ἑνὶ] (δὲ) εκαστῳ ημων
8 εδοθη . χαρις κατα το μετρον της δωρεας του Χριστου. ' διὸ
λέγ(ει) (14) αναβας εις ⟨το⟩ υψος ηχμαλωτευσεν ⟨την⟩ αιχμαλωσιαν και

---

(1) U. S. 35.
(2) + ημιν = syp gg arm (Semitismus).
(3) και statt η = syp, arm (Semitismus).
(4) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(5) 146, $_{22}$ 'ի ձեռն (per ⟨manus⟩, ܒܝܕ).
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) > και = syp gg arm.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) και statt μετα = syp, arm.
(10) + γενησεθε εις = syp, arm (Semitismus).
(11) > και = syp gg arm.
(12) + και = syp gg arm.
(13) + ημιν = syp, arm.
(14) 147, $_{2}$ dictum est = syp (ܐܡܝܪ) gg arm !

εδωκεν δοματα τοῖς ἀνθρωποις ([1]). ' τὸ δὲ ανεβη τι εστιν (εἰ μὴ ὅτι) . 9
κατεβη . . εις τα κατωτερα μερη τῆς γης ([2]); ' ὁ ([3]) καταβὰς αυτος 10
εστιν και ο αναβας υπερανω παντων των ουρανων, ινα (πλη-
ρώσῃ) τα παντα. ' και αυτος εδωκεν τους μεν αποστολους καὶ ([4]) 11
τους ⟨δε⟩ προφητας, καὶ ([4]) τους ⟨δε⟩ ευαγγελιστας, καὶ ([4]) τους ⟨δε⟩ ποι-
μενας και ⟨τους δε⟩ διδασκαλους, ' . . . . εργον τῆς 12
διακονιας εις οικοδομην του σωματος του Χριστου, ' μεχρι καταν- 13
τησωμεν ἡμεῖς ([5]) πάντες εις [τὴν] ενοτητα [της] πιστεως . . . . . .
. . . . , εις ανδρα τελειον, εις μετρον ηλικιας του πληρωματος
του Χριστου, ' [ἵνα] μη(κέτι) ὦμεν νηπιοι, κλυδωνιζομενοι και πε- 14
ριφερομενοι παντὶ ἀνέμῳ τ(ῆς) διδασκαλία(ς) ἐν τῇ (κυβείᾳ) ([6]) των
ανθρωπων, ἐν τῃ πανουργιᾳ (πρὸς) τὴ(ν) μεθοδία(ν) ([7]) της πλανης, '
(ἀληθεύ)οντες εν τῇ αγαπῇ αὐξήσωμεν ⟨ἡμεῖς⟩ . . . . . . , Χριστος ([8]), 15
ος αὐτός εστιν ([8]) [η] κεφαλη, ' *(ἐξ οὗ) ([9]) . τὸ σῶμα συναρμολο- 16
γ(ούμενον) και συμβιβαζόμενον δια πάσης ἁφῆς . . . .
κατ' (ἐνέργειαν) (ἐν) μέτρ(ῳ) (ἑνὸς) εκαστου μέλ(ους) ([10]) τ(ὴν) αὔξησιν
[του] σωματος (ποιεῖται) εν αγαπῃ εἰς οἰκοδομὴν αὐτοῦ. ' 17
. . . . μη . . ὑμᾶς περιπατεῖν καθως και [τὰ] εθνη . . . .
ἐν *(ματαιότητι) ([11]) του νοος αυτων. ' 18
. . . . διὰ τὴν πώρωσιν . . . . . . '
— — — ' υμεις . ([12]) ουχ (οὕτως) *(ἐμάθετε) ([13]) τον Χριστον, ' εἴ 20/21
γε αὐτὸν ηκουσατε ⟨ὑμεῖς⟩ . . . . καθως εστιν αληθεια

---

(1) 147, 6 filiis hominum = syp ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ.

(2) 147, 9 εις γεενναν, τουτ εστιν εις τα κατωτερα μερη της γης. Ist τουτ εστιν κτλ. nur eine Glosse von armen zum Ephrämtext? Das Zitat 138, 27 (Prolog zu Eph!) ist ebenfalls wortwörtlich = arm.

(3) 147, 9 hic qui = syp ܗܘ̇ ܕ.

(4) + και = syp gg arm (Semitismus).

(5) ημεις παντες = syp ܟܠܢ.

(6) U. S. 17 f., 35.

(7) 147, 36 *per* circumventionem = syp gg arm.

(8) Stellung und Form = syp gg arm.

(9) 148, 5 ipse connectit et consolidat corpus.

(10) μελους statt μερους = syp gg arm.

(11) U. S. 28.

(12) autem (vg!) steht nicht da.

(13) 148, 15 invenistis ⟨vos⟩.

22 (ἐν) τῷ Ἰησοῦ, ' ἀπόθεσθε ⟨ὑμεῖς⟩ . . . . τὸν παλαιον (1)
ανθρωπον τὸν φθειρόμενον [κατα της] επιθυμια(ς) τῆς ἀπάτης, '
23/24 και (2) ανανεοῦσθε ⟨ὑμεῖς⟩ (3) [τῷ] πνεύματι [του] νοος υμων ' καὶ
ἐνδύσασθε ⟨ὑμεῖς⟩ τὸν ανθρωπον (4) καινον τον κατα θεὸ(ν) κτισθέντα
26 εν δικαιοσυνῃ καὶ (ὁσιότητι τῆς) ἀληθεία(ς) ' — — — — ⟨ει⟩ οργι-
ζεσθε (καὶ) μη αμαρτανετε· ο ηλιος μη επιδυετω . . . . '
— — — — — — —
30 και (μὴ) λυπεῖτε το πνευμα [το] αγιον . . . , εν ῳ *(ἐσφραγί-
σθητε) (5) ⟨ὑμεῖς⟩ εἰς ἡμέραν απολυτρωσεως. ' — — — — —
5,1 γινεσθε ⟨ὑμεῖς⟩. μιμηται του θεου . . . . ' — — — — — — —
5 . . . . ὅτι πᾶς (6) πορνος (ἢ) ακαθαρτος (ἢ) πλεονεκτης,
(ὅς) (7) εστιν ειδωλολατρης, οὐκ (ἔχει) κληρονομια(ν) εν [τῇ] βασιλειᾳ
6 του Χριστου . . . ' Μηδεις υμας απατατω λογοις (8) κενοῖς· δια
ταυτα γαρ ἔρχεται [η] οργη του θεου επι *(τοὺς) υἱοὺς) (9) . . . . . . '
7/8 μη . γινεσθε ⟨ὑμεῖς⟩ αυτων (10) συμμέτοχοι· ' ητε γαρ ⟨ὑμεῖς⟩ [ποτε]
σκοτος, (νῦν) [δὲ] φως ὑμεῖς (11) εν κυριῳ· ως τέκνα φωτος . . . . . '
9 . . καρπὸ(ς) του φωτος . . . . δικαιοσύν(ῃ) καὶ ἀληθεί(ᾳ). '
11 — — — ' και μη συγκοινωνεῖτε [τοῖς] εργοις . . . . [του] σκο-
12 τους, (μᾶλλον) δε . (12) ἐλέγχετε, ' τα γὰρ κρυφῃ (γινομενα) υπ αυτων
13 αισχρον εστιν (13) και λεγειν · ' τα δε παντα ἐλεγχ(όμενα) υπο [του]
14 φωτος φανεροῦται · . . . . φως [ἐστιν] . ' διο λεγ(ει) (14) ·
εγειρε ο καθευδων, και αναστα εκ [των] νεκρων, και επιφαυσει σοι
ο Χριστος. ' — — — — — —

(1) Stellung gg syp, arm.
(2) + και = syp, arm (Semitismus).
(3) Imperativ = syp gg arm.
(4) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(5) 148, $_{39}$ baptizati estis.
(6) 149, $_{6}$ πας ανθρωπος = syp gg arm (Semitismus).
(7) 149, $_{8}$ այնպիսին (ο τοιουτος).
(8) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(9) 149, $_{15}$ in generationem domus Noe et Loth.
(10) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(11) + υμεις = syp gg arm (Semitismus)
(12) > και = syp, arm.
(13) Stellung = syp gg arm.
(14) 150, $_{1}$ dictum est = syp (ܐܡܝܪ) gg arm.

λαλ(οῦντες) (1) ἑαυτοῖς ψαλμοις . . . . ᾠδαῖς πνευματικαῖς *(ᾄδοντες 19
καὶ ψάλλοντες) (2) ἐν ταις καρδιαις (3) υμων τῷ (κυριῳ) (4) — — —
[Αι] γυναικες (5) τοις ανδρασιν ιδιοις (6) ὑποτασσέσθωσαν ως τῳ 22
κυριῳ, ' — — — ' . . ως *(περ) (7) η εκκλησια ὑποτάσσεται τῳ 24
Χριστῳ, οὕτως και (αἱ) γυναῖ(κες) . . . . ' [Οι] ανδρες ἀγα- 25
π(ᾶτε) τας γυναικας ἑαυτῶν, καθως και ο Χριστος ηγαπησεν την
εκκλησιαν ἑαυτοῦ (8) . . . . ' — — — — — — —
. . . . καταλεί(ψ)ει *(ἄνθρωπος) (9) τον πατερα και την μητερα 31
. . . . ' τ(ὸ) μυστήρι(ον) 32
. . . . Χριστ(ὸν) και . τ(ὴν) ἐκκλησία(ν). ' — — — — —
(Τὰ) τέκν(α) — — — — 6, 1
Καὶ (οἱ) πατέρ(ες) — — — 4
(οἱ) δοῦλ(οι) — — — — — — 5
Και (οἱ) κύρι(οι) — — — — 9
και (10) ἐνδύ(σασθε) τὴν (πανοπλίαν) τοῦ θε(οῦ) πρὸς τὸ δύνασθαι . . 11
στηναι προς (τὰς) μεθοδιας τοῦ (διαβόλου) (11) · ' . . ουκ εστιν (ὑμῖν) (12) 12
ἡ πάλη προς αιμα και σαρκα (13), . . προς τας αρχας και (14) προς τας
εξουσιας και (14) προς τους κοσμοκρατορας του σκοτους . . . . τουτου
καὶ (15) προς τα πνευματικα τῆς πονηρίας υποκατω (16) των ουρανων. '
δια τουτο (ἀναλάβετε) [τὴν πανοπλίαν] . . . ινα δυνηθῆτε ⟨ὑμεῖς⟩ ἀν- 13

(1) 150, $_{6}$ λαλειτε.
(2) U. S. 35.
(3) Plural = syp, arm.
(4) 150, $_{9}$ τῳ θεῳ.
(5) U. S. 28.
(6) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(7) 150, $_{11}$ *որպէս և* (ως και).
(8) + εαυτου = syp gg arm (Semitismus).
(9) 150, $_{25}$ Χριστος.
(10) + και = syp, arm (Semitismus).
(11) U. S. 12.
(12) 151, $_{9}$ certamen pugnae *vestrae* vgl. syp pugna *vestra*.
(13) 151, $_{10}$ προς σαρκα και αιμα !
(14) + και = syp, arm (Semitismus).
(15) + και = syp gg arm (Semitismus).
(16) υποκατω των ουρανων = syp, arm.

τιστῆναι εν [τῇ] ημερᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ (1) ἅπαντ(α) [κατεργασάμενοι]
14 . . ' . . . . εν αληθειᾳ . . . . δι-
15 καιοσύνη(ς), ' . . . . ἑτοιμα(σίᾳ) (1) . . . . '
16 και (2) . . . . (ἐν ᾧ) δυνησεσθε σβεσαι (3) . .
18 βελη πεπυρωμενα [τοῦ] πονηρου. ' — — — ' δια πασης προσευχης
και πάσης (4) δεησεως προσευχόμ(ενοι) . . . .
19 . . . . περι παντων [των] αγιων, ' και ὑπὲρ εμου,
ινα δοθῃ μοι (3) λόγ(ος) εν ανοιξει του στοματος μου, εν παρρησιᾳ
20 γνωρισαι το μυστηριον . . . . . . , ' υπερ ου ἐγὼ (5) πρεσβευω εν
21 αλυσει . . . . ' ινα δὲ (εἰδῆτε) και ὑμεῖς τὰ
κατ' ἐμέ, τι πρασσω ἐγώ (6) . . (7) υμιν γνωρισει Τυχικό(ς) . . . . .
22 . . . . ' . επεμψα . . . . ινα [γνῶτε] (8)
24 τὰ περὶ ἡμῶν και παρακαλεσῃ τας καρδιας υμων . ' — — — ' η
χαρις μετα παντων των αγαπωντων τον κυριον ημων Ιησουν Χριστον
(ἐν ἀφθαρσίᾳ) (9).

(1) U. S. 28.
(2) + και = syp, arm (Semitismus).
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) + πασης = syp gg arm (Semitismus).
(5) + εγω = syp (+ Substantiv !) gg arm.
(6) + εγω = syp (Partizip !) gg arm.
(7) > παντα = syp gg arm.
(8) U. S. 30 f.
(9) $153,_8$ sine corruptione = syp (ܘܠܐ ܡܚܒܠܐ) gg arm (Semitismus).

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Παυλος και Τιμοθεος δουλοι Ιησου (1) Χριστου πᾶσιν [τοις] 1, 1
αγιοις . . . . . τοις ουσιν (εν Φιλιπποις) (2) σὺν *(ἐπισκόποις) (3)
και ⟨σὺν⟩ διακονοις · ' χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων 2
και απο (4) κυριου ἡμῶν (5) Ιησου Χριστου. ' Ευχαριστω τῳ θεῳ 3
μου ἐπὶ παση τῇ μνείᾳ ὑμῶν, ' πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει [μου] υπερ 4
[πάντων] (ὑμῶν) μετα χαρας τὴν δέησιν ποιούμενος ἐγώ (6), ' επι τῃ 5
κοινωνιᾳ ὑμῶν (εἰς τὸ) ευαγγελιον απο . ημερας (7) πρωτης αχρι
τοῦ (νῦν), ' πεποιθὼς [αὐτὸ] τοῦτο ὅτι ὁ εναρξαμενος εν υμιν ⟨τ(ο)⟩ ερ- 6
γ(ον) αγαθ(ον), *(καὶ) (8) επιτελεσει αχρι ⟨της⟩ ημερας τοῦ κυρίου
ἡμῶν (9) Ιησου Χριστου (10) · ' οὕτως (11) (γαρ) ἐστιν δίκαιον εμοι 7
φρονειν (12) τουτο (ὑπὲρ) . . (ὑμῶν), διὰ (13) τὸ ἔχειν με εν [τῃ] καρδιᾳ
μου (14) υμας (13) . . . . ἀπολογ(ίᾳ) . βεβαιω(σει) του ευαγ-
γελιου συγκοινων(ους) (μου) [της] χαριτος . . . . . . ' μαρτυς . (15) 8

---

(1) Stellung = syp, arm.

(2) 154,$_{32}$ εις τα κλιματα των Φιλιππησιων = arm gg syp.

(3) 154,$_{33}$ cum presbyteris (senioribus) = syp ; U. S. 12

(4) + απο = syp, arm (Semitismus).

(5) + ημων = syp gg arm (Semitismus).

(6) + εγω = syp (Partizip !) gg arm.

(7) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(8) 155,$_{14}$ idem = syp (ܘܦ) gg arm.

(9) + του κυριου ημων = syp gg arm (Semitismus).

(10) Stellung = syp, arm.

(11) ουτως statt καθως = syp gg arm (Semitismus).

(12) Stellung = syp, (arm).

(13) U. S. 35.

(14) + μου = syp gg arm (Semitismus).

(15) > γαρ = arm gg syp.

μοι (1) εστιν (2) ο θεος, ως επιποθω εγω . . (3) υμας . . . . '
9 και (τοῦτο) προσεύχομαι, ινα η αγαπη υμων ετι μαλλον περισσεύῃ (ἐν
10 ἐπιγνώσει) (καὶ) πασῃ αἰσθήσει, ' (εἰς τὸ) δοκιμαζειν [ὑμᾶς] τὰ (διαφε-
ροντα), (ἵνα) ἦτε ⟨ὑμεῖς⟩ εἰλικρινεῖς και απροσκοποι εις ⟨την⟩ ημεραν
11 Χριστου, ' καὶ (4) πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν δια Ιησου
12 Χριστου εις δόξ(αν) (5) (καὶ) επαινον (5) θεου. ' βουλομαι (6) . (7)
ὑμᾶς γινώσκειν, αδελφοι, οτι τα κατ' ἐμὲ μαλλον [εἰς] προκοπὴν του
13 ευαγγελι(ου) (ἐλήλυθεν), ' ωστε τους δεσμους μου φανερους γενέ-
σθαι (8) εν Χριστῳ ἐν *(ὅλῳ) (9) [τῷ] πραιτωριῳ και τοῖς *(λοιποῖς
14 πᾶσιν) (10), ' και τοὺς πλειονας (τῶν) ἀδελφ(ῶν) ⟨τοὺς⟩ εν κυριῳ πε-
ποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου *(περισσοτέρως) (11) τολμᾶν αφοβως λα-
15 λεῖν (12) τον λογον του θεου. ' Τινες [μεν] [και] διὰ φθονον και εριν,
16 και (13) τινὲς δι' ευδοκιαν τον Χριστον κηρυσσουσιν· ' οἵ (μεν) ἐξ
17 αγαπης, εἰδότες οτι (εἰς) ἀπολογ(ίαν) του ευαγγελιου [κεῖμαι]. ' οι
(δε) ἐξ ἐριθείας τον Χριστον (καταγγέλλουσιν) (14), ουχ αγνως, ...
18 θλιψιν (ἐγείρειν) τοῖς δεσμοις μου. ' ἐν (15) τούτῳ χαίρω καὶ (χαρή-
σομαι ἐγὼ) (15) . . . . . . ειτε προφασει ⟨καὶ⟩ (16) ειτε αληθειᾳ, Χριστος
19 (καταγγέλλεται) (17) · ' οιδα γαρ οτι τουτο αποβησεται μοι (8) εἰς σω-
20 τηρίαν . . . . ' (κατὰ τὴν ἀπο-

---

(1) μοι statt μου = syp, arm.
(2) + εστιν = syp, arm.
(3) > παντας = syp gg arm.
(4) + και = syp gg arm (Semitismus).
(5) U. S. 25.
(6) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(7) autem (vg!) steht nicht da!
(8) Stellung = syp, arm.
(9) 156, $_4$ magno.
(10) 156, $_5$ in conspectu totius mundi.
(11) 156, $_7$ roborati et confortati sunt.
(12) Stellung = syp gg arm.
(13) και statt δε (και) = arm gg syp.
(14) 156, $_{20}$ κηρυσσουσιν = syp (ܡܟܪܙܝܢ) gg arm.
(15) nach Stellung und Form = syp gg arm!
(16) + και (pleonastisch) = syp (ܘܐܦ), arm (և եթէ).
(17) 156, $_{26}$ κηρυσσεται = syp (ܡܬܟܪܙ) gg arm.

καραδοκίαν καὶ) ἐλπίδ(α) (μου) (1) ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι,
αλλ ἐν [πάσῃ] παρρησιᾳ ως παντοτε καὶ νῦν (μεγαλυν)θήσεται
Χριστὸς εν τῳ σωματι μού, ειτε δια ζωης ⟨μου⟩ ειτε δια θανατου
⟨μου⟩. ' Ἡ γαρ ζωή μου (2) Χριστος εστιν και (τὸ) ἀποθαν(εῖν) 21
κέρδος. ' ει (δὲ) τὸ ζῆν ἐν σαρκι τουτο μοι καρπος ἔργ(ου) ἐστίν (3), 22
και τι αἱρήσομαι ⟨τουτο ἐγὼ⟩ ου γνωριζω. ' . . . . . εκ [των] δυο 23
(τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων) (4) . . ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῳ εἶναι, καὶ (5)
πολλῳ μαλλον κρεῖσσον δοκιμαζω (6). ' τὸ (δε) ἐπιμένειν εν [τῃ] σαρκι 24
. . . . . . δι' (ὑμᾶς). ' και τουτο πεποιθ(ὼς) οιδα, οτι μενω και 25
παραμενω πασιν υμιν εις την υμων προκοπην και χαραν τῆ(ς) πι-
στ(εως), ' ινα τὸ καυχημα ὑμ(ῶν) περισσεύῃ ἐν Χριστῷ . . διὰ (7) 26
τῆς ἐμῆς παρουσίας παλιν προς υμας (7). ' — — — ' . μη πτυρό- 28
μενοι (ἐν μηδενὶ) υπο τῶν (ἀντικειμένων) (8), ἥτις [ἐστὶν] αυτοις εν-
δειξις ἀπωλείας, ὑμῶν (δε) σωτηριας . . . . ' ὅτι εχαρισθη 29
υμιν (9) . . . . . (10), ου μονον τὸ εις ⟨Ιησοῦν⟩ Χριστὸν (10) πιστευειν,
αλλα και τὸ ὑπὲρ αυτου πάσχειν, ' τον αυτον αγωνα ἔχοντες οἷον 30
εἴδετε εν εμοι (καὶ) νῦν ἀκούετε ⟨ὑμεῖς⟩ (ἐν) ἐμοί. ' — — — —
— — ' μη . . . . , αλλα . (ταπεινοφροσύνῃ) 2, 3
*(ἀλλήλους) (11) ἡγούμεν(οι) ὑπερέχοντ(ας) (ἑαυτῶν), ' μὴ τὰ (12) ἑαυ- 4
τοῦ (13) ἕκαστ(ος) *(σκοποῦντες) (12) αλλα καὶ τὰ (ἑτέρου) (14) . . . ' —
— — ' ὅς (15) ἐν ⟨τῇ⟩ μορφῇ θεου ὑπάρχων οὐχ αρπαγμον ηγησατο 6

---

(1) U. S. 15.

(2) U. S. 35.

(3) + εστιν = syp, arm.

(4) 157, 6 dissolvi . . . cupio; Stellung und Form = syp gg arm.

(5) και statt γαρ = syp gg arm. (> και).

(6) + δοκιμαζω = arm; vgl. syp + ܦܫܝܚ ܗܘܐ ܠܝ (decet me).

(7) U. S. 36.

(8) 157, 19 inimicis.

(9) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

(10) > το υπερ Χριστου; εις αυτον + εις Χριστον = syp gg arm (Semitismus).

(11) U. S. 36.

(12) 157, 37 opus . . . computet

(13) εαυτου statt εαυτων = syp gg arm.

(14) ετερου statt ετερων = syp, arm.

(15) 157, 39 ille qui = syp gg arm.

7 (τὸ εἶναι) ισα θεῳ, ' αλλα ἑαυτὸν (1) (ἐκένωσεν) ⟨την⟩ μορφην δου-
λου (λαβών), εν ομοιωματι ανθρωπων γενόμενος· και *(σχήματι) (2)
8 εὑρεθεὶς (ὡς ἄνθρωπος) (2) ' εταπεινωσεν ἑαυτὸν (1) (γενόμενος) ὑπή-
9 κοος μέχρι) . . . . θανατου σταυρου. ' διὸ και ο θεος υπερυψωσεν
αυτον (3) και εχαρισατο αυτῳ το ονομα το υπερ παν ονομα (4), '
10 (ἵνα) εν τῷ ονοματι Ιησου (5) παν γονυ καμψῃ επουρανιων και επι-
11 γειων και καταχθονιων, ' και πασα γλωσσα εξομολογησηται οτι κυ-
12 ριος εστιν (6) Ιησους Χριστος εις δοξαν θεου πατρος. ' Ὥστε . . . . .
καθως παντοτε υπηκουσατε ⟨ὑμεῖς⟩ . . . . (ἀλλὰ) καὶ
νῦν . . μαλλον (ἐν τῇ απουσιᾳ μου), μετα φοβου και τρομου *(τὴν
13 ἑαυτῶν σωτηρίαν) (7) *(κατεργάζεσθε) (8). ' θεος γαρ εστιν ο ἐνεργῶν
(ἐν) ὑμ(ῖν) (καὶ) τὸ θελειν και τὸ ἐνεργεῖν υπερ τῆς (εὐδοκίας) ⟨αὐ-
14/15 τοῦ⟩· ' παντα ποιεῖτε χωρις γογγυσμου (9) και (διαλογισμοῦ) (10), ' (ἵνα)
γενησθε ⟨ὑμεῖς⟩ αμεμπτοι και ακεραιοι . . . . αμωμοι μεσον ⟨τῆς⟩ γε-
νεας σκολιας και διεστραμμενης, (ἐν οἷς) φαίνεσθε ⟨ὑμεῖς⟩ ως φω-
16 στηρες [ἐν] κόσμῳ, ' λόγον ζωῆς ἐπέχοντες [εἰς] καύχημα ἐμὸν (11)
εις ⟨τὴν⟩ ἡμέραν (Χριστοῦ) (12), οτι ουκ (εἰς κενὸν) εδραμον ουδε [εις]
17 κενον εκοπιασα. ' Αλλ ει (και) σπένδομαι ⟨ἐγὼ⟩ (13) ἐπὶ τῇ θυσιᾳ (καὶ)
λειτουργιᾳ [της] πιστεως υμων, χαιρω ⟨ἐγὼ⟩ (13) και συγχαίρω πᾶσιν
18/19 ὑμῖν· ' το [δε] (αυτο) και υμεις χαίρετε και συγχαίρετέ μοι. ' . . .
. . . . Τιμοθεον . . . πέμ(ψαι) ⟨ἐγὼ⟩ . . , ινα (κἀγὼ) (ευψυχω
20 γνοὺς) τὰ (περὶ) ὑμῶν. ' οὐδένα γαρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις γνη-
21 σιως τὰ περι υμων (μεριμνήσει)· ' οι παντες γαρ τὰ ἑαυτῶν ζητουσιν

---

(1) 158,$_{2+9}$ animam suam = syp ܢܦܫܗ.
(2) 158,$_{7}$ in forma hominum inventus est.
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) U. S. 18.
(5) > Χριστου = syp gg arm.
(6) + εστιν = syp, arm.
(7) 158,$_{25}$ vitam vestram = syp gg arm.
(8) 155,$_{25}$ servate.
(9) Infinitiv!
(10) 158,$_{31}$ sine haesitatione; Singular = syp, arm.
(11) εμον statt εμου = syp gg arm.
(12) 158,$_{38}$ του κυριου ημων.
(13) + εγω = syp (Partizip!) gg arm.

καὶ (1) ου τὰ Ιησου Χριστου. ' . . . . ὡς τεκνον (2) 22
πατρι εδουλευσεν σὺν ἐμοὶ (3) εις [τὸ] ευαγγελιον. ' Τουτον [μεν] 23
ουν . . . πέμ(ψαι) πρὸς ὑμᾶς (4) (ὡς ἂν) ἀπίδω τα περι (εμε) [ἐξαυ-
τῆς] · ' ἐγὼ (5) πεποιθα δε εν κυριῳ ὅτι και αυτος . . . ελευσομαι 24
πρὸς ὑμᾶς (6). ' ἀναγκαῖον δὲ (ἡγησάμην) πεμψαι προς υμας (7) Επα- 25
φροδιτον τον αδελφον και συνεργον . . . . . . μου, ὑμῶν δὲ απο-
στολον και λειτουργον της χρειας. ' — — — — —
. . . . . . ἔπεμψα αυτον πρὸς ὑμᾶς 28
. . . ' — — — '
ὅτι δια [τὸ] εργον του κυριου (8) μέχρι θανατου . . . παραβολευσά- 30
μενος τῇ ψυχῇ αὐτοῦ (9), ινα αναπληρωσῃ [τὸ] . . υστερημα . *(πρὸς
με) (10) λειτουργί(ας).
*(Τὸ λοιπὸν) (11) . . . . γραφειν υμιν (ἐμοὶ) οὐκ 3,1
ὀκνηρόν, ὑμῖν (δὲ) ασφαλες. ' Βλέπετε τους κυνας, [βλέπετε] τ(οὺς) 2
*(κακοὺς) (12) ἐργάτας . . . . (κατα)τομήν (13). ' [η] περιτομη (14) γαρ ημεις 3
εσμεν, οι ⟨τῷ⟩ πνεύματι θεου λατρεύοντες και καυχωμε(νοι) ⟨ἡμεῖς⟩ εν
Χριστῳ . . και ου πεποιθότες (14) εν σαρκι, ' (καίπερ) . . (ἔχων πε- 4
ποίθησιν) . . . . ἐν . . μαλλον ⟨αὐτῶν⟩ (15) εγω (16). '
περιτομ(ῇ) ⟨εἰμὶ ἐγὼ⟩ οκταημερος, εκ γενους Ἰσραηλ⟨ιτικοῦ⟩, εκ (17) 5

---

(1) + και = syp, arm (Semitismus).
(2) Stellung = syp gg arm ; U. S. 15.
(3) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(4) + προς υμας = syp, arm.
(5) + εγω = syp gg arm.
(6) + προς υμας = syp gg arm.
(7) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(8) κυριου statt Χριστου = arm gg syp.
(9) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(10) 159, $_{38}$ mihi.
(11) 160, $_{5}$ post haec.
(12) 160, $_{12}$ (sunt) operarii fraudulenti.
(13) 160, $_{12}$ περιτομην.
(14) Stellung = syp gg arm.
(15) vgl. syp αυτῳ (Semitismus).
(16) + εγω = syp, arm.
(17) + εκ = syp, arm (Semitismus).

φύλης Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατα νόμον Φαρισαῖος, '
6 κατα ζῆλον διώκων τ(ὴν) . . . . καὶ (1) κατα [την] δικαιοσυνην τὴν
7 ἐν νόμῳ γενόμενος ⟨ἐγὼ⟩ αμεμπτος. ' ⟨καὶ⟩ (2) ἅτινα κερδη (3) ἦν μοι (3),
8 ταῦτα ἥγημαι δια τον Χριστον (4) ζημιαν. ' . . . *(οὖν γε) (5) και
ηγουμαι . . ζημιαν . . δια τὸ ὑπερέχον [τῆς] γνωσεως Ιησου Χρι-
στου (6) του κυριου ημων (7), δι' ὅν τα παντα εζημιωθην, και ⟨ὡς⟩ (8)
9 σκύβαλα (8) ἡγοῦμαι . . (9) ινα Χριστον μόνον κερδησω ' και ευ-
ρεθω ⟨ἐγὼ⟩ εν αυτῳ, μὴ ἔχων [την] δικαιοσυνην ἐμὴν (10) την
εκ ⟨του⟩ νομου, αλλα τὴν διὰ πιστεως Χριστου, την εκ θεου δικαιο-
10 σύνην [ἐπὶ τῇ πίστει], ' (τοῦ γνῶναι αὐτὸν) (11) και τὴν δυναμιν [της]
αναστασεως αυτου και (τὴν κοινωνίαν) των παθηματων αυτου, συμ-
11 μορφιζ(όμενος) τῷ θανατῳ αυτου, ' (εἴ πως) καταντ(ήσ)ω εις τὴν
12 αναστασιν τὴν εκ νεκρων. ' ουχ ὅτι ηδη ἔλαβον η ηδη τετελειω-
μαι ⟨ἐγώ⟩, διωκω δὲ ⟨ἐγὼ⟩ [εἰ] . (12) καταλάβω, (ἐφ') ᾧ . (12) κατε-
13 λήφ(θην) (ὑπὸ) Ἰησο(ῦ) Χριστο(ῦ) (3). ' . . . ἐγὼ ου[πω] λογιζομαι
εμαυτον (13) κατειληφεναι · εν δε, τὰ [μὲν] ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος
14 και (14) τοῖς ἔμπροσθεν επεκτεινομενος, ' καὶ (15) κατὰ σκοπὸν (διώκω)
15 (εἰς τὸ) [βραβεῖον] της ἄνω κλησεως . . . . ' Οσοι ουν τέ-
λειοι τουτο φρον(ῶμεν) · και ει τι ετερως φρονεῖ(τε), και τουτο ο
16 θεος αποκαλυψει (16) υμιν · ' πλην εις ο (ἐφθάσαμεν), τῳ αυτῳ

---

(1) + και = syp gg arm (Semitismus).
(2) και statt αλλ gg syp, arm.
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) Stellung gg syp, arm !
(5) 160, 32 usque ad hodiernum tempus.
(6) Stellung = syp, arm.
(7) ημων statt μου = arm gg syp.
(8) Stellung und Form = syp gg arm.
(9) > ειναι = syp, arm.
(10) Stellung = syp (arm > εμην).
(11) U. S. 36.
(12) > και = syp, arm.
(13) Stellung = arm gg syp.
(14) και statt δε = syp, arm (Semitismus).
(15) + και = syp gg arm (Semitismus).
(16) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

*(στοιχεῖν) (1). ' Συμμιμηται μου γίνεσθε, . . . (καὶ) . . . τοὺς ουτω 17
περιπατουντας (καθὼς) ἔχετε τύπον ἡμ(ᾶς). ' πολλοι γαρ ⟨εἰσιν οἳ⟩ (2) 18
περιπατουσιν οὓς πολλακις ἔλεγον υμιν, νυν δε και κλαιων λεγω,
τ(οὺς) ἐχθρ(οὺς) του σταυρου . . . , ' (ὧν) [τὸ] τελος ἀπώλει(α), ων 19
ο θεος ἡ κοιλία αυτων (3) και (ἡ) δόξ(α) ἐν τῇ αἰσχύνῃ αυτων, οἱ
τα επιγεια φρονου(ντες). ' ημων δε (4) *(πολιτευμα) (5) εν ουρανοις 20
ὑπάρχει, εξ ου . . . . απεκδεχομεθα κύριον ἡμῶν (6) 'Ιησοῦν . . , '
ὅς (7) (μετασχηματισει) το σωμα της ταπεινωσεως ημων εἰς (8) τὸ 21
(γενέσθαι) αυτο συμμορφον [του] σωματος τῆς δοξης αυτου, κατα
[την] ενεργειαν τοῦ δύνασθαι [αὐτὸν] . υποταξαι τα παντα (9) αυτῳ.
— — — ' Εὐόδια(ν) [παρακαλῶ] (10) καὶ Συντύχη(ν) [παρακαλῶ] . 4, 2
. . . . ' (ναὶ) ερωτω (10) . σε, γνήσιε σύζυγε (11) ⟨μου⟩ 3
. . (αἵτινες) εν [τῷ] ευαγγελιῳ (συνήθλησάν μοι) μετὰ καὶ Κλή-
μεντ(ος) [καὶ] των λοιπων (συνεργων) (12) . , ων τὰ ὀνόματα ⟨αὐτῶν⟩ γε-
γραμμένα εστιν (13) εν βιβλῳ ζωης. ' Χαιρετε εν κυριῳ παντοτε καὶ (14) 4
παλιν λεγω (15), χαιρετε. ' τ(ὸ) (δὲ) ἐπιεικ(ὲς) ὑμῶν γνωσθητω πασιν 5
ανθρωποις. ο ⟨γὰρ⟩ κυριος εγγυς. ' μηδεν μεριμνατε, αλλ ἐν παντὶ 6
καιρῷ (16) [τῃ] προσευχῃ και [τῃ] δεησει μετὰ (εὐχαριστίας) τὰ αιτη-
ματα υμων γνωριζεσθω προς τον θεον. ' — — — ' 8

(1) U. S. 36.
(2) 162,$_4$ quia *sunt* multi qui; vgl. *sunt* enim multi qui.
(3) + αυτων = syp, arm (Semitismus).
(4) δε statt γαρ = syp, arm.
(5) 162,$_{17}$ εργα.
(6) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(7) 162,$_{20}$ quia ille = syp ܗܘ.
(8) + εις το γενεσθαι αυτο = syp, arm.
(9) Stellung = syp gg arm.
(10) U. S. 28.
(11) 162,$_{35}$ Chenisi, germane compar; U. S. 13.
(12) 163,$_5$ adiutoribus; vgl. arm V. 3^a adiutor esto statt συλλαμβανου.
(13) + αυτων . . . . γεγραμμενα εστιν = syp gg arm (εστιν).
(14) +και = syp gg arm.
(15) λεγω statt ερω = syp, arm.
(16) εν παντι + καιρῳ = syp gg arm.

οσα εστιν ἀληθῆ, οσα *(σεμνὰ) (1) καὶ (2) ο[σα] *(δικαια) (3) . . . .
9 . . . . ' ἅ (καὶ) εμαθετε
και . . . . ειδετε ἐν (ἐμοί), ταῦτα πρασσετε . . . . .
10 . . . . ' Εχαρην [δε] εγω . . . μεγαλως οτι και υμεις (4)
*(ἀνεθάλετε) (5) [τὸ] φρονειν (6) ὑπὲρ ἐμοῦ, καθως (7) . (ἐφρο-
11 νεῖτε) ⟨ὑμεῖς⟩, ἠκαιρεῖσθε δε. ' οὐχ οτι καθ᾽ υστερησιν λεγω ⟨ἐγὼ⟩ (8)·
12 εγω γαρ εμαθον ἐν οις ειμι αυταρκης εἶναι. ' οιδα ⟨ἐγὼ⟩ (8) . (9)
ταπεινουσθαι, οιδα καὶ περισσευειν· εν παντι . . . . μεμυημαι, και
13 χορτάζεσθαι και πειναν . . . . ' παν(τα) ἰσχύω εν τῷ
14 ενδυναμουντι με. ' πλὴν καλως εποιησατε συγκοινωνησαντες [τῇ]
15 θλιψει μου (10). ' οιδατε [δε] . (11) ὑμεῖς . . . .
. . . . οτι ουδεμια ἐκκλησία (12) ἐκοίνωσεν μοι (13)
16 εις λογον ⟨τοῦ⟩ δοσεως και ληψεως . . υμεις (μόνοι), ' [ὅτι] και εν
Θεσσαλονικῃ . (14) απαξ και δις εἰς τὴν χρειαν μου επεμψατε μοι (15). '
17 ουχ ὅτι επιζητω ⟨ἐγὼ⟩ (16) το δομα ⟨ὑμῶν⟩, αλλα . . . . τον καρπον
18 τον πλεοναζοντα εις . . (17) ὑμ(ῶν) . ' ⟨ἅ⟩παντα . (18) ἀπέχω και πε-
ρισσεύω· πεπλήρωμαι δεξάμενος τὰ (παρ' ὑμῶν) πεμ(φθέντα) (19) μοι

---

(1) 163, $_{18}$ in humilitate (vgl. arm պարեշտութեամբ = in modestia).

(2) + και = syp gg arm (Semitismus).

(3) 163, $_{17}$ ստոյգն (certa), wohl Fehlübersetzung von syp ܫܪܝܪ (ܟܐܢ!); aut iusta steht nicht da!

(4) και υμεις statt ηδη ποτε = arm gg syp ;U. S. 15.

(5) 163, $_{20}$ delectati estis.

(6) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(7) καθως statt εφ ῳ = syp, arm (Semitismus).

(8) + εγω = syp (Partizip!) gg arm.

(9) > και = syp, arm.

(10) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

(11) > και gg syp, arm ; et (vg!) steht nicht da!

(12) U. S. 36.

(13) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(14) > και = syp, arm.

(15) μοι = syp gg arm (Semitismus).

(16) + εγω = syp (Partizip!) gg arm.

(17) > λογον = syp gg arm.

(18) Stellung und Form (> δε!) = syp gg arm.

(19) + πεμφθεντα = syp gg arm.

παρα Επαφροδιτου εἰς οσμην ευωδιας . . . . ' και (1) 19
ο θεος μου πληρωσει πασαν χρειαν υμων . . . .
. . ' — — — — — — —
ἀσπά(ζονται ὑμᾶς) πάντ(ες) οι . . . *(ἀδελφοί) (2), μαλιστα . οι εκ 22
τῆς Καίσαρος οικιας . ' — — —

(1) και statt δε = syp, arm (Semitismus).

(2) 164, 9 ab omnibus *sanctis*.

(3) lies maxime statt nomine ; autem steht nicht da !

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

1,1 Παυλος αποστολος Ιησου (1) Χριστου . . . . και Τιμοθεος
2 [ο] (2) αδελφος ' τοῖς . . . . ἁγίοις και πιστοῖς . . . .
3 . . . . ' Ευχαριστω (3) τῳ θεῳ . πατρὶ του κυριου
4 ημων . . . . περι υμων (προσευχόμενοι), ' ἀκούσαντες την
πιστιν υμων ἐν ⟨τῷ κυρίῳ⟩ (4) Ἰησοῦ Χριστῷ (1) και την αγαπην
5 ὑμῶν (5) ην εχετε εἰς παντας τους αγιους ' δια την ελπιδα την
*(ἀποκειμένην ὑμῖν) (6) εν τοις ουρανοις, ἣν (7) προηκούσατε ⟨ὑμεῖς⟩
6 . . . . τ(οῦ) [εὐαγγελίου] ' . . . . (εἰς) ὑμ(ᾶς), καθως
καὶ (8) εν παντι τῳ κοσμῳ (9) καὶ αυξανομενον (10) και καρποφορού-
μενον . . . εν ὑμῖν, ἀφ' ἧς *(ἡμέρας) (11) (ἠ)κούσ(ατε) και (ἐπέγνωτε)
7 την χαριν του θεου εν ἀληθείᾳ · ' καθως (12) εμαθετε απο Επαφρα
[του] αγαπητου συνδουλου ημων, ος εστιν πιστος υπερ υμων (13) δια-
8 κονος του Χριστου, ' ὁ (καὶ) (δηλωσας) ημιν τὴν αγαπην υμων (14)
9 (ἐν) πνεύματ(ι) . ' Δια τοῦτο και ημεις, ἀφ' ἧς [ἡμέρας] ηκουσαμεν,

---

(1) Stellung = syp, arm.
(2) fra*tres* steht nicht da!
(3) Singular = arm gg syp.
(4) gg syp; arm: εν Χριστῳ Ιησου τῳ κυριῳ ημων.
(5) υμων = syp gg arm (Semitismus).
(6) 166,$_1$ quem exspect*amus*.
(7) illam, quam (immer!) = syp gg arm.
(8) + και = syp gg arm.
(9) U. S. 15.
(10) Stellung = syp, arm.
(11) 166,$_9$ ab eo tempore, ex quo.
(12) > και gg arm!
(13) + υμων statt ημων = syp, arm.
(14) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

ου παυομεθα υπερ υμων προσευχομενοι . . . . . ινα *(πληρωθῆτε) (1)
τῇ ἐπιγνώσει . . . . εν παση σοφια (καὶ) πνευματικη (2) συν-
εσει, ˈ . . . . καρποφο- 10
ρουντες και αὐξανόμενοι εν επιγνωσει του θεου, ˈ καὶ (3) εν παση 11
δυναμει δυναμούμενοι κατα τὸ . . τ(ῆς) δόξ(ης) . . (εἰς) πᾶσα(ν)
ὑπομονὴ(ν) και μακροθυμία(ν), μετα χαρας ˈ εὐχαριστοῦ(ντες) τῳ (4) 12
πατρι τῷ ἱκανώσαντι υμας (5) (εἰς) τὴν μερίδα (τοῦ κλήρου) [τῶν]
αγιων (ἐν) τῷ φωτί · ˈ καὶ (6) ἐρύσατο ὑμᾶς (7) εκ τῆς εξουσιας [τοῦ] 13
σκότους (8) και μετεστησεν ὑμᾶς (7) εις [την] βασιλειαν τ(ῆς) ἀγάπη(ς)
[του] υιου αὐτοῦ, ˈ ἐν ᾧ ἔσχομεν [τὴν] απολυτρωσιν δια [τοῦ] αιμα- 14
τος αυτου (9), τὴν ἄφεσιν [των] αμαρτιων · ˈ ὅς (10) εστιν εἰκὼν του 15
αορατου (11) θεου, καὶ (12) πρωτοτοκος πασης κτισεως, ˈ [ὅτι] ἐν αὐτῷ 16
εκτισθη τα παντα . . . . τὰ ορατα και τὰ αορατα,
ειτε θρονοι ⟨καὶ⟩ (12) ειτε κυριοτητες, ειτε αρχαι ⟨καὶ⟩ (12) ειτε εξουσιαι
. . . . ˈ και αυτος εστιν προ παντων (13) 17
. . . . . ˈ και αυτος εστιν [η] κεφαλη του σωματος της εκκλησιας · ὅς 18
εστιν αρχη, πρωτοτοκος . των νεκρων, ινα γενηται ἐν πασιν αὐτὸς πρω-
τεύων, ˈ (ὅτι) εν αὐτῷ ευδοκησεν παν το πληρωμα τ(ῆς) θεό(τητος) (14) 19
κατοικησαι ˈ και δι αυτου αποκαταλλαξαι . . . . . . καὶ (15) ειρηνο- 20
ποιησας δια του αιματος (τοῦ) σταυρου (αὐτοῦ) *(δι' αὐτοῦ) (16) εἴτε

---

(1) 166,$_{18}$ ut perfecti sitis ⟨vos⟩.
(2) Stellung = arm gg syp.
(3) + και = syp gg arm (Semitismus).
(4) > θεῳ gg syp, arm !
(5) υμας statt ημας = arm gg syp.
(6) και statt ος = syp gg arm (Semitismus).
(7) υμας gg syp, arm (ημας) !
(8) 166,$_{31}$ satanae, $_{33}$ tenebrae.
(9) + δια του αιματος αυτου = arm gg syp.
(10) 166,$_{39}$ ille qui (immer!) = syp gg arm (Semitismus).
(11) Stellung = arm gg syp.
(12) + και = syp gg arm (Semitismus).
(13) U. S. 31.
(14) 167,$_{33}$ του θεου ; + της θεοτητος = arm gg syp.
(15) + και = syp gg arm (Semitismus).
(16) 167,$_{37}$ յանձն իւր (in semetipso).

21 τα επι της γης ([1]) εἴτε τα εν τοις ουρανοις. ' και υμας ποτε οντας
. . . . εχθρους . . . . . ἐν τοῖς ἔργοις ὑμῶν ([2]) τοῖς πονη-
22 ροῖς, ' νυνὶ (δε) ἀποκατηλλάγητε ⟨ὑμεῖς⟩ ἐν τοῖς μέλεσι ([3]) της σαρκος
αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ([4]), παραστῆναι υμας κατενωπιον
23 αὐτοῦ ([5]) αγιους και αμωμους [καὶ] ἀνεγκλήτο(υς), ' ει γε ἐπιμένετε
⟨ὑμεῖς⟩ εν ([6]) τῇ πίστει ὑμῶν ([7]) . . . . και μὴ μετα-
κιν(ούμενοι) ⟨ὑμεῖς⟩ απο [της] ελπιδος του ευαγγελιου . . . . . τοῦ
κηρυχθέντος εν παση τῇ (κτίσει) ([8]) . . . . οὗ εγενομην εγω
24 Παυλος διακονος. ' Νυν χαίρω ⟨ἐγὼ⟩ ([9]) ἐν τοῖς παθημασιν υπερ
υμων (καὶ) ανταναπληρω τὰ υστερηματα τ(ῶν) θλίψε(ων) του Χρι-
στου εν τῇ σαρκί μου υπερ του σωματος αυτου, ὅ εστιν [η] εκ-
25 κλησια, ' ης εγενομην εγω ([10]) διακονος κατα τὴν *(οἰκονομίαν) ([11])
τ(οῦ) θε(οῦ) τὴν δοθεῖσάν μοι εις υμας πληρῶσαι τον λογον (τοῦ
26 θεοῦ) ([12]), ' τὸ μυστήριον τὸ αποκεκρυμμένον απο (των αἰώνων καὶ
27 ἀπὸ) [των] γενεων, νῦν [δὲ] εφανερωθη [τοις] αγιοις αυτου, ' οις
ηθελησεν ο θεος γνωρισαι ⟨αὐτοῖς⟩ τι [το] πλουτος [της] δοξης . .
. . . τούτου . . . . . ὅς εστιν ⟨Ἰησοῦς⟩ Χριστος εν υμιν, ἡ ελπις
28 τῆς δοξης. ' ὃν ([13]) ἡμεῖς (καταγγέλλομεν) ([14]) *(νουθετοῦντες) ([15]) [πάντα
ἄνθρωπον] (καὶ) διδασκοντες παντα ανθρωπον εν . . σοφιᾳ, ινα
29 *(παραστήσωμεν) ([16]) παντα ανθρωπον τελειον εν Χριστῷ ([17]) · ' . .

([1]) 167,$_{37}$ Umstellung: in caelis . . . in terra.
([2]) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
([3]) U. S. 15.
([4]) + αυτου = syp, arm.
([5]) Stellung = syp gg arm.
([6]) + εν = syp, arm.
([7]) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
([8]) 168,$_{10}$ per universum orbem.
([9]) + εγω = syp (Partizip) gg arm.
([10]) > Παυλος = syp gg arm.
([11]) 168,$_{24}$ mysteria dispensationis divinitatis.
([12]) 168,$_{27}$ Christi.
([13]) 168,$_{35}$ ille qui = syp gg arm (Semitismus)
([14]) 168,$_{35}$ κηρυσσομεν = syp, arm (Semitismus).
([15]) 168,$_{36}$ annuntiavimus.
([16]) 169,$_{6}$ confirmem.
([17]) > Ιησου gg (syp), arm.

και κοπ(ιῶ) . . . . την ἐνεργουμένην εν εμοι
εν ⟨τῇ⟩ δυναμει (1).
. . . . (ἡλίκον) ἀγῶν(α) εχω ⟨ἐγὼ⟩ υπερ υμων και υπερ (2) 2,1
των (εν) Λαοδικ(ίᾳ) (3) και ὅσοι ουχ εωρακαν το προσωπον μου εν
σαρκι, ' ινα παρακ(ληθῶσιν) (αἱ) καρδί(αι) αυτων συμβιβασθεντες 2
⟨αὐτοὶ⟩ ἐν ἀγάπῃ . εις παν πλουτος της πληροφοριας . . . . . .
ἐπίγνωσ(ιν) του μυστηριου του θεου (Χριστοῦ) (4), ' ἐν ᾧ (5) (εἰσιν) 3
παντες [οι] θησαυροι της σοφιας . . . . ἀπόκρυφοι . ' . . . . . [ἵνα] 4
μηδεις παραλογιζηται υμας (6) εν πιθαναλογιᾳ . ' ει γαρ [καὶ] τῃ 5
σαρκι απειμι (7), ἀλλὰ (τῷ) πνευματι σὺν υμιν ειμι, χαίρ(ων) . . .
. . . . (στερέωμα) της . . . πιστεως υμων. ' Ὡς ουν παρελα- 6
βετε ⟨ὑμεῖς⟩ τον Ιησουν (8) Χριστον . . . . , ἐν αὐτῷ περιπατειτε, '
ερριζωμενοι και (ἐποικοδομούμενοι) . . . . βεβαιούμε(νοι) . τῇ πίστει 7
(καθὼς) ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ (9) (ἐν) ευχαριστιᾳ . ' Βλε- 8
πετε μή τις εσται ὁ συλαγωγῶν υμας (10) διὰ τῆς φιλοσοφία(ς) και
κενῆς ἀπάτης . . τ(ὴν) (παράδοσιν) (11) των ανθρωπων, . . τὰ (στοι-
χεῖα) (12) του κοσμου . . . . . . ' οτι εν αυτῳ κατοικεῖ παν τὸ πλή- 9
ρωμα [τῆς] θεοτητος σωματικως, ' καὶ . . ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, 10
ὅς εστιν [η] κεφαλη . . (13) αρχης και εξουσιας (14), ' ἐν ᾧ . (15) πε- 11
ριετμηθητε περιτομ(ῇ) (ἀ)χειροποιήτ(ῳ) εν [τῃ] απεκδυσει . . . . τῆς
σαρκος (16), ἐν [τῇ] περιτομῇ του Χριστου, ' 12

(1) 169, $_{3}$ + ην εδωκεν μοι; vgl. syp ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܝ (quae data est mihi).
(2) + υπερ = syp, arm (Semitismus).
(3) 169, $_{13}$ (pro) Laodicensibus = arm gg syp.
(4) 169, $_{21}$ quia ipse est corpus *Christi*.
(5) 169, $_{22}$ ille, quia in eo = syp ܗ̇ܘ ܕܒܗ.
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) ego a vobis = syp gg arm (Semitismus).
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) εν αυτῃ = syp, arm.
(10) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(11) 170, $_{7}$ τῃ διδασκαλιᾳ; U. S. 36.
(12) U. S. 12, 22.
(13) omnis (vg!) steht nicht da!
(14) 170, $_{14}$ Stellung: principatus et potestates!
(15) > και = syp, arm.
(16) U. S. 36.

ἐν ᾧ καὶ ([1]) συνηγερθητε ⟨ὑμεῖς⟩ δια [της] πιστεως τ(ῆς) ἐνεργεί(ας)
13 του θεου τοῦ εγειραντος αυτον εκ νεκρων. ' και υμας ποτε ([2]) νε-
κρους οντας τοις (παραπτωμασι) ὑμῶν ([3]) . . . . συν-
εζωοποιησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ χαρισάμενος ημιν παντα [τα] παρα-
14 πτώματα ημων ([4]), ' εξαλειψ(ας) [τὸ] ([5]) τοις δόγμασιν *(χειρόγρα-
φον) ([5]) [ὃ] (ἦν ὑπενάντιον ἡμῖν), . ἦρκεν αὐτὸ ([6]) εκ [του] μεσου
15 προσηλωσ(ας) αὐτὸ ([7]) τῳ σταυρ(ῷ) · ' ⟨καὶ⟩ ([8]) ἀπεκδυσά(μενος)
⟨ἀυτὸς⟩ τας αρχας και τας εξουσιας ⟨καὶ⟩ ([8]) εδειγματισεν ἐν παρ-
16 ρησίᾳ (θριαμβεύσας) αυτους . . . ' Μη ουν τις *(κρινέτω) ([9]) υμας ([10])
εν βρωσει η ([11]) εν ποσει η . . . ἑορτ(ῆς) η νουμηνίας . σαββάτ(ων), '
17 ἅ εστιν *(σκιὰ) ([12]) τῶν μελλόντων, [το] δὲ σωμα του Χριστου εστιν ([13]). '
18 καὶ ([14]) μηδεὶς υμας καταβραβευέτω θελων ἐν ταπεινοφροσύνῃ ([14]) καὶ
*(θρησκείᾳ) ([15]) τῶν αγγελων, ἅ ἑώρακεν . . . . , εικῃ φυσιούμενος
19 (ὑπὸ) τ(οῦ) νοος [της] σαρκος αὐτοῦ, ' και ου κρατῶν (τὴν) κεφα-
λή(ν) ([16]), εξ ου παν τὸ σωμα διὰ τῶν ἁφῶν και συνδεσμων (ἐπιχο-
ρηγούμενον) [καὶ] (συμβιβαζόμενον) αυξει [την] αυξησιν του θεου. '
20 Ει ([17]) απεθανετε συν Χριστῳ ἀπὸ τῶν *(στοιχείων) ([18]) τοῦ κόσμου,
21 τι (παλιν) ([19]) ως ζῶντες ἐν [τῷ] κόσμῳ *(δογματίζεσθε) ([20]) ' μη αψῃ

([1]) 170, $_{22}$ et in eo = syp (ܘܒܗ) gg arm (Semitismus).
([2]) + ποτε = arm gg syp.
([3]) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
([4]) + ημων = syp, arm (Semitismus).
([5]) Stellung = syp gg arm; U. S. 36.
([6]) Stellung = syp, arm.
([7]) + αυτο = syp gg arm.
([8]) + και = syp gg arm (Semitismus).
([9]) dimoveat = syp gg arm.
([10]) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
([11]) η statt και = arm gg syp.
([12]) 171, $_{14}$ vestigia.
([13]) + εστιν = syp, arm (Semitismus).
([14]) nach Stellung und Form = syp gg arm!
([15]) U. S. 12.
([16]) > Χριστον = syp gg arm.
([17]) ergo (vg!) steht nicht da (gg syp γαρ)!
([18]) 171, $_{31}$ a creaturis; U. S. 12.
([19]) 171, $_{33}$ + ετι = arm gg syp.
([20]) 171, $_{34}$ inficiamini.

μηδὲ γευσῃ μηδὲ θιγῃς, ' ἅ ἐστιν [πάντα εἰς] (1) φθορα(ν) (τῇ) 22
ἀποχρήσ(ει) (1) . . τὰ ἐντάλματα (καὶ) διδασκαλιας των ανθρωπων; ' 23
[ἅτινά ἐστιν] λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας (ἐν) ἐθελοθρησκί(ᾳ) και τα-
πεινοφροσύνῃ και ἀφειδίᾳ σωματος, οὐκ ἐν τιμῃ τινι πρὸς πλησμονὴν
[της] σαρκος.
Ει [ουν] συνηγερθητε τῳ Χριστῳ, τα ανω ζητειτε, ου ο Χριστος 3,1
ἐστιν εν δεξιᾳ του θεου καθήμενος· ' [τὰ ἄνω] φρον(εῖτε), μὴ τὰ 2
(ἐπὶ τῆς γῆς). ' απεθανετε γὰρ ⟨ὑμεῖς⟩ (2), και η ζωη υμων κεκρυπται 3
σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῳ θεῳ· ' οταν (3) ο Χριστος φανερωθῇ, η ζωη 4
*(ὑμῶν) (4), τοτε και υμεις συν αυτῳ φανερωθησεσθε εν ⟨τῇ⟩ δοξῃ
⟨αὐτοῦ⟩. ' Νεκρωσατε ουν τα (μέλη) (5) υμων (6) . . . . . , πορνεία(ν) 5
καὶ (7) ἀκαθαρσία(ν) καὶ (7) (πάθος), ἐπιθυμία(ν) κακή(ν), ...
. . . . ' δι ἅ ερχεται [η] οργη του θεου 6
. . . (8) ' . . και υμεις ποτε (9) περιεπατησατε, (ὅτε) ἐζῆτε ⟨ὑμεῖς⟩ 7
ἐν τούτοις· ' νυνι 8
. . . . ' . . . . απεκδυσαμενοι τον παλαιον ἄνθρω- 9
π(ον) (10) σὺν [ταῖς] πραξεσιν αυτου ' και ενδυσαμενοι τον νεον τὸν 10
ἀνακαινούμενον (11) . . . . . κατ εικονα [του] κτισαντος αυτον, ' οπου 11
οὐκ ἔνι Ιουδαιος ουδε εθνικος (12), ουδὲ (13) περιτομη (καὶ) (14) ακρο-
βυστια, οὐ[δὲ] Ελλην (15) (καὶ (14) βαρβαρος, οὐ[δὲ] (15) δουλος (καὶ) (14)

(1) U. S. 36.
(2) vgl. syp + ܠܟܘܢ (υμιν).
(3) > δε gg arm, (syp)!
(4) 172, 24 ημων; vestra (vg!) steht nicht da!
(5) 172, 27 corpora (nicht membra!)
(6) + υμων = syp, arm.
(7) + και = syp gg arm (Semitismus).
(8) > επι τους υιους της απειθειας gg syp, arm!
(9) Stellung = arm gg syp.
(10) U. S. 25.
(11) 172, 36 qui renovatur = syp (ܕܡܬܚܕܬ) gg arm.
(12) U. S. 18.
(13) + ουδε = syp gg arm.
(14) 173, 2 f. ουδε.
(15) 173, 2 non *Graecus* neque barbarus; vgl. syp: neque *Graecus* et barbarus, neque . . .

12 (ἐλεύθερος) (1), ἀλλὰ τα παντα . εν πασιν Χριστος. ' Ενδυσασθε ουν,
ως εκλεκτοι . . . αγιοι . . . . . . , σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, ...
. . . . ' — — — — — — —
15 . . . . και ευχα-
16 ριστοι γινεσθε. ' ⟨καὶ⟩ (2) ο λογος του Χριστου ενοικειτω εν υμιν
πλουσιως, ... διδάσκ(οντες) και . . . .
. . . (ἐν) χάρι(τι) ᾄδοντες εν ταις καρδιαις [ὑμῶν] τῳ θεῳ· ' — —
— — — — —
4,3 — — — — ' (προσευχόμενοι) αμα και (περὶ) ἡμῶν, ινα [ὁ θεὸς]
ανοιξῃ [ἡμῖν] θυραν [τοῦ] λογου, λαλησαι τ(ὸ) μυστήρι(ον) του
4 Χριστου, δι [ὅ] . δέδεμαι ⟨ἐγώ⟩ (3), ' ινα φανερωσω αυτο ως δει
με λαλ(ῆσαι) (4) ' — — — —
7 Τα δε (5) κατ εμε γνωρισει υμιν Τυχικος . . . . πιστος
8 διακονος . . . . , ' (ὅν) επεμψα ⟨αὐτὸν⟩ προς υμας (εἰς) αὐτὸ
τοῦτο, ἵνα (γνῶτε) (6) τὰ περι ἡμῶν (6) [καὶ] παρακαλ(έσῃ) τ(ὰς)
καρδί(ας) υμων. ' — — — —
17 και ειπατε ⟨ὑμεῖς⟩ Αρχιππῳ· βλεπε ⟨σὺ⟩ τὴν διακονίαν ην παρε-
λαβες ⟨σὺ⟩ εν κυριῳ, ινα πληρ(οῖς) ⟨σὺ⟩ αὐτήν (7). ' — — — — —

---

(1) 173, 3 κυριος.
(2) + και; vgl. syp ܕ (ut, quia) und arm զի (οτι).
(3) + εγω = syp (Partizip !) gg arm.
(4) U. S. 36.
(5) + δε = syp, arm.
(6) γνωτε, ημων = arm gg syp !
(7) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Παυλος και Σιλουανος και Τιμοθεος, τ(ῇ) ἐκκλησί(ᾳ) [1] Θεσσαλο- 1,1
νικεων εν θεῳ πατρι ημων [2] και κυριῳ ἡμῶν [3] Ιησου Χριστῳ·
χαρις υμιν και ειρηνη. ' Εὐχαριστ(οῦμεν) [4] τῳ θεῳ παντοτε περι 2
πάντων . . μνειαν ὑμῶν [5] ποιούμενοι επι των προσευχων ημων
(ἀδιαλείπτως) ' μνημονεύο(ντες) ⟨ἡμεῖς⟩ του εργου [τῆς] πιστεως 3
ὑμῶν [5] και τοῦ κοπου [τῆς] αγαπης ὑμῶν [5] καὶ [τῆς] υπομονης
τῆς ελπιδος τ(οῦ) κυρί(ου) ἡμῶν Ἰησ(οῦ) Χριστ(οῦ) εμπροσθεν του
θεου . πατρος . . ' ειδοτες, αδελφοι ἠγαπημένοι υπο θεου, τ(ὴν) 4
ἐκλογὴ(ν) υμων, ' οτι το ευαγγελιον ημων ουκ εγενηθη προς [6] 5
υμας ἐν λόγοις [7], αλλα και εν δυναμει [καὶ] εν πνευματι αγιῳ και
ἐν *(πληροφορίᾳ) [8] πολλῃ, καὶ ὑμεῖς [9] οιδατε καθὼς [9] εγενηθη-
μεν εν υμιν δι υμας. ' και υμεις μιμηται ημων ἐγενήθητε και του 6
κυριου, δεξάμε(νοι) ⟨ὑμεῖς⟩ τον λογον ἐν θλίψει πολλῇ καὶ [10] μετα
χαρας πνευματος αγιου, ' ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τυπον πασιν τοις 7
πιστευουσιν [ἐν (τῇ) Μακεδονί(ᾳ) καὶ (ἐν) τ(ῇ) Ἀχαΐ(ᾳ)] . ' . . . .
. . . . ου μόνον εν (τῇ) Μακεδον(ίᾳ) [11] και Ἀχαΐ(ᾳ) [11], 8

---

(1) 174, $_{37}$ ταις εκκλησιαις.

(2) + ημων = arm gg syp.

(3) + ημων = syp gg arm (Semitismus).

(4) 175, $_{6}$ ευχαριστω; agimus (vg!) steht nicht da!

(5) + υμων = syp gg arm.

(6) 175, $_{17}$ առ (= arm) = προς (vgl. V. 9).

(7) = syp gg arm.

(8) 175, $_{18}$ մտադիւրութեն (in promptitudine); vgl. syp ܒܦܝܣܐ (in persuasione, oboedientia).

(9) 175, $_{22}$ και υμεις, καθως statt καθως, οιοι = syp gg arm!

(10) + και = syp gg arm.

(11) U. S. 11.

αλλ (ἐν) παντι τοπῳ η πιστις υμων ἡ . . . . ἐξελήλυθεν, (ὥστε) μὴ
9 (χρείαν ἔχειν) . . . . . ' αυτοι γαρ απαγγελλουσιν (1) περι ημων,
ὁποίαν εισοδον ἔσχομεν προς υμας, και πως ἐπεστρέψατε ⟨ὑμεῖς⟩ προς
τον θεον απο των ειδωλων ⟨λατρείας⟩ (2) δουλεύ(ειν) ⟨ὑμεῖς⟩ θεῳ
10 ζωντι [καὶ] αληθινῳ, ' και αναμεν(ειν) ⟨ὑμεῖς⟩ [τον] υιον αυτου εκ
των ουρανων, Ιησουν (3), ὅ(ν) (ἤ)γειρ(εν) . . . . , τον ρυομενον
ημας εκ της οργης της ερχομενης.
2, 1 Αυτοι (γαρ) οιδατε, αδελφοι, την εισοδον ημων τὴν προς υμας, οτι
2 ου κενὴ γεγονεν, ' (ἀλλὰ) προπαθόντες και (ὑβρισθέντες) καθως και
υμεις (4) οιδατε εν ⟨τοῖς⟩ Φιλιπποις επαρρησιασαμεθα ⟨ἡμεῖς⟩ ἐν τῷ
θεῷ ἡμῶν εν πολλῳ αγωνι (5) λαλῆσαι πρὸς υμας το ευαγγελιον του
3 θεου. ' [ἡ] (γὰρ) παρακλησις ημων ουκ εκ πλανης ουδε εξ ακα-
4 θαρσιας ουδε εν δολῳ, ' αλλα καθως δεδοκιμάσμεθα υπο του θεου
πιστευθηναι ἡμῖν (6) [τὸ] ευαγγελιον οὕτως λαλουμεν, ουχ ως ανθρω-
ποις αρεσκοντες, αλλα τῳ θεῳ τῳ δοκιμάζοντι τας καρδιας [ἡμῶν]. '
5 ου(τε) γαρ ποτε εν λογῳ κολακία(ς) ἐγενηθημεν ⟨ἡμεῖς⟩, (καθὼς)
6 οιδατε ⟨ὑμεῖς⟩, οὔ(τε) ἐν προφασει πλεονεξιας, θεὸς μάρτυς, ' ουτε
ζητουντες (8) . . . . ⟨τὴν⟩ δοξαν, ουτε αφ υμων ουτε απ αλλων, '
7 δυνάμενοι (ἐν βάρει εἶναι) ως αποστολοι (9) Χριστου· αλλ εγενηθη-
μεν ⟨ἡμεῖς⟩ (ν)ήπιοι (10) εν μεσῳ υμων, ως (ἐὰν) τροφος θαλπῃ τὰ
8 τέκνα ἑαυτῆς (9) · ' ουτως ομειρομ(ενοι) ⟨ἡμεῖς⟩ υμων . . . . με-
ταδουναι υμιν ου μονον το ευαγγελιον . . . αλλα και τας εαυτων
9 ψυχας, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν εγενηθητε ⟨ὑμεῖς⟩ (11). ' μνημονευετε
⟨ὑμεῖς⟩ (11) [γαρ], αδελφοι, (τὸν) κόπ(ον) ἡμῶν (12) . . . . νυκτος και

(1) Stellung = syp, arm.
(2) + λατρειας = syp gg arm, wohl = *(της ειδωλολατριας).
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) + και υμεις = arm gg syp.
(5) Stellung = (syp : Φιλιπποις εν πολλῳ αγωνι) gg arm.
(6) + ημιν = syp gg arm (Semitismus).
(7) nach Form (syp : Partizip !) und Stellung = syp gg arm.
(8) U. S. 31.
(9) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(10) U. S. 15.
(11) + υμεις = syp (Partizip !) gg arm.
(12) U. S. 36.

ημερας (ἐργαζόμενοι) πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα . . (1) εκηρυξα-
μεν ⟨ἡμεῖς⟩ (εἰς) ὑμᾶς (τὸ εὐαγγέλιον) του θεου. ' ⟨καὶ⟩ υμεις 10
⟨αὐτοὶ⟩ μαρτυρ(ες εστε) και ο θεος, ὡς οσιως και δικαιως και
ἀμέμπτως εγενεθημεν (2) ὑμῖν . . . . . , ' (καθάπερ) οιδατε ὡς ἕνα (3) 11
(ἕκαστον) (3) υμων ως πατηρ τέκν(α) (4) ἑαυτοῦ (5) ' παρακαλου(ντες) 12
ὑμᾶς (6) καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ περιπατεῖν
ὑμᾶς αξιως του θεου . καλ(οῦντος) . . . . δόξαν. ' . (7) 13
δια τοῦτο και ημεις ευχαριστουμεν τῳ θεῳ αδιαλειπτως, οτι (πα-
ραλαβόντες) λόγον (ἀκοῆς) παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε ουχ ως (8)
λόγον ἀνθρώπ(ων) αλλα καθως εστιν αληθως ⟨τὸν⟩ λογον θεου, ὅς
(καὶ) ἐνεργεῖται εν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ' υμεις γαρ μιμηται εγε- 14
νηθητε, αδελφοι, των εκκλησιων . . . (9) των ουσων εν [τῃ] Ιουδαιᾳ
. . . . . οτι . . . (10) επαθετε . υμεις ὑπὸ τῶν . . . συμφυλετῶν
ὑμῶν (11), καθως και αὐτοὶ υπο τῶν Ιουδαιων, ' τῶν (12) (καὶ) τὸν 15
. . . Ἰησοῦν (13) ⟨Χριστὸν⟩ (14) αποκτειναντων και τους προφητας, .
ἡμᾶς εκδιωξαντων και θεῳ μη αρεσκοντων (15) καὶ πασιν ανθρωποις
ἐναντίων, ' κωλυόντων . . [τοις] εθνεσιν λαλῆσαι ινα σωθωσιν, εις 16
το ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρτίας παντοτε. (ἔ)φθα(σεν) (δὲ)
επ αυτους (ἡ) ὀργ(ὴ) (εἰς) τέλος. ' Ημεις δε . . . αποφρανισθεντες 17
προς καιρον (16) (ωρας) (16) αφ υμων (προσώπῳ) ου καρδι(ᾳ), περισ-

---

(1) vestrum (vg!) steht nicht da!
(2) Stellung = syp gg arm.
(3) 177, 33 unum unum = syp ܚܕ ܚܕ.
(4) 177, 33 τεκνον.
(5) + εαυτου = syp gg arm (Semitismus).
(6) + υμας gg syp, arm.
(7) > και = syp, arm.
(8) + ως = syp, arm.
(9) Dei (vg!) steht nicht da!
(10) eadem (vg!) steht nicht da!
(11) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(12) 178, 14 illi qui = syp (ܗܢܘܢ ܕ) gg arm.
(13) Stellung = syp, arm.
(14) + Χριστον = syp gg arm.
(15) U. S. 15.
(16) Stellung = syp gg arm.

σοτερως *(ἐσπουδάσαμεν) (1) ιδειν (2) το προσωπον υμων εν πολλη
18 επιθυμια. ' καὶ (3) ἠθελήσαμεν ελθειν προς υμας . . . . . (4) απαξ
19 και δις, και ἐνέκοψεν (ἡμᾶς) (ὁ) σαταν(ᾶς) (5). ' τις γαρ ημων ελπις
η χαρα η στεφανος καυχησεως (6) η ουχι . υμεις . . . .
20 . . . . ' υμεις γάρ εστε η δοξα ημων και η χαρα
ἡμῶν (7).
3, 1 . . μη(κέτι στέγοντες) ηὐδοκήσα(μεν) καταλειφθηναι ἐν Ἀθήν(αις)
2 . . ', καὶ ἐπέμψα(μεν) ⟨ἐγὼ⟩ πρὸς ὑμᾶς (8) Τιμοθεον . . . .
. . . . . . (συνεργὸν) (9) (ἡμῶν) ἐν τῷ εὐαγγελίῳ του θεου (10) εἰς
3 τὸ στηρίξαι υμας και παρακαλέσαι (ὑπὲρ) τῆς πίστεως ὑμῶν, ' ινα (11)
μηδεὶς ὑμῶν (12) σαίνηται (11) ἐν τ(αῖς) θλίψε(σιν) (ταύταις) . . . . . .
4 οτι εις τοῦτο (κείμεθα) ⟨ἡμεῖς⟩ · ' . γαρ . . . . προελέγομεν
5 υμιν ὅτι μελλομεν θλιβεσθαι, καθως . (13) εγενετο και οἴδατε. ' δια
τοῦτο καγω μηκέτι στέγων επεμψα εἰς τὸ (γνῶναι) . . . υμ(ῶν),
μη πως επειρασεν ὑμᾶς ο πειραζων και (εἰς) κενον γένηται ὁ κόπος
6 ημων. ' Αρτι δε ελθοντος Τιμοθεου αφ υμων (14) προς ημας και
εὐαγγελισαμένου ημιν την πιστιν (15) και τὴν ἀγάπην ὑμῶν (16), καὶ
(ὅτι) ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθήν, παντοτε (ἐπιποθοῦντες) ιδειν ημας (17)
7 καθαπερ και ημεις ὑμᾶς, ' . . . . παρεκληθημεν ⟨ἡμεῖς⟩ . . . . . .

---

(1) 178,$_{33}$ optare fecit nos.

(2) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(3) και statt διοτι = syp gg arm.

(4) > και = syp, arm.

(5) U. S. 26.

(6) > ημων gg syp, arm.

(7) + ημων = syp gg arm (Semitismus).

(8) προς υμας = syp gg arm (Semitismus).

(9) 179,$_{13}$ *ինձ օգնական* (mihi *adiutor*) = syp ܡܥܕܪܢܢ (*adiutor* noster); arm statt διακονον: συνεργον; syp διακονον + και συνεργον (adiutorem).

(10) θεου statt Χριστου = arm (+ και του πατρος Χριστου)?

(11) ινα, σαινηται statt το, σαινεσθαι = syp, arm (Semitismus).

(12) + υμων = syp gg arm (Semitismus).

(13) > και = syp gg arm.

(14) Stellung = arm gg syp.

(15) > υμων = gg syp, arm.

(16) + υμων = syp gg arm.

(17) Stellung = syp, arm (Semitismus).

ἐπὶ . . τῇ (ἀνάγκῃ) ([1]) ἡμῶν ([2]) και θλιψει ἡμῶν . . . . '
καὶ ([3]) νῦν ζωμεν ἐὰν υμεις στηκετε εν κυρί(ῳ). ' τινα γὰρ ([4]) εὐχα- 8/9
ριστίαν δυναμεθα ἀνταποδοῦναι ([5]) τῳ θεῳ . . . . επι παση [τῇ]
χαρᾳ (ῇ χαίρομεν) ([6]) (δι') ὑμᾶς, ἀλλὰ ([7]) καὶ εμπροσθεν του θεου
. . ([8]), ' (ὑπερεκπερισσοῦ) δεόμενοι . . . . . . ([7]) [εις το] ιδειν το 10
προσωπον ὑμῶν ([9]) και καταρτίσαι τα υστερηματα τῆς πιστεως
υμων; ' Αυτος δε ο θεος . . . . κατευθυναι την 11
οδον ημων προς υμας. ' και ([10]) . . ([11]) πλεονασαι [καὶ] (περισσεύσαι) 12
τὴν ἀγάπην ὑμῶν ([11]) εἰς αλληλους . . . . *(καθάπερ) ([12]) . ημεις .
υμας, ' εἰς τὸ στηρίξαι τας καρδιας υμων ([13]) ἀμέμπτ(ως) ([14]) εν ⟨τῇ⟩ 13
αγιωσυνῃ ἔμπροσθεν . . . . του κυριου ημων . .
μετὰ παντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.
. . οὖν . . . . καθως παρελα- 4,1
βετε ⟨ὑμεῖς⟩ παρ ημων . . . [περιπατεῖν ([15]) καὶ] αρεσκειν θεῳ,
*(καθὼς) ([16]) . περιπατεῖτε ([15]), ινα περισσεύητε μαλλον. ' 2
*(παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν) ([17]) . . . . ' Τοῦτο γαρ εστιν 3
θελημα του θεου, ὁ αγιασμος υμων, καὶ ([18]) απεχεσθαι υμας απο
πάσης ([19]) πορνειας, ' ειδεναι ἕκαστον . . τὸ *(ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶ- 4

(1) 179, $_{32}$ tristia(e).
(2) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(3) και statt οτι = syp gg arm (Semitismus).
(4) + γαρ = syp gg arm.
(5) Stellung = syp, arm.
(6) 179, $_{39}$ quoniam laetificat nos.
(7) Stellung und Form = syp gg arm.
(8) > ημων = syp gg arm.
(9) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(10) και statt δε = syp, arm.
(11) > υμας, αγαπην + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(12) 180, $_{5}$ et.
(13) Stellung = syp, arm.
(14) 180, $_{10}$ sine querela = syp ܘܠܐ ܡܘܡ.
(15) U. S. 28.
(16) 180, $_{19}$ ita.
(17) 180, $_{22}$ ad hoc exhortor vos.
(18) + και = syp gg arm (Semitismus).
(19) πασης statt της = syp gg arm.

5 σθαι) ([1]) εν αγιασμῳ και τιμη, ' μη εν *(πάθει) ([2]) επιθυμιας καθαπερ
7 και τα λοιπα ([3]) εθνη τα μη ειδοτα τον θεον, ' — — — ' ου γαρ
εκαλεσεν ὑμᾶς ([4]) ο θεος επι ακαθαρσιᾳ, αλλ εν αγιασμῳ. ' —
9 — — ' Περι δε της φιλαδελφιας οὐ χρειαν ἔχ(ομεν) γραφειν υμιν·
10 αυτοι γαρ υμεις . . . . ' . . ποιειτε αὐτὸ . . .
. . . . περισσεύειν μᾶλλον, '
11 . . . . και . . . . εργαζεσθαι ταις χερσιν υμων,
13 καθως ([5]) παρηγγειλαμεν ⟨ἡμεῖς⟩ υμιν ([6]), ' — — — ' Οὐ *(θέλο-
μεν) ([7]) (δὲ) υμας αγνοειν . . . , περι τῶν κεκοιμημένων, ινα μη
14 λυπησθε καθως και (οἱ) λοιποι οἱ μη εχοντες ελπιδα. ' ει γὰρ ([8])
πιστευομεν ⟨ἡμεῖς⟩ *(ὅτι Ιησοὺς . . . . . ανέστη) ([9]), (οὕτως) καὶ ο
15 θεος τοὺς κοιμηθέντας δια του Ιησου ἄξει συν αὐτῷ. ' Τουτο δε ([10])
λέγ(ομεν) ὑμῖν ([11]) (ἐν) λόγῳ κυριου ([11]) ἡμῶν ([12]), οτι ημεις οι ζωντες
οἱ περιλειπόμενοι εις την παρουσιαν του κυριου ου [μη] φθασωμεν
16 τοὺς κοιμη(θέντας). ' οτι . . (ὁ) κύρι(ος) ἡμῶν ([12]) . . . . . εν φωνῃ
αρχαγγελου . . σαλπιγγ(ι) ([13]) . . , καταβ(ήσεται) απ ουρανου . (οἱ)
17 νεκρ(οὶ) εν Χριστῳ ἀναστήσ(ονται) πρῶτον, ' καὶ ([14]) επειτα ἡμεῖς οι
ζωντες . . . . ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγ(ησ)όμεθα ἐν νεφέλαις εις
απαντησιν του κυριου ἡμῶν ([15]) εἰς ἀέρα· και ουτως παντοτε συν
18 κυριῳ εσομεθα. ' Ωστε παρακαλειτε αλληλους εν τοις λογοις
τούτοις.

---

(1) 180, $_{25}$ carnem vestram servare.
(2) 180, $_{28}$ coinquinatis scientia.
(3) + λοιπα = syp, arm.
(4) υμας statt ημας = syp gg arm.
(5) > και gg arm!
(6) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(7) 181, $_{1}$ και ινα μη.
(8) + γαρ = syp gg arm.
(9) 181, $_{4}$ in resurrectionem *Christi.*
(10) δε statt γαρ = syp, arm.
(11) Stellung = syp gg arm (> υμιν).
(12) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(13) U. S. 25.
(14) + και = syp, (arm).
(15) + ημων = syp gg arm (Semitismus).

Περι δε [τῶν] (χρόνων) και [των] καιρων, αδελφοι, οὐ χρεια ἐστιν 5,1
⟨αὐτὸ⟩ γραφεσθαι ([1]) υμιν· ˈ αὐτοὶ γαρ . . . οιδατε ὅτι [ἡ] ημερα 2
του κυριου ως κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ερχεται. ˈ οταν γὰρ ([2]) λε- 3
γωσιν · ειρηνη και ασφαλεια, τοτε αιφνιδιος εφισταται αὐτοῖς ([3]) ⟨ο⟩
ολεθρος ωσπερ ([4]) [ἡ] ωδιν (τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ), και οὐκ . ἐκφεύ-
ξονται. ˈ υμεις δε, αδελφοι, ουκ εστε (εν) σκοτ(ει) ([5]), ἵνα η ημερα 4
⟨ἐκείνη⟩ ([6]) ὑμᾶς ως κλεπτης καταλαβῃ · ˈ . . *(γὰρ) ([7]) . . υιοι φωτος 5
ἐστε και . . ἡμέρ(ας) . . . . ˈ [ἄρα] οὖν μη καθευδωμεν 6
ως και ([8]) [οἱ] λοιποι, αλλα γρηγορωμεν και (νήφωμεν). ˈ οι γαρ 7
καθευδοντες νυκτὸς καθευδουσιν, και [οἱ] μεθυσκομενοι [νυκτὸς] μεθυ-
ουσιν ([9]) · ˈ ημεις δε υἱοὶ ([10]) ημερας οντες νήφωμεν, ενδυσαμε(νοι) 8
⟨ἡμεῖς⟩ *(θωρακα) ([11]) πιστεως και ἀγάπ(ης) και θέμενοι ([12]) περικε-
φαλαιαν ἐλπίδα σωτηριας . ˈ οτι ουκ (ἔθετο) ημας [ο θεος] εις οργην 9
αλλα εις σωτηριαν ζωης ([13]) . . . . ˈ 10
(ἵνα) ειτε γρηγορωμεν ειτε καθευδομεν αμα συν αυτῳ ζησωμεν. ˈ
(Διὸ) παρακαλειτε αλληλους και οικοδομειτε *(εἷς τὸν ἕνα) ([14]) (καθὼς 11
καὶ) ποιειτε. ˈ . . . . εἰδέναι τους κοπιωντας (ἐν ὑμῖν) ([15]) 12
και προϊσταμενους υμων εν κυριῳ και (νουθετοῦντες) ([16]) υμας, ˈ .
*(ἡγεῖσθε) ([17]) αυτους υπερεκπερισσου ἐν ἀγάπῃ δια τ(ὸ) ἔργ(ον) αυτων 13

---

(1) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(2) γαρ statt δε gg syp, arm (> δε).

(3) Stellung = syp, arm ; Form (super eos) = syp gg arm.

(4) gg arm (ωσπερ + και).

(5) σκοτους statt εν σκοτει = arm gg syp !

(6) + εκεινη = syp gg arm.

(7) 182,$_{9}$ sicut.

(8) + και = arm gg syp.

(9) U. S. 29.

(10) + υιοι = syp gg arm (Semitismus).

(11) 182,$_{20}$ զկատարումն (perfectionem).

(12) + imponamus = syp, arm (Semitismus).

(13) = arm gg syp.

(14) 182,$_{31}$ vir comitem suum ; vgl. syp ܚܕ ܠܚܕ (unus uni); vgl. U. S. 36 zu Phil 2,$_{3}$.

(15) 182,$_{33}$ υμων statt εν υμιν gg syp (arm > εν υμιν).

(16) 182,$_{35}$ qui edocent vos = syp gg arm ; U. S. 36.

(17) 182,$_{36}$ ընտանեցուցէք (familiares reddite).

14 . ειρηνευετε εν αὐτοῖς. ' . . . . νουθετειτε τοὺς ατακτους,
(παραμυθεισθε) ⟨ὑμεῖς⟩ τοὺς ὀλιγοψύχους, *(ἀντέχεσθε) (1) των ασθε-
15 νων καὶ (2) μακροθυμειτε προς παντας. ' καί (2) ὁρᾶτε μη . κακον αντι
κακου . . ἀποδ(ῷ), αλλα παντοτε το αγαθον διωκετε και εις αλληλους
16/18 και εις παντας. ' καὶ (2) πάντ[οτε] χαιρετε . . . . ' — — — '
19 καὶ (2) εν παντι ευχαριστειτε · . . γὰρ θέλημ(α) θεου . . . . ' τὸ
20/21 πνευμᾰ μη σβέννυτε, ' προφητεία(ς) μη (ἐξουθενεῖτε) · ' παντα
22 *(δε) (3) δοκιμαζετε καὶ (2) τὸ καλὸν κατεχετε. ' καὶ (2) απο παντος
23 (ειδους) (4) πονηρου απεχεσθε. ' Αὐτὸς (δε) (5) ο θεος της ειρηνης
αγιασει υμας (ὁλο)τελεῖς . ὁλό(κληρον) . . τὸ πνευμα και (ἡ) ψυχ(ὴ)
και τὸ σωμα ὑμῶν(6) ἀμέμπτως εν τῃ παρουσιᾳ του κυριου ημων
24/25 . . . . τηρη(θείη) (7) . ' πιστος (ὁ) . . . . ὅς (καὶ) ποιησει. ' Αδελφοι,
. . . . ' — — — —
27 (᾿Ενορκίζω) υμας . . . . αναγνωθηναι την επιστολην ταύτην (8) πασιν
τοις . . . αδελφοις. ' — — — —

---

(1) 183, $_6$ visitatores estote.
(2) + και = syp gg arm (Semitismus).
(3) 183, $_{22}$ զամենայն ինչ (απαντα) statt παντα δε = syp, arm.
(4) U. S. 15.
(5) και statt δε = arm gg syp.
(6) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(7) 183, $_{29}$ servet sine macula = syp gg arm (Semitismus).
(8) + ταυτην = syp gg arm.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Παυλος και Σιλουανὸς και Τιμοθεος τῇ ἐκκλησί(ᾳ) Θεσσαλονι- 1,1
κεων εν θεῳ πατρι ημων και κυριῳ ἡμῶν (1) Ιησου Χριστῳ · ' χαρις 2
υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων (2) και κυριου ἡμῶν (1) Ιησου
Χριστου. ' Ευχαριστειν οφειλομεν τῳ θεῳ παντοτε περι υμων . . 3
. . . . οτι υπεραυξανει η πιστις υμων και πλεοναζει η αγαπη
ὑμῶν (3) ενος εκαστου . . . . εις αλληλους, ' (ὥστε) και (4) (αὐτοὺς) 4
ἡμᾶς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς εκκλησιαις . . . υπερ [της] πι-
στεως (5) ἡμῶν και της υπομονης υμων εν πασιν τοις διωγμοις υμων
και ταις θλιψεσιν ὑμῶν (6) αις ὑμεῖς ανεχεσθε, ' ενδειγμα τ(ῆς) δι- 5
και(ας) κρίσεω(ς) (7) του θεου, είς τὸ καταξιωθηναι (ὑμᾶς) της βα-
σιλειας του θεου, υπερ ἧς (8) και πάσχετε, ' . . δίκαιον παρα θεῳ 6
(ἀνταποδοῦναι) τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλιψιν, ' και υμιν τοῖς θλιβο- 7
μένοις ανεσιν μεθ ημων, ἐν τ(ῇ) αποκαλυψε(ι) . . . . . . απ ουρανου
μετ' ἀγγέλων δυνάμε(ως) αὐτοῦ ' εν φλογι πυρος (9), (διδόντος) ἐκδί- 8
κησιν τοῖς μὴ ειδο(σιν) θεον και τοῖς μη ὑπακούουσιν τῳ ευαγγελιῳ
του κυριου ημων Ιησου Χριστου (10), ' οἵ(τινες) δικην τίσουσιν ⟨εις⟩ 9
ολεθρον αιωνιον απο προσωπου του κυριου ἡμῶν (11) ⟨'Ιησοῦ Χρι-
στοῦ⟩ και απο [τῆς] δοξης [της] ισχυος αυτου, ' ὅταν ελθῃ ενδο- 10

---

(1) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(2) + ημων = syp, arm.
(3) vgl. syp η αγαπη παντων υμων!
(4) + και = syp, arm.
(5) Stellung = syp gg arm!
(6) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(7) U. S. 26.
(8) 185, $_{32}$ illud, pro quo = syp gg arm (Semitismus).
(9) εν φλογι πυρος statt εν πυρι φλογος = syp, arm.
(10) + Χριστου = syp, arm.
(11) + ημων = syp gg arm.

ξασθηναι εν τοις αγιος αυτου και θαυμασθηναι εν πασιν τοις πι-
στευσασιν αὐτῷ (1), ὅτι επιστευθη [τὸ] μαρτυριον ημων ἐφ' ὑμᾶς, ἐν
11 τῇ ημερᾳ ἐκείνῃ. ' (Εἰς) ὃ . (2) προσευχόμεθα ⟨ἡμεῖς⟩ . . . περι
υμων, ινα υμας ἀξιώσῃ ο θεος (3) . . (4) της κλησεως αὐτοῦ (5) καὶ
πληρώσῃ πασαν ευδοκιαν ἀγαθωσύνης και ⟨πᾶν⟩ ἔργον πίστεως εν
12 δυναμει, ' ὅπως ενδοξασθῃ το ονομα του κυριου ημων Ιησου Χρι-
στου (6) εν υμιν . . . . . . κατα την χαριν του θεου . . (7) και κυ-
ριου ἡμῶν (7) Ιησου Χριστου.
2,1 . . . . υπερ της παρουσιας του κυριου ημων . . . . και
2 ὑπὲρ (8) ἐπισυναγωγῆς ημων (9) επ αυτον, ' εἰς τὸ μη ταχέως σαλευ-
θῆναι ὑμᾶς (ἀπὸ) τ(οῦ) νοὸς ὑμῶν (10) μηδε θροεῖσθαι [μήτε] διὰ
πνεύματος μήτε [διὰ λόγου] μητε δι' ἐπιστολῶν (11) ὡς δι ημων .
3 ὅτι ἐνέστηκεν η ημερα του κυριου ἡμῶν (12). ' μη τις υμας εξαπα-
τησῃ (13) κατὰ (μηδένα) τρόπον· οτι εαν μη ελθῃ πρωτον (14) ἡ ἀπο-
στα(σία) (15) και αποκαλυφθῃ ο ανθρωπος τῆς ἁμαρτίας, ο υιος της
4 απωλειας, ' ὁ αντικειμενος [και] υπεραιρομενος επι παντα λεγόμενον
θεον η σεβασμα, (ὥστε αὐτὸν) εις [τὸν] ναὸν του θεου καθισαι,
5 ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν (16) ὅτι ἔστιν (17) θεός. ' Ου μνημονευετε ⟨ὑμεῖς⟩
6 (ὅτι) ἔτι ων προς υμας ταυτα (18) ἔλεγον ὑμῖν; (19) ' και νυν υμεις

---

(1) + αυτῳ = syp gg arm (Semitismus).
(2) > και = syp gg arm.
(3) Stellung: ο θεος της κλησεως = syp gg arm.
(4) > ημων = syp gg arm.
(5) + αυτου = syp gg arm.
(6) + Χριστου = syp, arm.
(7) > ημων, κυριον + ημων = syp gg arm.
(8) + υπερ = syp gg arm (Semitismus).
(9) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(10) + υμων = syp gg arm.
(11) Plural = arm gg syp.
(12) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(13) U. S. 31.
(14) Stellung = syp, arm.
(15) U. S. 26.
(16) 188, $_{14}$ animam suam = syp gg arm (Semitismus).
(17) 188, $_{14}$ ως θεος gg syp, arm.
(18) Stellung = syp gg arm.
(19) + υμιν = syp gg arm.

αυτοι (1) οιδατε (2) *(τὸ κατέχον) (3) εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν εν
τῳ εαυτου καιρῳ. ' το γαρ μυστηριον [της] ανομιας (2) ἤδη *(ἐνερ- 7
γεῖται) (4) · μονον ο *(κατέχων) (3) (ἄρτι ἕως) εκ μεσου (γένηται) (3). '
. . . ἀποκαλυφ(θήσ)εται [ὁ ἄνομος], (ὃν) ο κυριος ἡμῶν (5) . . 8
ἀνελ(εῖ) . . . . [τῃ] επιφανειᾳ της παρουσιας
αυτου, ' οὗ ἐστιν [ἡ] παρουσια . . . . εν παση δυναμει 9
και σημειοις και τέρασιν ψευδους ' και εν παση (ἀπάτῃ) αδικιας 10
[τοῖς] ἀπολλυ(μένοις) . . ουκ εδεξαντο (6) τὴν *(ἀγάπην) (7) [της] αλη-
θειας [εἰς τὸ σωθῆναι] . . ' . (8) δια τοῦτο πεμπει αυτοις ο θεος 11
ἐνέργειαν πλάν(ης) εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ' [ἵνα κρι- 12
θῶσιν] . . . (οἱ), μη πιστευ(σαντες) ⟨αὐτοὶ⟩ τῇ ἀληθείᾳ . . . . . .
. . . . . . ' Ημεις δε οφειλομεν ευχαριστειν τῳ θεῳ παντοτε περι 13
υμων, ... οτι ειλατο ὑμᾶς (9) . . . . . . εις
σωτηριαν (ἐν) ἁγιασμ(ῷ) πνευματος και πίστ(ει) αληθειας, ' εἰς ὃ 14
*(καὶ) (10) ἐκάλεσεν υμας δια του ευαγγελιου ημων εἰς *(περιποίησιν) (11)
δόξης του κυριου ημων Ιησου Χριστου. ' . . οὖν, . . . στηκετε . (12) 15
κρατεῖτε (τὰς παραδόσεις) (13) ας εδιδαχθητε ειτε δια λόγ(ου) ειτε
δι' ἐπιστολ(ῆς) ημων. ' Αυτος δε ο κυριος ημων Ιησους Χριστος 16
και ο θεος ο πατηρ ημων, ὁ αγαπησας ημας και δους ημιν (14) πα-
ρακλησιν αιωνιαν και ελπιδα αγαθην . . . . , ' παρακαλεσαι τας 17
καρδιας (15) (ὑ)μῶν (16) . . . . '

---

(1) + υμεις αυτοι = arm gg syp.
(2) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(3) U. S. 15.
(4) U. S. 36 f.
(5) ημων = syp gg arm (Semitismus).
(6) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(7) 190, $_{20}$ τον λογον, $_{21}$ ευαγγελιον.
(8) > και = syp gg arm.
(9) υμας statt ημας = syp gg arm.
(10) 191, $_{9}$ [illegible] (= δε ?) ; > και = syp gg arm.
(11) U. S. 13.
(12) et (vg !) steht nicht da !
(13) 191, $_{13}$ mandata doctrinae = syp gg arm !
(14) + ημῶν = syp, arm.
(15) Stellung = syp, arm.
(16) 191, $_{27}$ ημων gg syp, arm (υμων).

3,1 . . . (προσ)εύχ(εσθε) ([1]), αδελφοι, (περὶ) ἡμῶν ([1]) ινα ο λογος του
κυριου τρεχῃ και δοξαζηται εν παντι τοπῳ ([2]) καθως και προς
2 υμας, ' καὶ ([3]) ινα ρυσθωμεν ⟨ἡμεῖς⟩ απο τῶν (ἀτόπων) καὶ πο-
νηρῶν) ἀνθρώπων · οὐ γαρ παντων εστιν ([4]) η πιστις. ' — — —
— — —
5 ο (δὲ) κυριος *(κατευθύνει) ([5]) τας καρδιας υμων ([6]) (εἰς) τὴν ἀγάπην
6 του θεου . . . . ' Παραγγέλλομεν ([7]) . ([8]) υμιν, αδελφοι,
. . . . Χριστου, στελλεσθαι υμας απο παντος αδελ-
φου ατακτως περιπατουντος . . . . ' . .
7 . . . . πως δει μιμεισθαι ημας, ὅτι ([9]) ουκ ητακτησαμεν ⟨ἡμεῖς⟩ εν
8 υμιν, ' ουδε δωρεαν αρτον εφαγομεν ⟨ἡμεῖς⟩ παρά τινος ([10]) . ἐν
9 κόπ(ῳ) καὶ μόχθ(ῳ) . . . . ' (οὐχ)
ὅτι οὐκ εχομεν εξουσιαν, αλλ ινα ἑαυτοὺς ([11]) τυπον (δωμεν) υμιν
10 εἰς τὸ μιμεῖσθαι ημας. ' . . . . [ὅτι] εἴ
11 τις ου θελει εργαζεσθαι, μηδε εσθιετω. ' ἀκούομεν ⟨ἡμεῖς⟩ γάρ τινας
ατακτ(ως) ([12]) περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν, μηδεν εργαζομενους αλλα . .
12 . . . . . ' τοις [δε] τοιουτοις παραγγελλομεν και παρακαλουμεν . .
. . . . . . ινα μετα ησυχιας εργαζομενοι τον εαυτων αρτον εσθιω-
13/14 σιν . ' Υμεις δε, αδελφοι, μη ἐκκακήσητε καλοποιουντες . ' ει δε τις
οὐχ υπακουει τῳ λογῳ ημων . . . . σημειουσθε ([13]) τουτον,
15 και ([14]) μη συναναμίγνυσθε . . ινα ⟨αὐτὸς⟩ *(ἐντραπῇ) ([15]). ' (καὶ) ([16])

([1]) 191,$_{33}$ memento te nostri in orationibus vestris, fratres.
([2]) + εν παντι τοπῳ = syp, arm.
([3]) + και = syp, arm.
([4]) + εστιν = syp, arm.
([5]) 192,$_{1}$ αγιαση.
([6]) Stellung = syp, arm.
([7]) Plural = syp gg arm (παραγγελλω).
([8]) > και = arm gg syp.
([9]) οτι statt και = syp gg arm.
([10]) Stellung = syp gg arm.
([11]) 192,$_{9}$ animam nostram = syp (in anima nostra) gg arm.
([12]) Stellung = syp gg arm.
([13]) Stellung = syp, arm (Semitismus).
([14]) statt μη συναναμιγνυσθαι) = syp, arm.
([15]) 192,$_{30}$ ut ille erubescat = syp ܕܢܒܗܬ gg arm !
([16]) 192,$_{31}$ *բայց* (δε, μονον) = arm gg syp.

μη ως εχθρον ἡγεῖσθε, αλλα νουθετειτε ⟨ὑμεῖς⟩ ως αδελφον. ˈ
Και (1) αυτος ο κυριος [της] ειρηνης δῳη υμιν [την] ειρηνην δια 16
παντος εν παντὶ [τρόπῳ] . . . . ˈ (Ὁ) ἀσπασμὸ(ς) τῇ 17
χειρι εμῃ (2) Παυλου, . . . σημειον ἐν πάσ(ῃ) ἐπιστολ(ῇ) ἐμ(ῇ) (3)
. . γράφ(ω). ˈ — — — — — — —

---

(1) και statt δε = syp, arm (Semitismus).

(2) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

(3) 193, 12 cunctis epistol*is* me*is* ; + εμῃ = syp gg arm.

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

1,1 Πολυ(μερῶς) και πολυ(τρόπως) *(πάλαι) ([1]) ο θεος λαλησ(ας) ([2])
2 [τοῖς] πατρασιν ημων ([3]) [εν] τοις προφηταις ˈ επ εσχατου τῶν (ἡμε-
ρῶν) τουτων ελαλησεν ημιν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονομον παντων,
3 δι᾽ (οὗ καὶ) ([4]) εποιησεν ([5]) τοὺς (αἰῶνας)· ˈ ὅς ων ἀπαύγασμα τῆς
δοξης αὐτοῦ ([6]) και (χαρακτὴρ) ([7]) τῆς *(ὑποστάσεως) ([8]) αὐτοῦ, (φέ-
ρων) τε τα παντα τῇ δυνάμει ([9]) τ(ου) ρηματ(ος) (ἑ)αυτοῦ ([9]) δι᾽ [ἑ]-
αυτοῦ ([10]) ποιησά(μενος) ([11]) καθαρισμον [των] αμαρτιων ⟨καὶ⟩ εκαθισεν
4 εν δεξιᾳ τῆς μεγαλωσύνης . . . . ˈ τοσουτῳ κρειττων γεν(ομενος)
⟨αὐτὸς⟩ των αγγελων οσῳ ⟨καὶ⟩ διαφορωτερον παρ αυτους ονομα ([12])
5 κεκληρονομηκεν. ˈ Τινι . ([13]) ποτε ([14]) των αγγελων ειπεν ([15])· υιος
μου ει συ, ... εγω εσομαι αυτῳ [εἰς] πατέρ(α),
6 και αυτος εσται μοι [εἰς] υἱό(ν); ˈ . . . .
7 . . . . . [καὶ] προσκυνησατωσαν αυτῳ . . αγγελοι θεου. ˈ . . . .
ἀγγέλ(ους) . . . ποιων τους αγγελους αυτου πνευματα, και τους

---

(1) 197,$_{26}$ πρωτον.

(2) 197,$_{26}$ ελαλησεν ο θεος = syp, arm.

(3) + ημων = syp, arm.

(4) 197,$_{37}$ et per eum = syp gg arm (Semitismus).

(5) Stellung = syp gg arm.

(6) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).

(7) 198,$_{2}$ *կերպարանք* (figura).

(8) 198,$_{2+3}$ μεγαλωσυνης (maiestatis).

(9) 198,$_{3}$ in virtute verbo suo (= verbi sui); 198,$_{5}$ virtus verbi eius = syp gg arm.

(10) + δι εαυτου = syp gg arm.

(11) 198,$_{5}$ εποιησαν = syp gg arm (Semitismus).

(12) Stellung = syp, arm.

(13) > γαρ gg syp, arm.

(14) Stellung = arm gg syp.

(15) Stellung = syp gg arm.

λειτουργους αυτου ⟨εἰς⟩ πυρὸς φλόγα. ˈ (πρὸς) (1) δὲ τὸν υἱὸν λε- 8
γει (2) · [ο] θρονος σου . . . εις [τὸν] αιωνα του αιωνος [και] η
ραβδος [της] ευθυτητος ⟨η⟩ ραβδος της βασιλειας σου. ˈ — — — ˈ
και · συ, κυριε (3), κατ αρχας την γην εθεμελιωσας [καὶ] [οι] ουρα- 10
νοι (4) ἔργα τῶν χειρῶν σου εισιν · ˈ αυτοι *(ἀπολοῦνται) (5) 11
. . . . ˈ — — — ˈ προς τινα (δὲ) των αγ- 13
γελων ειρηκεν (6) . . καθου εκ δεξιων μου εως (αν) θω τους εχθρους
σου ὑπο[πόδιον] (7) των ποδων σου . ˈ *(οὐχὶ) (8) . . . . . . πνευ- 14
ματα εισιν (9) αποστελλομενα (10) εις διακονιαν ⟨αὐτοῦ⟩ δια τους
μέλλοντας (11) κληρονομειν σωτηρίαν;
Δια τοῦτο δει περισσοτερως προσεχειν ημας (12) τοις ακουσθεισιν, μη 2,1
[ποτε] παραρυωμεν. ˈ ει γαρ ο λογος (13) λαληθεις δι ἀγγέλου . . . 2
. . . . ἔλαβεν ενδικον μισθαποδοσίαν, ˈ πῶς 3
ημεις ἐκφευ(ξόμεθα) τηλικαυτης ἀμελήσαντες (σωτηρίας) (14); ἥτις
αρχην λαβοῦσα δια του κυριου λαλεῖσθαι (15), (ὑπὸ) τ(ων) ακουσαν-
τ(ων) (εἰς) ἡμ(ᾶς) ἐβεβαιώ(θη) (16), ˈ *(συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ) (17) 4
σημείοις και . . . . δυνάμεσιν (καὶ) πνεύματ(ος) ἁγί(ου) . .
. . . . ˈ Ου γαρ αγγελοις υπεταξεν τὴν οικουμενην τὴν 5
μελλουσαν, περι ης ημεις (18) λαλουμεν. ˈ διεμαρτυρατο (δὲ) . [τις] 6

---

(1) 198, $_{24}$ վասն (περι) = syp gg arm.
(2) + λεγει = syp, arm
(3) Stellung = arm gg syp.
(4) Stellung = syp gg arm!
(5) 198, transi(b)unt = syp gg arm!
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) U. S. 12.
(8) U. S. 26.
(9) Stellung = arm gg syp.
(10) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(11) U. S. 37.
(12) Stellung gg syp, arm.
(13) Stellung = syp gg arm.
(14) 199, $_{21}$ vitam; vgl. syp ܚܝܝܢ (vitam nostram); U. S. 24, Anm. 2.
(15) Stellung = syp gg arm.
(16) 199, $_{23}$ confirmarunt; U. S. 26.
(17) 199, $_{24}$ porro pro Apostolis confirmat ipse Filius.
(18) + ημεις = arm gg syp.

λέγων· τι εστιν ανθρωπος (ὅτι) . . . . ἐπισκέπτῃ
7 αὐτόν; ' καὶ (1) ηλαττωσας (2) αυτον βραχύ τι παρ ⟨τους⟩ αγγελους,
8 . . . . , ' παντα ὑπέταξας . . . . αὐτ(οῦ).
εν τῳ γαρ υποταξαι (αὐτῷ) τα παντα ουδεν ἀφῆκεν ἀνυπότακτον (3)
αὐτῷ. νῦν δε ουπω ορωμεν ὑποτεταγμένον αυτῳ τα παντα (3) · '
9 . . . . δοξῃ και τιμῃ
ἐστεφανωμένον, (ὅπως) . . . θε(οῦ) υπερ παντος ἀνθρώπου (4) θα-
10 νατου (5) γεύσηται. ' Επρεπεν γαρ αυτῳ, (δι' ὃν) (6) τὰ παντα και
δι' ου τὰ παντα πολλο(ὺς) υἱο(ὺς) εις δοξαν *(ἀγαγόντα) (7) τ(ὸν)
ἀρχηγὸ(ν) τῆς (σωτηρίας) (8) αυτων δια παθηματων αὐτοῦ (9) τε-
11 λειῶ(σαι). ' ὅ (10) [τι] γαρ αγιαζων και οἱ ἁγιαζόμενοι εξ εν(ος) . . ·
12 δι ἣν [αἰτίαν] οὐκ ἐπαισχύνεται αδελφους καλεῖν αυτους (11), ' (λέγων)·
απαγγελω το ονομα σου τοις αδελφοις μου καὶ (12) εν μεσῳ εκκλη-
13 σιας υμνησω σε · ' [καὶ] (13) παλιν . . . . [καὶ πάλιν·]
14 ἰδοὺ εγω και τα παιδια μου (14) α εδωκεν (15) μοι ο θεος. ' ἐπεὶ ουν
τα παιδια κεκοινώνηκεν σαρκος (16) και αιματος [καὶ] αυτος (παραπλη-
σίως) μετέσχεν τῶν αὐτῶν παθημάτων, ινα δια του θανατου αυτου (17)
καταργηση τον ἔχοντα (18) το κρατος του θανατου, τουτ εστιν τ(ὸν)

---

(1) και = syp gg arm (Semitismus).
(2) Stellung = syp gg arm.
(3) Stellung = arm gg syp.
(4) + ανθρωπου = syp gg arm (Semitismus).
(5) Stellung = arm gg syp.
(6) 200, $_{12}$ in quo; U. S. 13.
(7) 200, $_{14}$ fierent.
(8) 200, $_{16}$ vitae eorum = syp gg arm.
(9) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(10) 200, $_{19}$ ille, qui = syp gg arm.
(11) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(12) + και = syp gg arm (Semitismus).
(13) et (vg!) steht nicht da, aber sicher zu ergänzen!
(14) + μου = syp, arm (Semitismus).
(15) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(16) Stellung = syp gg arm.
(17) + αυτου = (syp), arm.
(18) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

διάβολο(ν), ' *(καὶ) (1) (ἀπαλλάξῃ) τουτους, (ὅσ)οι φόβ(ῳ) θανάτου διὰ 15
παντὸς τοῦ (ζῆν) (2) (ἔνοχοι) ἦσαν δουλειας. ' ου γὰρ δήπου ἀγγέλων 16
ἐπιλαμβάνετ(αι) (3), αλλα σπέρματ(ος) Αβρααμ [ἐπιλαμβάνεται]. ' (ὅθεν) 17
ωφειλεν αυτῳ (4) κατα παντα ομοιωθηναι (5) τοις αδελφοις αὐτοῦ (6),
ινα γένηται (5) ⟨αὐτὸς⟩ ελεημων και πιστος αρχιερευς τὰ πρὸς . . .
(εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι) (7) . . . . ' εν ῳ γαρ (πέ)πονθ(εν) αὐτ(ὸς) 18
πειρα(σθείς), [δύναται] βοηθῆσ(αι) (5) τοῖς πειραζομένοις.
Ὅθεν, αδελφοι αγιοι, μετοχοι (8) ⟨της⟩ κλησεως επουρανιου, κατα- 3, 1
νοήσατε τον αποστολον [καὶ] αρχιερεα της ομολογιας ημων Ἰησοῦ(ν)
Χριστό(ν) (9), ' πιστο(ν) (ὄντα) τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ως . (10) Μωυσης 2
εν ολῳ . . . . . ' πλειονος . εστιν (11) δόξα τούτου (11) παρα Μωυσην 3
καθ οσον πλειονα τιμην εχει [τοῦ] οικου ο οικον (12) κατασκευασας. '
πας γαρ οικος (κατασκευάζεται) ὑπό (τινος), ὁ δε πάντα κατασκευασας 4
θεος. ' (καὶ) (13) Μωυσης μὲν πιστος ως θεράπων (14) ἐν ὅλῳ τῳ οικῳ 5
[αὐτοῦ] εις μαρτύριον τῶν λαληθησομενων, ' Χριστος δε ως υιος ἐπὶ . 6
. . . . (οὗ) οἶκος εσμεν ημεις, ἐάν περ τ(ὴν) παρρησία(ν) αὐτοῦ (15)
και τ(ὸ) καυχημ(α) [τῆς] ελπιδος αὐτοῦ (15) . . . . βεβαί(αν) κατάσχω-
μεν. ' Διο, . . λέγει το πνευμα . . . . σημερον ἐὰν [της] φωνης αυ- 7
του ακουσητε, ' μη σκληρυνητε τὰς καρδιας υμων [ὡς] ἐν *(τῷ παρα- 8
πικρασμῷ) (16) . . . . εν τῃ ερημῳ, ' *(οὗ) (17) ἐπείρασαν (18) 9

---

(1) 200, 38 ουν.
(2) 201, 1 in tota vita *sua* = syp gg arm (Semitismus).
(3) Aktiv statt Passiv; U. S. 26.
(4) + αυτῳ = arm gg syp.
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(7) U. S. 37.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) + Χριστον = syp, arm.
(10) > και = syp gg arm.
(11) Stellung und Form = syp gg arm (Semitismus).
(12) Stellung und Form = syp, arm.
(13) 202, 10 այլ (sed); et (vg!) steht nicht da!
(14) Stellung = syp gg arm.
(15) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(16) U. S. 21.
(17) 202, 23 sicut.
(18) > με gg syp, arm!

11 οι πατερες υμων . . . . ˈ — — — ˈ (ὡς) ωμοσα
12 . . . . . (εἰ) (1) εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου. ˈ βλεπετε
οὖν (2) . . . μη ποτε (ἔσται) εν τινι υμων καρδια πονηρα ἀπιστί(ας)
13 (ἐν τῷ) ἀποστῆν(αι) απο θεου ζωντος, ˈ αλλα παρακαλειτε (ἑαυτοὺς)
(καθ᾽ ἑκάστην) (3) ἡμέρα(ν) . . . . , ινα μη σκληρυνθ(ῇ)
14 . . . . ἀπάτ(ῃ) [της] αμαρτιας· ˈ μέτοχοι γὰρ γεγοναμεν (4) ⟨ἡμεῖς⟩
του Χριστου, (ἐάν)περ [τὴν] ἀρχ(ὴν) *(τῆς ὑποστάσεως) (5) μέχρι τέ-
15 λους *(βεβαίαν) (5) κατάσχωμεν. ˈ . . . .
16 μη σκληρυνητε τας καρδιας υμων . . . . ˈ . . . .
17 . . . αλλ οὐ πάντες οι ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπ(του) . . . . . . ˈ τίσιν
(δὲ) προσώχθισεν τεσσερακοντα ἔτη; (οὐχὶ) τοῖς (ἁμαρτήσασιν), (ὧν)
18 [τὰ] κωλα επεσεν εν [τῇ] ερημῳ; ˈ τισιν (δὲ) (6) ωμοσεν μὴ εἰσελεύ-
19 σεσθαι εις την καταπαυσιν αυτου [εἰ μὴ] τοῖς ἀπειθήσασιν· ˈ και
βλεπομεν ⟨ἡμεῖς⟩ οτι ουκ ηδυνηθησαν εισελθειν δι᾽ ἀπιστίαν.
4,1 Φοβηθωμεν ⟨καὶ ἡμεῖς⟩ οὖν μη ποτε *(καταλειπομένης ἡμῖν) (7) [⟨της⟩
επαγγελιας] εἰσελθεῖν εις την καταπαυσιν . . (δοκῃ) τις ἐξ (ὑμῶν) (8)
2 (ὑστερηκέναι). ˈ καὶ . . . *(εὐηγγελισμένοι) (9) καθαπερ κακεινοι· αλλ
εκεινους (10) ουκ ωφελησεν ὁ λόγος (τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ) (11) συγκ εκε-
3 ρασμένος (12) τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. ˈ Εισερχομεθα (γαρ) (13) εις τὴν
καταπαυσιν οἱ πιστευσαντες (καθὼς εἴρηκεν)· . ωμοσα ⟨ἐγὼ⟩ ἐν τῇ ὀργῇ
μου· (εἰ) (14) εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου . . . .
4 . . . . . ˈ εἴρηκεν . . (περὶ) τῆς ἑβδόμης (15) . . . κατέπαυσεν ο θεος:

---

(1) 202,$_{56}$ թէ մի (οτι μη) = syp (ܕܠܐ) gg arm.
(2) + ουν = syp gg arm.
(3) 202,$_{31}$ omnes dies = syp gg arm.
(4) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(5) 202,$_{36}$ in isto voto vero = syp gg arm; U. S. 13.
(6) 203,$_{7}$ ἤ; vgl. syp + και.
(7) 203,$_{19}$ contemnentibus *nobis*.
(8) 203,$_{19}$ ημων.
(9) 203,$_{22}$ accepimus promissionem = επηγγελισμενοι?
(10) Stellung = arm gg syp.
(11) 203,$_{27}$ quod audierant quia non erat admistus = syp gg arm.
(12) συγκεκερασμενος statt συγκεκερασμενους = syp gg arm.
(13) 203,$_{24}$ αλλα = arm, (syp ܕܒ).
(14) 203,$_{33}$ թէ մի (οτι μη) = syp (ܕܠܐ) gg arm; vgl. Hb 3,$_{11}$.
(15) 203,$_{34}$ εν τη ημερᾳ εβδομη = arm; dagegen 203,$_{33}$ sabbatum = syp gg arm!

εν τη ημερα [τη] εβδομη (ἀπὸ) πάντων τῶν ἔργων . . ' 5
(εἰ) (1) εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου. ' (ἐπεὶ [οὖν] ἀπολεί- 6
πεται τινὰς) (2) εισελθειν εἰς αὐτὴν, [καὶ] . . . . εὐαγγελισθέντες οὐκ
εισηλθον (δι' ἀπιστίαν) (3), ' παλιν αλλην (4) ημεραν (ὁρίζει), σημερον 7
εν Δαυιδ . . μετα τοιοῦτον χρονον . . (προ)είρ(ηται) · σημερον εαν της
φωνης αυτου ακουσητε, μη σκληρυνητε τας καρδιας υμων. ' ει γαρ 8
Ἰησοῦς (5) υἱὸς Ναυὶ (6) κατεπαυσεν αυτους (7), ουκ ἂν περι αλλης
ελαλει . . . . ἡμέρας. ' (ἄρα) ἀπολείπεται σαββατ(ισμ)ὸς . . . του 9
θεου . ' ὁ . εισελθ(ὼν) (εἰς τὴν) κατάπαυ(σιν) αὐτὸς κατεπαυσεν, 10
ωσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ο θεος . ' Σπουδασωμεν οὖν ⟨ἡμεῖς⟩ εισελθειν 11
εἰς ἐκείνην τὴν καταπαυσιν, ινα μη ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι
(πέσῃ) τῆς (ἀπειθείας) (8). ' Ζων (γὰρ) ο λογος του θεου . . . . και 12
τομώ(τερος) . . . . μάχαιραν . . . .
. . . . (κριτικὸς) ἐνθυμήσε(ων) καὶ ἐννοι(ῶν) καρδίας. ' και 13
οὐκ εστιν κτίσις ἀφανὴς [ἐνώπιον] αὐτ(οῦ), παντα . . . .
. . . . ' Εχοντες οὖν ⟨ὑμεῖς⟩ αρχιερεα (9) 14
. . . . Ιησουν Χριστόν (10), τον υιον του θεου κρατῶμεν
⟨ἡμεῖς⟩ τῆς ομολογιας αὐτοῦ (11). ' οὐ . . . . [ἀρχιερέα] μὴ δυνά- 15
μενον συμπαθ(ῆναι) ⟨αὐτὸς⟩ τ(αῖς) ἀσθενεί(αις) ημων, πεπειρασμέν(ον)
⟨αὐτὸς⟩ . (κατὰ) πάντα καθ ομοιοτητα ⟨αὐτοῦ⟩ χωρις αμαρτιας. '
προσερχωμεθα (οὖν) ⟨ἡμεῖς⟩ μετα παρρησιας τῳ θρονῳ της χαριτος 16
αυτου (12), [ἵνα] λάβωμεν ελεος . . . . [εὔ]καιρ(ον) . . . . '
Πας γαρ αρχιερευς εξ ανθρωπων λαμβανόμενος, υπερ ανθρωπων 5, 1
καθίσταται (τὰ) πρὸς τὸν θεόν, ινα προσφέρῃ (δῶρά) (13) [τε] και

---

(1) 203,$_{33}$ Թէ ոչ (οτι μη) = syp (ܕܠܐ) gg arm; vgl. Hb 3,$_{11}$.

(2) U. S. 37.

(3) 204,$_{6}$ quoniam non crediderunt (arm : propter incredulitatem).

(4) + αλλην = syp, arm.

(5) 204,$_{14}$ Յիշուայ (Jišowaj).

(6) + υιος Ναυι = syp gg arm.

(7) κατεπαυσεν αυτους = syp gg arm (Semitismus).

(8) 204,$_{28}$ inoboedientiae et *incredulitatis* (eingedrungene Glosse ?).

(9) U. S. 29.

(10) + Χριστον = syp gg arm.

(11) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).

(12) + αυτου = syp, arm (Semitismus).

(13) 205,$_{24}$ vota ungenaue Übersetzung von syp ܩܘܪܒܢܐ (oblationes, sacrificia).

2 ϑυσίας υπερ ⟨τῶν⟩ αμαρτιων, ' (μετριο)παϑ(εῖν) . . . .
3 . . . , επει και αυτος περίκειται (ἀσϑένειαν), ' καὶ (1) . . . οφείλει,
καϑως (περὶ) τοῦ λαοῦ, . . καὶ περὶ ἑαυτοῦ (2) προσφέρειν ⟨τὰς⟩
4 ϑυσιας (3) (περὶ) ἁμαρτιῶν. ' (καὶ) ουχ . . . τι(ς) λαμβάνει *(τὴν)
5 τιμὴ̣ν) (4), αλλα . . . . καϑωσπερ . (5) ᾿Ααρών . ' Οὕτως
και ο Χριστος . . . . αλλ (ὁ) λαλήσας . . .
6 υιος μου ει συ, εγω σημερον γεγεννηκα σε. ' . . και πάλιν λεγει·
συ ει (6) ιερευς εις [τον] αιωνα κατα (τὴν τάξιν) (7) Μελχισεδεκ. '
7 (ὅς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ) (8) δεησεις [τε] και ικετηριας
μετὰ (κραυγῆς) ἰσχυρ(ᾶς) και δακρυων προσενεγκας προς τον δυνα-
8 μενον σώζειν [αὐτὸν] εκ ϑανατου και εἰσακουσϑεὶς . . . . '
. . ὤν υιος ϑεοῦ (9) *(ἔμαϑεν) (10) ἀφ᾽ ὧν ἔπαϑεν τ(ὴν) ὑπακοή(ν), '
9 και οὕτως (11) τελειωϑεις, εγενετο ⟨αὐτὸς⟩ (πᾶσιν) τοῖς ὑπακούουσιν
10 [αὐτῷ] αἴτιος (σωτηρίας) αιωνιου, ' (καὶ) (12) προσαγορευϑεις υπο του
11 ϑεου αρχιερευς (13) κατα [τὴν] (τάξιν) (14) Μελχισεδεκ. ' Περι Μελχι-
σεδὲκ (15) πολὺς ημιν ο λογος . *(δυσερμήνευτος λέγειν) (16), (ἐπεὶ)
12 νωϑροὶ γεγόνα(τε) (ταῖς) ἀκοαῖς ὑμῶν (17). ' (και γαρ) οφειλοντες ειναι
διδάσκαλοι δια τὸν χρονον, (πάλιν) χρειαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν υμας,
τινα . . . . τ(ῆς) ἀρχῆ(ς) τ(ῶν) λόγ(ιων) του ϑεου, και γεγονατε

---

(1) gg arm (> και).
(2) 205, $_{29}$ propter animam suam = syp gg arm.
(3) + τας ϑυσιας = arm gg syp.
(4) 205, $_{31}$ pontificatum.
(5) > και = syp gg arm.
(6) + ει = arm, syp.
(7) 205, $_{36}$ ομοιοτητα = syp gg arm.
(8) U. S. 16, 21.
(9) + ϑεου = vg gg syp, arm.
(10) 206, $_{8+25}$ յայտնի եղև (manifestavit).
(11) + ουτως = syp gg arm (ως).
(12) 207, $_{3}$ այլ (αλλα); vgl. syp, arm + και (Semitismus).
(13) > αιωνιος = syp gg arm.
(14) 207, $_{6}$ similitudinem = syp gg arm.
(15) 207, $_{7}$ de ratione Melchisedech; vgl. syp: de eo autem, de illo *Melchisedech*.
(16) 208, $_{8}$ ostendere vobis ... propter difficultatem.
(17) + υμων = syp gg arm (Semitismus).

⟨ὑμεῖς⟩ χρείαν ἔχοντες γάλακτος (καὶ οὐ) τροφης (1) στερεας· ' πας 13
γαρ ὁ (μετέχων) γάλακτος απειρος λόγ(ου) δικαιοσυνης, νήπι(ος) .
. . ' τελειων δε εστιν [η] στερεα τροφη, των δια τ(ὴν ἕξιν) τα 14
αισθητηρια (γεγυμνασμενα) (ἐχόντων πρὸς) διάκρι(σιν) ⟨τοῦ⟩ καλου
[τε] και κακου.
(Διὸ) ἀφέντες [τὸν] (τῆς ἀρχῆς) λογον του Χριστου (2) επι τὴν τε- 6, 1
λειότητα φερώμεθα μη (πάλιν) (3) θεμελιον καταβαλλόμενοι ⟨ἡμεῖς⟩
*(μετανοίας) (4) απο νεκρ(ῶν) ἔργ(ων) . πίστ(εως) . . . . ' βαπτισμ(ῶν) 2
. . . ἐπιθέσ(εώς) τε χειρῶν, ἀναστάσ(εως) . . . . *(κρίματος) (5)
αιωνιου. ' εαν[περ] (6) ἐπιτρέπῃ [ὁ θεὸς], ποιησωμεν τουτο (6). ' Ἀδύ- 3/4
νατον γαρ τοὺς απαξ βαπτισθέν(τας) (7) γευσαμένους τε τῆς δωρεας
τῆς ἐπουρανίου (8) και (μετόχους) γενηθεν(τας) ⟨του⟩ πνευματος αγιου '
και καλον γευσαμένους ρημα θεου δυνάμ(εις) τε μέλλοντ(ος) αἰῶνος ' 5
και παραπεσόντας, παλιν ἀνακαινίζειν εις μετανοιαν (ἀνα)σταυρ(οῦν- 6
τας) [ἑαυτοῖς] τ(ὸν) υἱὸ(ν) του θεου . . . . ' γη (γὰρ) 7
. . . . υἱετ(ὸν) . (τίκτουσα) βοτάνην εὔθετον (ἐκείν)οις
(δι') ο(ὕς) . (9) γεωργεῖ(ται), μεταλαμβάνει εὐλογίας . . . . . ' εκφε- 8
ρουσα δε ακανθας και τριβόλους (ἀδόκιμος) καὶ *(κατάρας ἐγγύς) (10),
(ης) το τελος εις καυσιν. ' 9
. . . . ει και ουτως λαλοῦμεν ⟨ἡμεῖς⟩. ' ου γαρ αδικος ο θεος επι- 10
λαθεσθαι του εργου υμων και της αγαπης ὑμῶν (11) ης (ἐνεδείξασθε)
⟨ὑμεῖς⟩ . . . . τ(οῖς) ἁγί(οις) . . . . . . ' (ἐπιθυ- 11
μοῦμεν) (12) (δὲ) ἕκαστον υμων τὴν (αὐτὴν) ἐνδείκνυσθαι σπουδην
(πρὸς τὴν πληροφορίαν) της ελπιδος ἄχρι τέλους, ' (ἵνα) μη (νωθροὶ 12

---

(1) Stellung = syp gg arm.
(2) Stellung = syp, arm.
(3) 207, $_{39}$ αλλο θεμελιον; vgl. syp: παλιν αλλο θεμελιον.
(4) 207, $_{39}$ վերստին խորհրդոց (*iterum* cogitationum), nicht mysterii!
(5) 208, $_{9}$ vitam aeternitatis (= aeternam).
(6) Stellung und Form = syp gg arm.
(7) βαπτισθεντες statt φωτισθεντες = syp, arm.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) > και syp, arm.
(10) 208, $_{32}$ maledicitur.
(11) + υμων = syp gg arm (Semitismus).
(12) 209, $_{15}$ volumus = syp gg arm.

γένησθε), ἀλλὰ γένησθε (1) ⟨ὑμεῖς⟩ μιμηται τῶν δια ⟨της⟩ πιστεως και
13 μακροθυμιας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. ˈ Τῳ γαρ Αβρααμ [ἐπ]-
αγγειλάμενος ὁ θεός, επει (κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος) ομοσαι αὐτῷ (2),
14 ωμοσεν (3) καθ εαυτου ˈ λεγ(ων) · (εἰ) . ευλογων ευλογησω και πληθυ-
15 νων πληθυνω (σε) · ˈ και ουτως μακροθυμησας ἐπέτυχεν ⟨αὐτὸς⟩ της
16 επαγγελιας ⟨αὐτοῦ⟩. ˈ ανθρωποι (γὰρ) (κατα του μειζονος) (4) ομνυουσιν
(καὶ) περὶ (5) πασ(ης) . . αντιλογιας (πέρας) . βεβαί(ωσιν) ο ορκος. ˈ
17 ἐν ᾧ (περισσότερον) (6) βουλόμενος ὁ θεὸς επιδειξαι τοις κληρονο-
μοις [τῆς] επαγγελιας (τὸ ἀμετάθετον) τ(ῆς) *(βουλῆς) (7) αὐτοῦ (ἐ)με-
18 σίτευ(σεν) ὅρκ(ῳ), ˈ *(ἵνα) (8) διὰ δυο ἀμεταθέτων πραγμάτων (9) [ἐν
οἷς] αδυνατον ψεύ(σασθαι) τὸν θεόν, παρακλησιν (10) ἰσχυρ(ὰν) ἔχωμεν
19 οἱ καταφυγοντες *(κρατῆσαι) (11) . . . . ˈ . . . .
. . . . . . βεβαίαν . . . . . . εις το εσωτερον του καταπετασμα-
20 τος, ˈ [ὅπου] προδρομος [υπερ] ημων εἰσῆλθεν Ιησους Χριστός (12),
[κατὰ τὴν (τάξιν) Μελχισεδὲκ] (13) ἀρχιερεὺς γενόμενος εις τον αιωνα.
7,1 . . γαρ (ὁ) Μελχισεδέ(κ), [βασιλεὺς] (14) . . . .
2 . . . . ˈ . . . .
. . . . . . (ἑρμηνευόμενος) βασιλευς δικαιοσυνης, ... και βασι-
3 λευς [Σαλήμ], ... ειρηνης, ˈ απατωρ καὶ (15) αμητωρ, ἀγενεα-
λόγητος μήτε ἀρχὴ(ν) . . . (μή)τε . . τελος ἔχ(ων) ⟨καὶ⟩ αφωμοιω-
μενος ⟨αὐτὸς⟩ [τῷ] υιῳ του θεου, μένει ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα (16). ˈ

---

(1) nach Stellung und Form = syp gg arm.

(2) + αυτῳ = syp gg arm (Semitismus).

(3) Stellung = syp gg arm.

(4) 209, $_{35}$ quod altius est seipsis, per id = arm gg syp.

(5) περι (վասն) = syp (ܥܠ) gg arm.

(6) 209, $_{39}$ αληθινῳ ⟨ορκῳ⟩.

(7) 210, $_{2}$ propter iuramentum.

(8) 210, $_{4}$ այլ (αλλα).

(9) Stellung = arm gg syp.

(10) Stellung = syp gg arm.

(11) 210, $_{11+13}$ ad fortificandum.

(12) + Χριστος gg syp, arm.

(13) vorher 210, $_{8}$ secundum similitudinem Melchisedech (zu Vers 18!).

(14) U. S. 29.

(15) + και = syp gg arm (Semitismus).

(16) εις τον αιωνα statt εις το διηνεκες = syp gg arm.

Θεωρειτε . πηλίκος ουτος, ῳ . (1) Ἀβραὰμ (2) δεκατην (ἔδωκεν) ἐκ 4
τῶν *(ἀκροθινίων) (3) [ὁ] πατριαρχης ⟨ἡμῶν⟩. ' . . . . (τῶν υἱῶν) 5
Λευι. . . . . τους
αδελφους αυτων . . (ἐξεληλυθότας) ἐκ . . . . (Ἀβραάμ) · ' ὁ δε μὴ γε- 6
νεαλογούμενος . . . δεδεκάτωκεν τὸν Αβρααμ, . τὸν (ἔχοντα) τὰς ἐπαγ-
γελίας εὐλόγ(ηκεν). ' . . . . ἔλαττο(ν) . . . . . . εὐλο- 7
γεῖ(ται). ' και ὧδε (μὲν) (ἄνθρωποι) (4) αποθνησκοντες δεκατας (5) 8
λαμβανουσιν . . . μαρτυρ(ούμενος) . . (ζῇ). ' . . . . Ἀβραὰμ 9
. . . . ' 10
Μελχισεδέκ. ' Εἰ [μὲν] ουν τελειωσας (διὰ) [τῆς] ιερωσυνης Λευι(τικῆς) (6), 11
ο λαος γὰρ επ αυτης νενομοθετηται, τις [ετι] χρεία ἕτερον ἱερέα ἀνίστα-
σθαι (6) κατα [τὴν] (τάξιν) (7) Μελχισεδεκ . ου κατα [τὴν] (ταξιν) ⟨τοῦ⟩ Αα-
ρων . . . ' ἀλλὰ (8) μετατιθεμένης τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης και νομου 12
μεταθεσις γινεται. ' ἐφ' ὅν γὰρ (λέγεται ταῦτα), ετερας (9) φυλης μετέ- 13
σχηκεν, αφ ης ουδεις προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ · ' προδηλον γὰρ 14
ὅτι ἐξ Ιουδα ἀνατέταλκεν ο κυριος ημων Ιησους ⟨Χριστός⟩, εἰς ἣν φυ-
λὴν περι ἱερωσύνης (10) Μωυσης οὐδὲν ελαλησεν. ' . περισσότερον ετι 15
κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ την ομοιοτητα Μελχισεδεκ (ἀνίσταται)
ιερευς ετερος (6), ' ος ου κατα νόμον σαρκινης (11) εντολη(ς) γεγονεν 16
αλλα κατα δυναμιν ⟨της⟩ ζωης (ἀ)καταλύ(του). ' . . . . . ὅτι συ ει (12) 17
ιερευς εις τον αιωνα κατα την (τάξιν) (13) Μελχισεδεκ. ' ἀθέτησις 18
(μὲν) . γίνεται προαγουσης εντολης δια [το] ασθεν(ες) αὐτῆς (14) και

---

(1) et (vg!) steht nicht da; > και = syp gg arm.
(2) Stellung = syp, arm.
(3) 211, $_{15}$ de omnibus.
(4) U. S. 13.
(5) Stellung = syp, arm.
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) 212, $_{1}$ similitudinem = syp gg arm.
(8) αλλα statt γαρ = syp, arm.
(9) Stellung = arm gg syp.
(10) ιερωσυνης statt ιερεων = syp gg arm.
(11) Stellung und Form = syp gg arm (κατα σαρκινην εντολην).
(12) + ει = syp, arm.
(13) 212, $_{33}$ ομοιοτητα = syp gg arm.
(14) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

19 ἀνωφελές, ' οὐδ(ὲν) γὰϱ (ἐ)τελείωσ(εν) . [νόμος] ⟨ἡ⟩ επεισαγωγη δὲ
⟨της⟩ ελπιδος [1] κϱείττονος, δι' ἧς [2] εγγιζομεν ⟨ἡμεῖς⟩ τῳ θεῳ . '
20 (καὶ) . . . . [χωϱὶς ὁϱκωμοσίας], — . . γὰϱ χωϱὶς ὁϱκωμοσίας εἰσὶν
21 ιεϱεις γεγονοτες, ' . . . . ὁϱκωμοσία(ς) (διὰ) τ(οῦ) λέγ(οντος) . . .
ωμοσεν κυϱιος, και οὐ μεταμεληθησεται ὅτι [3] συ ει (ἱεϱεὺς) [4] εις
22 [τον] αιωνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ [5] ' — (κατὰ) τοσουτο (καὶ)
23 κϱειττον(ος) διαθηκη(ς) (γέγονεν) . . . Ιησους ⟨Χϱιστός⟩. ' : . .
πλείον(ες) . . (γεγονότες) . . . θανάτ(ῳ) (κωλύεσθαι) παϱαμέν(ειν). '
24/25 . . . . εις τον αιωνα . . . . ἱεϱ(ωσύνην) . ' . . [6]
και δυναται [7] σώζειν (εἰς τὸ παντελὲς) τοὺς πϱοσεϱχομένους δι αυτου
τῳ θεῳ, παντοτε ζω(ν) ⟨αὐτὸς⟩ (εἰς τὸ) ἐντυγχάνει(ν) ὑπὲϱ αὐτῶν. '
26 Τοιουτος γαϱ . . . επϱεπεν αϱχιεϱευς, οσιος . . . καὶ [8] αμιαντος,
27 κεχωϱισμένος απο [των] αμαϱτωλων, ... ' ὃς
ουκ ἔχει . . . . ἀνάγκην, ωσπεϱ ⟨καὶ⟩ οἱ [ἀϱχ]ιεϱεῖς, πϱοτεϱον υπεϱ
[τῶν] ἁμαϱτιῶν [9] ιδιων ἀναφέϱ(ειν) [9] θυσίας, και [10] επειτα τῶν
⟨ἁμαϱτιῶν⟩ [τοῦ] λαου · τοῦτο δε [11] εφαπαξ [12] εποιησεν εαυτον ἀνε-
28 νέγκ(ας). ' ο νομος γὰϱ ἀνθϱώπους ἀσθενεῖς [13] καθίστησιν ἱεϱ(εῖς) [12],
[ὁ] λογος δε τῆς ὁϱκομωσίας τῆς μετα τον νομον υιον εις τον αιωνα
τετελειωμένον.
8,1 Κεφαλαιον (δὲ ἐπὶ) τ(οῖς) λεγ(ομένοις), τοιοῦτον ἔχομεν ⟨ἡμεῖς⟩
(ἀϱχιεϱέα) [14], ος εκαθισεν εν δεξιᾳ τοῦ θϱόνου τῆς μεγαλωσύνης εν
2 τοις ουϱανοις, ' λειτουϱγος [15] τῶν ἁγίων . τῆ(ς) σκηνῆ(ς) τῆς ἀλη-

(1) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(2) 213, 5 quia per hanc ipsam ; vgl. syp ܕܒܗ (quia per hanc).
(3) + οτι = syp gg arm.
(4) 213, 13 presbyterorum presbyter; U. S. 16 f.
(5) + κατα την ταξιν Μελχισεδεκ = syp gg arm.
(6) > οθεν = syp gg arm (Semitismus).
(7) Stellung = syp gg arm.
(8) + και = syp gg arm (Semitismus).
(9) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(10) + και = syp, arm (Semitismus).
(11) δε statt γαϱ = syp gg arm.
(12) Stellung und Form = arm gg syp.
(13) Stellung und Form = syp gg arm.
(14) 214, 6 presbyterorum presbyterum ; vgl. Hb 7, 21.
(15) Stellung = syp gg arm.

θ(ινῆς) ([1]) . . . . ' πας γαρ [ἀρχ]ιερεὺς εις το προσφέ- 3
ρειν δῶρα ([2]) [τε] και θυσίας καθίσταται· (ὅθεν) αναγκαιον (ἔχειν
τι) . . . . προσενέγκ(ῃ). ' ει [μεν] γαρ ([3]) ην ⟨ἐκεῖνος⟩ (ἐπὶ) γῆς ([4]), 4
ουδ ἂν ην ιερευς, οντων (δὲ) τῶν ἱερέων ([5]) προσφεροντων κατα .
νόμον τὰ δωρα. ' οἵ[τινες] υποδειγματι . σκιᾷ λατρευουσιν (τῶν) 5
ἐπουρανίων, *(καθὼς) ([6]) κεχρηματισται Μωυσης (μέλλων ἐπιτελεῖν)
την σκηνην ωρας ([7]) · ορα . ([8]) φησιν, ποιησας ⟨ἐκεῖ⟩ παντα κατα τον
τυπον τον δειχθεντα σοι εν τῳ ορει· ' νυνι δὲ διαφορωτερας τέ- 6
τυχεν ⟨τῆς⟩ λειτουργιας Ιησους ([9]) Χριστός, ... μεσι-
της ([10]) διαθήκης, ... ' ει γαρ η πρωτη 7
ἐκείνη αμεμπτος ([11]) ην, ⟨καὶ⟩ δευτέρας τυπος ([11]) οὐκ ἂν ([11]) (ἐζητεῖτο). '
μεμφόμενος γὰρ αυτος λεγει· ἰδοὺ ημεραι ερχονται ([12]), λεγει κυριος, 8
και συντελεσω επι τον οικον Ισραηλ . . . . διαθηκην καινην, '
ου κατα την διαθηκην, ην (ἐποίησα) ([13]) ⟨ἐγὼ⟩ τοῖς πατρασιν αυτων 9
ἐν [ἡμέρᾳ] ἐπιλαβομένου [μου] της χειρος [αυτων] εξαγαγειν αυτους
εκ ⟨της⟩ γης Αιγυπτιων ([14]), ὅτι αυτοι ουκ ενεμειναν εν [τῇ] διαθηκῃ
μου, καγω ημελησα αυτων . . . . . ' (οτι) . . (η) διαθηκη ην 10
*(διαθήσομαι) ([15]) . . . . λέγει . . . [διδοὺς] νο-
μους μου . . . . επι καρδιας αυτων επιγραψω ⟨ἐγὼ⟩ . . ,
και εσομαι αυτοις [εις] θεο(ν) ([16]) και αυτοι . . . . ' και . μὴ 11

([1]) veritatis = syp, arm (Semitismus).

([2]) 214,$_{14}$ vota = syp; vgl. Hb 5,$_{1}$.

([3]) γαρ statt ουν = arm gg syp.

([4]) U. S. 23.

([5]) + ιερεων = syp gg arm.

([6]) 214,$_{25}$ atque ipsi (Moysi).

([7]) 214,$_{26}$ tabernaculum horae (Doppelübersetzung von ορα? = arm gg syp); vgl. Hb 13,$_{10}$.

([8]) > γαρ = arm gg syp.

([9]) Ιησους Χριστος = syp gg arm (> Χριστος).

([10]) Stellung = syp gg arm.

([11]) Stellung = arm gg syp.

([12]) Stellung: ερχονται ημεραι gg syp. arm.

([13]) 215,$_{4}$ εδωκα = syp (ܝܗܒ) gg arm!

([14]) Αιγυπτιων = syp, arm (Semitismus).

([15]) 215,$_{10}$ dabo ⟨illis⟩ = syp gg arm.

([16]) θεος statt εις θεον = syp, arm (Semitismus).

διδάξ(ωσιν) . . . . (1) γνωθι ⟨σὺ⟩ τον
κυριον, οτι παντες ειδησουσιν με απο μικρου εως μεγαλου . . (2) '
12 καὶ (3) ἵλεως ἔσομαι τ(αῖς) ἀδικί(αις) αυτων, (καὶ) τῶν ἁμαρτιῶν
13 αὐτ(ῶν) . . . . . . ' ἐν τῷ λέγειν καινην, την πρωτην (4) πεπαλαιωκεν·
το (δε) παλαιουμενον και γηρασκον εγγυς ⟨ἀυτὸ⟩ αφανισμου.
9,1 Η πρωτη (5) . (6) [μὲν] (οὖν) ειχε (7) δικαιωματα λατρειας, [τό] (τε)
2 αγι(ον) *(κοσμικόν) (8).' σκηνὴ (9) . ἡ πρωτη (10) κατεσκευασθη ουτως (11),
ἐν ᾗ η [τε] λυχνια και η τραπεζα . . . . '
3 [μετὰ] (δε) τὸ *(δεύτερον) (12) καταπέτασμ(α) ⟨η⟩ σκηνη (ἡ) λεγομενη
4 Ἅγια Ἁγίων, ' θυμιατήριον (13) (ἔχουσα) χρυσουν και την κιβωτον
. . . . . περικεκαλυμμενην *(παντοθεν) (14) χρυσιῳ . . . .
5 . . . . ' . . . .
6 *(περὶ ὧν οὐκ ἔστιν) (15) νῦν λέγειν κατα μερος. ' Τούτ(ων) (δὲ) . .
*(κατεσκευασμένων) (16) εἰς μὲν την *(πρώτην) (17) σκηνην δια παντος
7 εισιασιν [οἱ] ιερεις τὰς λατρείας επιτελουντες, ' εἰς δὲ την *(δευτέ-
ραν) (18) απαξ του ενιαυτου μόνος (19) ο αρχιερευς εἰσῆλθεν (20), ου
χωρις αιματος ὃ προσφερει ⟨αὐτὸς⟩ (21) υπερ εαυτου και των του

---

(1) dicens (vg!) steht nicht da, nur οτι = arm.
(2) eorum (vg!) steht nicht da!
(3) και statt οτι = syp gg arm.
(4) Stellung = syp gg arm.
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) > και = syp gg arm.
(7) U. S. 15.
(8) 215,$_{32}$ in saecula; U. S. 12.
(9) 216,$_{4}$ (215,$_{35}$; 216,$_{3}$) tabernaculum horae; vgl. Hb 8,$_{5}$.
(10) Stellung = syp, arm.
(11) + ουτως = arm gg syp (vgl. V. 6^{a} ουτως κατεσκευασμενων).
(12) 216,$_{7+20}$ interiori = syp gg arm.
(13) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(14) 216,$_{10}$ intus et exterius = arm gg syp.
(15) U. S. 26, Anm. 1.
(16) 216,$_{14}$ ուղղեալ էր (erecta erant).
(17) 216,$_{18}$ externo = syp gg arm.
(18) 216,$_{20}$ in interiori; in *secundo* (vg!) steht nicht da!
(19) μονος = syp gg arm.
(20) + εισηλθεν = syp gg arm.
(21) + αυτος = syp (Partizip!) gg arm.

λαου (ἀγνοημάτων), ' τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος . ἁγίου . . 8
[πεφανερῶσθαι] τ(ὴν) ὁδὸ(ν) (1) [τῶν] ἁγίων . . τ(ῆς) *(πρώτης) (2)
σκην(ῆς) . . . . . ' . . παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν . . . . . . (καθ') ὅν 9
δῶρα [τε] και θυσίαι προσφέρονται μη δυναμεναι τελειωσαι (1) (κατὰ)
συνείδησιν (1) τ(ὸν) λατρεύοντ(α) (1), ' (μόνον) ἐπὶ βρώ(μασιν) και 10
πό(μασιν) και διαφοροις βαπτισμοῖς, (δικαιώματα) σαρκος μέχρι
καιρου (διορθώσεως) . . . . . ' Χριστος . παραγεν(όμενος) αρχιερευς 11
τῶν μελλόντων αγαθων, διὰ (3) τῆς (μείζονος) και τελει(οτέρ)ας
σκηνῆς (3) οὐ χειροποιήτου (τοῦτ') ἔστιν οὐ ταύτης [της] κτισεως, '
ουδε εισηλθεν (4) δι αιματος τραγων και μοσχων, αλλα (5) δια του 12
αιματος ιδιου (4) ἐφάπαξ εις τὰ ἅγια, αἰων(ίαν) λύτρωσιν . . . . '
ει γαρ το αιμα ταυρων (6) και τραγων και σποδος δαμαλεως ῥαντί- 13
ζ(ουσα) τοὺς κεκοινωμένους αγιαζει . . . . ' ποσῳ μαλ- 14
λον [τὸ] αιμα του Χριστου, ὅς δια πνευματος ἁγίου (7) προση-
νεγκεν (8) ἑαυτὸν (9) αμωμον προσφοραν (10) τῳ θεῳ, καθαριει τὴν
συνείδησιν ἡμῶν (11) απο ⟨των⟩ νεκρων εργων εἰς τὸ λατρεύειν τῳ
θεῳ ζωντι; ' Καὶ δια τοῦτο ἐστὶν (12) μεσιτης καινῆς (13) διαθήκης, 15
ὅπως (14) θανάτου αὐτοῦ (15) γενομένου [εἰς] ἀπολύτρωσι(ν) (14) τῶν ἐπὶ
τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων λάβωσιν (16) τὴν ἐπαγγελίαν οἱ κεκλη-

---

(1) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(2) 216, $_{29}$ externum = syp gg arm.
(3) U. S. 37.
(4) Stellung = syp gg arm.
(5) αλλα statt δε = syp, arm.
(6) Stellung = arm gg syp.
(7) αγιου statt αιωνιου gg syp, arm!
(8) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(9) animam suam = syp gg arm (Semitismus).
(10) + προσφοραν = arm gg syp.
(11) ημων statt υμων = syp gg arm; allerdings im Kontext 317, $_{23}$ ut servia*tis* (nicht serviamus).
(12) 217, $_{24}$ factus est (Semitismus); Stellung = syp gg arm.
(13) Stellung gg syp, arm.
(14) U. S. 37.
(15) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(16) Stellung = syp gg arm.

16 μένοι τῆς κληρονομιας (1) αιωνιου. ' . . γὰρ ⟨ἣ⟩ διαθηκη, (θάνατον) (2)
17 αναγκη . . . τ(οῦ) [διαθεμένου] · ' . . . . βεβ(αία) . . . .
18 . . . . διαθέμεν(ος). ' . . . . (ἡ) πρώτ(η) χωρις αιματος . .
19 . . . ' . . . . λαβ(ὼν) τ(ὸ)
αἷμ(α) τ(ῶν) μόσχ(ων) . . . .
21 . . . . ἐράντισεν (3) . . τὸν λαόν, ' — — — ' και τὴν σκηνὴν [δε]
22 και παντα [τὰ] σκευη . . . . ' (καὶ) (4) . . εν
⟨τῳ⟩ αιματι πάντα καθαριζεται κατα τον νομον, και χωρις αἵματ-
23 (εκχυσίας) ου γινεται αφεσις. ' . . . οὖν τὰ [μὲν] ὑποδείγματα τῶν
ἐν τοῖς οὐρανοῖς (τούτοις) καθαρίζ(εσθαι), αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια
24 κρείττο(σι) θυσί(αις) παρα ταύτας (5). ' ου γαρ εις χειροποιητα αγι(α) (6)
εισηλθεν Χριστος, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, αλλ [εἰς] αυτον τον
ουρανον, . (7) εμφανισθηναι τῷ (προσώπῳ) του θεου υπερ ημων. '
25 οὐδ᾽ ινα (πολλάκις) προσφέρῃ ἑαυτόν (8), ...
26 . . . . . . εν αἵματι ἀλλο(τρίῳ), ' ἐπεὶ εδει αυτον πολλακις (παθεῖν)
απο καταβολης (κόσμου) · νυνι δε ἅπαξ επι συντελειᾳ τῶν (αἰώνων)
δια της θυσιας αυτου (εἰς ἀθέτησιν) (9) τ(ῆς) ἁμαρτί(ας) . . . . . '
27 (καὶ) καθ οσον αποκειται (10) τοις ανθρωποις απαξ αποθανειν, και (11)
28 μετα (τοῦτο) κρίσις, ' οὕτως και Χριστος απαξ *(προσενεχθεὶς εἰς
τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας) (12), ἐκ δευτέρου (χωρὶς) ἁμαρτίας
ὀφθήσεται τ(οῖς) αὐτ(ὸν) ἀπεκδεχο(μένοις) [εἰς] σωτηριαν.
10,1 Σκιὰ(ν) γαρ (ἔχων) ο νομος των μελλοντων αγαθων, ουκ αὐτὴ(ν)
τ(ὴν) εἰκόν(α) . . . . κατ ενιαυτον (13) ταῖς αὐταῖς θυσίαις . (προσφέ-

---

(1) Stellung = syp, arm.
(2) 217, $_{31}$ mori.
(3) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(4) 217, $_{36}$ nam (քանզի) = syp (ܡܛܠ) gg arm.
(5) U. S. 26, Anm. 1.
(6) Stellung = (syp), arm.
(7) > νυν = syp, arm.
(8) 218, $_{8}$ animam suam = syp gg arm (Semitismus).
(9) 218, $_{15}$ ut . . interimeret peccatum (> πεφανερωται) = syp gg arm!
(10) 218, $_{18}$ απαξ αποκειται τοις ανθρωποις αποθανειν!
(11) και statt δε = syp, arm (Semitismus).
(12) 218, $_{20}$ venit et revelatus est, et obtulit animam suam pro peccatis omnium.
(13) 218, $_{36}$ ամի ամի (ενιαυτον ενιαυτον) = arm gg syp!

ρουσιν) (εἰς τὸ διηνεκὲς) (1), αἳ (2) οὐδέποτε δύνανται (3) τοὺς προσ-
ερχομενους τελειωσαι · ' (ἐπεὶ) . . ἐπαύσαντο *(προσφερόμενοι) (4) . . 2
. . . . συνείδησι(ν) ἁμαρτιῶν . . . . . (ἅπαξ) (κε)καθα-
ρι(σμένους); (ἀλλ') εν αυταις ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν *(κατ' ἐνιαυτόν) (5). ' 3
αδυνατον γαρ αιμα ταυρων (6) και τραγων (ἀφαιρεῖν) αμαρτιας. ' 4
(Διὸ) εἰσερχόμενος εις [τον] κοσμον λέγει · ⟨περὶ⟩ (7) θυσίαν και
προσφορὰν ουκ (ηθέλησας) (7), ⟨τὸν⟩ σωμα δὲ (κατηρτίσω) (8) μοι · '
. . . . . . περὶ . . . . [οὐκ εὐδόκησας]. ' . . εἶπ(ον) · ἰδοὺ ἐγὼ (9)
ἥκω . . . . [του] ποιησαι το θελημα σου, θεος. '
— — — ' . . εἴρ(ηκ)εν (αὐτός) · ἰδοὺ ηκω ἐγὼ (9) [του] ποιησαι το
θελημα σου . . ἀναιρεῖ το πρωτον ινα το δευτερον στηση. ' ἐν ᾧ 10
θελ(ήματι) ἡγια(σμένοι) (ἐσμὲν) δια τῆς προσφορας του σωματος
Ιησου Χριστου ἐφάπαξ. ' . πας (μὲν) ἱερεὺς (10) (ἕστηκεν) 11
. . τας αὐτὰς θυσιας (11) πολλακις προσφέρων, αἵ(τινες) ουδεποτε
δύνανται περιελεῖν . . . . (12) ' *(οὗτος) (13) δε μίαν υπερ αμαρτιων 12
προσενεγκ(ας) θυσιαν εκαθισεν ⟨αὐτὸς⟩ εν δεξιᾳ του θεου (εἰς τὸ
διηνεκές) (14), ' και (15) (τὸ λοιπὸν) εκδεχ(ομενος) εως τεθωσιν οι εχθροι 13
αὐτοῦ υπο[ποδιον] των ποδων αὐτοῦ. ' μιᾳ γὰρ ⟨τῇ⟩ προσφορᾳ τε- 14
τελειωκεν τ(οὺς) ἁγια(ζομένους) *(εἰς τὸ διηνεκές). (16) ' Μαρτυρει . (17) 15
. . . . ' . . . διαθήκ(η) 16

---

(1) 218, 37 cotidie.

(2) + αι = arm gg syp.

(3) Plural = syp, arm.

(4) U. S. 37.

(5) 219, 4 cotidie; vgl. V. 1.

(6) Stellung = syp gg arm.

(7) 219, 7 ευδοκησας; vgl. V. 6. (Zusammenziehung!)

(8) 219, 8 vestitus es me = syp gg arm.

(9) + εγω = syp gg arm.

(10) 219, 18 αρχιερευς = syp gg arm.

(11) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(12) peccata (vg!) steht nicht da!

(13) 219, 21 Filius.

(14) 219, 23 in aeternum; Stellung und Form = syp gg arm.

(15) + και = syp, arm (Semitismus).

(16) 219, 26 in finem consummationis; Stellung = syp gg arm.

(17) autem (vg!) steht nicht da!

. . . . λεγει . . . διδ(ους) νομους μου επι καρδιας αυτων,
17 και επι των διανοιων αυτων επιγραψω αυτους ([1]), ' και των αμαρ-
18 τιων αυτων και των ανομιων αυτων ου μη μνησθησομαι ετι. ' οπου
(δὲ) αφεσις (τούτων) ([2]), οὐκέτι ([3]) προσφορ(ὰ) περι αμαρτιας. '
19 Εχοντες οὖν, αδελφοι, παρρησιαν (εἰς τὴν) εἴσ(οδον τῶν) ἁγί(ων) εν
20 τῳ αιματι *('Ιησοῦ) ([4]), ' (ἣν) ενεκαινισεν ημιν οδον . . . . . . διὰ
21 τοῦ καταπετασματος, τουτ' ἔστιν τῆς σαρκός αὐτοῦ. ' (καὶ) (ἱερέα
22 μέγαν) ([5]) (ἐπὶ) τὸν οἶκον του θεου, ' προσερχωμεθα ⟨ἡμεῖς⟩ μετὰ
ἀληθ(ινῆς) καρδίας (ἐν πληροφορίᾳ) πιστ(εως), (ῥε)ραντισμ(ένοι) τ(ὰς)
καρδί(ας) ἡμῶν καὶ καθαρισθέντες ([6]) ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς και
23 (λε)λου(σμένοι) τὸ σῶμα ἡμῶν ([6]) *(ὕδατι) ([7]) (καθαρῳ) ([8]) · ' καὶ ([9])
κατεχωμεν τ(ὴν) ὁμολογία(ν) τ(ῆς) ἐλπίδ(ος) (ἀκλινῆ), πιστος γαρ ο
25 επαγγειλαμενος ἡμῖν ([10]) ' — — — ' μη εγκαταλειποντες . . . . .
. . (ἑαυτῶν), καθως εθος εστιν τισιν, αλλα παρακαλουντες ἑαυτούς ([11]),.
[τοσούτῳ] μᾶλλον οσῳ βλεπετε ⟨ὑμεῖς⟩ εγγιζουσαν τὴν ἡμέραν. '
26 (ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων) μετα το λαβειν την επιγνωσιν [τῆς]
27 αληθειας, οὐκέτι (ἀπολείπεται) ([12]) θυσια περι αμαρτιων ([12]), ' φοβερα
(δε) . *(ἐκδοχὴ) ([13]) κρίσεως και πυρὸς ζῆλος ἐσθίει(ν) τοὺς ὑπεναν-
28 τίους. ' ἀτεθήσ(ας) τι(ς) (νόμον) Μωϋσέως χωρις οἰκτιρμῶν (ἐπὶ) ([14])
29 δύσιν (ἢ) ([14]) τρίσιν μάρτυσιν ἀποθνήσκ(ει) · ' ποσῳ μᾶλλον δοκ(εῖτε)
χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωριας ο καταπατησας ([15]) τον υιον του θεου

([1]) arm: + επειτα λεγει οτι.
([2]) 219, $_{32}$ αμαρτι(ων) statt τουτων = syp gg arm.
([3]) + opus est = syp, arm.
([4]) 219, $_{32}$ eius.
([5]) 220, $_{1}$ αρχιερευς.
([6]) + ημων και καθαρισθεντες . . . ημων = syp gg arm (Semitismus).
([7]) 220, $_{10}$ in baptismate.
([8]) sanctificationis = arm gg syp.
([9]) + και = syp gg arm (Semitismus).
([10]) + ημιν = syp gg arm (Semitismus).
([11]) + εαυτους = syp gg arm.
([12]) Stellung = syp gg arm.
([13]) 220, $_{25}$ castigatio.
([14]) 220, $_{29}$ ex *ore* duorum *et* = syp gg arm.
([15]) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

και το αιμα τῆς καινῆς (1) διαθήκης κοινον ηγησαμενος, ἐν ᾧ ἡγιάσθη,
και το πνευμα της χαριτος ενυβρισας. ' 30
. . . . κρινεῖ κυριος τὸν λαον αυτου . ' — — — ' Ανα- 32
μιμνησκεσθε (δὲ) ⟨ἡμεῖς⟩ τας προτερον ημερας, ἐν αἷς *(φωτισθέν-
τες) (2) πολλην ἄθλησ(ιν) (2) παθημάτ(ων) υπεμεινατε (3), ' (τουτο μεν) 33
ὀνειδισμ(οῖς) [τε] και θλίψε(σιν) θεατριζόμενοι, [τοῦτο] (δὲ) κοινωνοι
γενηθ(έντες) (4) ⟨ὑμεῖς⟩ [τῶν] ουτως αναστρεφομενων. ' και . συνε- 34
παθήσατε (4) τοις δεσμιοις, και την αρπαγην [των] υπαρχοντων υμων
μετα χαρας προσεδεξασθε, γινωσκ(οντες) ⟨ὑμεῖς⟩ (5) (ἔχειν ἑαυτοὺς) (6)
κρείσσονα ὕπαρ(ξιν) εν ουρανοις (7) καὶ μένουσαν. ' Μη (ἀποβάλητε) 35
ουν τὴν παρρησιαν (ὑμῶν), (ἥτις ἔχει) μεγαλην μισθαποδοσιαν. '
ὑπομον(ῆς) . . . χρείαν . . το θελημα του θεου ποιησαντες *(κο- 36
μίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν) (8). ' ετι γαρ μικρον οσον ὅσον, ο ερχο- 37
μενος ηξει . . . . . ' ὁ δὲ δικαιος . (9) ἐκ πίστεως ζήσεται, και εαν 38
(υποστειληται), ουκ ευδοκει η ψυχη μου (10) εν αυτῳ. ' ημεις δὲ ουκ 39
(ὑποστολῆς) εσμεν (3) εις απωλειαν, αλλα πιστεως (εἰς περιποίησιν)
ψυχῆς ἡμῶν (11).
Ἔστιν δὲ πιστις ἐλπι(ζομένων) (ὑπό)στασ(ις), [πραγμάτων] ελεγχος 11,1
ου βλεπομένων. ' (ἐν ταύτῃ γὰρ) ἐμαρτυρήθη(σαν) οἱ (πρεσβυτεροι). ' 2
[πιστει] νοοῦ(μεν) (κατηρτίσθαι) *(τοὺς αἰῶνας) (12) ρηματα θε(οῦ), 3
(εἰς τὸ) τὸ βλεπόμενον γεγονέναι (13) ἐκ μὴ (13) φαινομένων. ' Πιστει 4
πλειονα θυσιαν προσενεγκεν (13) Αβελ παρα Καιν . . . , δι' (ἧς) (14)

---

(1) + καινης = arm gg syp.
(2) U. S. 18.
(3) Stellung = arm gg syp.
(4) Stellung = syp gg arm.
(5) + υμεις = syp (Partizip !) gg arm.
(6) U. S. 18.
(7) + εν ουρανοις = syp, arm.
(8) 221, $_{33}$ et reportare haec dona promissa.
(9) > μου = syp gg arm.
(10) Stellung gg syp, arm!
(11) + ημων = syp gg arm (Semitismus).
(12) 222, $_{30}$ mundum (ebenso im Kontext 222, $_{22+26}$); U. S. 12 f.
(13) Stellung = syp gg arm.
(14) U. S. 38.

ἐμαρτυρήθη εἶ(ναι) ⟨αὐτὸς⟩ δικαιος, μαρτυροῦντος επι τοις δωροις
5 αὐτοῦ [τοῦ θεοῦ], καὶ δι᾽ αὐτῆς . . . . (ἔτι) λαλεῖ. ' Πιστει μετε-
τεθη (1) Ενωχ (τοῦ) μὴ ἰδεῖν θανατον . . . .
προ γαρ της μεταθεσεως αυτου (2) . . . . . ευαρεστηκεναι [τῷ θεῷ] · '
6 χωρις (δὲ) πιστεως . . . . [εὐαρεστῆσαι] . . . .
ὅτι εστιν θεος (3) και τοις εκζητουσιν αυτον γινεται (4) μισθαποδο-
7 της. ' Πιστει χρηματισθεὶς Νῶε περι τῶν μηδέπω βλεπομένων,
(εὐλαβηθεὶς) κατεσκεύασεν κιβωτὸν (εἰς) σωτηρία(ν) [του] οικου αυτου,
δι᾽ ἧς κατέκρι(νεν) τ(ὸν) κόσμο(ν), και . . . πιστι(ν) . . . .
8 κληρονόμο(ς). ' Πιστει . . . . Ἀβραὰμ υπηκουσεν ἐξελθεῖν . . .
9 ὅ(ν) ἤμελλεν . . . εις κληρονομιαν . . . . ' Πι-
στει παρῴκησεν (εἰς γῆν) [της] επαγγελιας ως αλλοτριαν, ἐν σκηναῖς
κατοικήσας, μετα Ισαακ και Ιακωβ [των] συγκληρονομων τῆς επαγ-
10 γελιας [τῆς αὐτῆς] · ' ἐξεδέχ(ετο) (γὰρ) την πολιν (5) [τους] θεμελιους
11 (ἔχουσαν), ης τεχνιτης (καὶ δημιουργὸς) ο θεος. ' Πιστει και αὐτὴ
Σάρρα δυναμιν (εἰς καταβολὴν σπέρματος) ελαβεν και παρα καιρον
ηλικιας (στεῖρα οὖσα) (6) ετεκεν (7), επει ηγησατο (8) πιστον τον επαγ-
13 γειλαμενον. ' — — — ' (Κατὰ) πίστ(ιν) απεθανον ουτοι (8) παντες,
μὴ κομισαμενοι τας επαγγελιας, αλλα (πόρρωθεν) . . ιδοντες . . .
. . . . οτι (ξένοι) και παρεπιδημο(ί) (εἰσιν) ἐπὶ [τῆς γῆς]. '
14 οἱ γαρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν οτι (πατρίδα) (9) ἐπιζητοῦσιν. '
15 (καὶ) ει [μὲν] ἐκείνης, αφ ης εξεβησαν (8), ἐμνημόνευον (10), ειχον αν
16 κάιρον ἀνακάμψαι · ' . δὲ (11) κρείττονος ὀρέγονται, τουτ εστιν επου-
ρανιου. διὸ ουκ ἐπαισχύνεται [αὐτοὺς] ο θεος επικαλεισθαι θεος

---

(1) Stellung = syp gg arm.
(2) + αυτου = arm gg syp.
(3) + θεος = arm gg syp.
(4) Stellung = syp, arm.
(5) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(6) + στειρα ουσα = syp, arm.
(7) + ετεκεν = syp, arm.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) 224, $_{19}$ urbem = syp ܡܕܝܢܬܐ!
(10) U. S. 16.
(11) 224, $_{25}$ + significant quod = syp (insigne est quod) gg arm.

αὐτῶν . . . . ' Πιστει προσενηνοχεν Αβρααμ τον Ισαακ 17
προσφοραν (¹) πειραζόμενος (²) . . . . . . [προσέφερεν] ὁ τὰς ἐπαγ-
γελίας ἀναδεξάμενος, ' . . . . ἐν *(Ισαὰκ) (³) κληθησεταί σοι 18
σπερμα, ' λογισαμενος οτι και εκ νεκρων ἐγείρειν δυνατος ο θεος· 19
(ὅθεν) και εν παραβολη εκομισατο αυτον (⁴). ' Πιστει. (⁵) περι μελ- 20
λόντων ευλογησεν Ισαακ τον Ιακωβ και τον Ησαυ. ' Πιστει Ιακωβ . . 21
. . ευλογησεν (⁶) ἕκαστον (⁷) τῶν υιων Ιωσηφ, (καὶ) προσεκυνησεν ⟨αὐτὸς⟩
επι τὸ ἄκρον [της] ραβδου αυτου. ' Πιστει Ιωσηφ ἀποθνή σκων (⁸) 22
περὶ τῆς ἐξόδου . . . . . . *(ἐμνημόνευσεν) (⁹) (καὶ) περι [των] οστεων
αυτου ενετειλατο. ' Πιστει Μωϋσῆν (¹⁰) γεννηθέντα ἔκρυψαν ⟨αὐτὸν⟩ 23
οἱ πατέρες αὐτοῦ τριήμερον (¹⁰) . . . . και ουκ ἐφο-
βήθησαν ⟨αὐτοὶ⟩ *(τὸ διάταγμα) (¹¹) του βασιλεως. ' Πιστει Μωυσης 24
(μεγας γενομενος) (ἠρνήσατο) λεγεσθαι υιος ⟨της⟩ θυγατρος Φαραω, '
. . ἑλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῳ λαῳ του θεου . . . . . . ἁμαρτί(ας) 25
. . . . ' μειζονα [πλουτον] ηγησαμενος τὸν (¹²) ὀνειδισμὸν του Χρι- 26
στου (¹²) των θησαυρῶν Αιγυπτιων· ἀπέβλεπεν (γὰρ) ⟨αὐτὸς⟩ εις την
μισθαποδοσιαν. ' . . κατέλιπεν ⟨αὐτὸς⟩ την γην (¹³) τῶν Αιγυπτιων 27
μη φοβηθ(εὶς) ⟨αὐτὸς⟩ τὸν θυμὸν του βασιλεως· τὸν γαρ ἀόρατον
ως ορων ἐκαρτέρησεν. ' Πιστει πεποιηκεν [τὸ] πασχα και την προ- 28
σχυσιν του αιματος . . . . τὰ πρωτοτόκα . . . . ' Πιστει 29
διεβησαν ⟨αὐτοὶ⟩ την θαλασσαν ερυθραν (¹⁴) ως δια ξηρας . . . .
[λαβόντες] οἱ Αἰγύπτιοι . . . . . ' Πιστει ⟨Ιησου⟩ τα τειχη Ἱεριχὼ 30
ἔπ(εσαν) κυκλω(θέντα) ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρα(ς). ' Πιστει Ρααβ [η] πορνη 31

(¹) + hostiam = arm gg syp.
(²) 224, 32 tentatus est A. et hostiam obtulit.
(³) 224, 35 in eo.
(⁴) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(⁵) > και = syp, arm.
(⁶) Stellung = syp gg arm.
(⁷) 225, 6 unum unum = syp gg arm; U. S. 38.
(⁸) αποθνησκων statt τελευτων = syp gg arm.
(⁹) 225, 14 credidit.
(¹⁰) typischer mit syp verwandter Text!
(¹¹) 225, 18 a (syp مں!) metu minarum.
(¹²) Stellung = syp, arm.
(¹³) την γην των Αιγυπτιων statt Αιγυπτον = arm gg syp.
(¹⁴) Stellung = (syp), arm.

ου συναπωλετο . . . . . . *(δεξαμένη) (1) τους κατασκοπους μετ ειρη-
32 νης. ' Και τι ἔτι λέγω; (ἐπιλείψει) γαρ με ὁ χρόνος (2) διηγούμενον
περι Γεδεων καὶ (3) Βαρακ καὶ (3) Σαμψων καὶ (4) Ιεφθαε καὶ (4)
33 Δαυιδ και Σαμουὴλ και [των] αλλων (5) προφητων, ' (οἳ) δια πιστεως
κατηγωνισαντο ⟨τας⟩ βασιλειας καὶ (4) ειργασαντο δικαιοσυνην καὶ (4)
34 επετυχον επαγγελιων, καὶ (4) εφραξαν ⟨τα⟩ στοματα λεοντων, ' καὶ (4)
εσβεσαν δυναμιν πυρος καὶ (4) εφυγον *(στόματα) (6) μαχαίρ(ας) καὶ (4)
ενεδυναμωθησαν απο (ἀσθενείας) (7) καὶ (4) ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν
35 πολέμῳ καὶ (4) εκλιναν (8) παρεμβολας αλλοτριων. ' ελαβον γυναικες
(ἐξ) αναστασεως τους νεκρους αυτων· (αλλοι) [δε] . . . . (προσ-
36 δεξάμενοι) . . . . . . ἵνα (κρείττονος) ἀναστάσεως τύχωσιν. ' ετεροι .
37 ἐμπαιγμῶν και μαστίγων . . . . δεσμῶν και φυλακῆς· ' (ἐ)-
λιθά(σθησαν), επρισθησαν (9), ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαιρας απε-
θανον, ἕτεροι (10) περιηλθον ἐν μηλωταῖς και (11) δερμασιν (12) αιγειοις,
38 ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχουμενοι, ' ὧν ουκ ἦν ἄξιος ὁ
κοσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανωμενοι . εν (13) ορεσιν και εν (13) σπηλαιοις
39 και εν (13) ταῖς ὀπαῖς [της] γης. ' Καὶ οὗτ(οι) πάντ(ες) μαρτυρ(ηθέν-
40 τες) διὰ τῆς πίστεως ουκ ἐκομίσαντο ⟨αὐτοὶ⟩ την επαγγελιαν, ' . . .
περι ημων . . . προ(βλεψαμένου), ινα μη χωρις ημων τελειωθωσιν.
12,1 Τοιγαροῦν και ημεις τοσουτον ἔχο(ντες) ⟨ἡμεῖς !⟩ (14) περικειμενον ἡμῖν
νέφος μαρτυρων, . . αποθεμε(νοι) ⟨ὑμεῖς⟩ πάντα ἀφ' ἡμῶν (15) τὴν

---

(1) lies (statt: qui excepti sunt ab ea): quos dixit quia intraverunt ad eam!
(2) Stellung = syp, arm.
(3) + και = syp gg arm (Semitismus).
(4) + και = syp gg arm (Semitismus).
(5) + αλλων = syp, arm.
(6) 226, $_{38}$ aciem gladii.
(7) 227, $_{2}$ de morbo = syp gg arm.
(8) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(9) Stellung = arm gg syp.
(10) + ετεροι = syp (fast bei jedem Glied) gg arm.
(11) + και = syp, arm.
(12) Stellung = syp, arm.
(13) + εν = syp, arm (Semitismus).
(14) 228, $_{5}$ habemus nos (qui steht nicht da!).
(15) + αφ ημων = syp gg arm.

(εὐπερίστατον) (1) ἁμαρτία(ν) καὶ (2) δι υπομονης τρεχωμεν τὸν προ-
κείμενον . . (3) αγωνα, ' καὶ (2) αφορω(ντες) εις τον αρχηγον (4) [της] 2
πιστεως και τελειωτὴν Ιησουν ⟨Χριστον⟩, [ὃς] . . . .
χαρ(ᾶς) υπεμεινεν (5) τ(ὸν) σταυρὸ(ν) καὶ (2) καταφρονη(σας) (6) ⟨αὐτὸς⟩
αισχυνης καὶ (2) κεκαθικεν (6) ⟨αὐτὸς⟩ εν δεξιᾳ του θρονου του θεου.'
αναλογισασθε οὖν (7) τον τοιαυτην υπομεμενηκοτα (8) υπο [των] 3
αμαρτωλων εἰς ἑαυτοὺς ἀντιλογίαν, (ἵνα) μη (κάμητε) ⟨ὑμεῖς⟩ (9) ταῖς
ψυχαῖς υμων ἐκλυόμ(ενοι). ' Ουπω (10) (μεχρις) αιματος ἀντικατέστητε 4
πρὸς τὴν ἁμαρτίαν (ἀντ)αγων(ιζόμενοι). ' 5
. . . . (διαλέγεται) · υιε μου, μη (ὀλιγώρει) παιδειας κυριου, μηδε
(ἐκλύου) . . . . ' ον γαρ αγαπα κυριος ⟨καὶ⟩ παιδευει . . . 6
. . . . ' (εἰ) (11) παιδ(είαν) ὑπομένετε · ως υἱοῖς ὑμῖν 7
προσ(φέρε)ται ο θεος · τίς (γὰρ) υιος εστιν ὃν ου παιδευει πατηρ αὐ-
τοῦ (12); ' ει δε χωρίς ἐστε παιδείας, ης παντες (6) μετοχοι γεγόνασιν, αρα 8
ἐστὲ ⟨ὑμεῖς⟩ (13) νόθοι και ουχ υιοι. ' . . . . πατερας ημων (14) . . 9
. . . . . (ἐνετρεπόμεθα) (15) · (ου) (16) πολυ μαλλον (16) ὑποταγη(σόμεθα)
τ(ῷ) πατρ(ὶ) (17) [των] πνευματων (καὶ) ζησομεν; ' (οἱ) [μεν] γαρ πρὸς 10
ὀλίγας (ημερας) κατα τὸ (δοκοῦν) αυτ(οις) ἐπαίδευον ἡμᾶς (18), ὁ δε

---

(1) U. S. 38.
(2) και = syp gg arm (Semitismus).
(3) nobis (vg!) steht nicht da!
(4) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(5) U. S. 15.
(6) Stellung = arm gg syp.
(7) ουν statt γαρ = syp, arm.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) vgl. syp: ne taedeat *vobis*.
(10) > γαρ = syp gg arm.
(11) 229, $_5$ *արդ յորժամ* (quando ergo); syp: Imperativ + ergo!
(12) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(13) Stellung = syp gg arm.
(14) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(15) + ab illis = syp ܡܢܗܘܢ gg arm.
(16) 229, $_{13}$ quanto magis = syp, arm.
(17) 229, $_{14}$ patrum (!).
(18) + ημας = syp gg arm.

θεὸς (1) επι το συμφερον (εις τὸ) μεταλαβεῖν τῆς *(ἁγιότητος) (2)
11 αὐτοῦ. ' πασα (δὲ) (3) παιδεια προς [μεν] το παρον ου [δοκεῖ] χαρᾶ(ς)
εἶν(αι) αλλα λυπη(ς), υστερον δε καρπον *(εἰρηνικὸν) (4) τοῖς δι' αὐτῆς
12 γεγυμνασμένοις (ἀπο)δίδωσιν δικαιοσύνης. ' [Διὸ] τας χειρας (5) παρει-
13 μένας και τα γονατα (5) παραλελυμενα ανορθωσατε. ' *(καὶ) (6) τροχιὰς
. . . . . . [τοις] ποσιν υμων ινα μη (το) χωλον ἐκτραπῇ, ιαθῃ δε
14 . . (7) . ' ειρηνην διωκετε ⟨ὑμεῖς⟩ μετὰ παντων . . ἁγιασμόν, οὗ
15 χωρις ουδεις τον κυριον (8) ὄψεται, ' (ἐπισκοποῦντες) μη τις ὑμῶν (9)
(ὑστερῶν) απο της χαριτος του θεου ⟨καὶ⟩ (10) μη τις ριζα πικριας
ανω φυουσα ἐνοχλῇ ὑμᾶς (11) καὶ διὰ ταύτης [οι] πολλοι *(μιανθῶ-
16 σιν) (12), ' μη τις ὑμῶν (13) πορνος και (14) βεβηλος ως Ησαυ, ος αντι
17 μιας (15) βρωσεως τα πρωτοτοκα ἑαυτοῦ (16) απεδοτο (17). ' ιστε [γαρ]
⟨ὑμεῖς⟩ (18) οτι και . . . . θελων ⟨αὐτὸς⟩ (18) κληρονομησαι την ευλο-
γιαν απεδοκιμασθη, μετανοιας γαρ τοπον ουχ εὗρεν, καίπερ μετὰ
18 δακρύων εκζητησας [αὐτήν]. ' Ου (γὰρ) προσεληλυθατε ⟨ὑμεῖς⟩ ὄρει (15)
ψηλαφωμένῳ (καὶ) πυρὶ (15) κεκαυμενῳ και (γνόφῳ) και (θυέλλῃ) '
19 . . . . παρῃτησαντο μη προστεθηναι ⟨ἄλλον⟩
21 αυτοις ⟨τον⟩ λογον · ' — — — ' και ουτως φοβερον ην το φαν-

---

(1) + θεος = syp gg arm (Semitismus).
(2) 229, 19 μεγαλωσυνη.
(3) 229,21 γαρ; syp δε, arm >!
(4) 229, 22 bonorum.
(5) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(6) 229, 28 id est.
(7) > μαλλον = syp gg arm.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) + υμων = syp gg arm.
(10) vgl. syp ܐܘ (ἤ).
(11) + υμας = syp gg arm (Semitismus).
(12) 230, 1 pereant; Stellung = syp, arm.
(13) + υμων = syp gg arm.
(14) και statt η = syp, arm.
(15) Stellung = syp, arm.
(16) + εαυτου = syp gg arm (Semitismus).
(17) Stellung = arm gg syp.
(18) + υμεις bzw. αυτος = syp (Partizip !) gg arm.

ταζομενον, Μωυσης εἶπεν· εκφοβος ειμι ἐγὼ ([1]) και εντρομος ἐγώ ([1]).'
αλλα ὑμεῖς ([2]) προσεληλυθατε . . . . Ιερουσαλημ επου- 22
ρανιῳ και πανηγύρει ([3]) μυριων αγγελων, '· και εκκλησιᾳ πρωτοτό- 23
κ(ων) ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς . . . . και πνεύμα(σι) δι-
καιων τετελειωμέν(ων), ' και διαθήκης νέας μεσίτῃ Ιησου, και ⟨τῳ⟩ 24
ραντισμῳ ([4]) αιματος αυτου ([4]) κρειττον λαλοῦντος ([4]) παρα το τοῦ ([5])
"Αβελ. ' Βλεπετε μὴ παραιτησησθε τὸν λαλοῦντα· ει γαρ ἐκεῖνοι 25
ουκ ἐξέφυγον (ἐπὶ γῆς) παραιτ(ησάμενοι) τ(ὸν) χρημα(τίζοντα), πολυ
μαλλον ημεις οι τον (ἀπ') ουραν(ων) αποστρεφομενοι· ' οὗ η φωνη 26
αὐτοῦ ([6]) την γην εσαλευσεν τοτε, νυν . ([7]) επηγγελται λεγων· ἔτι
απαξ . . σεισω ου μονον την γην αλλα και τον ουρανον. ' τὸ (δὲ) 27
ἔτι ἅπαξ δηλοι τὴν των σαλευομενων μετάθεσιν ὡς *(πεποιημένων) ([8])
. . . . ' . . βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνο(ντες) 28
⟨ἡμεῖς⟩ εχωμεν ⟨την⟩ χαριν, δι ης λατρευομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ
. . . . ' . γὰρ ο θεος . . πῦρ (καταναλίσκον). 29
— — — — — — — — — — 13, 1
Τιμιο(ς) (ὁ) γάμο(ς) . . . και αμιαντος ([9]) ⟨ἔστω⟩ η κοιτη 4
. . . . . . ' — — — — — —
Μνημονευετε των ηγουμενων υμων, οἵ[τινες] (ἐλάλησαν ὑμῖν) τον 7
λογον του θεου, (ὧν) ἀναθεωρ(οῦντες) ⟨ὑμεῖς⟩ την εκβασιν της
αναστροφης αυτων ([10]) καὶ ([11]) μιμεῖσθε την πιστιν. ' Ἰησοῦ(ς) ([12]) 8
Χριστὸ(ς) χθες και σημερον (ὁ) αὐτ(ὸς) και εις τους αιωνας. ' δι- 9
δαχαις ποικιλαις και ξεναις ⟨ὑμεῖς⟩ μη παραφέρεσθε· καλον γαρ
χαριτι βεβαιουσθαι τας ([13]) καρδιας ἡμῶν και ([13]) ου βρώμα(σιν), ἐν

([1]) + εγω = syp gg arm (Semitismus).
([2]) + υμεις = syp gg arm.
([3]) Stellung = syp gg arm.
([4]) Stellung und Form = syp, arm.
([5]) το του statt τον = syp, arm.
([6]) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
([7]) autem (vg!) steht nicht da!
([8]) U. S. 38.
([9]) Stellung = arm gg syp.
([10]) + αυτων = syp, arm (Semitismus).
([11]) + καὶ = syp gg arm (Semitismus).
([12]) 232, $_{13}$ (fidem) Iesu Christi, si heri et hodie permaneatis in eo (!).
([13]) τας καρδιας ημων και = syp; arm > ημων.

10 οἷς ουκ ωφεληθησαν οι περιπατήσαντες. ' Εχομεν ημεις (1) θυσια-
στηριον εξ ου φαγειν (2) ουκ εχουσιν εξουσιαν οι λατρευοντες (3) τῃ
11 σκηνῃ τῆς ὥρας (4). ' ὧν (5) γὰρ εἰσφέρ(εται) ζῳων το αιμα περὶ
αμαρτιας εἰς τα αγια (διὰ) τ(οῦ) ἀρχιερέ(ως), [τούτων] τὰ σώματα
12 κατακαιεται εξω της παρεμβολης (5). ' . . και Ιησους ⟨Χριστὸς⟩, ινα
αγιασῃ δια [τοῦ] αιματος ιδιου τὸν λαον αὐτοῦ (6), εξω [τῆς] πυλης
13 ἔπαθεν. ' τοίνυν ἐξερχώμεθα . . . εξω της παρεμβολης φέροντες (7)
τὸν ὀνειδισμὸν αυτου. ' — — — — —
16 τῆς (δὲ) εὐποιΐας και τῆς κοινωνίας μη ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις
17 γαρ θυσίαις ευαρεστειται ο θεος. ' Πειθεσθε [τοις] ηγουμενοις
υμων και ὑπείκετε· [αὐτοὶ] γαρ . . . . λόγον ἀπο-
δ(ώσ)οντες· ινα μετα χαρας [τοῦτο ποιῶσιν] και μη στενάζοντες . .
18 . . . . ' . . . . ⟨ἡμεῖς⟩ πεποίθαμεν (γὰρ) οτι καλην
συνείδησιν ἔχ(ομεν) (8), εν πασιν καλως [θέλοντες] ἀναστρέφεσθαι. '
19 περισσοτέρως δὲ παρακαλω ὑμᾶς (9) ποιῆσαι τοῦτο (10), ινα ταχιον
20 (ἀποκατασταθῶ) ὑμῖν. ' Ο δὲ θεος της ειρηνης, ο (ἀναγαγὼν) . . .
τον ποιμενα [των] προβατων [τὸν] μεγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰων(ίου),
21 τὸν κύριον ημων (11) Ιησουν Χριστόν (12), ' *(καταρτίσαι) (13) υμας εν
παντι (14) εργῳ αγαθ(ῳ) εἰς τὸ ποιῆσαι ὑμᾶς το θελημα αυτου . .
. . . . '

---

(1) + ημεις = syp, arm (Semitismus).

(2) Stellung gg syp, arm.

(3) Stellung = arm gg syp.

(4) Stellung und Form = arm gg syp.

(5) 232, 26 quemadmodum autem corpora animalium eorum, quorum inferebat pontifex sanguinem pro peccato interius in sancta ad propitiationem, extra castra cremabantur.

(6) Stellung und Form (+ αυτου) = syp gg arm (Semitismus).

(7) Stellung = syp, arm (Semitismus).

(8) 233, 7 εχετε; auch Kontext 233, 8.

(9) + υμας = syp gg arm.

(10) Stellung = syp gg arm.

(11) U. S. 38.

(12) + Χριστον = syp gg arm.

(13) 233, 16 consummet = syp gg arm.

(14) arm > παντι!

Παρακαλω [δε] υμας, αδελφοι, (ἀνέχεσθαι) ([1]) τ(οῦ) λόγ(ου) [της] 22
παρακλησεως· . (γὰρ) διὰ βραχέων (επεστειλα) ⟨ἐγὼ⟩ ὑμῖν. ' ⟨ὑμεῖς⟩ 23
γινωσκετε τον αδελφον (ἡ)μῶν ([2]) Τιμοθεον (ἀπολελυμένον), μεθ' (οὗ)
ἐὰν τάχιον ἔρχηται *(ὄψομαι) ([3]) ὑμᾶς. ' — — — — —

([1]) ανεχεσθαι statt ανεχεσθε = arm gg (syp).

([2]) U. S. 31, Anm. 1.

([3]) 195,$_4$ ego . . . veniam.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

1,1 Παυλος αποστολος Ιησου ([1]) Χριστου κατ επιταγην . . τοῦ
2 σωτῆρος ημων και Ιησου ([2]) Χριστου της ελπιδος ημων ' Τιμοθέῳ
τέκνῳ ([2]) γνησίῳ ἐν πίστει· χαρις . . . ειρηνη απο θεου ⟨ἀπὸ⟩ πα-
τρος ἡμῶν ([3]) και απο ([4]) του κυριου ([5]) ημων Ιησου Χριστου ([5]). '
3 . . ([6]) παρεκαλεσα ⟨ἐγὼ⟩ σε, πορευόμ(ενος) ἐγὼ ([7]) εις Μακεδονί(αν) ([8]),
προσμεῖναι εν Εφεσῳ, ινα ⟨σὺ⟩ παραγγειλῃς (τισὶν μὴ) ἑτεροδιδα-
4 σκαλεῖν ' μη(δὲ) προσέχ(ειν) ⟨αὐτοὶ⟩ μυθοις και γενεαλογιαις ἀπε-
ράντοις . . . . οἰκονομία(ν) θεου τὴν ἐν πίστει· '
5 [το] (δὲ) τελος [της] παραγγελιας αγαπη ([9]) εστιν εκ καθαρας καρδιας
6 (καὶ) συνειδησεως αγαθης και (ἀνυποκρίτου) πιστεως ([9]), ' (ὧν τινες)
7 αστοχησαντες ἐξετράπησαν εις ματαιολογιαν, ' θέλοντες (εἶναι) νο-
μοδιδάσκαλοι, μη νοοῦντες μήτε ἃ λεγουσιν μητε περι (τίνων) δια-
8 βεβαιοῦνται. ' Οιδαμεν (δὲ) οτι καλος ο νομος, εαν τις αυτῳ νομιμως
9 χρηται, ' τουτο ([9]) εἰδ(ὼς) ὅτι δικαί(ῳ) νόμος ου κεῖται, αλλ ([10]) ⟨τοῖς⟩
ανομοις . . . .
10 καὶ ([11]) (ἀνδρο)φόνοις ' . . καὶ ([11]) αρσενοκοιταις . . . .
11 . . . . ' . . [τὸ εὐαγγέλιον] . . . .

([1]) Stellung = syp, arm.
([2]) Stellung = syp gg arm.
([3]) + ημων = syp gg arm.
([4]) + απο = arm gg syp.
([5]) Stellung = arm gg syp.
([6]) > καθως = syp gg arm (Semitismus).
([7]) nach Stellung und Form = syp gg arm.
([8]) 235, $_{13}$ in partes Macedonum ; vgl. U. S. 10.
([9]) Stellung = arm gg syp.
([10]) αλλ statt δε = syp, arm.
([11]) + και = syp gg arm (Semitismus).

. . . . . , [ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ]. ' (Καὶ) (1) χαριν εχω τῳ ενδυναμω- 12
σαντι μὲ εν (2) Χριστῳ Ιησου (3) εν (2) τῳ κυριῳ (3) ημων, (ὅτι) πιστον
με ηγησατο θέμενος εἰς διακονίαν, ' τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον 13
και διωκτην και υβριστην · . . ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα εν
απιστιᾳ, ' υπερεπλεονασεν δὲ ἡ χαρις του κυριου ημων μετα ⟨τῆς⟩ 14
πιστεως και ⟨τῆς⟩ αγαπης τῆς εν Ιησου (4) Χριστῳ . ' πιστος ο λογος 15
και πασης αποδοχης αξιος, ὅτι Ιησους (4) Χριστος ηλθεν . . . .
αμαρτωλους σῶσαι (5) · (ὧν) πρῶτος ειμι εγω . ' αλλα δια τοῦτο 16
ηλεηθην, ινα ἐν ἐμοὶ . . ἐνδείξηται Ιησους (6) Χριστος τὴν απασαν
μακροθυμιαν αὐτοῦ (7), (πρὸς) ὑποτύπωσιν τῶν μελλοντων πιστευειν
επ αυτῳ (εἰς) ⟨την⟩ ζωην αιωνιον. ' Τῳ δε βασιλει των αιωνων, 17
ἀφθάρτῳ και (8) ἀοράτῳ . . . . δοξα και τιμη εις τους αιωνας των
αιωνων · αμην. ' Ταυτην ⟨δὲ⟩ την παραγγελιαν παρατίθεμαί σοι, 18
τεκνον μου (9) Τιμοθεε, κατα τας προαγουσας ἐπὶ σὲ προφητειας,
ινα συ (10) (στρατεύῃ) ἐν αυταις τὴν καλην στρατείαν, ' (ἔχων) πίστ(ιν) 19
καὶ (ἀγαθὴν) συνείδησι(ν), ἥν τινες ⟨εαυτοις⟩ ἀπωσάμενοι (περὶ) τὴν
πίστιν *(ἐναυάγησαν) (11). ' ὧν ε(στιν) (Ὑ)μέναιος (12) και Αλεξανδρος, 20
ους παρεδωκα τῷ σατανᾷ, ινα παιδευθωσιν μὴ βλασφημειν.
Παρακαλω σε (13) . (14) πρωτον παντων ποιεῖσθαι πρὸς τὸν θεὸν (15) 2,1
δεησεις καὶ (16) προσευχας καὶ (16) εντευξεις καὶ (16) ευχαριστιας υπερ

---

(1) 236, $_{23}$ αλλα ; + και = syp gg arm.
(2) + εν = arm gg syp !
(3) Stellung = arm gg syp.
(4) Stellung = syp gg arm.
(5) Stellung gg syp, arm.
(6) Stellung = syp, arm.
(7) + αυτου = syp gg arm (Semitismus).
(8) + και = syp, arm.
(9) + μου = syp, arm (Semitismus) ; vgl. 2 T 2, $_{1}$.
(10) + συ = arm gg syp.
(11) 237, $_{35+38}$ privati sunt ; vgl. syp ܐܬܦܣܩܘ (secti sunt).
(12) 237, $_{35}$ Մենեոս (Menēos).
(13) + σε = syp gg arm (Semitismus).
(14) igitur (vg !) steht nicht da !
(15) + προς τον θεον = syp gg arm.
(16) + και = syp gg arm (Semitismus).

2 παντων ανθρωπων, ' υπερ βασιλεων και . . τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ινα
(ηρεμον) και ἡσύχι(ον) (βίον) (1) διάγ(ωμεν) εν . . εὐσεβείᾳ και σεμνο-
3/4 τητι . ' Τοῦτο καλὸν και αποδεκτον ενωπιον του . . . . . θεου, ' ος παντας
5 ἀνθρώπους θελει σωθῆναι και εις επιγνωσιν αληθειας ἐλθεῖν. ' εις γαρ
εστιν (2) θεος και εις (3) ἐστὶν (2) μεσιτης θεου και ανθρωπων . . . . , '
6 (ὁ) *(δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον) (4) ὑπὲρ πάντων . . . . . καιρ(οῖς)
7 ἰδί(οις) · ' [εἰς ὃ] ετεθην εγω κήρυξ και αποστολος, αληθειαν λεγω
και (5) ου ψευδομαι, διδάσκαλος εθνων εν πιστει [καὶ] αληθειᾳ . '
8 . . . . [τοὺς] ἄνδρας (6) προσεύχεσθαι . . . . χωρις
9 οργης και χωρὶς (7) (διαλογισμοῦ) . ' . . . γυναῖκας . . . . . κοσμ(ίῳ)
. . (αἰδοῦς) [καὶ] σωφρουύ(νης) . . . . . (ἐν) πλέγμα(σιν) . (8) χρυ-
10 σι(ῳ) . (9) ⟨ταῖς⟩ μαργαριταις (ἢ) ἱματισμ(ῷ) πολυτελεῖ, ' αλλ · ως (10)
πρέπει γυναιξιν ἐπαγγελλομέναις θεοσεβειαν, δι' ἔργων αγαθ(ων) . '
11/12 . . εν ησυχιᾳ μανθανετω . . . ὑποταγῇ . ' διδασκειν (δὲ) γυναικι (11)
ουκ επιτρεπω ουδε (αυθεντειν) ανδρ(ος), αλλ εν ησυχιᾳ ειναι (12) . '
13/14 Αδαμ γαρ πρωτος επλασθη και (13) ειτα Εὕα . ' και Αδαμ ουκ (ἠπα-
τήθη), η (δὲ) γυνη *(ἐξαπατηθεῖσα) (14) . παραβ(άσει γέγονεν) (15) . '
15 σωθήσεται δε δια τῆς τεκνογονίας, εαν μείν(ωσιν) εν πιστει και
αγαπῃ και (ἁγιασμῷ . . σωφροσύνης).
3, 1 . . . . . ει τις *(ἐπισκοπῆς) (16) ορεγεται, καλ(οῦ) ἔργ(ου) . . . . '
2 δει . . . . . . ανεπιληπτον ειναι, μιας γυναικος ανδρ(α) . . . . .

---

(1) U. S. 13.
(2) + εστιν 1 = syp, arm ; + εστιν 2 = syp gg arm.
(3) Stellung = syp, arm.
(4) 238, 39 quia propter salutem omnium hominum passus est ille.
(5) + και = syp, arm (εν Χριστῳ και !).
(6) Stellung = arm gg syp.
(7) + χωρις = syp (ܘܠܐ) gg arm.
(8) > και = arm gg syp.
(9) > η = arm gg syp.
(10) ως statt ο = syp, arm.
(11) + virum (nicht justum !) = arm gg syp.
(12) Stellung = arm gg syp.
(13) + και = syp, arm (Semitismus).
(14) 230, 26 praecessit et (! !).
(15) U. S. 37.
(16) 239, 35 presbyterium = syp gg arm.

. . . . ' — — — ' . . . . τέκνα 4
. . . ἐν υποταγῃ μετὰ πασης σεμνότητος, ' ει (δὲ) [τις] 5
. . . . . . πως ⟨τῆς⟩ εκκλησιας θεου (ἐπιμελήσεται); ' μη ⟨τὸν⟩ 6
νεοφυτον, ινα μη τυφωθ[εὶς] ⟨αὐτὸς⟩ ἐμπέσῃ (1) εἰς *(κρίμα) (2) [του]
διαβολου . ' — — — ' Διακόνους (3) ωσαυτως σεμνούς, ... 8
. . . . ' . . . (τὸ) μυστήρι(ον) της πιστεως ἐν (καθαρᾷ) 9
συνειδήσει . ' καὶ οὗτοι . πρωτον (4) δοκιμαζεσθωσαν 10
. . . . . . ' γυναικας ὡσαύτως (σεμνάς), μη διαβόλ(ους), (νηφαλίους), 11
πιστὰς εν πασιν . ' — — — — — — —
Ταυτα γραφω ⟨ἐγὼ⟩ (5) σοι (6), ἐλπί(ζων) *(ἐλθεῖν πρὸς) (7) σέ . . . ' 14
ἐὰν δε βραδυνω, [ἵνα] ειδῃς πως δει σε (8) αναστρεφεσθαι (9) εν 15
οικῳ θεου, ἥτις εστιν ἐκκλησί(α) . . . . στυλος [καὶ] ἑδραίωμ(α)
(τῆς) αληθειας . ' και (ὁμολογουμένως) μεγα εστιν (τὸ) μυστηριον (10) 16
τὸ (11) τῆς (εὐσεβείας) (12) · [ὃ] ἐφανερώθη εν σαρκι, εδικαιωθη εν
πνευματι καὶ (13) ὤφθη αγγελοις καὶ (13) εκηρυχθη εν εθνεσιν καὶ (13)
επιστευθη εν κόσμῳ και (14) ανεληφθη εν δοξῃ.
Το [δὲ] πνευμα αγιον (15) ρητως λεγει ὅτι εν καιροις (16) υστεροις 4,1
αποστησονται τινες τῆς πιστεως, προσεχο(ντες) ⟨αὐτοὶ⟩ πνευμασιν
πλανης (17) και διδασκαλιαις δαιμονίων, ' . . . . (κεκαυστη- 2

---

(1) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(2) 240, $_8$ in superbiam (discrimen).
(3) U. S. 16.
(4) Stellung = arm gg syp.
(5) + εγω = syp (Partizip) gg arm.
(6) Stellung = syp, arm.
(7) 240, $_{26}$ videre te.
(8) + σε = arm gg syp.
(9) Stellung = syp gg arm.
(10) Stellung = syp, arm.
(11) + το = syp gg arm.
(12) 240, $_{31}$ iustitiae = syp gg arm.
(13) + και = syp gg arm (Semitismus).
(14) + και = syp, arm.
(15) + αγιον = arm gg syp.
(16) Stellung = syp, arm.
(17) πλανης statt πλανοις = arm gg syp.

3 ριασμένων) τὴν ιδιαν συνείδησιν, ' κωλυόντων γαμεῖν . . . . βρω-
μάτ(ων), α ο θεος ἔκτισεν εις *(μετάληψιν) (1) [μετὰ] εὐχαριστίας
4 τοῖς πιστοις . . . . ' οτι παν κτισμα θεου καλον, και
5 ουδεν αποβλητον . . . . ' ἁγιάζ(ε)ται γὰρ δια ⟨του⟩
7 λογου θεου και εντευξεως . ' — — — ' τους δε (μυθους) (2) (βε-
βήλους) και . . . παραιτοῦ. γυμναζε (δὲ) σεαυτον προς ευσεβειαν. '
8 η γαρ σωματ(ικη) γυμνασια [πρὸς] ολιγον εστιν ωφελιμος · *(ἡ) (2)
δὲ *(εὐσέβεια) (3) . . . ὠφέλιμος . . . . ζω(ῆς τῆς νῦν)
και (τῆς) μελλ(ούσης) . ' — — — — — — —
12 ⟨ἀλλὰ⟩ (4) μηδεις σου της νεοτητος καταφρονειτω, . . τυπος γινου
⟨σὺ⟩ τῶν πιστων εν λογῳ καὶ (5) εν αναστροφῃ, εν αγαπῃ καὶ (5) εν
13 πιστει καὶ (5) εν αγνειᾳ . ' εως ερχομαι εγω (6), προσεχε ⟨σὺ⟩ (ἀνα-
14 γνώσει) [της] παρακλησεως (7) καὶ (5) [τῃ] διδασκαλιᾳ . ' καὶ (5) μη
ἀμέλει τοῦ . . χαρισματος, ο ἐδόθη σοι δια προφητειας μετα επι-
15 θεσεως των χειρων τ(οῦ) πρεσβυτερ(ίου) (8) . ' ταῦτα *(μελέτα) (9)
16 και (10) εν τούτοις ἴσθι, ινα φανερα (11) ᾖ . . ἡ προκοπή σου (11) . ' επεχε
σεαυτῷ και τῃ διδασκαλιᾳ καὶ (12) εν (13) αὐτοῖς (14) ἐπίμενε · τοῦτο
(γὰρ) ποι(ῶν) ⟨σὺ⟩ [καὶ] σεαυτὸν (15) σωσεις και τους ἀκούοντάς σου.
5,1 — — — — — —
3/4 ⟨Τας⟩ χηρας (τίμα) τας οντως χηρας . ' εἰ . (16) τις χηρα τέκνα και (17)

---

(1) 241, $_{24+25}$ մխիթարութի՛ (solatium).
(2) Stellung = syp gg arm.
(3) 242, $_{6}$ opera autem iustitiae.
(4) + αλλα: vgl. syp + και.
(5) + και = syp gg arm (Semitismus).
(6) + εγω = syp, arm.
(7) της παρακλησεως statt τῃ παρακλησει = arm gg syp; U. S. 25.
(8) 242, $_{17}$ presbyterorum.
(9) 242, $_{21}$ կանխեա (praeveni; attende).
(10) + και = syp, arm.
(11) U. S. 37.
(12) + και = syp, arm (Semitismus).
(13) + εν = syp, arm.
(14) Stellung = arm gg syp.
(15) animam tuam = syp gg arm (Semitismus).
(16) autem (vg!) steht nicht da!
(17) και statt η = arm gg syp.

ἔκγονα (ἔχει), μανθανέτωσαν ⟨αὐτοὶ⟩ πρωτον τὸν ιδι(ον) οἶκ(ον)
(εὐσεβεῖν) και ἀμοιβὰς ἀποδιδό(ναι) *(τοῖς προγόνοις) (1) · τοῦτο [γάρ]
εστιν αποδεκτον ενωπιον του θεου. ' — — — — —
ει δέ τις τῶν ἰδίων και μαλιστα οικειων ου προνοεῖ, ηρνηται (2) 8
⟨αὐτὴ⟩ την πιστιν και εστιν χειρων (2) ἀπίστου. ' Καταλεγέσ(θω) (2) 9
⟨σὺ⟩ χήρ(α) μὴ ελαττον ετων εξηκοντα γεγονυῖα, ενος ανδρος γυνη, '
εν εργοις καλοις μαρτυρουμένη, ει ἐτεκνοτρόφησεν 10
. . . . ει παντι εργῳ αγαθῳ επηκολουθησεν
⟨αὐτῷ⟩. ' νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ · . . γαρ καταστρηνιά(σωσιν) 11
. . . *(γαμεῖν) (3) θελουσιν, ' ἔχουσαι ⟨το⟩ κριμα οτι τὴν πρώτην 12
πίστιν ἠθέτησαν · ' ἅμα [δὲ] . αργαι (μανθάνουσιν) περιερχομεναι 13
τας οικιας (4) . . . . λαλουσαι τὰ μη δεοντα. '
βουλομαι (οὖν) τὰς νεωτέρας *(γαμεῖν) (3) . . . . μη(δε)μίαν 14
αφορμην διδόναι *(τῷ ἀντικειμένῳ) (5) λοιδοριας χαριν · ' ἤδη γαρ (τι- 15
νες) εξετραπησαν οπισω του σατανα. ' — — — ' Οἱ πρεσβυτεροι (6) ⟨οι⟩ 17
καλως (προεστῶτες) διπλης τιμης ἀξιούσθωσαν ⟨αὐτοί⟩, μαλιστα οι
κοπιῶντες εν λογῳ και διδασκαλιᾳ. ' *(λέγει) (7) γὰρ *(ἡ γραφή) (7) · 18
ου φιμώσεις βουν αλοωντα (8), και · αξιος ο εργατης [τοῦ] μισθου
αυτου. ' [κατὰ] πρεσβυτερου ⟨τὴν⟩ κατηγοριαν μη παραδέχου, εκτος 19
ει μη επι δυο και (9) τριων μαρτυρων. ' — — — ' 21
. . . . μηδὲν
ποι(ῶν) κατα προκλισιν. ' Χεῖρα (10) ταχεως μηδενι επιτιθει μηδε 22
κοινωνει ⟨σὺ⟩ αμαρτιαις . . . . ' Μηκετι υδροποτει, 23
αλλα οἴν(ῳ) ολιγῳ *(χρῶ) (11) δια [τον] στομαχον σου (12) και τ(ὰς)

---

(1) 243,$_{1}$ patri et matri.
(2) Stellung = syp gg arm.
(3) 243,$_{22}$ viris esse = syp gg arm !
(4) 243,$_{26}$ de domo in domum = syp, arm.
(5) 243,$_{29}$ satanae.
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) 243,$_{37}$ de illis enim scriptum est in lege.
(8) Stellung = syp, arm.
(9) και statt η = syp, arm.
(10) Singular = syp gg arm.
(11) 244,$_{16}$ bibas = syp gg arm.
(12) + σου = syp gg arm.

24 πυκν(ας) . ([1]) ἀσθενείας ([2]). ' Τινων ανθρωπων αι αμαρτιαι ⟨αὐτῶν⟩
προδηλοι εισιν προαγουσαι εἰς κρίσιν, (τισὶν) δὲ και ἐπακολουθοῦ-
σιν ([3]) · — — — — — —
6,1 Ὅσοι εισιν υπο ζυγον δουλειας ([4]), τοὺς ἰδίους δεσποτας πάσης
τιμῆς αξιους ηγεισθωσαν . . . . '
3 — — — ' ει ([5]) τις ἑτεροδιδασκαλεῖ και μη (προσεχεται) υγιαιουσιν
λογοις τοῖς του κυριου ημων . . . . και τῇ (κατ') ευσεβεια(ν) δι-
4 δασκαλίᾳ, ' τοιουτος ([6]) τετυφωται, μηδεν επισταμενος, αλλα νοσων
⟨αὐτὸς⟩ περι ζητήσεις [καὶ] (λογομαχίας), ἐξ ὧν γίνεται φθόνος ([7]),
5 ἔρις ([7]) . . . . ' . . . . . . διεφθαρ(μένων) ανθρωπ(ων)
τὸν νοῦν (καὶ) ἀπεστερημέν(ων) [τῆς] αληθειας . . . .
6 . . . συ δε αφιστασο απο τῶν τοιουτων ([8]). ' . . . πορισμὸ(ς) . .
. . . . ' — — — — — —
9 οἱ δε βουλομενοι πλουτειν εμπιπτουσιν ⟨αὐτοὶ⟩ εις πειρασμὸν και
παγιδα [καὶ] ἐπιθυμία(ς) πολλὰς . . . .
10 . . . . ' ῥίζ(α) γαρ παντων [των] κακων η φιλαργυρια,
(ἧς) τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν απο τῆς πιστεως και ἑαυτοὺς ([9])
11 (περιέπειραν) ὀδύν(αις) πολλ(αῖς). ' Συ δε, ω ανθρωπε θεου, ταῦτα
φευγε· δίωκε (δε) δικαιοσυνην καὶ ([10]) ευσεβειαν, πιστιν, αγαπην καὶ ([10])
12 υπομονην καὶ ([10]) πραϋπαθιαν . ' και ([11]) αγωνιζου τὸν καλὸν αγωνα
[της] πιστεως και ([11]) επιλαβου της ζωης αἰων(ίου) ([12]) εις ην εκληθης
⟨σὺ⟩ και ὁμολογήσας την καλην ὁμολογίαν ενωπιον πολλων μαρ-
13 τυρων. ' παραγγελλω σοι ([13]) ενωπιον του θεου του ζωο(γον)ουντος

---

(1) > σου = arm gg syp.
(2) 244,$_{17}$ ασθενειαν, im Kontext 244,$_{19}$ ασθενειας.
(3) U. S. 31.
(4) δουλειας statt δουλοι = syp, arm.
(5) > δε gg syp, arm.
(6) + τοιουτος = arm, (syp).
(7) invidiae, contentiones (vg !) steht nicht da !
(8) + συ δε αφιστασο απο των τοιουτων = syp, arm.
(9) 245,$_{15}$ animas suas = syp gg arm (Semitismus).
(10) + και = syp gg arm (Semitismus).
(11) + και = syp, arm.
(12) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(13) + σοι = syp, arm.

και ⟨ἐνώπιον⟩ Ιησου (1) Χριστου . . . . τὴν καλὴν
ὁμολογίαν (2), ' τηρῆσαι σε τὴν *(ἐντολὴν) (3) (ἄσπιλον) καὶ (4) ανε- 14
πιληπτον μέχρι τῆς (ἐπιφανείας) (5) του κυριου ημων . . . . ' — —
— — — —

Τοῖς πλουσίοις εν τῳ νυν αιωνι παραγγελλε μη ὑψηλοφρονεῖν, μηδε 17
ἠλπι(κέναι) ἐπὶ πλουτου *(ἀδηλότητι) (6) . . . .
. . . . ' . . . . . πλουτειν ἐν ἔργοις καλοῖς, (εὐμεταδότους) 18
ειναι, κοινωνικούς, ' . . . . ινα (ἐπι- 19
λάβωνται) της αἰωνίου (7) ζωης . ' . . . . . φυλαξον (8) ⟨σὺ⟩ τὴν 20
παραθηκην, ἐκτρεπόμενος ⟨σὺ⟩ (τας) βεβηλους κενοφωνιας (καὶ)
ἀντιθέσεις τ(ης) ψευδωνυμου γνώσεως, ' (ἥν) τινες (ἐπαγγελλόμενοι) 21
. . . τὴν πίστιν . . . . '

(1) Stellung = syp, arm; Christo Jesu (vg!) steht nicht da!
(2) U. S. 29.
(3) 245, 34 fidem.
(4) + και = syp gg arm.
(5) 245, 37 գալուստ (παρουσια).
(6) 246, 3 caducis (divitiis).
(7) αιωνιου statt οντως gg syp, arm!
(8) Stellung = syp, arm (Semitismus).

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

1,1 Παυλος αποστολος Ιησου (1) Χριστου διὰ θελήματος θεοῦ
2 κατ επαγγελιαν ζωῆς της εν Χριστῳ Ιησου ' Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ (2)
τέκνῳ· χαρις . . . καὶ (3) ειρηνη απο θεου ⟨ἀπὸ⟩ πατρος ἡμῶν (4)
3 και απο κυριου (5) . . Ιησου Χριστου (5) . ' (Χάριν ἔχω) (6) τῷ θεῷ,
ῳ λατρευω απο προγονων ἐν . . . (συνειδήσει), ως αδιαλειπτον εχω
4 τὴν μνείαν [περὶ] σοῦ (7) εν ταις δεησεσιν μου . . . . . . ' ἐπιποθῶν
ιδειν σε 8), μεμνημ(ένος) ⟨ἐγὼ⟩ (9) των δακρυων σου (8), ἵνα πλη-
5 ρωθ(ῶ) (10) χαρᾶς (8), ' υπομνησιν λαβ(ὼν) ⟨ἐγὼ⟩ (τῆς) ανυποκριτου
πιστεως σου (11), ἥτις . . . .
6 . . . . . . ' Δι (ἣν) . . . (12) αναμιμνησκω σε αναζωπυρειν το χα-
ρισμα του θεου, ὅ (ἐστιν ἐν σοὶ) δια τῆς επιθεσεως [των] χειρων
7 μου. ' ου γαρ εδωκεν *(ἡμῖν) (13) ο θεος πνεῦμα δειλιας, αλλα δυ-
8 ναμεως [καὶ] ἀγάπη(ς) και σωφρονισμ(οῦ) . ' μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς
(τὸ μαρτύριον) (14) του κυριου ημων μη(δε) εμε τον δεσμιον αυτου,

---

(1) Stellung = syp, arm.
(2) Stellung gg syp, arm !
(3) + και = syp gg arm (Semitismus).
(4) + ημων gg syp, arm !
(5) Stellung = syp gg arm.
(6) 248,$_{13}$ գոհանամ (ευχαριστω).
(7) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(8) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(9) + εγω = syp (Partizip !) gg arm.
(10) U. S. 27.
(11) σου statt εν σοι = syp gg arm (Semitismus).
(12) > αιτιαν = syp, arm (Semitismus).
(13) 248,$_{29}$ σοι ; U. S. 27.
(14) 248,$_{33+36}$ զխոստովանութիւն (confessionem).

αλλα συγκακοπάθησον (1) τῳ ευαγγελιῳ κατα δύναμιν θεου, ' τοῦ 9
σωσαντος ημας και καλεσαντος ἥμᾶς (2) κλησει αὐτοῦ (3) αγιᾳ ου
κατα [τα] εργα *(ἡμῶν) (4), αλλα κατα *(πρόθεσιν) (5) ἰδίαν (6) [καὶ]
⟨κατὰ τὴν⟩ χαριν τὴν δοθεῖσαν *(ἡμῖν) (7) ἐν Ἰησοῦ (8) Χριστῳ πρὸ
χρόνων αιων(ι)ων, ' φανερωθεισαν δε νυν *(διὰ τῆς ἐπιφανείας) (9) 10
τοῦ κυρίου (10) ημων Ιησου Χριστου του καταργησαντος [μεν] τον
θανατον φωτισαντος (δε) ⟨την⟩ ζωην και ἀφθαρσίαν . . . . ,'
(εἰς ὅ) *(ἐτέθην) (11) εγω κήρυξ και αποστολος και διδασκαλος εθ- 11
νων (12). ' δι (ἥν) . . . (13) . (14) ταυτα πάσχω ⟨ἐγώ⟩ (15), (ἀλλ') ουκ 12
ἐπαισχύνομαι, οιδα γαρ ⟨ἐγὼ⟩ (15) ᾧ πεπίστευκα [καὶ πέπεισμαι] (16)
(ὅτι) δύνατος εστιν ⟨αὐτὸς⟩ την παραθηκην μου φυλαξαι εις εκεινην
την ημεραν. ' υποτυπωσι(ν ἔχε) . . . . . λόγων ὧν παρ εμου ηκουσας 13
ἐν πίστει και ⟨ἐν⟩ (17) ἀγάπῃ τῇ [ἐν] Ιησο(υ) (18) Χριστῳ · ' τὴν παρα- 14
θηκην (18) καλὴν φυλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος εν
(ἡμῖν). ' Τουτο (19) οιδας ὅτι (ἀπεστράφησάν με πάντες) οι ἐν τ(ῇ) 15
Ἀσί(ᾳ) . . . . ' δωῃ ελεος ὁ κύριος (20) τῳ Ὀνησιφόρου 16

---

(1) U. S. 15.
(2) + ημας = syp gg arm (Semitismus).
(3) + αυτου = syh^{m} gg syp, arm.
(4) 249, $_{3}$ μου.
(5) 249, $_{3}$ θελημα = syp gg arm.
(6) Stellung = syp gg arm.
(7) 249, $_{5}$ μοι.
(8) Stellung = syp gg arm.
(9) 249, $_{8}$ εν τη παρουσιᾳ; vgl. 1 T 6, 14.
(10) κυριου statt σωτηρος = syh^{m} gg syp, arm!
(11) 249, $_{13}$ *առաքեցայ* (απεσταλη).
(12) + εθνων = syp, arm.
(13) > αιτιαν = syp, arm (Semitismus); vgl. V. 6.
(14) > και = syp gg arm.
(15) + εγω = syp (Partizip!) gg arm.
(16) U. S. 31.
(17) + εν = syp gg arm (Semitismus).
(18) Stellung = syp gg arm.
(19) Stellung = arm gg syp.
(20) arm: ο θεος!

οικῳ, οτι πολλακις ανεψυξεν (1) με και την αλυσιν μου ουκ ἐπαι-
17 σχύνθη, ' αλλα γενομ(ενος) ⟨αὐτὸς⟩ εν Ῥώμῃ σπουδαιως ἐζήτησέν
18 με και εὗρέν με (2) · ' δῳη αυτῳ ο κυριος ευρειν (3) ελεος . . . . .
εν εκεινῃ τῃ ημερᾳ · (και) οσα διηκόνησέν (4) μοι (5) ἐν Ἐφέσῳ,
τοῦτο συ (6) βελτιον γινωσκεις.
2,1 Συ ουν . . . ἐνδυναμοῦ [ἐν] τ(ῇ) χάριτ(ι) [τῇ ἐν] Ιησου (7) Χριστ(ῷ), '
2 και ἅ ηκουσας ⟨σὺ⟩ παρ εμου δια πολλων μαρτυρων, ταῦτα πα-
ράθου ⟨καὶ σὺ⟩ πιστοις ανθρωποις, (οἵτινες) . . . . . . [καὶ] ἑτέ-
3 ρ(ους) *(διδάξαι) (8) . ' (συγκακοπάθησον) ως (στρατιώτης (9) καλὸς)
4 Ιησου (9) Χριστου . ' ουδεις στρατευόμενος ἐμπλέκεται (ταῖς) του
5 βιου (πραγματείαις), ἵνα τῷ . . . . . . ἀρέσῃ . ' . . . (10) και αθλη-
6 της (11) ου στεφαν(οῦται) εαν μη νομίμως αθληση . ' και (12) τον
γεωργον (13) (κοπιῶντα) δει πρωτον τῶν καρπῶν μεταλαμβανειν
7 ⟨αὐτῷ⟩ . ' νόει ⟨σὺ⟩ ο λέγω · δωσει . (14) σοι ο κυριος συνεσιν . . . '
8 Μνημονευε Ιησουν (15) Χριστὸν ⟨τὸν⟩ εγηγερμενον εκ νεκρων (16), εκ
9 σπερματος Δαυιδ, (κατὰ) (16) τ(ὸ) εὐαγγέλι(όν) μου · ' ἐν ᾧ (κακο)παθῶ
⟨ἐγὼ⟩ (17) [μέχρι] δεσμων ως κακουργος, ἀλλὰ ο λογος του θεου οὐ
10 (δέδεται) . ' . . . . παντα υπομενω . . τ(οὺς) ἐκλεκτ(ούς), ...
11 (σωτηρίας τύχωσι) της εν Χριστῳ Ιησου (18) . . δόξης . . . . ' Πιστος

---

(1) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(2) + με = syp gg arm (Semitismus).
(3) Stellung = syp gg arm.
(4) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(5) + μοι = syp gg arm.
(6) nach Stellung und Form = arm gg syp.
(7) Stellung = syp gg arm.
(8) 250, 16 աշակերտէին (εμαθητευοντο).
(9) Stellung = syp gg arm.
(10) > δε = syp, arm.
(11) αθλητης statt αθλῃ = arm gg syp.
(12) + και = arm gg syp.
(13) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(14) > γαρ = syp, arm.
(15) Stellung = syp gg arm!
(16) U. S. 37.
(17) + εγω = syp (Partizip!) gg arm.
(18) Stellung = arm gg syp.

ο λογος· ει γαρ συναπεθάνομεν και συνζήσομεν· ' και (1) ει υπο- 12
μενομεν, και συμβασιλεύσομεν· και (2) ει αρνησομεθα, κακεινος
ἀρνή(σεται) ἡμ(ᾶς)· ' και (1) ει ἀπιστοῦμεν, . . . πιστος (μένει) ⟨καὶ⟩ 13
αρνησασθαι (3) εαυτον ου δυναται. ' Ταυτα υπομιμνησκε αὐτοῖς (4) 14
(διαμαρτυρόμενος) ενωπιον του θεου (5) μη ⟨αὐτοὶ⟩ λογομαχ(εῖν)
[ἐπ'] οὐ(δὲν) χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῃ τῶν ἀκουόντων. ' σπούδασον 15
σεαυτον παραστησαι (6) δοκιμον *(τῷ θεῷ) (7), εργατην ανεπαισχυντον
ὀρθο(τομοῦντα) τ(ὸν) λόγ(ον) τῆς ἀληθείας. ' τὰς δε βεβήλους κε- 16
νοφωνίας περιΐστασο· (ἐπὶ) πλεῖον γαρ (προκόψουσιν) ἀσεβείας, '
και [ο] λογος αυτων (ὡς) γαγγραινα . . . . ων εστιν Ὑμέναιος (8) 17
και Φιλητός (8), ' οἵ(τινες) (περι) τὴν αληθειαν (ἠστόχησαν), λεγοντες 18
την αναστασιν [των] νεκρων (9) [ἤδη] γεγονέναι, και την πιστιν (10)
τινων (11) ανατρεπουσιν. ' ο (μεντοι) στερεος θεμελιος του θεου 19
εστηκεν, εχων τὴν σφραγίδα ταυτην· καὶ (12) ἔγνω κυριος τους οντας
αυτου, [καί·] *(ἀποστήτω) (13) απο αδικιας . . . . '
[ἐν] μεγάλ[ῃ] . οἰκί[ᾳ] ουκ ἔστιν μονον σκευη χρυσα και αργυρα, 20
αλλα και ξυλινα και οστρακινα . . . . δὲ [εἰς] ἀτιμία(ν)· '
εαν . (14) τις εκκαθαρῃ εαυτον ἀπὸ τουτων, ἔσται σκευος . τιμ(ήν), 21
ηγιασμενον . (15) ευχρηστον τῳ δεσποτῃ, ητοιμασμενον (16) εις παν
εργον ἀγαθόν. ' τ(ὰς) δε νεωτερικὰ(ς) ἐπιθυμία(ς) φευγε και (17) διωκε 22

---

(1) + και = syp, arm.
(2) + και = arm; vgl. syp + ܕܝܢ (δε).
(3) > γαρ = arm gg syp.
(4) + αυτοις = syp gg arm (Semitismus).
(5) θεου statt κυριου = arm gg syp.
(6) Stellung = syp gg arm (Semitismus).
(7) 251, $_{38}$ ενωπιον του κυριου (vgl. V. 14[a]); arm: ενωπιον του θεου.
(8) 252, $_{14}$ Հեմենոս (Hemenos gg 1 T 1, $_{20}$!), Փիղիտոս (Philitos).
(9) + των νεκρων = syp, arm.
(10) Stellung = syp gg arm.
(11) 252, $_{18}$ մարդոց մարդոց (hominum hominum); U. S. 12.
(12) + και = syp gg arm (Semitismus).
(13) 252, $_{26}$ et liberet . . . ab iniquitate = syp gg arm.
(14) > ουν = arm gg syp; ergo (vg!) steht nicht da!
(15) > και = syp gg arm.
(16) Stellung = syp gg arm.
(17) και statt δε = syp, arm (Semitismus).

δικαιοσυνην καὶ (1) πίστιν καὶ (1) ἀγάπην καὶ (1) εἰρήνην μετὰ των
23 επικαλουμενων το ονομα (2) του κυριου ἐκ καθαρας καρδίας. ' τ(ας)
δε μωρας και απαιδευτους *(ζητήσεις) (3) παραιτου, . . (ὅτι) γεννωσιν
24 μάχας· ' δοῦλον δὲ κυριου ου δει μαχεσθαι, αλλα ειναι (4) ηπιον
25 προς πάντας (5), διδακτικον, (ἀνεξίκακον), ' εν πραΰτητι παιδεύοντα
τους αντιδιατιθεμενους, μη ποτε δῴη αυτοις . . . (6) μετάνοιαν (εἰς)
26 ἐπίγνω(σιν) (7) ⟨τῆς⟩ ἀληθεί(ας), ' [καὶ] ανανηψωσιν εκ τῆς παγιδος
του διαβολου, ἐζωγρημένοι (ὑπ' αὐτοῦ) εἰς τὸ [ἐκείνου] θέλημα.
3,1/2 . . . . . ὅτι εν ημεραις (8) εσχαταις ἐνστήσονται . . . . . ' . . . .
[οι] ανθρωποι φιλαυτοι, φιλαργυροι, αλαζονες ⟨καὶ⟩ υπερηφανοι,
βλάσφημοι, γονεῦσιν ἑαυτῶν (9) (ἀ)πειθ(εῖς) (7), αχαριστοι, *(ανό-
3 σιοι) (10), ' *(ἄστοργοι) (11), *(ἄσπονδοι) (11), *(διάβολοι) (12), (ἀκρατεῖς),
4 (ἀνήμεροι), (ἀφιλάγαθοι), ' προδοται . . . . φιληδονοι μᾶλλον
5 η φιλοθεοι, ' ἔχοντες μόρφωσιν . . . . (τὴν) . . . . . . ἠρνημένοι·
6 και τούτους (13) αποτρεπου. ' . . . . . . (οἱ) ενδυνοντες εις τας
οικιας (14) (καὶ) αἰχμαλωτίζοντες γυναικαρια σεσωρευμενα αμαρτιαις,
7 ἀγόμενα ποικιλαις (15) ἐπιθυμίαις, ' παντοτε μανθάνοντα και μηδεποτε
8 (εἰς) ἐπίγνω(σιν) ἀληθεία(ς) ἐλθεῖν . . . . ' ον τροπον δε Ιαννης και
Ιαμβρης ἀντέστησαν Μωυσει, οὕτως και ουτοι ἀνθίστανται [τῇ]
αληθεια, ανθρωποι κατεφθαρμενοι τὸν νοῦν ἑαυτῶν καὶ (16) αδοκιμοι
9 περι την πιστιν. ' . ου προκό(ψουσιν) . . . . . γὰρ . . . αὐτ(ῶν)

---

(1) + και = syp gg arm.
(2) το ονομα του κυριου statt τον κυριον = arm gg syp.
(3) 253, 8 contentionem ; syp contentiones !
(4) Stellung = syp gg arm.
(5) 253, 45 omnem hominem = syp (ܠܟܠܢ) gg arm.
(6) Deus (vg !) steht nicht da !
(7) verbal = syp gg arm (Semitismus).
(8) Stellung = syp, arm.
(9) + εαυτων = syp gg arm (Semitismus).
(10) 254, 6 *ապարասանք* (effraeni).
(11) 254, 6 non misericordes et praedicatores.
(12) 254, 8 *չարախօսք* (κακολογουντες).
(13) Stellung gg syp, arm.
(14) 254, 23 de domo in domum = syp, arm.
(15) Stellung = arm gg syp.
(16) + εαυτων και = syp gg arm (Semitismus).

εκδηλος ἔστ(αι) . . ως και . . . . ' Συ δε παρηκολουθηκας 10
τῃ διδασκαλιᾳ μου (1) . . . . καὶ (2) [τῃ] πιστει μου (3) καὶ (2)
[τῃ] μακροθυμιᾳ μου (3), ... καὶ (2) [τῃ] υπομονῃ μου (3), ' καὶ (2) 11
διωγμοις μου (3) καὶ (2) παθήμασιν μου (3), (καὶ) σὺ οἶδας (4) οἷα
μοι (ἐγένετο) ἐν 'Αντιοχεί(ᾳ) και (5) ἐν 'Ικονί(ῳ) και (5) εν Λύστρ(οις)
. . . . εκ παντων ερυσατο με (6) ο κυριος. ' και παν- 12
τες . (7) οι θελοντες ζην . . . . διωχ(θήσονται) . ' 13
. . . . . . προ(κόψουσιν) ⟨αὐτοὶ⟩ επι τὸ χεῖρον αὐτῶν (8), *(πλανῶν-
τες) (9) και *(πλανώμενοι) (9). ' συ δε μενε ἐν οἷς εμαθες και επιστωθης 14
⟨σύ⟩, ειδ(ως) ⟨σὺ⟩ (10) παρὰ τίνων εμαθες, ' καὶ (11) . . απο βρεφους 15
σου (12) . *(ἱερὰ γράμματα οἶδας) (13), τὰ δυνάμενα σοφισαι σε (14) εις
(σωτηρίαν) (15) διὰ πίστεως (τῆς ἐν) 'Ιησοῦ (16) Χριστῷ . ' . . γραφ(ὴ) 16
θεοπνευστος . . . . πρὸς ἐλεγ(μόν), πρὸς (ἐπανόρθωσιν),
πρὸς παιδ(είαν) . . . . . . ' ινα αρτιος (ῇ) ο ανθρωπος (14) του θεου, 17
προς παν εργον αγαθ(ον) εξηρτισμενος.
Τουτο (17) διαμαρτύρομαι ⟨ἐγὼ⟩ (18) ενωπιον του θεου και ⟨ἐνώπιον⟩ 4,1
τοῦ κυρίου ἡμῶν (19) Ιησου Χριστου . . . .

---

(1) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(2) + και = syp gg arm (Semitismus).
(3) + μου = syp gg arm (Semitismus).
(4) + και συ οιδας = syp gg arm.
(5) + και = syp, arm (Semitismus).
(6) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(7) > δε = arm gg syp,
(8) + αυτων = syp gg arm (Semitismus).
(9) 255, 33 crescit et proficit *fallacia* ipsorum, et illorum qui *falluntur* post eos.
(10) + συ = syp (Partizip !) gg arm.
(11) arm > και.
(12) + σου = syp gg arm (Semitismus).
(13) 255, 38 [in] scripturis prophetarum educatus es.
(14) Stellung = syp, arm.
(15) 256, 1 ζωην = syp gg arm.
(16) Stellung = syp gg arm.
(17) + τουτο = arm gg syp.
(18) + εγω = syp (Partizip !) gg arm.
(19) + του κυριου ημων = syp gg arm.

2 . . . . ' κήρυξ(ον) συ (1) τον λογον . . . . (εὐκαίρως
ἀκαίρως), ελεγξον . . . . . (παρακάλεσον) εν παση μακροθυμιᾳ [καὶ]
3 διδα(χῇ)· ' ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε [τῆς] ὑγιαινούσ(ης) διδασκαλιας
ουκ ἀνέξονται, αλλα κατα τας ιδιας επιθυμιας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύ-
4 ουσιν (2) διδασκαλους κνηθόμενοι την ακοην εαυτων (3), ' . ἀπὸ [μεν]
της αληθειας την ακοην ἀποστρέ(ψ)ουσιν (4), επι . τους μυθους
5 (ἐκτραπήσ)ονται . ' συ δε νηφε εν πασιν καὶ (5) κακοπάθησον, ἔργ(ον)
6 . . . ευαγγελιστου, τ(ὴν) διακονία(ν) σου . . . . . ' Εγω γαρ ἤδη
7 σπενδομαι και [ο] καιρος [της] εμης (6) αναλυσεως ἐφέστηκεν. ' (τὸν)
αγωνα (7) καλὸν ηγωνισμαι καὶ (8) τον δρομον μου (9) τετελεκα καὶ (8)
8 τὴν πίστιν μου (9) τετηρηκα· ' καὶ (8) λοιπον ἀπόκειται μοι ο [τῆς]
δικαιοσύν(ης) στεφανος ον αποδωσει μοι ὁ κυριος εν τῇ ημερᾳ (10)
εκεινῃ . . . . . . ου μόνον δὲ εμοι αλλα [καὶ] πᾶσιν τοις ηγαπηκοσι
9 τὴν ἐπιφάνει(αν) αυτου.' Σπουδασον ⟨σὺ⟩ (11) ελθειν προς με ταχεως·'
10 Δημας γαρ ἐγκατέλιπέν με (10) αγαπησας τον [νυν] αιωνα . . . . . .
. . . . . ⟨καὶ⟩ (Κρήσκης) (12) εἰς Γαλατ(ίαν) ⟨καὶ⟩ Τιτος εις Δαλμα-
11 τ(ίαν)· ' ⟨καὶ⟩ Λουκας μονος (13) εστιν μετ εμου. Μαρκον ἀναλαβὼν
ἄγε μετα σεαυτου· εστιν γαρ ⟨αὐτὸς⟩ μοι ευχρηστος εις διακονίαν. '
12/13 Τυχικον [δε] απεστειλα ⟨ἐγὼ⟩ εις Ἔφεσ(ον). ' τον φελονην, (ὅν)
απελιπον εν Τρῳάδι . . . . ερχομενος φερε, και . . . . τας
14 μεμβρανας. ' Αλεξανδρος ο χαλκευς πολλα κακὰ ἐνεδείξατό μοι (14)·
15 ἀποδώσει αυτῳ ὁ (κύριος) (15) κατα τα εργα αυτου· ' ον και συ

---

(1) + συ = arm gg syp.
(2) coacerva*bunt* (vg !) steht nicht da !
(3) + εαυτων = syp, arm (Semitismus).
(4) 256, 28 αποστρεπουσιν; vgl. επισωρεουσιν !
(5) + και = syp gg arm (Semitismus).
(6) Stellung gg arm, (syp).
(7) Stellung = syp gg arm.
(8) + και = syp gg arm (Semitismus).
(9) + μου = syp gg arm (Semitismus).
(10) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(11) vgl. syp : sit curae *tibi*.
(12) 257, 19 Krispus, Verschreibung von ܩܪܣܩܣ ; U. S. 13.
(13) Stellung = arm gg syp.
(14) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(15) 257, 31 θεος.

φυλασσου· λιαν γαρ αν(θ)εστη(κεν) τοῖς ημετεροις λογοις· ' ⟨καὶ⟩ 16
εν τῃ πρωτῃ μου (1) απολογιᾳ ουδεις μοι (συμ)παρεγένετο, αλλα
παντες εγκατελιπον (2) με· μη λογισθείῃ αυτοις (2)· ' ο δε κυριος 17
μοι παρέστη και ενδυναμωσεν με, ινα δι εμου [τὸ] κηρυγμα *(πλη-
ροφορηθῇ) (3) και ακουσωσιν παντα [τα] εθνη, (καὶ) ερρυσθην εγω (4)
εκ στοματος λεοντος. ' καὶ (5) ῥύσεται (5) με ο κυριος απο παντ(ὸς) 18
εργ(ου) πονηρ(οῦ) και (σώσει) με (6) εις τὴν βασιλειαν αυτου την
(ἐπ)ουράν(ιον) . . . . ' — — — — — — — —

---

(1) arm > μου !
(2) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(3) 258, 5 քաջալերեսցի (roboretur).
(4) + εγω = arm gg syp.
(5) nach Form (+ και) und Stellung = syp gg arm.
(6) + με = syp, arm.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

1,1 Παυλος δουλος θεου και ([1]) αποστολος Ιησου Χριστου κατα
πιστιν ⟨των⟩ εκλεκτων θεου και ⟨κατὰ⟩ ἐπίγνωσιν αληθειας . . . .
2 . . ' [ἐπ'] ἐλπίδ(ι) ζωῆς αἰωνίου ην επηγγειλατο ὁ (ἀψευδὴς) ([2]) θεος
3 προ χρονων αιωνιων, ' και ([1]) εφανερωσεν τον λογον ([3]) . . καιροῖς
ἰδίοις [ἐν] κηρύγματ(ι) (ὅ) επιστευθην εγω κατ επιταγην του θεου ([3])
4 σωτηρος . . ' Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατα ⟨τὴν⟩ κοινὴ(ν) πίστ(ιν) ·
χαρις και ειρηνη απο θεου ⟨ἀπὸ⟩ πατρος ⟨ἡμῶν⟩ και απο κυριου ([4])
5 Ιησου ([5]) Χριστου . . . . . . ' Τούτου χαριν απελιπον ⟨ἐγὼ⟩ σε εν
Κρητῃ, ινα τὰ λειποντα επιδιορθωσῃ και καταστησῃς πρεσβυτε-
6 ρους ([3]) κατὰ πολιν ([6]), ως ⟨και⟩ εγω σοι διεταξάμην, ' ει τις εστιν ([7])
ανεγκλητος, μιας γυναικος ανηρ, καὶ ([8]) τεκνα εχων πιστα μὴ *(ἐν
κατηγορίᾳ) ([9]) . . . . ' — — — — — — —
9 αντεχομενον του [κατα] την διδαχην πιστου λογου ([10]), ινα δυνατος ῃ
παρακαλειν [ἐν] τ(ῇ) διδασκαλί(ᾳ) *(τῇ ὑγιαιούσῃ) ([11]) και ελεγχειν ([12])
10 τοὺς ἀντι(λέγοντας). ' Πολλοι ([13]) γαρ εισιν ἀνυπότα(κτοι), ματαιολογοι
11 και *(φρεναπάται) ([14]), μαλιστα οι εκ της περιτομης, ' (οὓς δεῖ) επι-

---

([1]) και statt δε = syp, arm (Semitismus).

([2]) 260, $_4$ արդարն (iustus); syp ܫܪܝܪܐ (verus).

([3]) Stellung = syp gg arm.

([4]) + απο κυριου = arm, syp (+ ημων).

([5]) Stellung = syp, arm.

([6]) 260, $_{23}$ πολιν πολιν = syp gg arm (Semitismus).

([7]) Stellung gg syp, arm.

([8]) + και = syp gg arm.

([9]) 260, $_{28}$ ne forte sit blasphemans et in derisionem habeat sacramentum.

([10]) U. S. 15.

([11]) 261, $_1$ veritate.

([12]) Stellung = syp gg arm.

([13]) Stellung = arm gg syp.

([14]) U. S. 37.

στομιζειν, (οἵτινες) ολους οικους ἀνατρέπ(ουσιν) διδάσκ(οντες) ἃ μὴ δει
αισχρου κερδους χαριν ([1]) . ' ειπεν δέ ([2]) τις εξ αὐτῶν . . . προφητης· 12
Κρητες αει ψευσται, κακα θηρια, γαστερες αργαι. ' και ([3]) αληθης 13
εστιν η μαρτυρια αὕτη. δι ἣν . . . ([4]) ἔλεγχε [αὐτοὺς] αποτομως,
ινα υγιαινωσιν εν (τῇ) πιστει ⟨αὐτῶν⟩, ' μη ([5]) προσεχο(ντες) ⟨αὐτοὶ⟩ 14
μυθοις ([6]) Ἰουδαϊκοῖς και εντολαις ανθρωπων ἀποστρεφ(ομένων) τὴν
αληθειαν. ' [α]παντα ([7]) . καθαρα τοις καθαροις· τοῖς δὲ μεμιαμ- 15
μένοι(ς) και ἀπίστ(οις) οὐδὲν καθαρον, αλλα μεμιανται (αὐτῶν) ([8]) . .
(ὁ) νοῦ(ς) και (ἡ) συνείδησ(ις) . ' καὶ ([9]) ὁμολογ(οῦσιν) εἰδ(έναι) τον 16
θεον ([10]), τοις (δε) εργοις αυτων ([11]) ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄν(τες) (καὶ)
ἀπειθ(εῖς) και (αδοκιμοι) ([12]) προς παν ἔργ(ον) ἀγαθ(όν).
Συ δε λαλει ἃ πρεπει τῇ υγιαιν(ούσῃ) διδασκαλί(ᾳ). ' πρεσβύτ(ας) 2,1/2
. . . . εἶναι . . . . . ὑγιαίνοντ(ας) (τῇ) πιστει ⟨αὐτῶν⟩ καὶ ([9]) [τῃ]
αγαπῃ καὶ ([9]) [τῇ] υπομονῃ . ' *(πρεσβυτίδας) ([13]) ὡσαύτως 3
. . . . καλοδιδασκαλους, ' ἵνα 4
(σωφρονίζωσιν) τὰς νέας . . . . ' — — — — — — —
. . . . σεαυτὸν ([14]) τυπον παρεχόμενος πάντων ([15]) εργων καλῶν ([15]) 7
καὶ ([16]) εν [τῃ] διδασκαλιᾳ . . . . καὶ ([16]) σεμνότητ(α), ' καὶ ([16]) λόγ(ον) 8
ὑγιῆ καὶ ([16]) (ἀ)κατάγνωσ(τον) ⟨σύ⟩, ινα ὁ εξ εναντιας ([17]) εντραπῇ

([1]) U. S. 18.
([2]) + δε gg syp, arm!
([3]) nach Stellung und Form (+ και) = syp, arm.
([4]) > αιτιαν = syp, arm (Semitismus).
([5]) > (μη) και gg syp, arm!
([6]) Stellung = syp gg arm.
([7]) 261,$_{37}$ + ինչ (zur Verstärkung von παντα) = arm.
([8]) 262,$_{4}$ in mente et in conscientia eorum = syp gg arm.
([9]) + και = syp gg arm (Semitismus).
([10]) Stellung = syp, arm.
([11]) + αυτων = syp, arm (Semitismus).
([12]) Stellung = syp gg arm.
([13]) 262,$_{21}$ mulieres, quae habent facultatem ministerii diaconatus.
([14]) 262,$_{25}$ animam suam = syp gg arm (Semitismus).
([15]) nach Form (+ παντων) und Stellung = syp gg arm (Semitismus).
([16]) + και = syp gg arm.
([17]) + nobis = syp gg arm.

9 μηδὲν ἔχ(ων) ⟨αὐτὸς⟩ λέγειν περι ημων *(φαῦλον) ([1]) . ' δοῦλοι ([2])
. . . ([3]) δεσποταις ὑποτασσέσθωσαν ([2]) εν πασιν . . . .
10 . . ' καὶ ([3]) μη νοσφιζομέν(ους), αλλα ἐνδεικνυμέν(ους) ([4]) . . πίστιν ([4])
. . . , ινα κοσμωσιν ([4]) την διδασκαλιαν . . . . '
11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις του θεου . σωτῆρ(ιος) ([5]) πασιν ανθρωποις, '
12 παιδεύουσα ημας, ινα αρνησαμενοι ⟨ἡμεῖς⟩ τὴν ἀσέβειαν και τ(ὰς)
ἐπιθυμία(ς) ([6]) κοσμ(ικὰς) ([6]) καὶ ζησωμεν ([6]) εν τῳ (νῦν) αιωνι ([6])
13 σωφρο(νως) και δικαι(ως) και εὐσεβ(ῶς) ([6]), ' προσδεχόμε(νοι) ⟨ἡμεῖς⟩
τὴν μακαρ(ίαν) ελπιδ(α) και (ἐπιφάνειαν) τῆς δοξης [τοῦ] μεγαλου
14 θεου και ⟨του⟩ σωτηρος ημων Ιησου Χριστου ', (ὅς) εδωκεν ἑαυτὸν ([7])
ὑπὲρ ημων, ινα λυτρωσηται ημας απο . . ανομιας και καθαριση
15 ἑαυτῷ λαον περιουσιον ζηλωτην εργων καλων ([8]). ' Ταῦτα λαλει
και περικαλει ⟨αὐτοὺς⟩ και . . . [μετὰ] . . ἐπιταγ(ῆς)· μηδείς σου
περιφρονείτω.
3,1 Και ([9]) υπομιμνησκε αυτους . . ἐξουσί(αις) (ὑποτάσσεσθαι) . . .
2 και ([9]) εἶναι ([10]) ετοιμους ([10]) πρὸς πᾶ(ν) εργ(ον) ἀγαθ(όν), ' μηδένα ([11])
βλασφημεῖ(ν), (ἀ)μάχ(ους εἶναι), ἐπιεικ(εῖς), πασαν ἐνδεικνυ(μένους)
3 πραΰτητα προς παντας ανθρωπους. ' και ([12]) γαρ ημεις ποτε ανοητοι
καὶ ([13]) (ἀπειθεῖς), πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις . . . . ποι-
κίλαις καὶ ([13]) ἐν κακίᾳ και φθόνῳ διάγοντες καὶ ([13]) στυγητοι και ([14])
4 αλληλους ([15]) μισουντες. ' οτε δὲ ἐπεφάνη ([16]) [η] χρηστοτης [καὶ] (ἡ)

([1]) 262, $_{34}$ verba sorditudinis.
([2]) δουλοι . . . υποτασσεσθωσαν = syp gg arm.
([3]) suis (vg !) steht nicht da !
([4]) Stellung = syp gg arm; U. S. 37.
([5]) 312, $_{3}$ gratia salutis Dei.
([6]) U. S. 37.
([7]) 263, $_{27}$ animam suam = syp gg arm (Semitismus).
([8]) Stellung = syp, arm (Semitismus).
([9]) + και = syp, arm.
([10]) Stellung = syp gg arm.
([11]) 264, $_{8}$ et (quis) aliquem ne = syp gg arm.
([12]) Stellung = syp gg arm.
([13]) + και = syp gg arm.
([14]) + και = syp, arm.
([15]) Stellung = syp, arm (Semitismus).
([16]) Stellung = syp gg arm.

φιλανθρωπί(α) του . . . . . θεου, ' ουκ εξ εργων (τῶν ἐν) δικαιοσύνῃ 5
α ἐποιήσαμεν . . αλλα (κατὰ) τὸ ἔλεος αὐτοῦ [1] ἔσωσεν [2] ἡμ(ᾶς)
δια λουτρου παλινγενεσίας (καὶ) ἀνακαινώσεως πνευματος αγιου, '
οὗ ἐξέχεεν εφ ημας πλουσίως . . . . , ' ινα δι- 6/7
καιωθ(έντες) ⟨ἡμεῖς⟩ τῇ χάριτι ἐκείνου [1] καὶ [3] γενηθῶμεν [4] κλη-
ρονόμοι (κατ) ελπιδα ⟨της⟩ ζωης αἰωνίου. ' Πιστος ο λογος, και 8
(περὶ) τούτ(ων) βουλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ινα φροντιζωσιν
⟨αὐτοὶ⟩ εργων [4] καλων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θε(ῷ). ταῦτα
γαρ [5] εστιν καλα και ωφελιμα τοις ανθρωποις· ' μωρ(ας) δε ζητή- 9
σεις και γενεαλογιας και ερεις και μαχας (νομικὰς) [6] περιιστασο·
εἰσὶν γαρ ανωφελεις και μάταιοι. ' αἱρε[τικὸν] ανθρωπον (μετὰ) 10
μιαν και δευτεραν νουθεσιαν παραιτου, ' . . . . τοιοῦτος [7] ἐξέστραπται 11
και αμαρτανει [ὢν] αὐτοκατάκριτος. — — —

---

(1) Stellung = syp gg arm.
(2) $264,_{27}$ vivificavit = syp gg arm.
(3) + και = syp gg arm.
(4) Stellung = syp, arm (Semitismus).
(5) + γαρ = arm gg syp.
(6) $265,_{11}$ contentiones scribarum = syp gg arm.
(7) Stellung = syp gg arm (Semitismus).

INHALT

DES II. TEILES

DRUCKBERICHTIGUNG

S.	9*	Anm. 2	Zeile	statt	Zahl
»	11*	» 3	ἀψευδής	»	ἀφευδής
»	12*	Z. 12	erscheint	»	escheint
»	15*	» 11	կայ	»	կա
»	22*	» 20	2 Th	»	2 T
»	28*	» 15	2 C 4, $_{18}$	»	3 C 4, $_{18}$
»	28*	» 28	ερωταν	»	εραταν
»	34*	» 4	('Ի	»	)'Ի
»	41*	» 30	ω	»	ω
S.	3	Z. 13		statt	. . . .
»	3	» 18	αὐτοὶ	»	αὐτοῖ
»	10	» 15	ητε (bis!)	»	ηٟτε
»	14	» 9	δι	»	δι'
»	14	» 11	αλλ	»	αλλ'
»	16	» 6	[μήπω]	»	μήπω]
»	19	» 24	γαρ .	»	γαρ
»	20	» 14	οὖτ(οι)	»	οὗτ(οι)
»	20	Anm. 1	κλαδοι	»	κλαδες
»	28	Z. 19 u. 20	καται-σχυνη	»	καταισ-χυνη
»	38	» 5	[ὅτι]	»	[ὅτι)
»	51	» 1	[τοῦτο	»	[τοῦτο]
»	58	» 15	σκήνους	»	σκηνοῦς
»	65	» 23	ἑαυτοὺς	»	ἐαυτοὺς
»	69	» 3	[τῶν]	»	[τῶ]
»	71	» 10	> παρακαλεισθε		
»	73	» 2	παρ-ελαβον	»	πα-ρελαβον
»	77	» 15	μέλλουσαν	»	μέλλòυσαν
»	87	» 3	ὀλίγ(ῳ)	»	ὀλιγ(ῳ)
»	92	» 10	ὑμεῖς	»	ὑμεις
»	94	» 16	(ἐγείρειν)	»	(ἐγειρειν)
»	100	» 3	(ἐμοί)	»	(ἐνοί)
»	110	» 6	Ιησουν (3)	»	Ιησουν (5)
»	110	» 16	εγενηθημεν	»	ἐγενηθημεν
»	114	» 10	γὰρ	»	γαρ
»	119	Anm. 14	ημιν	»	ημων
»	122	» 11	εποιησεν	»	εποιησα
»	124	Z. 1	(ὅτι)	»	(ὅτι
»	128	» 12	θεοῦ	»	θεου
»	129	» 8	νεκρ(ῶν)	»	νέκρ(ῶν)
»	132	Anm. 11	arm gg syp	»	syp gg arm
»	137	Z. 6-10:	Verszählung ungenau: lies		
			Z. 6 in margine: 5		
			Z. 8 » 6/7		
			Z. 10 » 8/9		
»	143	Z. 14	παντες (6)	statt	παντες (2)

1258656

Molitor

~~Der Paulustext des hl.~~
Ephräm.

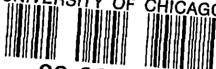
AUG 17 '35 E C Colwell

N. T. SEM.

Rev. W. D. Knappe

1258656

[redacted]

UNIVERSITY OF CHICAGO
28 399 793